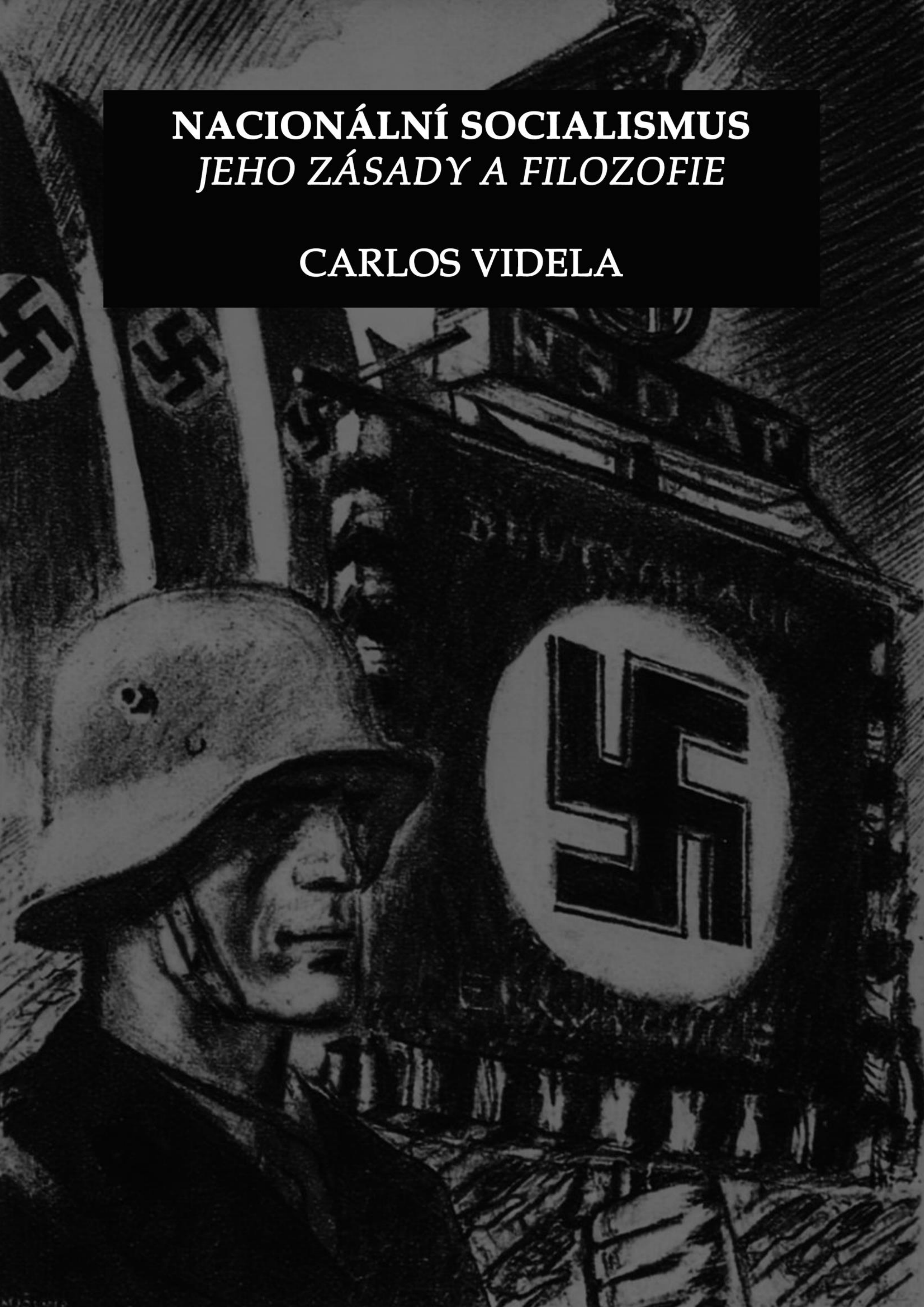
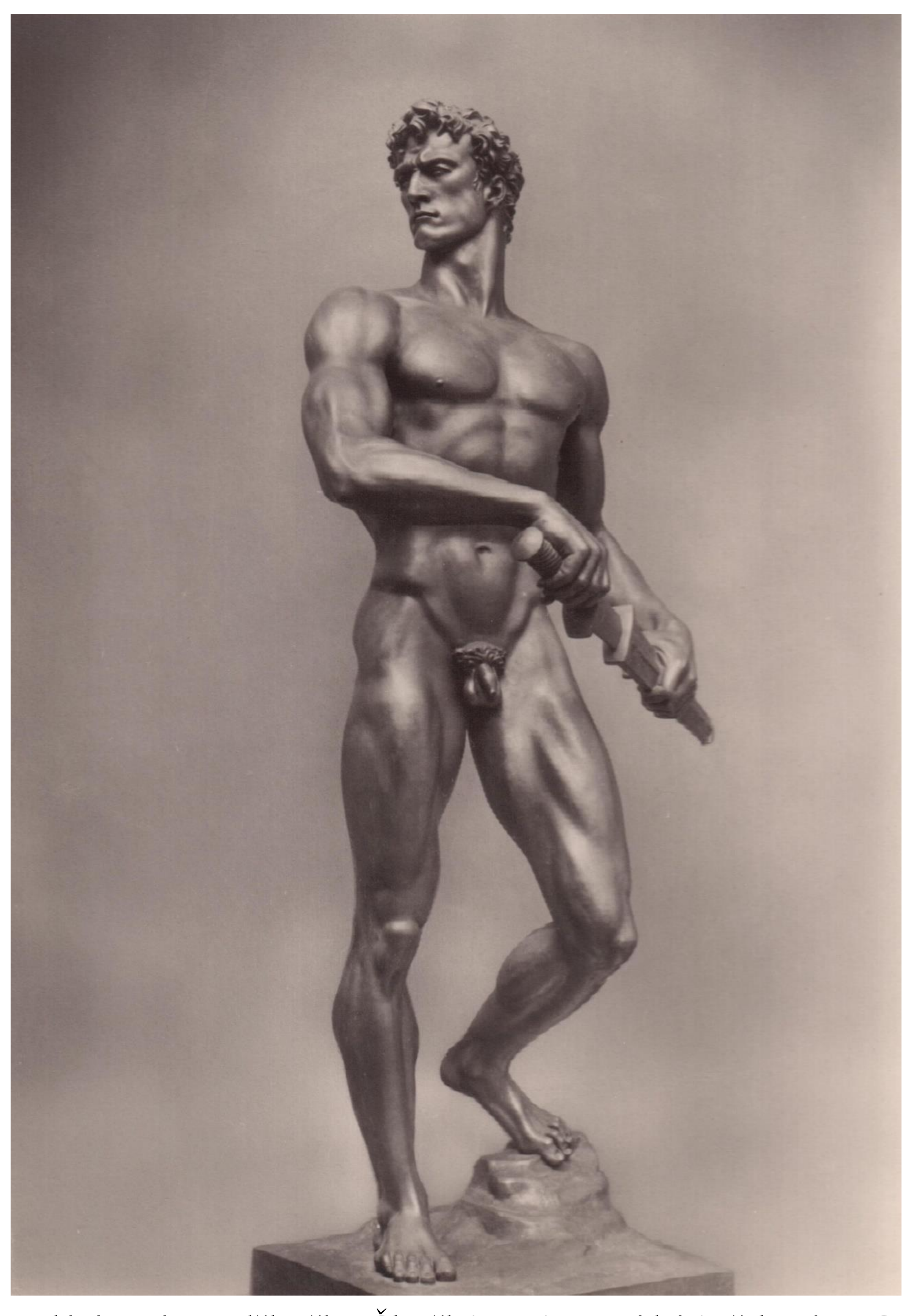

NACIONÁLNÍ SOCIALISMUS
JEHO ZÁSADY A FILOZOFIE
CARLOS VIDELA

NACIONÁLNÍ SOCIALISMUS: JEHO ZÁSADY A FILOZOFIE - Carlos Videla

PŘELOŽENO Z ORIGINÁLNÍ ANGLICKÉ PUBLIKACE DOSTUPNÉ Z: https://archive.org/details/national_socialism_its_principles_and_philosophy/

Překlady podstupují průběžnou revizí, není tedy zaručena absolutní správnost překladu - i v rovině pravopisné a formátové.

Obsah

„Hlásám vám nadčlověka. Člověk je cosi, co má býti překonáno. Co jste vykonali, aby byl překonán?" – Friedrich Nietzsche

Úvodem

Nacionální socialismus je bezpochyby jedním z nejznepokojivějších fenoménů moderní doby. Téměř sto let od svého vzniku nacionálněsocialistické hnutí stále vzbuzuje nepopiratelný zájem a v některých případech až posedlost. Hitlerova kniha *Mein Kampf* se hojně prodává v mnoha zemích. Ve Spojených státech se verze elektronické knihy dostala v roce 2014 na první místo žebříčku bestsellerů Amazonu. V Německu je kniha opět dostupná až od 31. prosince 2015, kdy spolková země Bavorsko přišla o autorská práva, díky nimž byla kniha prakticky potlačena. „Německo se třese před návratem Mein Kampf" hlásaly titulky novin, což přesně odráželo pocity establishmentu vůči obnovenému zájmu o nacionální socialismus: ideologii mytologizovanou stejnými silami, které se jí snažily zastřít za oponu.

Zájem o nacionální socialismus je univerzálním jevem, jelikož přesahuje hranice takzvaného „neonacismu" a odhaluje znepokojivou a rozšířenou přitažlivost. Od poválečného období však pravdivý a transparentní přístup k této ideologii zůstával vždy nedosažitelný. Zdá se, že badatelé při výkladu nacionálněsocialistického fenoménu bloudí a kvůli neschopnosti proniknout do základů této ideologie se jejich zkoumání zvrhává v nezajímavá zjednodušení a nepřesvědčivé závěry. Nejčastějším přístupem je vydávat nacionální socialismus za hnutí bez ideologické podstaty, které pouze reagovalo na události, využilo politických otřesů a jakýmsi záhadným způsobem hypnotizovalo masy hysterickou rapsodií

antisemitismu. Nacionální socialismus tak byl stereotypně označován za víru stejně nepodloženou jako nesourodou.

Ale nacionální socialismus měl ve skutečnosti hlubokou a přesvědčivou ideologii, nebo lépe řečeno světonázor *(Weltanschauung)*. Světonázor založený na určitých zákonitostech, které byly pilíři různých nacionálněsocialistických teorií a politik. Bez pochopení tohoto světonázoru musí veškerá politická a historická analýza nacionálního socialismu zůstat neúplná.[1]

Přestože se nacionálněsocialistický světonázor zrodil pod záštitou politického hnutí, lze je studovat a srovnávat, což odhaluje spíše apolitický a dokonce univerzální charakter prvního z nich. V tomto smyslu může nacionálněsocialistický světonázor odložit stranou holínky, uniformy a průvody, a přesto si zachovat svou podstatu.

Tato kniha se snaží tento neuchopitelný základ osvětlit prostřednictvím analýzy oficiálních textů používaných při

---

[1] V tomto ohledu poválečný vykladač nacionálního socialismu Povl Riis-Knudsen ve své brožuře *Nacionální socialismus: biologický světonázor* píše: *„Nacionální socialismus je mnohem víc než to [politická ideologie] - je to světový názor, ucelená životní filozofie, která zahrnuje všechny aspekty lidské existence. Jako stoupenec takového světového názoru nahlížíte na všechny jevy ve společnosti z jednoho a téhož úhlu, takže každý jednotlivý aspekt se stává součástí jednotného celku, stejně jako jsou vaše názory ve všech oblastech určovány stejným jednotícím principem, který vám umožňuje pochopit a vysvětlit všechny aspekty života a jeho tajemství. Světový názor je tedy základem postoje jeho vyznavačů k náboženství, etice, politice, ekonomice - a způsobu, jakým si organizují svůj osobní život.“* – pozn. překl.

ideologické výuce nacionálních socialistů. Tyto primární prameny byly badateli o nacionálním socialismu do značné míry opomíjeny, částečně proto, že zmizely v důsledku poválečné cenzury, ale také proto, že se mnozí badatelé nechali unést vágními a konformními představami, které charakterizovaly první fázi studia nacionálního socialismu. Díla nacionálněsocialistických intelektuálů byla rovněž vzata v úvahu, protože ačkoli byla napsána spíše osobně než veřejně, spadají do ideologických hranic světonázoru a slouží k jejich osvětlení. Zahrnuty jsou rovněž názory těch badatelů, kterým se podařilo překonat bariéry akademické standardizace, a některé Nietzscheho aforismy, které nacionální socialismus považoval za prorockou předzvěst toho, co se mělo stát nacionálněsocialistickým světonázorem.

V dnešní době je úkol objasnit ideologický základ nacionálního socialismu poměrně snadný. Prameny jsou opět dostupné prostřednictvím digitálních médií a internetu. Texty nejsou ani nepřehledné, ani neproniknutelné, spíše naopak, jsou jasné a jednoduché a snaží se zprostředkovat světonázor masovému publiku. Skutečně obtížným úkolem je uvědomit si, že velká část toho, co si myslíme, že o nacionálním socialismu víme, je chybná nebo přinejmenším zkreslená, a že se proto badatelé a jejich publikum, a to jak zastánci, tak odpůrci nacionálního socialismu, nechali unést poněkud abstraktní a vágní představou o tomto hnutí.

Vyzrálý historický pohled, který se objevuje s odstupem času, by měl nyní umožnit, aby byl nacionální socialismus

zkoumán jako každá jiná historická událost. Sedmdesát let zjednodušujících přístupů je třeba opustit, abychom pochopili ohromující fenomén nacionálního socialismu.

Překonat tuto bariéru není snadné, je to výzva pro ty odvážné a nekonformní duchy, kteří se odváží zkoumat stránky cenzurované oficiální historiografií. Odhalování ideologických základů nacionálního socialismu může být se svobodným duchem a otevřenou myslí skutečným intelektuálním dobrodružstvím.

Zákon života

Dieter Schwarz, pseudonym majora SS *(SS-Brigadeführera)* Franze Alberta Sixe, ve 30. letech 20. století zjistil, že nepřátelé nacionálního socialismu provádějí v zahraničí promyšlenou strategii, jejímž cílem je zastřít nacionálněsocialistickou ideologii. Jejich cílem bylo učinit z nacionálněsocialistického světonázoru záhadnou, matoucí a vzdálenou ideologii. *Každý útok na nacionálněsocialistický světonázor je útokem na nacionálněsocialistický stát, protože tento stát na něm stojí. […] Tyto útoky, které přicházejí zejména od německých emigrantů, nás obviňují z materialismu, protikřesťanství nebo césarismu. […] Jiní emigranti tvrdí, že jsme se vydali na křížovou výpravu rasistické bestiality nebo kolektivistického absolutismu. Jiní tvrdí, že nacionální socialismus je spojen s teosofií. Takto pokračují ad absurdum.*[2]

Jejich úsilí o znepřístupnění nacionálněsocialistické ideologie se podařilo vytvořit v zahraničí rozptýlený obraz, který ve světě převládl i po porážce Třetí říše a který přetrvává až do současnosti.

V poválečném období se opakovaně tvrdilo, že základem nacionálního socialismu byl antisemitismus. Že nacionální socialismus byl jednoduše nenávist vůči Židům a jeho jediným politickým cílem bylo jejich zničení. Ideologie koncipovaná k nenávisti a zničení. Analyzovat tuto tezi z historického hlediska je však problematické. Plukovník americké armády ve výslužbě R. H. S. Stolfi ve své Hitlerově biografii význam antisemitismu

---

[2] Dieter Schwarz. *Útoky proti nacionálněsocialistickému světonázoru*

jako ideologické osy nacionálního socialismu značně zpochybňuje. Stolfi uvádí, že ačkoli nikdo nemůže popřít, že nacionální socialismus poukazoval na Židy jako na nepřátele odpovědné za mnohé strasti, které postihly německou společnost, nepostižitelnost těchto nepřátel pro lidi znamenala, že byli od roku 1923 z nacionálněsocialistického diskurzu prakticky odstraněni.

„[Hitler] si udržoval osobní odstup od německých Židů a nelze ho považovat za člověka, který by je nenáviděl ve smyslu náboženského antisemitismu.“

„Hitler bude po celá dvacátá léta sledovat tvrdý kurz politického jednání, který bude po hlučném začátku v roce 1920 zahrnovat jen málo antisemitismu a často vůbec žádný... A v roce 1923, v roce téměř zničeného Německa, už Hitler viděl nepřítele v marxistech, listopadových kriminálech, provinčních separatistech a Francouzích - ale sotva v německých Židech.“

„Tváří v tvář těmto otázkám a reorganizaci strany v letech 1925 až 1928 vidíme poměrně málo antisemitismu... Na počátku třicátých let vidíme stejný nedostatek antisemitismu na Hitlerově straně ve srovnání s jeho větším soustředěním na jiné otázky.“

„V roce 1931 se [hospodářská] situace vyostřila a do roku 1932, kdy se konalo pět velkých voleb, se počet nezaměstnaných zdvojnásobil. V takové situaci nemohla mít antisemitská propaganda velký vliv na Hitlerův cíl, kterým bylo uchopení moci..... Antisemitismus nemohl být v letech 1930 až 1935 ani účinným propagandistickým tématem, ani hlavní prioritou pro Hitlera.“

Norman H. Baynes ve své dvousvazkové, 1980stránkové sbírce Hitlerových projevů uvedl poznámku: *„Je překvapující, jak málo toho Vůdce řekl o zacházení se Židy ze strany nacionálněsocialistického státu."* A Speer mohl poznamenat, že ho v pozdějších letech opakovaně překvapilo, že *„v mé paměti nezůstal téměř žádný Hitlerův antisemitský výrok"*. ...ve svých sebraných válečných monolozích Hitler možná věnoval diskusi o Židech více času, ale stále jen nepatrné množství ve srovnání s jinými tématy.[3]

Lothrop Stoddard, známý americký intelektuál a současník nacionálního socialismu, vypráví ve své kronice o cestách po Říši něco podobného. Stoddard zaznamenává nezájem civilistů a politiků o „židovskou otázku". A překvapivě tento nezájem opět potvrzují stovky Vůdcových projevů vydaných v poválečném období Maxem Domarusem, kde jsou Židé stokrát zmíněni v komentáři editora, ale jen velmi málokrát v samotných projevech. Absence antisemitismu v oficiálních projevech a publikacích je znepokojující a přinejmenším nám umožňuje zpochybnit jeho skutečný význam jako ideologického základu nacionálního socialismu.

Nelze však přehlédnout, že takzvaný „židovský problém" byl pro nacionální socialismus v určitých obdobích, zejména za války, důležitým tématem. Tehdy se antisemitská rétorika znovu rozhořela v reakci na údajnou odpovědnost významných členů mezinárodní židovské komunity za vypuknutí světové války.

---

[3] R.H.S. Stolfi. *Hitler, Beyond Evil and Tyranny*

Vzhledem k tomuto ambivalentnímu postoji a střídavému zájmu a nezájmu o židovství vyvstává první otázka týkající se vzniku nacionálního socialismu. Jak je možné, že ideologie, která byla obviňována z toho, že staví čistě na nenávisti vůči Židům, vydržela tak dlouhá období bez zmínky o důvodu své existence?

Dalším aspektem nacionálního socialismu, který badatelé zdůrazňovali, byl jeho antimarxismus. Marxismus byl jistě nepřítelem nacionálního socialismu, o tom není pochyb, ale stejně tak i politické křesťanství, liberalismus a konzervatismus. Marxistická hrozba však byla během prvních měsíců vlády zcela neutralizována. Stejně jako politická pravice a konzervativní reakcionáři, kteří byli záhy vyloučeni z vlády a poté staženi z politické scény. Z veřejného života bylo vytlačeno také politické křesťanství a svobodné zednářství. Nabízí se tedy otázka, že pokud byli tito nepřátelé odstraněni z veřejné a politické scény, jak mohl nacionální socialismus jménem Říše, která se prohlašovala za tisíciletou, ospravedlnit svou existenci pro nadcházející roky? Odpověď na tuto otázku zní, že nacionální socialismus měl ideologický základ, který nebyl závislý na existenci jeho odpůrců, ideologii, která dosáhla svého vlastního vyjádření uvnitř strany a která by nepochybně udržela Říši po tisíc let - bez ohledu na otázku „Židů“, - kteří v nejlepším případě nebyli pro Říši ničím víc než drobným dráždidlem - nebo „marxistů“, „zednářů“ či jakékoli jiné opoziční ideologie. I kdyby nepřátelé nacionálního socialismu byli jiní nebo kdyby vůbec neexistovali, mělo toto hnutí svůj cíl založený na vlastním

světonázoru. Jeho ideologická podstata byla trvalá a měla zcela jiné cíle než všechny ostatní ideologie.

Protože jsme se nyní zabývali „anti" jako základem nacionálního socialismu, můžeme se nyní zabývat dalšími klíčovými myšlenkami, které údajně tvořily základ nacionálněsocialistické ideologie. Dalším kandidátem se zdá být čistota árijské rasy.[4] V tomto smyslu mohl být nacionální socialismus pojímán jako snaha o zachování této rasy, její záchranu před míšením, s cílem vytvořit společnost nordických klonů bez problémů či sociálních nespravedlností.[5] Otázka rasového míšení však v té době v Říši téměř neexistovala a myšlenku homogenního společenství jako základu jakési utopické společnosti nikdo v nacionálním socialismu

---

[4] Sám o sobě termín „árijský" implikuje nedotčenost cizorasovými (=neevropskými) prvky a zahrnuje veškeré evropské rasy, jak dokládá matriční dokument *Ahnenpaß*: *„Pojem árijského původu. Protože dle poznatků rasové nauky vykazuje německý národ vedle určujícího vlivu nordické rasy také v nižším a početně nezachytitelném rozsahu jiné více nebo méně příbuzné rasové komponenty, které jsou také stavebními kameny evropských sousedních národů, zvolil se pro tento nadřazený pojem celku ras, které jsou obsaženy v německém národě, označení „árijský" (lišící se od jazykovědy!), a tím se sdružila německá a této těsně příbuzná krev do rasové jednoty. Přesně ten stejný rozsah má pojem „německá a druhově příbuzná krev" v Zákoně o říšských občanech."* – pozn. překl.

[5] Dr. Hermann Paull v publikaci *Deutsche Rassenhygiene* ve formě fiktivní diskuse pojednává o míšení a „rasové čistotě" jednotlivých evropských ras: *„národ, který sestává pouze z jediné rasy, nemůže splnit světové poslání. Zdá se mi, že ve výhodném rasovém promíchání spočívá akt prozřetelnosti. […] Pokud je mi známo, tak neexistuje žádný kulturní národ čisté rasy."* – pozn. překl.

nepostuloval.[6] Hitler se naopak národovecké *(Völkisch)* ideologii neboli exkluzivistickému rasovému nacionalismu vysmíval a všímal si, jak Němci v dobách, kdy se nechávali v hospodách utápět v pivu, přetvářeli ducha bratrství a národoveckou ideologii v instinktivní agresivitu a násilí.

Pro Hitlera rasová čistota a národnostní homogenita sama o sobě neznamenala tolik, jak se později v poválečném období tvrdilo. Rychlý přehled textů nacionálněsocialistické rasové teorie naznačuje, že německý národ byl zásobárnou několika rasových dědictví, což tedy svědčí o tom, že nic nenasvědčovalo tomu, že by nacionální socialisté chtěli marginalizovat část vlastního obyvatelstva.[7] Myšlenku vytvořit nové sociální

---

[6] Je však nutno zdůraznit, že v nacionálněsocialistické rasové politice se – na rozdíl od vnitrodruhovému (tzn. míšení evropských ras) míšení – vůči jakýmkoliv cizorodým (=neevropským rasám) prvkům nekompromisně vymezovalo, viz *Rassenpolitik*: *„Míšení lidských ras nevytváří nové nebo lepší rasy, ale pouze nové kombinace stávajících predispozic, které se v následujících generacích podle určitých zákonitostí opět rozpadají. Pro vyšší rasy je míšení s nižšími rasami největším nebezpečím, protože znehodnocuje jejich genetický materiál. Vzhledem k nerozlučnému spojení fyzických a duševních dispozic a k tomu, že duševní síly a tvůrčí duševní schopnosti jsou vázány na krevní dědictví, dojde i k jeho úpadku. Míšenci následujících generací již nejsou schopni pochopit kulturu svého národa vytvořenou kvalitní rasou a udržet její politické postavení ve světě. Rasové míšení ve velkém měřítku bylo proto vždy rozhodující příčinou pádu velkých národů."* – pozn. překl.

[7] V oficiální stranické brožuře *Organisationsbuch der NSDAP* se v tomto ohledu uvádí: *„Německá krev nevytváří vlastní rasu. Německý národ se skládá ze zástupců různých [evropských] ras. Všechny tyto rasy se však vyznačují tím, že jejich krev je vzájemně kompatibilní a míšení těchto krví, na rozdíl od krve, která s nimi není příbuzná, nevytváří překážky a problémy. K německé krvi lze*

rozdělení, tentokrát na nordické a nenordické, Hitler a nacionální socialismus rozhodně odmítali.[8] Hitler se navíc nijak zvlášť nezabýval otázkami rasové hygieny ani antropologickými problémy. V jeho *Monolozích (Tischgespräche im Führerhauptquartier)*, známých také jako *Monology ve Vůdcově hlavním stanu* nebo Bormannovy zápisky, poválečném dokumentu, který obsahuje přepisy s Hitlerovým intimním okruhem poručíků, bylo jen málo zmínek o Árijcích a takřka nic o nadřazenosti nordické rasy.

Ve sbírce projevů Maxe Domaruse, která má více než 3300 stran, se v průběhu více než 13 let slovo Árijec nebo zmínky o nordické rase sotva objeví. Jak už tak bývá, žádné velké Hitlerovy projevy o složitých antropologických teoriích se nekonaly. Homogenita nebo rasová čistota prostě nebyla konečným cílem nacionálního socialismu, jakkoli se rasová

---

bezpochyby přirovnat krev těch národů, jejichž rasové složení je podobné německému národu. To platí pro všechny národy obývající uzavřené prostory Evropy. – pozn. překl.

[8] O otázce přepjatého „nordicismu“ opět Hermann Paull: *„Nordická myšlenka v tomto širokém pojetí je ve své podstatě přirozeně internacionální. Nordický člověk v Německu musí tedy nordického člověka jiného státu, jiného národa, ohodnotit výše než vlastního soukmenovce, pokud tento vykazuje znaky alpínské nebo dinárské rasy nebo obou společně. Kam by to vedlo? To vede k zuřivému rasovému boji, který si lze domyslet. Má být pro nás něčím vyšším stát, který by se skládal z nordických lidí všech národů, než naše současné národní bytí se svou severskou rasovou podstatou, více nebo méně výhodně ovlivněnou alpínskými a dinárskými vlivy? Zde se názory rozcházejí. Ten, kdo chce nordickou myšlenku uskutečnit v tomto ostrém ražení, musí být připraven na to, že bude zničen náš národ, náš stát a naše historicky vzrostlé národovství.“* – pozn. překl.

dynamika objevovala v nacionálněsocialistických analýzách jako určující faktor dějin. Jak je uvedeno v ideologické brožuře *Za co bojujeme?: „Naše idea rasy je pouze „výrazem světového názoru", který uznává božské přikázání ve vyšším vývoji člověka."*[9]

Na druhé straně byl nacionální socialismus definován jako nacionalismus, sice nejrevolučnější a nejsocialističtější, ale přesto nacionalismus. Hnutí, které svůj boj a cíle založilo na obraně konkrétního německého národa. Nicméně se zdá, že jde opět o hypotézu s významnými nuancemi, která by měla být korunována jako velký základ nacionálního socialismu. Hitler ve své knize *Mein Kampf* vysvětlil, jak si během let strávených ve Vídni jako dělník uvědomil, že prvořadou potřebou každého dělníka je především získat svůj denní chléb - dělník se nestará o abstrakce, jako je národ nebo identita. Hitler odmítal myšlenku žádat po téměř hladovějícím lidu, aby si vypěstoval vlastenecký nacionalistický postoj.

SS vedly proces vytváření nového pojetí státu, které by překonalo úzký rámec suverénního národního státu, politické ideje, jež ve skutečnosti rozmělnila evropskou jednotu. *„Teprve v devatenáctém století byla idea nacionalismu dovedena do excentrického extrému, který až nezdravě prohloubil přirozené rozdíly mezi národy, jež až do krvavých evropských občanských válek zažívaly poslední zbytky kontinentálního vědomí."*[10]

---

[9] Personal-Amt des Heeres. *Wofür Kämpfen Wir?*

[10] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

Tato nacionálněsocialistická politika prohloubila historické neshody mezi nacionálním socialismem a německými nacionalisty. A přestože nacionální socialismus vstoupil do vlády ve spojenectví s Německou nacionalistickou lidovou stranou (DNVP), během šesti měsíců se tohoto nepohodlného spojence zbavil v rámci zřídka studované čistky. Toto spojenectví, stejně jako „nacisticko-sovětské" nebo spojenectví uzavřené s Komunistickou stranou Německa během stávek v roce 1932, nemohlo být udrženo. Útok nacionálních socialistů na německý nacionalismus byl zdrcující a používal zastrašování a sílu. Takzvaná druhá revoluce od března do července 1933, tentokrát proti reakcionářům *(die Reaktion)*, odstranila ze všech politických pozic nacionalisty a konzervativce, kteří prosazovali vlastní agendu. O této situaci referuje Hermann Beck, badatel o vztazích mezi nacionálněsocialistickou stranou a DNVP. *„Tendence přehlížet nacistické útoky na německé nacionalisty a jejich stoupence z řad konzervativního Bürgertum [buržoazie] souvisí s neschopností - nebo možná neochotou - rozpoznat sociálně revoluční podtext nacistického hnutí, zejména odpor nacistů k ‚Bürgertum, jeho hodnotám a celému buržoaznímu způsobu života, který se podle mnohých nacistů odrážel v DNVP.'"*

Tendenci přehlížet otevřený konflikt mezi nacionálními socialisty a jejich konzervativním aliančním partnerem lze vysvětlit dvěma hlavními důvody. Za prvé, otevřená spolupráce mezi Mussolinim a konzervativními elitami v Itálii... Za druhé, marxistický výklad fašismu, zdůrazňující spojení fašismu s kapitalistickou buržoazií. *„Četné případy bezuzdného násilí*

namířeného proti konzervativním hodnostářům a členům DNVP ukazují, že pakt elit (Bündnis der Eliten) byl během Machtergreifungu (převzetí moci) suspendován, protože mnozí místní nacističtí vůdci a vůdci SA se násilně obrátili proti místním konzervativním elitám. V té době se nacionálnímu socialismu podařilo prosadit se jako protestní hnutí proti buržoaznímu životnímu stylu... Pohrdání a opovržení nacionálních socialistů německým konzervatismem a třídami, které ho podporovaly... propuklo během Machtergreifung násilně. Konzervativci byli považováni za nezpůsobilé podílet se na správě Německa, obviňováni z polovičatého vedení války a v roce 1918 obviňováni ze zbabělosti. Mezi nacionálními socialisty panovala široká shoda v tom, že nechtějí o sobě slyšet ve stejném duchu jako o konzervativcích.“[11]

Co se týče založení nacionálního socialismu, jeho teorie byla rovněž zarámována do fenoménu tzv. evropských „fašismů“. Léon Degrelle, vůdce belgických rexistů, hnutí s křesťanskými a monarchistickými kořeny zařazeného do skupiny „obecného fašismu“, tuto tezi odmítl a od tohoto fenoménu nacionální socialismus distancoval. *„Italský fašismus se od německého nacionálního socialismu velmi lišil. Německý postoj byl sociálně odvážnější. Fašismus byl křesťanštější a konzervativnější. Hitler zlikvidoval poslední zbytky císařství, zatímco Mussolini, ač nerad, byl nadále oprašovatelem krále. Jestliže se hnutí v Německu a Itálii lišila, jak to bylo s ostatními evropskými fašistickými hnutími? Rumunský fašismus byl téměř mystický. Jejich vůdce Codreanu přijížděl na koních a v bílém oblečení na politické demonstrace. Říkali mu Archanděl.*

[11] Hermann Beck. *The Fateful Alliance, German Conservatives and Nazi in 1933*

Portugalský fašismus byl nezaujatý; profesor Salazar intelektuálně chladně upevňoval body své doktríny. Také Norsko bylo něco jiného. Quisling byl stejně veselý jako hrobník. Opíral se o milice, jejichž boty byly mnohem jasnější než jeho doktrína. Anglie měla fašismus aristokrata Mosleyho. Mezi mnoha francouzskými fašistickými stranami byl společným rysem všech zmatek. Ve Španělsku byl José Antonio navzdory svému dědičnému titulu Senorito inspirativním řečníkem, ale tento skvělý mladý muž viděl, jak jeho sen zničila popravčí četa.“[12]

Ačkoli sám Degrelle hovořil o duchovním společenství těchto hnutí, nepodařilo se mu najít konkrétní ideologickou koncepci, která by je spojovala. Degrelle konstatoval, že to, co bylo nazýváno „obecným fašismem“, je ve skutečnosti politický konglomerát s mnoha ideologickými rozdíly, různým původem, základy a velmi odlišnou politickou realitou.[13] Některé z nich spadaly do oblasti revolučních hnutí, ale jiné byly rozhodně součástí konzervativní reakce. Proto Hitler nezávisle na uzavřených politických paktech pociťoval spíše náklonnost k

---

[12] Léon Degrelle. *Hitler for a Thousand Years*

[13] Dr. Karl Zimmermann v díle *Duchovní základy nacionálního socialismu* rozdíly mezi fašismem a nacionálním socialismem vyjmenovává: *„Je dostatečně zřejmé, že nacionální socialismus získal trvalé ideové podněty od fašismu. […] Nacionální socialismus však svými ideologickými a politickými zásadami daleko přesahuje fašismus… […] Celkově tedy nacionální socialismus znamená mnohem více než fašismus. Znamená nové pojetí státu a kultury a nový způsob života na základě nového světonázoru zakořeněného v nejlepších dispozicích naší krve a kromě toho i vědomou vůli k nejvyššímu a nejčistšímu rozvoji našich národních sil.“* – pozn. překl.

určitým konkrétním vůdcům než ke konkrétním hnutím a stranám. Mezi vůdce, které Hitler obdivoval, patřil Mussolini, nikoli však jeho fašistická doktrína. Rovněž Hitler obdivoval Léona Degrelleho a chválil jeho odvahu při velení valonské legii dobrovolníků Waffen SS, nikoli však doktrínu jeho katolické a monarchistické strany. Dalším Hitlerem obdivovaným vůdcem byl rumunský generál Ian Antonescu, jehož Legie archanděla Michaela - hnutí, které bylo klasifikováno jako fašistické a známé jako Železná garda, ale později bylo se souhlasem Vůdce potlačeno. S dalšími vůdci tohoto „obecného fašismu" udržoval Hitler pouze nepřímá spojenectví. Nikdy si nevážil Franca a méně nadšený byl z Frankova improvizovaného a reakčního politického synkretismu zvaného „tradicionalistická španělská falanga výborů národní syndikalistické ofenzívy" Nakonec se Hitler odklonil od tzv. fašistické ideologie a dokonce začal v určitém ohledu obdivovat Stalina.

Základ nacionálního socialismu nemůžeme hledat ani v totalitní myšlence nebo v diktátorském politickém systému. Nacionální socialismus sice takovou strukturu nabýval, ale nepovažoval ji za nezbytnou pro své budoucí fungování. V rozhovoru zaznamenaném v dubnu 1942 a publikovaném v poválečném období v *Monolozích*, Hitler položil základy republikánského nacionálněsocialistického státu, kde by hlava státu měla být volena zastupitelským sborem s atributy směřujícími k vyvážení výkonné moci vůdce státu. Hitler v tomto rozhovoru rovněž stanovil důsledné oddělení zákonodárné a výkonné moci. Tento plán potvrdil ministr

veřejného školství a propagandy Joseph Goebbels, který ve svém osobním deníku ze září 1943 uvedl podrobnosti o budoucím republikánském uspořádání senátorského kolegia určeného pro volbu budoucích vedoucích představitelů státu. Snad i proto Hitler nikdy znovu nezřídil stát ani nezměnil republikánskou ústavu z výmarské doby, ale vládl neomezeně dlouho na základě výjimečných státních dekretů. Nacionální socialismus tedy před svým zánikem nedefinoval svou vládní politickou strukturu, ale vše nasvědčuje tomu, že byl považován za momentální produkt historické nouze.

Poslední myšlenkou, kterou je třeba prozkoumat, je nacionální socialismus jako socialisticko-nacionalistický systém, který se skládá ze sociálních myšlenek syntetizovaných s nacionalistickou ideologií. Problémem je zde přesné vymezení tohoto systému. Z této definice nelze vytěžit žádnou podrobnou sociopolitickou teorii. Nacionální socialismus nemá ani určitou ekonomickou teorii, ale jak vyplývá z oficiálních textů, ekonomická teorie byla podřízena hlavním cílům.

Nacionální socialismus mohl být rasistický, nacionalistický, identitářský, socialistický, protižidovský, antimarxistický, antikapitalistický a další a další. Měl také 25bodový program a snažil se obnovit národní hrdost, získat zpět svá území, zrušit Versailleskou smlouvu a odklonit se od kapitalismu. To vše však nebylo jeho základní ideologií, ale spíše jejím derivátem, a jako takový mohl být z politické scény vyřazen, aniž by to ovlivnilo podstatu nacionálního socialismu. Při použití pouze politických nebo ekonomických kritérií může mít nacionální socialismus

tisíc tváří, vše záleží na tom, jakým prizmatem se na něj díváte. Skutečné pochopení neuchopitelného ideologického základu nacionálního socialismu se může začít rýsovat teprve tehdy, když se zaměříme na nacionálněsocialistický světonázor.

Biologický světonázor

Nacionálněsocialistický světonázor nebyl tajemnou ideologií, nebyl spojen s neproniknutelnými filozofickými myšlenkami ani nebyl plodem politických či ekonomických teoretických abstrakcí. Nacionálněsocialistický světonázor usiloval o zvýšení hodnoty dědičných biologických vlastností s cílem dosáhnout evolučního zlepšení udržovaného v průběhu času na společenské úrovni.[14] To bylo chápáno jako božské poslání založené na naplňování věčných a nevyhnutelných přírodních zákonů. Ty se nazývaly „zákony života“ *(Lebensgesetz)* a na nich nacionální socialismus postavil svůj světonázor.

Aby tyto zákony naplnil, snažil se nacionální socialismus zbavit nejrůznějších abstrakcí a soustředil se na pravidla, jimiž se řídí jak nejjednodušší organismy na Zemi, tak i ty nejsložitější, lidské bytosti.[15] To by vedlo ke zvýšení rozvoje, pokroku a všeobecného blahobytu. S tímto světonázorem si nacionální socialismus kladl za úkol nastolit nový politický a kulturní řád.

---

[14] Dr. Karl Zimmermann ve svém díle *Duchovní základy nacionálního socialismu popisuje*: *„Nacionální socialismus je idealisticky zaměřený, ale - a to ho odlišuje od všech ostatních idealistických hnutí - na biologickém základě. Jeho snahy směřují k nejvyššímu ideálnímu cíli, který si člověk dokáže stanovit: k nejvyššímu rozvoji života.“* – pozn. překl.

[15] Dr. Walther Groß ve článku s názvem *Volk und Rasse* z roku 1939 časopisu *Der Schulungsbrief*: *„Nacionálněsocialistická ideologie je prvním světovým názorem v dějinách, který vědomě zahrnuje přírodní zákony a aplikuje jejich moudrost a účinnost na lidstvo.“* – pozn. překl.

Principiálním životním zákonem pro nacionálněsocialistický světonázor byl *Zákon boje (Kampfgesetz)*, motivační princip celé existence a podstaty všech bytostí. Pod tímto zákonem se skrývaly *Zákon selekce (Gesetz der Auslese)*, *Zákon plodnosti (Gesetz der Fruchtbarkeit)* a *Zákon dědičnosti (Gesetz des Vererbung)*; zákony, které by umožnily fyziologický vývoj potřebný pro růst přirozených hodnot.

Nacionálněsocialistický světonázor chápal existenci jako jeden obrovský boj. Podle tohoto světonázoru byl vesmír v neustálém pohybu, což nutilo bytosti přizpůsobovat se neustále se měnícím podmínkám prostředí. Tento zákon boje vyvolával neustálou selekci, jak ji nacionálněsocialistický světonázor pozoroval v přírodě, kde se ne každému podařilo přenést své dědičné vlastnosti, což znamenalo, že žádná generace se nevyrovnala té předchozí. Klíčem k nacionálněsocialistickému myšlení bylo pochopení, že právě selekce vytvářela organismy, druhy a rasy, a nikoli naopak. Rasa byla chápána jako derivát selekce, stejně jako evoluční zdokonalování a vývoj. Pro nacionální socialismus byly selekční procesy důležitější než samotná rasa.

Zákon plodnosti byl přitom předpokladem pro vznik zákona selekce. Pro nacionálněsocialistický světonázor platilo, že čím více dědičných vlastností se dostávalo do vztahu s prostředím a podléhalo selekci, tím větší hodnotu měly ty vlastnosti, které přežily boj o existenci. Proto by se podle nacionálního socialismu nikdo neměl vyhýbat tomu, aby měl co

nejvíce dětí, protože ze všech těchto pokusů a omylů vzešla selekce účinných dědičných vlastností v boji o zachování.

Přenos dědičných vlastností probíhal pod záštitou zákona dědičnosti, dynamiky, která měla předávat dědičné vlastnosti nezbytné k překonání boje o existenci. Znalost Zákona dědičnosti umožňovala předvídat biologickou výbavu potomstva, a tím orientovat plození na cíle evolučního zdokonalování.

Nacionální socialismus se plně věnoval prosazování těchto zákonů. To byla jeho motivace k politickému a kulturnímu boji. Hlavní instrukční příručky nacionálněsocialistického světonázoru, texty určené pouze pro vůdce *(Nur für Führer)*, zejména ty, které vydával „Hlavní úřad SS“ *(SS-Hauptamt)*, tento cíl výslovně vyjadřovaly. *„Nacionální socialismus si klade za cíl obnovení přirozeného řádu života a poskytl státní uznání nezbytnosti přírodních zákonů pro člověka.“*[16]

Pro nacionální socialismus byly tyto životní zákony základem veškerého biologického vývoje a jediným mechanismem, kterým příroda zvyšuje schopnost organismu bojovat a evoluční hodnotu. *„Nacionálně socialistická revoluce je však průlomem života jako takového, jejím cílem je svobodný rozvoj přirozených sil našeho lidu. Její smysl spočívá v naplnění věčných, božských zákonů života a přírody.“*[17]

---

[16] SS-Hauptamt. *SS-Mann und Blutsfrage*

[17] SS-Hauptamt. *Rassenpolitik*

Na těchto zákonech postavil nacionálněsocialistický světonázor celou svou etiku a ideologii a všechny své politické a filozofické koncepce.[18] Oficiální slovník nacionálněsocialistické ideologie vydávaný SS *(NS-Wörterbuch)* na tyto zákony poukazoval jako na základní součást ideologického lexikonu. *„Děje v přírodě podléhají neměnným zákonům. Lidská mysl si dokázala udělat představu o mnoha přírodních zákonech. V rámci přírodních zákonů vynikají na zvláštním místě zákony života. Člověk je musí respektovat a řídit se jimi. Národy a rasy, které se domnívají, že jsou schopny je ignorovat, upadají do degenerace a úpadku. Příklady Zákonů života: Zákon boje, Zákon plodnosti, Zákon selekce atd."*[19]

Z těchto zákonů se odvíjí i základní existenciální dynamika bytostí. Najdeme mezi nimi boj o „životní prostor" *(Lebensraum)*, „vliv prostředí" *(Unwelteinflisse)*, „zákony rozmnožování" *(Zuchtgesetz)*, „správný výběr partnera" *(Gattenwahl)*, ale i „vůdcovský princip" *(Führerprinzip)* a „rasové charakteristiky" *(Rassenmerkmale)*.

Podle nacionálního socialismu, protože tyto přírodní zákony byly zapomenuty a nahrazeny abstraktními ideologiemi

---

[18] Riis-Knudsen: *„Na rozdíl od všech těchto filozofií nebyl nacionální socialismus nikdy vymyšlen - byl odvozen z věčných přírodních zákonů, které existují stejně dlouho jako vesmír a které řídí veškerý život od vzniku prvního primitivního organismu. […] Jinými slovy, nacionální socialismus nevymyslel Adolf Hitler, ale je vědomým vyjádřením základních přírodních zákonů, jimiž se řídí náš život. Je založen na bezmezné lásce ke stvoření v celé jeho rozmanitosti, na hluboké, bezpodmínečné úctě k moudrosti přírody a na vroucí vůli zachovat život, jak z této moudrosti vyrostl."* – pozn. překl.

[19] SS-Hauptamt. *NS-Wörterbuch*

a fantaziemi, které odmítaly lidskou přirozenost, to vedlo k velké krizi Západu. Pokud by nacionální socialismus pokračoval podobnou cestou, lidstvo by bylo odsouzeno k zániku. *„Přírodní zákony platí pro všechny formy života. Proto je nutné tyto zákony znát a jejich dodržování je předpokladem jejich zachování a následného vývoje života. Nedodržování těchto zákonů znamená rozklad, deformaci a nakonec zánik. Nacionální socialismus si za cíl stanovil obnovení tohoto přirozeného řádu života a aplikaci přírodních zákonů na člověka obdařil státní vůlí.“*[20]

Pro nacionálněsocialistickou ideologii by další odpoutávání se od přírodních zákonů a odchylky od nich vedly k posílení vlastností, které nemají nic společného s přírodními procesy selekce, a k vyhynutí lidstva. *„Tato planeta se opět vydá po své dráze éterem, zbavena lidského života.“*[21]

Západní ideologie byly pro nacionálněsocialistický světonázor ideologiemi zániku a smrti, ideologiemi, které popíraly přirozené dědictví člověka. Zákony nacionálněsocialistického světonázoru zpochybňovaly celou západní kulturní tradici, tradici, která chápe člověka jako kombinaci přirozené a nadpřirozené podstaty, a dávala tomu, co bylo nazýváno duší, myslí, duchem atd. podstatu, která by se snažila uniknout zákonům života. Zákony nacionálněsocialistického světonázoru se stavěly proti této dualistické tradici Západu, a to jak v její náboženské, tak

[20] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

[21] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

racionalistické odrůdě. V důsledku toho se nacionální socialismus postavil proti všem druhům nauk, náboženství, filozofií a mysticismů, které člověku přisuzovaly jinou podstatu či původ než přirozený.

Tento návrat k přírodě však neznamenal pouhý příklon k ekologii nebo k fauně a flóře. Neměl ani nic společného se zkušenostmi, které usilovaly o mystické spojení s bohyní přírody, ani s „přirozeným životem“ posedlým „přírodními produkty“, pobytem v přírodě nebo svalovou hmotou. Zákony nacionálněsocialistického světonázoru neměly žádný vztah k etické teorii známé jako „Iusnatura“ ani k teoriím o „přirozených právech“. Pro nacionální socialismus skutečný přístup k přírodě znamenal uznat neúprosné Zákony života jako zákony, které působí na člověka stejně jako na všechny ostatní organismy na Zemi.

Světonázor a politika

Prvním krokem ke správnému pochopení nacionálněsocialistického světonázoru je oddělit jej od politické ideologie. Světonázor a politika spolu sice souvisejí, ale mají odlišné charakteristiky. *„Politické strany jsou náchylné k uzavírání kompromisů, ale světonázor to nikdy nedělá. Politická strana dokonce kalkuluje s protivníky, ale světonázor hlásá svou vlastní neomylnost."*[22] Pro Goebbelse dával teprve nacionálněsocialistický světonázor smysl politickému boji. *„Nacionální socialismus je ve skutečnosti světonázor. Začíná vždy od počátku a pokládá nové základy života. Proto je náš úkol tak těžký, ale také tak krásný."*[23]

Hitler tvrdil, že nacionální socialismus není určen na export, tedy že je to hnutí omezené na Německo. Navzdory tomu se Hitler snažil přizpůsobit základní aspekty nacionálněsocialistického světonázoru různým vládám, které byly spojenci Říše. Tento zdánlivý rozpor se začne rozplývat, když se nacionálněsocialistický světonázor oddělí od Nacionálněsocialistické německé strany práce neboli NSDAP *(Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei)*. Nacionálněsocialistická strana byla jedním z mnoha nositelů tohoto světonázoru, nástrojem omezeným na politické problémy a historický okamžik Německa. Její zakladatelé vytvořili organizaci založenou na těchto podmínkách a toto kulturní

---

[22] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

[23] Joseph Goebbels. *The Goebbels Diaries 1942-1943*

dědictví vytvořilo jedinečnou a nenapodobitelnou politickou strukturu.

Politické cíle nacionálního socialismu byly odvozeny od nacionálněsocialistického světonázoru. „Intelektuální" nacionálněsocialistické teorie o sociální a hospodářské politice jsou obtížně dostupné, stejně jako učená nacionálněsocialistická pojednání o ekonomii nebo sociologii. Nacionální socialismus měl tisícileté cíle, proto nemohl svou ideologii založit na nějaké ekonomické nebo sociální teorii, která by brzy pozbyla platnosti. Hitler svůj světonázor nezakládal na ekonomických, sociologických nebo filozofických učebnicích, ale na knize života pozemských organismů. To však nebylo jasné všem nacionálním socialistům. Ernst Röhm, vůdce *Sturmabteilung (SA)*, a bratři Strasserové mimo jiné zaplatili životem za to, že trvali na udržení nacionálněsocialistické revoluce v mezích politického spektra a nikdy nepochopili zásadní cíle nacionálněsocialistického světonázoru.

„Kdo se domnívá, že lidový nacionálněsocialistický stát by se měl od ostatních států odlišovat jen mechanicky, jakoby lepší konstrukcí svého hospodářského života - díky lepší rovnováze mezi chudobou a bohatstvím, spravedlivějšímu mzdovému systému nebo odstranění obrovských rozdílů v platových tarifech - chápe jen povrchní rysy našeho hnutí a nemá nejmenší představu o tom, co máme na mysli, když mluvíme o našem světonázoru. Všechny tyto právě zmíněné rysy by nám nemohly zaručit trvalou existenci a rozhodně by nebyly zárukou velikosti. Národ, který by se spokojil s vnějšími reformami, by neměl nejmenší šanci uspět ve všeobecném boji o život mezi národy světa.

Hnutí, které by své poslání omezilo na takové úpravy, jakkoli správné a spravedlivé, by neprovedlo žádnou dalekosáhlou ani hlubokou reformu stávajícího řádu. Veškerý účinek takových opatření by se omezil na vnější stránku. Neposkytla by národu morální výzbroj, která jediná mu umožní účinně překonat slabiny, jimiž dnes trpíme."[24]

Badatelé jsou stále znovu v rozpacích, když se snaží systematizovat politiku nacionálního socialismu pomocí teoretických systémů nebo myšlenkových směrů. Nejde o to, že by se ekonomika a politika neřídily žádnou normou, problém je v tom, že se přehlíží logika, na níž byly založeny. *„Náš světonázor je základem života. Pro nacionální socialismus není tento světonázor filosofickým pojmem. Je to spíše základní otázka, která řídí existenci. Náš světonázor není pouhá teorie, neboť pak by boj o moc neměl smysl. Světonázor je základem nadcházejících staletí. Hnutí nemá žádný katechismus pro chování v každodenním životě. Nacionálněsocialistické učení musí vést k přirozenému základu života. Náš světonázor musí být zakořeněn v lidech jako životně důležitý prvek."*[25]

Z tohoto hlediska je třeba nahlížet na socialismus nacionálního socialismu. Zatímco mnozí vůdci sociální spravedlnosti hledali ideologické základy v sociologických nebo ekonomických teoriích, nacionálněsocialistické pojetí socialismu bylo plné vitalistických analogií a zapouštělo své kořeny do přirozeného aspektu kolektivní jednoty, do základu, který

---

[24] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

[25] Heinz Oskar Schaefer. *Grundzüge der nationalsozialistischen Weltanschauung*

udržuje druh.[26] V současnosti badatelé hledají souvislosti mezi nacionálněsocialistickým socialismem a doktrínou politického socialismu, ale nacionálněsocialistický socialismus neměl žádný zásadní vztah k internacionálnímu socialismu, vycházel ze společenských instinktů zakotvených v genetickém dědictví, z těch instinktů, které nutí příslušníky druhu jednat společně v zájmu sebezáchovy.[27] Podle nacionálněsocialistického socialismu, buržoazie, šlechta a reakcionáři se svou elitářskou politikou založenou na penězích a privilegiích vyzdvihovali protiselekční procesy, které podkopávaly Zákony života. V tom spočívá důvod protiburžoazní či protikapitalistické politiky nacionálního socialismu. Nacionálněsocialistický socialismus v podstatě neusiloval o sociální spravedlnost nebo obnovu práv za povrchním účelem nastolení spravedlivější společnosti, ta byla

[26] Na socialistický aspekt nacionálního socialismu lze nahlížet jako organickou pospolitost, neboli *národní společenství*, jak je popisováno ve *Wofür Kämpfen Wir?*: *„Nacionální socialismus je učení o pokrevně spjatém národním společenství a službě lidu jako nejvyšším morálním zákonu pro každého Němce. Je to učení krve a cti. […] Pouze výkonem a obětí pro nás, pro národní společenství spojené krví, lze zajistit existenci lidu, a tím i jednotlivce.“* A *Handblätter für den Weltanschaulichen Unterricht (Příručky SS): „Vůdce překonal myšlenku třídního boje shora i zdola a představil národní společenství jako svazek všech Němců v jedné říši a jako vnitřní řád v pravém společenství pokrevně spjatého lidu.“* – pozn. překl.

[27] V časopise *Die SA* z roku 1940 se uvádí: *„Nacionální socialismus staví do popředí pojem národního společenství… Kolektivního blahobytu národa se nedosahuje povrchním rovnoměrným rozdělením veškerého majetku, ale přijetím zásady, že před zájmy jednotlivce stojí zájmy národa.“* – pozn. překl.

důsledkem světonázoru. Podle Hitlera příroda neusilovala o spravedlnost, ale o zvýšení hodnoty a zachování.

Totéž platí pro nacionálněsocialistický nacionalismus. Nebyl založen na abstrakci národního státu devatenáctého století. Naopak, nacionální socialismus se snažil rozmělnit základy právního státu, které němečtí nacionalisté horlivě hájili. Nacionálněsocialistický nacionalismus byl výrazem boje za existenci konkrétní lidské skupiny. Nacionálněsocialistický nacionalismus nebyl národoveckým šovinismem ani hájením vlajky imaginární skupiny zkonstruované z historické pohodlnosti.[28] Národ, který nacionální socialisté hájili, byl národem skupiny lidí se společným genetickým původem, pokrevní společenství, které vzniklo po tisíciletí trvajícím bojem proti okolnímu prostředí selektivním procesem. Lidská skupina, která neměla vymezené hranice a která se řídila pouze přirozeným zákonem. Nacionálněsocialistický nacionalismus proto čelil marxistům a liberálům, jejichž politika se snažila rozmělnit přirozené hranice odvozené od selekce. Ze stejných důvodů čelil také nacionalistům a buržoazii, kteří byli zakotveni v abstraktních vizích o národu.

[28] Dr. Walther Groß v dubnovém čísle z roku 1934 časopisu *Der Schulungsbrief* s názvem článku *Der Rassengedanke* toto jasně vymezuje: *„Každý, kdo chápe národ jako spojený pouze jazykem a kulturou, jak to propaguje vědecká literatura v demokracii, bez ohledu na společné pokrevní vazby, stojí na hony vzdálen našemu organickému, biologicko-rasovému pojetí národa.“* – pozn. překl.

Nacionální socialismus byl tedy socialismem a nacionalismem zároveň, měl kořeny v nejhlubším atavismu lidské povahy a neodpovídal žádnému revolučnímu socialismu ani buržoaznímu nacionalismu. Nacionální socialismus nebyl ani korporativistický, ani kapitalistický, ani ekonomicky socialistický. Nebyl ani politicky liberální, konzervativní, reakční nebo socialistický. Přejímal to, co bylo třeba, ze všech druhů ideologií a využíval všechny nástroje, které se mu hodily k prosazování politiky podporující selekci a zachování určité skupiny s dědičnými charakteristikami.

Původ světonázoru

S výjimkou Hitlerových děl není většina známé nacionálněsocialistické literatury, která se k nám dostala a která by mohla sloužit jako zdroj pro studium nacionálněsocialistické ideologie, pro tento účel vlastně nijak zásadní. Některé texty vznikly ještě před založením strany, jiné byly publikovány v její první fázi, kdy světonázor ještě nebyl plně rozvinut, a další jsou soukromě vydané knihy bez oficiálního uznání strany a často k Hitlerově nelibosti. A zatímco se pomalu objevují prameny z oficiální fáze ideologické konsolidace, které se po pádu nacionálního socialismu zdály být ztraceny, mnohé byly nenávratně zničeny. Badatelé se proto dopouštějí metodologických chyb, když používají neoficiální knihy jako ideologický materiál prvního řádu nebo když míchají ideologii vytvořenou v nejisté počáteční fázi s destilovaným materiálem vytvořeným oficiálními orgány.

Nacionálně socialistický světonázor se zrodil v Hitlerově knize *Mein Kampf*. Zpočátku měl o základech tohoto světonázoru jasno pouze Vůdce. V knize, zejména v kapitole „Národ a rasa“ *(Volk und Rasse)*, Hitler stanovil ideologické základy, které budou v průběhu let Třetí říše dále rozvíjeny. Důležité je také jeho posmrtně vydané dílo nazvané Zweites Buch, zejména jeho úvodní kapitoly. Soukromé projevy a rozhovory, publikované v různých formátech a pod různými názvy v poválečném období, doplňují střípky hitleristického světonázoru.

V letech politického boje byl světonázor přítomen latentně a poněkud zastřeně. Teprve se vznikem SS na Hitlerovu žádost

začal tento světonázor nabývat systematičtější podoby. S přibývajícími léty a po vzniku oficiálních útvarů získal NS-světonázor propracovanou podobu. Tento proces se neobešel bez pokusů a omylů. Někteří autoři si navzájem odporovali, neboť jednotlivé orgány hnutí přispívaly určitými úhly pohledu. Na druhé straně uvnitř hnutí existovaly různé frakce, které zůstaly sjednoceny pouze Hitlerovou autoritou. Vzhledem k nedostatku počáteční spolupráce a vzhledem k politickému boji tyto skupiny soupeřily o kontrolu nad ideologickou doktrínou. Novopohanští mystikové, socialističtí revolucionáři a nacionalisté se mimo jiné snažili svými myšlenkami ovlivnit nacionální socialismus. Dokonce i hierarchové jako Rosenberg nebo Himmler potřebovali několik ideologických korekcí ze strany Hitlera, aby rozptýlil jejich utopické představy. Hitler Rosenbergovi vyčítal teorie v jeho knize *Mýtus 20. století (Der Mythos des 20. zwanzigsten Jahrhundert)* a nikdy nedovolil, aby byla zařazena do oficiální stranické bibliografie. Také Himmler byl v *Monolozích* kritizován, pokud šlo o rasové utopie. Na plán SS na germanizaci Evropy se Hitler díval s despektem a pochyboval, že tento termín znamená něco konkrétního.

Nacionálněsocialistický světonázor vznikal pod přísným Hitlerovým dohledem. Jakmile se Hitler dostal k moci a ovládl stát, udělal v hnutí pořádek a umožnil konsolidaci jeho ideologie podle svého, což byl vzhledem k počátečnímu synkretismu obtížný úkol. Tuto práci vykonávala především nová generace nacionálních socialistů a v institucionálním rámci oficiálních organizací pro ideologickou produkci. Byli to především

esesmanští intelektuálové, mladí lidé, kteří těsně před válkou dokončili vysokoškolské vzdělání. Tito důstojníci byli vychováni v kultuře, kde staré liberální hodnoty a ideologie neměly žádný vliv, a proto neprožívali ideologický zmatek, který pociťovali mnozí nacionální socialisté první generace.

Tvůrci světonázoru nacionálního socialismu

Tvůrci nacionálněsocialistického světonázoru byla skupina intelektuálů. a vědců pověřených ideologickou výukou, kteří byli přidruženi k hnutí a zejména SS. Ačkoli světonázor získal své první oficiální kroky v *Mein Kampf*, stovky intelektuálů rozšiřovaly jeho směrnic. Oblasti jejich zájmu byly rozmanité a osobní akcenty daly vzniknout důležitým nuancím, ale právě na průsečíku od kterého všechna tato oficiální díla vycházela a ke kterému se sbíhala, lze pozorovat nacionálněsocialistický světonázor.

Christian Ingrao ve své knize *Believe and Destroy* prozkoumává životní osudy mnoha z těchto ideologů. V jeho knize najdeme důstojníky SS jako Otto Ohlendorf, Werner Best, Reinhardt Hohn, Franz Albert Six, Wilhelm Spengler, Gustav Adolf Scheel a Wilhelm Albert, kteří jsou v seznamu téměř stovky nejvýznamnějších intelektuálů. Tito intelektuálové rozvíjeli nové perspektivy ve všech oblastech vědecké a humanistické teorie nezbytné pro vytvoření nového kulturního základu. *„Doba, kterou budoucí esesmani strávili na univerzitě, byla součástí jejich společenského a aktivistického vzdělání. Bylo to však také období jejich odborné a intelektuální přípravy. Tito mladí muži neposkytují vůbec žádné důkazy pro klišovitý obraz zlotřilého nacistického aktivisty; získali vstup na univerzity a složili - a většinou i úspěšně - zkoušky. Nebyli to ani zlí hoši vědy, kterou „zvrátili“. Obsah předmětů, které absolvovali, to dokazuje. Znalosti, aktivismus a úroveň kulturní vyspělosti: právě v interakci těchto tří dimenzí lze identifikovat*

specifický charakter těchto aktivistických intelektuálů (nebo možná lépe řečeno intelektuálních aktivistů).“[29]

Ingrao popisuje, že 80 % těchto intelektuálů vstoupilo do SD, bezpečnostního úřadu *(Sicherheitsdienst)* SS. V tomto úřadě, který organizoval generál SS *(SS-Gruppenführer)* Reinhard Heydrich a později vedl generál Ernst Kaltenbrunner, byly vypracovány všechny hospodářské, politické, rasové a kulturní plány a teorie SS. SD byla velkým intelektuálním centrem SS a během své existence se snažila získat pro rozvoj politiky a kulturních základů elitu říšských univerzit.

Hlavními centry intelektuálního rozmachu SS byly univerzita v Jeně, kterou si SD prakticky monopolizovala, „Herderův institut“ na univerzitě v Rize, univerzita v Posenu, „Institut Wansee“, „Lékařská akademie SS“ *(Arztliche Akademie SS)* ve Štýrském Hradci, „Institut pro zahraniční výzkum“ *(Ausland Wissenschaftlichen)* na univerzitě v Bernu, „Lipský úřad pro intelektuální bezpečnost“ *(Leipzig Schrittumstelle)* a „Národní úřad pro bydlení a kulturu“ *(Deutsches Lebengebiet)*. V rámci této sítě škol, akademií a školicích středisek fungovaly „Domy mužů SS“ nebo „Domy oddílů SS“ *(SS-Mannschaftshäuser)*, skupiny tvořené příslušníky SS studujícími nevojenské nebo politické profese na říšských univerzitách. Šéfem těchto domů byl SS-Oberführer Kurt Ellersiek.

Jinde se nacionálněsocialistický světonázor rozvíjel a propracovával ve výcvikových střediscích pro kadety a vedoucí

---

[29] Christian Ingrao. *Believe and Destroy*

pracovníky SS, ideologických cvičištích pro politické vojáky. Jednalo se o „Nacionálněpolitické výchovné ústavy“ neboli školy NAPOLA *(Nationalpolitische Erziehungsanstalt)*, dále o ideologická výcviková střediska NSDAP zvaná „Zámky řádu“ *(Ordensburg)* s centrálami v Santhofenu, Crossinsee, Vogelstandu a Marienburgu a o „Národní školy pro vůdce SS“ *(Reichsführerschule)* v místech jako Bad Tolz, Braunschweig, Possen, Klagenfurt a Praha. Do roku 1942 tato centra dohlížela na výzkum a vědeckou produkci, která ztělesňovala nacionálněsocialistický světonázor.

Nejambicióznějším projektem přípravy nové inteligence však byla „Vyšší škola NSDAP“ *(Hohe Schule der NSDAP)*. Tento projekt, který se nepodařilo přenést přes počáteční fázi, zahrnoval vytvoření velkých výzkumných a výukových center, která by předávala světonázor výhradně vedoucím představitelům hnutí. Prvním ředitelem této univerzity nacionálního socialismu byl filozof Alfred Bäumler. Na „Vysoké škole NSDAP“ již v jejích prvopočátcích aktivně spolupracovali příslušníci SS a intelektuálové, kteří se na ní podíleli jako učitelé, akademici a administrátoři.

Zdroje nacionálněsocialistického světonázoru

Myšlenková centra nacionálněsocialistické ideologie byla většinou pod křídly SS. V této organizaci byl nacionálněsocialistický světonázor zkoumán a vědecky zhodnocován především prostřednictvím „úřadu pro vzdělávání SS“ *(SS-Schulungsamt)*, který vedl podplukovník SS *(SS-Obersturmbannführer)* Joachim Caesar a později psycholog a generálporučík SS Ludwig Eckstein. Tento orgán měl zásadní význam pro šíření, organizaci a vědecké zakotvení nacionálněsocialistického světonázoru. Veškeré materiály vytvořené Vzdělávacím úřadem putovaly do Hlavního úřadu SS *(SS-Hauptamt)*, nejdůležitějšího orgánu ve státě SS. Tam byly schvalovány a vydávány jako oficiální sdělení vedoucím a důstojníkům hnutí. Hlavní úřad generála SS *(SS-Obergruppenführera)* Karla Wolffa a později vedený generálem SS Maximilianem von Herffem byl produktivním jádrem myšlení SS. Hlavní kancelář získala své ideologické zaměření od „Úřadu zástupce štábu říšského vůdce SS“ *(Hauptamt Persönlicher Stab Reichsführer-SS)*, který nejprve vedl generál SS August Heißmeyer a později generál SS Gottlob Berger. Vše, co vycházelo z tohoto úřadu, neslo Himmlerovu schvalovací pečeť Reichsführera-SS.

Oficiální publikace, nejdůležitější prostředky pro přípravu vedoucích a instruktorů, závisely také na Úřadu náměstka pro personál. Mezi tyto publikace patřily instruktážní a ideologické knihy, které začaly vycházet po roce 1941. Snad nejdůležitější z těchto publikací byla publikace pro důstojníky a instruktory

nazvaná Orientační sešity *(Leitheft)*, řízená Ludwigem Ecksteinem, časopis ideologického zaměření pro instruktáž vedoucích pracovníků SS. Důležitý byl také časopis pro vysokoškolskou studentskou organizaci SS „Domy oddílů SS" *(SS-Mannschaftshäuser)*, který redigoval Kurt Ellersiek, *SS-Oberführer* a zástupce inspektora politických škol NAPOLA, a časopis politické orientace „Doplněk politické služby pro SS a policii" *(Beiblatt zum Politischen Dienst für SS und Polizei)*. Ideologie SS byla také veřejně a masově šířena prostřednictvím celostátně šířených novin Černé jednotky *(Das Schwarze Korps)*, které vydával novinář a *SS-Hauptsturmführer* Gunter d' Alquen.

Dalším důležitým orgánem ideologické produkce byl Říšský vzdělávací úřad NSDAP *(Reichschulungsamtes der NSDAP)*, vedený vedoucím vzdělávání NSDAP Otto Gohdesem. Tento úřad typu „ideologického vzdělávání" byl kopírován státními subjekty, které nebyly součástí hnutí, zejména armádou. Pro ideologickou orientaci důstojníků a vojáků vytvořil nacionální socialismus „Nacionálněsocialistický vůdcovský tým vrchního velení armády" *(NS-Führungsstab der Oberkommando der Wehrmacht)*, vedlejší oddělení vytvořené Hitlerovým výnosem v roce 1943 a vedené generálem Hermannem Reineckem. Toto oddělení zahrnovalo přibližně 47 000 důstojníků, kteří působili jako instruktoři nacionálněsocialistického světonázoru na frontách.

Veškeré ideologické materiály, které nevydával „Hlavní úřad SS", „Úřad pro výchovu NS" nebo jiný oficiální nacionálněsocialistický orgán, musel schvalovat takzvaný

„Rosenbergův úřad" *(Amt Rosenberg)*. V čele tohoto oddělení stál Alfred Rosenberg jako „zmocněnec Vůdce pro dohled nad veškerým vzděláváním a ideologicko-intelektuální přípravou NSDAP“, což je těžkopádný název, který se obvykle zkracuje na DBFU *(Beauftragten des Führers für die Uberwachung der gesamten geistigen und weltanschaulichen Schulung und Erziehung der NSDAP)*. Posláním Amt Rosenberg neboli DBFU bylo střežit a chránit ryzost nacionálněsocialistické ideologie, a to zejména tím, že přezkoumával díla vydávaná jednotlivci, a to i v případě, že se jednalo o vysoce postavené funkcionáře hnutí nebo státu. Pod vedením Amt Rosenberg existoval nejdůležitější orgán vydávající osvědčení o ideologické čistotě nacionálněsocialistického světového názoru, „Úřední zkušební komise strany pro ochranu nacionálněsocialistických spisů“ neboli PPK *(Parteiamtliche Prüfungskommission zum Schutze des Nationalsozialistischen Schrifttums)*, kterou vedl generál SS *(SS-Obergruppenfiihrer)* Philipp Bouhler. Byla zodpovědná za vytvoření „Národní bibliografie“ *(NS-Bibliographie)*, která potvrzovala ideologickou čistotu všech děl, jež měla zprostředkovávat nacionálněsocialistický světonázor. Komise byla zřízena na Hitlerův příkaz jako příloha „Úřadu sněmovního kancléře NSDAP“, aby zabránila zkreslování jak světonázoru, tak jeho spisů a projevů i ostatních říšských vůdců. Komise schvalovala ideologický obsah prostřednictvím tištěných pečetí, z nichž jedna označovala, že daná kniha byla schválena a zařazena do nacionálněsocialistické bibliografie *(Die Schrift wird in der NS Bibliographie geführt)*, a druhá pečeť, která schvalovala

obsah jako oficiální ideologii, aniž by byl zařazen do nacionálněsocialistické bibliografie, což nemělo žádný vztah k ideologické čistotě *(Gegen die Herausgabe dieser Schrift werden seitens der NSDAP keine Bedenken erhoben)*. Pouze knihy s těmito pečetěmi nebo s poznámkou, že recenzujícím a vydávajícím subjektem byly SS nebo NSDAP, mohly být považovány za oficiální ideologii nacionálněsocialistického světonázoru.

V roce 1944 byl zveřejněn oficiální seznam nejdůležitějších ideologických textů týkajících se různých témat. „Sedm set knih pro nacionálně socialistickou knihovnu“ *(Siebenhundert Bücher für nationalsozialistische Buchereien)* zahrnovalo tituly a publikace s nacionálněsocialistickým obsahem, rozdělené podle témat, včetně válečnictví, filozofie, dějin nacionálního socialismu, starověkých dějin, politiky, vědy, zemědělství, rasových věd, práce, politických nepřátel, poezie atd.

Nacionálněsocialistický světonázor a ideologická výuka

Etablování nacionálněsocialistického světonázoru bylo společným úsilím všech organizací hnutí. Cílem strany bylo získat politickou moc a poté prosadit svůj světonázor ve společnosti. Odborná sdružení mu měla dodat vědeckou přesnost. Výchovné a vzdělávací orgány ho musely předávat obyvatelstvu a kulturní organizace měly na starosti jeho šíření. SS jej musely vnitřně zosobňovat při jeho ideologické elaboraci. Ozbrojené síly a později Waffen SS měly za úkol bránit jej před vnějšími hrozbami.

SS se ke světonázoru hlásily nejvíce a byly institucí, která mu věnovala nejvíce prostoru ve svých ideologických programech. Pro SS hrál světonázor hegemonní roli v životě jednotlivých příslušníků. *„Jedině nacionálněsocialistický světonázor nám zajišťuje odpovídající způsob života. Co je to světonázor? Světonázor je pohled na svět. V širším slova smyslu je to vyvrcholení všech myšlenek a představ o světě a životě společenství. Každý světonázor je utvářen a podmíněn celou existencí člověka: rasou, vzděláním, prostředím a zkušenostmi. Světonázory jsou tedy výrazem lidských životních forem a naopak. Nacionální socialismus je přirozeným světonázorem. Musíme si připomínat do povědomí vše, co naznačují následující slova: boj o existenci, selekce, plodnost, rasa, dědičnost, vliv prostředí a vývoj.“*[30]

---

[30] SS-Hauptamt. *SS-Handblätter für den weltanschaulichen Unterricht*

Pro SS byla veškerá ostatní výuka druhořadá. Politika, ekonomie a sociologie neměly ve srovnání se zákony existence tak hluboký význam. *„Základy našeho světonázoru jsou založeny na přírodních zákonech života. Uvědomění si důležitosti zákonů života přineslo každému pojmu nový význam. Historické pojmy státu ztratily svůj význam, dogmatické zákony byly oslabeny tváří v tvář přirozeným souvislostem. Biologické zákony vymezují nové hranice a souvislosti…“*[31]

V publikacích a na instruktážních kurzech SS bylo běžné začínat definicemi a významy zákonů života. Neexistoval ideologický text, který by je nedefinoval, než se přešlo k dalším tématům. Zákony boje, selekce, plodnosti a dědičnosti byly definitivně základem pro veškerou výuku nacionálněsocialistického světonázoru.

Výslovné byly *Příručky SS pro světonázorovou výuku (Handblätter für den Weltanschaulichen Unterricht)*, soubor 25 svazků vydaných Hlavním úřadem SS, které měly vysvětlit světonázor vedoucím představitelům hnutí. První svazek s názvem „Pouze nacionálněsocialistický světonázor nám zajišťuje druhově přiměřený život“ začínal citátem Adolfa Hitlera, který popisoval, že nacionální socialismus je založený na vědeckém[32]

---

[31] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

[32] Opět Riis-Knudsen: *„Nacionální socialismus ve skutečnosti není nic jiného než aplikace fyzikálních a biologických zákonů na politickou, ekonomickou, sociální a náboženskou oblast lidského života stejným způsobem, jakým jsou dnes*

poznání, a proto nesouvisí s mystickým učením: *„Nacionální socialismus je chladná doktrína reality založená na nejostřejším vědeckém poznání a jeho intelektuálním vyjádření. Otevíráme-li srdce našeho lidu pro tuto doktrínu, nechceme je naplnit mystikou, která leží mimo smysl a cíl naší doktríny.“*[33]

První kapitola vysvětlovala, že světonázor je naturalistický, a jeho čtvrtá kapitola učila, jak je boj jedním z hlavních zákonů života. Druhý díl „Zákony života - základ našeho nacionálněsocialistického světonázoru“ to vysvětloval. Text pojednával o Zákonu boje o existenci *(Kampf ums Dasein)* a o zákonech selekce, dědičnosti a plodnosti. *(SS-Mann und Blutsfrage)* byla další instruktážní knihou SS, která vysvětlovala nacionálněsocialistický světonázor a jeho biologické základy. Text opět začínal kapitolou „Zákony života“ *(Gesetze des Lebens)*. Zákon boje byl vysvětlen jako základ života. Za druhé byl pojednán Zákon plodnosti, který pro text představoval základ vývoje. Za třetí byl vysvětlen Zákon selekce jako základ vývoje a zvyšování životních hodnoty. „Rasová věda SS“ *(SS-Rassenkunde)* a „Věřit a bojovat“ *(Glauben und Kämpfen)*, dvě základní příručky pro výuku světonázoru, obsahovaly shodný text při vysvětlování přírodovědného základu světonázoru, zejména v kapitole „Příroda je selekce prostřednictvím boje“. Text „Plán výuky pro světonázorovou výchovu v SS a policii“ *(Lehrplan für die Weltanschauliche Erziehung der SS und Polizei)*

---

aplikovány na techniku. V tomto světle je nacionální socialismus skutečně vědecký - na rozdíl od jakéhokoli jiného světonázoru.“ – pozn. překl.

[33] SS-Hauptamt. *SS-Handblätter für den weltanschaulichen Unterricht*

věnoval celou svou čtvrtou kapitolu „Životní základy našeho světonázoru“ vysvětlení stejných Zákonů života jako základů nového řádu.

Na druhé straně *Rasová politika (Rassenpolitik)*, kterou rovněž vydával Hlavní úřad SS, shrnovala základy vládní rasové politiky a přehled opatření, která je třeba přijmout na ochranu zákonů života. Z textů, které SS nevydaly, je důležité zmínit *Za co bojujeme? (Wofür Kämpfen Wir?)*, který vydala armáda a na jehož distribuci všem bojovníkům Říše v poslední fázi války dohlížel sám Vůdce. Zmínit je třeba také *Boj jako životní zákon (Kampf als Lebensgesetz)*, který vyzýval bojovníky nové Evropy k obraně životního zákona a nacionálněsocialistického světonázoru. Tyto texty přezkoumávaly zásadní význam principiálních zákonů boje, selekce, dědičnosti a plodnosti.

Snad vzhledem k charakteru svých politických cílů zaostávala nacionálně socialistická strana za SS, pokud jde o ideologický vývoj a šíření světonázoru. Oficiální vzdělávací orgán NSDAP *(Reichschulungsamtes der NSDAP)* však prostřednictvím oficiální ideologické příručky neboli „Schulungsbrief“ zcela jasně stanovil životní zákony jako základ své politické práce. *„Nacionální socialista uznává věčné zákony. Svět je pro nás organický útvar, řízený věčnými zákony. Na základech našeho světonázoru musíme vybudovat stát a hospodářství.“*[34]

Vzorem ideologické čistoty ve straně byl Friedrich Schmidt, vysoký politický vedoucí *(Hauptbefehlsleiter)* výukového

[34] Otto Gohdes. *Schulungsbriefe*

oddělení NSDAP, který v prologu k dílu Walthera Darrého „Nacionálněsocialistická rasová politika“ odhalil stejné vědomí zákonů světonázoru, jaké měli důstojníci SS.

Revoluční filozofie nacionálního socialismu spočívá v tom, že poprvé v dějinách byly přírodní zákony uznány za platné pro lidstvo. Otázka krve, považovaná za záležitost rasových a biologických zákonů, určuje každý státní záměr a každé jednání.[35]

[35] Dr. Alfred Rosenberg ve svém díle *Mýtus 20. století*: *„Krev byla redukována na pouhý chemický vzorec a takto vysvětlena. Dnes však celá generace začíná tušit, že hodnoty se vytvářejí a uchovávají pouze tam, kde zákon krve stále určuje myšlenky a činy člověka, ať už vědomě, nebo nevědomě. Na podvědomé úrovni, ať už v kultuře, nebo v životě, se lidé podřizují příkazům krve jako ve snu nebo podle přirozeného vhledu jako šťastný výraz popisuje tento soulad mezi přírodou a kulturou. […] Dnes se probouzí nová víra - mýtus krve. Jedná se o víru, že bránit krev znamená bránit i božskou podstatu lidstva obecně.“* – pozn. překl.

Nacionálněsocialistický světonázor a věda

Jednou z hlavních Hitlerových starostí při formulaci nacionálněsocialistického světonázoru bylo zabránit tomu, aby se stal jakousi neurčitou filozofií, která by byla ponechána napospas myšlenkovým abstrakcím. Jakmile však boj o moc dokončil a on byl pevně usazen u moci, mohl Hitler svěřit úkol rozvinout světonázor s patřičně precizní vědeckou přísností hnutí.

V očích nacionálního socialismu byly Zákony života součástí řádu, který dával existenci organickému a vitalistickému základu univerzálního charakteru. *„Tytéž zákony, které řídí běh hvězd, díky nimž rostliny rostou a zvířata bojují o život, řídí i člověka. Každý člověk podléhá neúprosným Zákonům života. Lidské a přírodní zákony jsou totožné. Kdo se od těchto zákonů odchýlí, zahyne. Vše je v pohybu, vše je věčná změna, protože vše je živé. Kdo žije podle přírodních zákonů, žije mravně.“*[36]

Proto mohly nacionálnímu socialismu ke studiu těchto zákonů přispět všechny vědy. Největší důraz však byl kladen na biologické vědy, protože středem nacionálněsocialistického úsilí byl člověk, a biologové se pustili do odhalování toho, jak zákony souvisejí s lidskou fyziologií. V tomto smyslu byla biologie hlavní vědou světonázoru. Pro nacionální socialismus však odsunutí poznání Zákonů života pouze do oblasti přírodních věd nestačilo. Vědecké objevy a poznatky musely být předány lidem, aby je bylo možné uplatnit v každodenním životě. To bylo

---

[36] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Friedrich Oesterle*

politickým posláním nacionálního socialismu. Společnost si měla ponechat Zákony života jako kulturní prizma, a tím podmínit své jednání tak, aby zůstala věrná tomuto přirozenému řádu. Tento kulturní filtr se nazýval „myšlení podle životních zákonů“ *(Lebensgesetzlichen denken)* a také biologické nebo organické myšlení. V tomto paradigmatu měly rasologie a biologie zásadní význam, neboť biologickému aspektu člověka bylo konečně přiznáno čestné místo při prosazování Zákonů života. Z tohoto způsobu myšlení vzešlo tzv. rasové myšlení *(Rassengedanke)* a otázky krve *(Blutsfrage)*. V období nacionálněsocialistické říše znamenalo rasové bádání snahu o pochopení vztahu mezi Zákony života a člověkem. Rasologie tak byla nezbytným produktem nacionálněsocialistického světonázoru.

Byl to právě Himmler, kdo v rozporu s obecnými představami o něm zahájil období vědecké renesance a ideologické modernizace nacionálněsocialistického hnutí. SS se vydala cestou metodologické přísnosti, která vedla k tomu, že se esesmanské kádry začaly stýkat s renomovanými vědci. Tato cesta profesionalizace nepřipouštěla spekulace a brzy se rozešla s pokusy některých vědců o vytvoření tzv. „Árijských věd“. Nacionálněsocialistický světonázor nevylučoval pozorovatelné jevy a během tohoto procesu profesionalizace eliminoval některé výstřednější aspekty filozofie dřívějších dob. *Svět zdání, v němž lidstvo do té doby žilo, se zhroutil; nordický badatelský duch otevřel dveře novému vědeckému pohledu na svět. V důsledku tohoto převratného poznání se z ideologické stavby, kterou s největším úspěchem vybudovala středověká církev, aby upevnila svou nadvládu*

nad duchovnem, postupně vylamoval jeden kus za druhým. Mohl tak vzniknout (vědecky podložený) dnešní světonázor, který nás osvobodil z duchovního područí kněžské nadvlády a jemuž vděčíme za obrovský pokrok techniky, ekonomiky a vědy. I my se dnes nacházíme uprostřed takového převratného období. Nové poznatky vědy o dědičnosti a rase, které nabyly politické podoby v nacionálněsocialistickém světovém názoru, byly převratné. Znovu byl prolomen svět zdání, který do té doby skrýval před našimi zraky nejvnitřnější podstatu lidské bytosti, spojení mezi tělem, duší a duchem. […] S Koperníkem, Keplerem, Galileem a mnoha dalšími badateli začíná boj moderní vědy proti církevním dogmatům. Nordické zvídavé mysli chtějí přijmout za pravdivé jen to, co odpovídá výsledkům vědy a zkušenosti. […] Nacionálněsocialistickému světonázoru, který je založen na poznání zákonů dědičnosti a nerovnosti ras, se podaří překonat toto tisícileté falešné učení a přivést německý národ zpět k původnímu způsobu života. […] Rasová věda byla podložena a rozšířena pokrokem vědy o dědičnosti. Duch nordického výzkumu pronikal stále hlouběji do tajů života a přírody. […] Když se v Německu ujal vlády nacionální socialismus, většina lidí ještě neznala převratné výsledky rasové vědy a dědičnosti. Měřeno krátkostí doby a úspěchem se nám dnes triumf rasového myšlení zdá o to překvapivější. Vědeckým poznatkům trvá desítky let, často i staletí, než se v myšlení lidí prosadí. Teprve ideologické zhodnocení těchto naprosto nezpochybnitelných výsledků výzkumu Adolfem Hitlerem umožnilo, že dnes je o správnosti a

rozhodujícím významu rasové myšlenky hluboce přesvědčena zdaleka největší část našeho národa.[37]

Ernst Rudin, Dr. Arthur Gutt, generál SS *(SS-Obergruppenführer)* a vysoký úředník ministerstva vnitra, a generál SS Leonardo Conti, šéf Národního zdravotního úřadu *(Reichsgesundheitsführer)*, kteří měli na starosti koordinaci vědeckých ústavů podle nacionálněsocialistické ideologie. S těmito biologickými vědeckými ústavy se museli seznámit všichni odpovědní za rasovou politiku hnutí. Sheila Faith Weissová, autorka knihy *The Nazi Symbiosis: Human Genetics and Politics in the Third Reich*, podrobně zkoumala tento vztah a potřebu nacionálního socialismu založit svůj světonázor na vědeckých principech. *„Někdy se tvrdí, že všichni nacionální socialisté byli antiintelektuálové a stavěli se proti vědeckému výzkumu, ale to je mýtus... Politika nacionálních socialistů v této klíčové oblasti by neměla světu připadat v rozporu s mezinárodně uznávanými názory na dědičnost člověka.“*[38]

---

[37] SS-Hauptamt. *Rassenpolitik*
[38] Sheila Faith Weiss. *The Nazi Symbiosis*

Symboly nacionálněsocialistického světonázoru

Charakteristickým rysem nacionálního socialismu bylo používání ikonografie a symboliky, které sloužily jako nástroj propagandy a sebeidentifikace v politickém boji. Tato strategie byla v té době velmi účinná a dnes velmi sugestivní. Používání těchto symbolů však bylo zarámováno v mezích nacionálněsocialistického světonázoru a ponechávalo stranou předchozí interpretace z historie, archeologie, novopohanských filozofií a runové mystiky. Symboly nacionálního socialismu měly smysl pouze v rámci životních zákonů. Pro nacionální socialismus byl hlavním zákonem světonázoru Zákon boje a jeho symbolem hákový kříž. Pro nacionální socialismus tento symbol překračoval kulturní hranice germánských kmenů a byl praporem všech větví evropského rodokmenu. *„Vůdce v Mein Kampf říká, že „ve svastice můžeme vidět poslání árijského člověka v boji“. Vůdcova víra a vůle zrodily myšlenku a vztyčily vlajku s hákovým křížem, symbol života v boji a budoucích bojů.“*[39]

Velký symbol nacionálního socialismu byl vykládán analogií světa v pohybu a neustálém stávání se díky neúnavné povaze života jako boje. *„Árijský duch nezná dokonalý svět. Svět je spíše jako kolo, které se otáčí samo kolem sebe, symbolizované hákovým křížem.“*[40]

Kromě svastiky používal nacionální socialismus i tzv. runy, symboly germánské kultury, jejichž původní názvy a významy

---

[39] Oberkommando der Wehrmacht. *Der Kampf als Lebensgesetz*
[40] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Friedrich Oesterle*

se do moderní doby nedochovaly. A zatímco filologové, archeologové a novopohanští mystikové jim dávali různá jména a výklady, nacionální socialismus jim poskytl jiný význam podle zákonitostí svého světonázoru.

V rámci nacionálněsocialistické hierarchie měl vůdce bojovníků a instruktor světonázoru a jeho zákona věčného boje zpravidla na znaku runu boje ↑ (*Kampfrune*). Runa boje, novopohansky známá jako runa Tyr a filologicky jako Tiwaz, byla používána jako odznak všemi vůdci-instruktory NSDAP a také instruktory výcvikového oddělení SS, kteří byli zodpovědní za vojenskou a politickou výuku. Runa boje se objevovala na vyznamenáních za statečnost a vůdcovství v boji. Vojáci SS, kteří padli v boji, byli běžně pohřbíváni pod symbolem runy boje.

Bojovník, který se účastnil boje o existenci, si za svůj symbol vzal paprsek vítězství, zvaný Runa vítězství ϟ *(Sieg)*. SS ji používala jako dvojí symbol, protože její iniciály zněly Schutz-Staffel. Zatímco hrdiny, kteří se obětovali v boji, symbolizovala runa Obětování ⥅ *(Opfer)*. Tímto symbolem byly zdobeny vzpomínkové obřady na padlé v hnutí v letech politických bojů. Horlivost a nadšení bojovníků představovala runa Nadšení ⥆ *(Eif)*. Rudolf Hess, vůdcův poručík, ji nosil jako znak, stejně jako mnozí další členové Hitlerova adjunktního štábu.

Zákon selekce a zákon dědičnosti symbolizovala runa Krve a půdy ᛟ *(Blut und Boden)*, symbol, který novopohané znali jako Odal. Úřady specializující se na selekci a elitní skupiny byly ztotožňovány s tímto dědičným symbolem. Používaly ho dva

velké archetypy nacionálněsocialistické selekce, selská nebo venkovská rodina a elitní klany SS. Dědičný statek neboli Erbhof, titul udělovaný selským usedlostem ověřené germánské tradice, měl na svém hlavním vchodu tento výrazný symbol selekce. Používal se také na uniformách příslušníků SS, kteří byli přidruženi k „Hlavnímu rasovému a osidlovacímu úřadu SS" neboli RuSHA *(Rasse-und Siedlungshauptamt-SS)*. Byl také jako znak úřadu zabývajícího se kulturním dědictvím, Úřadu pro dědictví předků *(Ahnenerbe)*.

Zákon plodnosti se vyznačoval symbolem zvaným Runa života ᛉ *(Leben)*, novopohanům známým jako Man a filologům a historikům jako Algiz. Runa života byla používána jako symbol všech subjektů podporujících plodnost a zdraví, například Německého svazu žen *(Deutsches Frauenwerk)* a organizace Pramen života *(Lebensborn)*, která spravovala sirotčince, adopční programy, porodnice a finanční pomoc osamělým matkám. Symbol se používal také v rámci říšského tažení proti tabáku. Runu života používaly všechny sekce a podsekce hnutí a státní úřady věnující se zdravotnictví. Byla také velmi rozšířenou a oblíbenou grafikou používanou při výrobě ideologických materiálů. V instruktážních příručkách byla často zobrazována jako symbol plodnosti, reprodukce a zachování společenství. Dalšími runami spojovanými s plodností, i když používanými v menší míře, byly runa úrody ᛃ *(Erntesegen)* a runa zdraví ᛡ *(Heil)*.

Nepřátelé nacionálněsocialistického světonázoru

Pro nacionální socialismus by opuštění zákonů života mělo vážné degenerativní následky, dokonce i zánik, a proto je při konfrontaci s nepřáteli svého světonázoru násilně přesvědčen, že *„naše planeta se miliony let pohybovala vesmírem neobydlená lidmi a v budoucnu se může snadno stát, že se tak opět začne dít, pokud lidé zapomenou, že všude tam, kde dosáhli vyšší úrovně existence, se tak nestalo v důsledku následování myšlenek bláznivých vizionářů, ale díky uznání a důslednému dodržování železných zákonů přírody."*[41]

Za nepřátele nacionálněsocialistického světonázoru označil Hitler od počátku všechny skupiny a organizace, které porušovaly zákony života. Do této skupiny patřily všechny metafyzické, materialistické, humanistické a racionalistické ideologie, které stavěly člověka nad přírodní zákony a idealizovaly člověka jako tvora, kterého lze vyjmout z řádu vládnoucího všem organismům na zemi.[42] Právě v tomto smyslu Hitler označil židovství za hlavního nepřítele

---

[41] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

[42] Nacionálněsocialistickému světonázoru je jakýkoliv antropocentrický pohled na svět zcela cizí, jak popisuje Adolf Hitler v *Mein Kampf*: *„Konečné poznání vždy spočívá v porozumění instinktivním příčinám – tj.: člověk nikdy nesmí upadnout do bludu a uvěřit, že skutečně směřuje k tomu, aby se stal opravdovým pánem a řiditelem přírody – jak mu lehce namluví ješitnost polovzdělanosti -; místo toho musí porozumět prazákladní nutnosti přírodní síly a pochopit, jak značně těmto zákonům věčného boje a zápasu podléhá rovněž jeho bytí. Pak pocítí, že ve světě, kde planety krouží kolem slunců a kde měsíce kolotají kolem planet, kde se vladařkou slabých stává vždy jedině Síla – a ta je přinutí k poslušné službě, anebo je rozdrtí -, nemohou platit žádné zvláštní zákony pro lidi."* – pozn. překl.

nacionálněsocialistického světonázoru. Evropští Židé byli pro Vůdce nejnebezpečnějšími nepřáteli světonázoru, protože i když si byli vědomi skutečnosti životních zákonů, vytvářeli falešné ideologie, jejichž cílem bylo zmást ostatní národy na zemi. *„Není náhodou, že je to vždy především Žid, kdo se snaží a úspěšně vštěpuje našemu lidu tyto smrtelně nebezpečné způsoby myšlení. Zná své zákazníky příliš dobře na to, aby si neuvědomil, že se vděčně nechají podvést každým obchodníkem se zlatými cihlami, který je dokáže přesvědčit, že našel způsob, jak si s přírodou trochu pohrát, jak učinit tvrdý, neúprosný boj o existenci zbytečným... To je jeden z důsledků naší vadné výchovy, která mladé lidi zbavuje jejich přirozených instinktů... Všechny takové představy, které nemají nic společného s chladnou logikou jako takovou, ale představují pouhé projevy citů, jako jsou etické a morální představy atd.“*[43]

Boj proti nepřátelům nacionálněsocialistického světonázoru byl neustálý a po nástupu Hitlera k moci se stal prioritou. Šéf zpravodajské služby SS, generál SS Reinhard Heydrich, v textu nazvaném „Proměny v našem boji“ *(Wandlungen unseres Kampfes)* z roku 1936 uvedl, že ačkoli se zpočátku bojovalo v podstatě proti politickým odpůrcům, druhá fáze byla zaměřena na intelektuální nepřátele, na ty organizace a jednotlivce, kteří zastřeným způsobem rozsévali myšlenky odporující Životnímu zákonu. Podle Heydricha byl světonázor do značné míry neznámý i některým nacionálním socialistům, militantům, kteří

---

[43] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

se mylně domnívali, že jejich nepřátelé byli v politickém boji poraženi.[44]

Říšská politická mašinérie okamžitě zavedla policejní systém, který měl oddělení speciálně určená k neutralizaci nepřátel světonázoru. Zpravodajská služba SS, SD, ve své vnitřní sekci vedené plukovníkem SS Hermannem Behrendsem a tehdejším generálem SS Franzem Six zřídila celé vyšetřovací oddělení zaměřené výhradně na nepřátele světonázoru, takzvaný „Ústřední oddíl II/1: Vyšetřování nepřátel" *(Zentralabteilung II/ 1: Gegnererforschung)*, který řídil kapitán SS Erich Ehrlinger. Tato sekce byla rozdělena na dvě výzkumná

---

[44] Reinhard Heydrich ve *Wandlungen unseres Kampfes* poznamenává: *„Neuvědomují si, že tyto strany byly pouze vnějším projevem, v dané době nejpříznivějším, duchovních sil, které bojovaly proti Německu bojem proti Vůdci a NSDAP a které chtějí Německo vyhladit se všemi jeho silami krve, ducha a půdy. […] Každá organizace není ničím bez sil, které dávají ducha jejím myšlenkám. Jestliže byly nepřátelské organizace rozbity nebo jsou v procesu reorganizace, pak to pro nás znamená pouze to, že se mění forma boje. […] Je nutné, abychom si uvědomili, že se boj prohloubil. Nelze jej již vést pouze technickými prostředky. Musíme se naučit rozpoznávat nepřítele z dějin posledních tisíciletí. Pak najednou uvidíme, že se dnes poprvé ujímáme protivníka u kořenů jeho moci. Lze se pak divit, že se brání ještě zuřivěji? Že se snaží použít všechny triky ze svých staletých bojových zkušeností? Musíme si uvědomit, že tyto protivníky nelze odstranit pouhým vnějším převzetím státního aparátu, neboť jsou svými vzájemnými vazbami usazeni ve všech odvětvích života našeho lidu a státní struktury. Musíme klidně konstatovat, že až do posledních let byl nepřítel na nejlepší cestě systematicky podrývat charakter a ducha německého národa, otrávit ho a ponechat mu jen nordický vzhled."* – pozn. překl.

oddělení. Jeden se zaměřoval na politické nepřátele *(Politische Gegner)* světonázoru, jako byl marxismus, liberalismus a konzervativismus *(Liberaler und konservativer Gegner)*, a také na pravicová hnutí *(Rechtsbewegung)*. Druhá část se zaměřila na nepolitické nepřátele světonázoru *(Weltanschauliche Gegner)*. Ta měla mezi svými podsekcemi zednářství, které řídil podporučík SS Dieter Wisliceny; mezinárodní židovství pod vedením podporučíka SS Herberta Hagena a církve a duchovní organizace včetně okultistických hnutí, sekci vedenou majorem SS Albertem Hartlem. Během války byli nepřáteli nacionálněsocialistického světonázoru nejen jednotlivci a organizace, ale i některé státy. *„Druhá světová válka je především konfrontací světonázorů. Politická, vojenská a ekonomická opatření přijatá v jejím průběhu jsou pouze pokusy každé strany utvářet svět podle svého přesvědčení.“*[45]

Anglie byla označena za ztělesnění puritánského světonázoru s plutokratickými a imperialistickými cíli. Spojené státy byly označeny za dědice anglického světonázoru v materialističtější podobě a Sovětský svaz za ztělesnění marxistického světonázoru protiselekčního kolektivismu.[46]

---

[45] SS-Hauptamt. *Sicherung Europas*

[46] *Wofür Kämpfen Wir?*: *„Starozákonní židovský duch vstoupil do anglické duše. Lze tedy tvrdit, že puritanismus rovná se židovství. Tento postoj mysli vysvětluje úzký vztah mezi Anglií a židovstvím, který je pro nás zcela nepochopitelný. Přesvědčení puritánů, že Angličané jsou „vyvoleným národem“, však také vyplynulo z jejich sepětí se starozákonními myšlenkami. […] Amerika ve svých imperialistických snahách, které schvaluje puritánský světonázor, doufá, že*

Navzdory nacionálněsocialistického přesvědčení, že válce se dalo vyhnout, nebýt válečného štvaní prominentních Židů ve vládách Anglie, Spojených států a Sovětského svazu, jakmile konflikt vypukl, tvůrci nacionálněsocialistického světonázoru brzy pochopili tento světový požár jako rozhodující boj mezi nacionálněsocialistickým a židovským světonázorem.[47] Ten

---

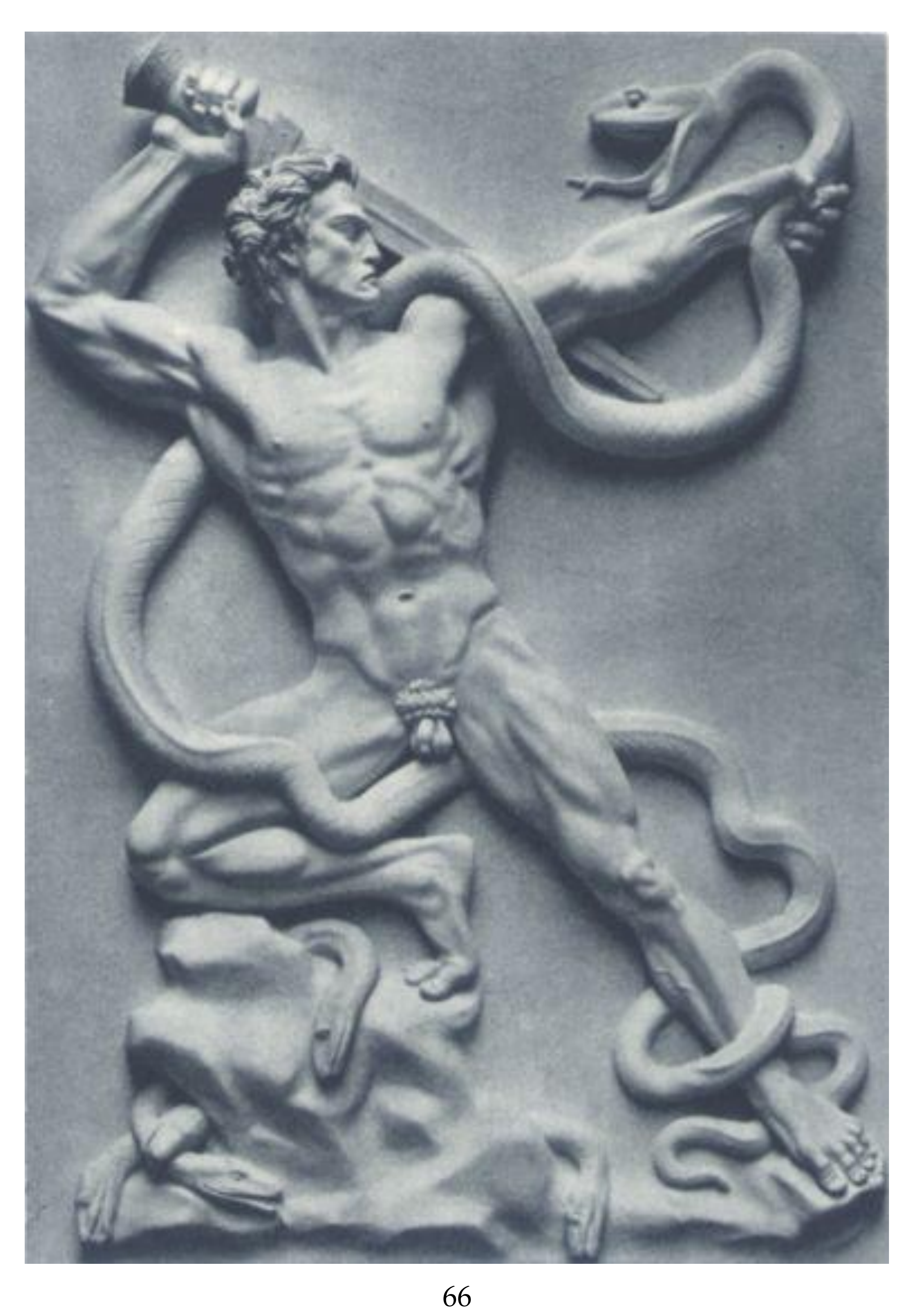
rozšíří svou vládu nad téměř všemi národy, což se rovná světovládě. Také Anglie se má stát americkým vazalem. Puritánsko-americký imperialismus se navíc stejně jako anglická idea nadvlády a panslavistická touha po expanzi překrývá s židovským úsilím o světovládu. […] Bolševismus popírá všechny rasové rozdíly, odtrhuje člověka od pokrevního společenství a od jeho rodných kořenů a činí z něj internacionálního proletáře s cílem vytvořit mezinárodní proletářský světový stát. Požaduje společný řád lidstva, který odporuje všem zákonům života a má být založen na vládě mezinárodní dělnické třídy. Ve skutečnosti slouží pouze zničení přirozeného řádu ras a národů a nastolení židovské světovlády. – pozn. překl.

[47] *Wofür Kämpfen Wir?*: *„Mají největší zájem na tom, aby válka trvala dlouho. Válka totiž není nic jiného než jejich záležitost. Navíc doufají, že jejím prostřednictvím nadobro dosáhnou světovlády. Stejní Židé, kteří sedí v New Yorku a Londýně, sedí také v Moskvě.“* A Rudolf Jordan ve *Vom Sinn dieses Krieges*: *„Tato válka - viděno v její konečné hloubce - je židovským světovým bojem proti osvobození árijského lidstva z duchovního a materiálního otroctví světového židovstva, zatímco na straně Německa se stala bojem za osvobození a zachování lidstva proti všem pokusům o židovskou světovládu Jako taková musí vstoupit do našeho historického vědomí zcela jasně ve své konečné základní povaze, a to nejen jako válečné střetnutí dvou světů stojících proti sobě v plné výlučnosti, ale jako válečná závěrečná bitva nadčasového zápasu, v němž je svět vyzván, aby se rozhodl mezi židovskou světovládou, o niž usiloval po tisíciletí, a tvůrčím životem árijské rasy v přítomnosti a budoucnosti.“* – pozn. překl.

druhý měl podle nacionálního socialismu kořeny ve Starém zákoně a udržoval se prostřednictvím směsi mysticko-náboženských nauk spolu s málo znatelným kodexem rasové ochrany. V tomto smyslu se zdá, že nacionální socialismus byl pevně přesvědčen, že nacionálněsocialistický a židovský světonázor jsou dvě vize světa zakořeněné v zákonech existence, ale nesmiřitelně antagonistické ve svých duchovních cílech. *„Starý zákon, Tóra, Talmud a Šulchan Aruch vykazují naprostou historickou shodu; souvislá metafyzická základní struktura spojuje náboženskou, politickou a ideologickou koncepci a po tisíciletí zanechává stopu v židovské tváři. […] Přečtěte si Starý zákon, zejména knihy Mojžíšovy, Ezdrášovy a Nehemiášovy. Uvědomíte si, jak pevně vymezené zákony života a krve tam Židé dostali. […] Způsobily, že Židé začali pohrdat všemi ostatními národy a sami se stali extrémně rasově domýšlivými. Hluboká znalost jejich náboženských a historických knih, v nichž jsou psychologicky neobyčejně obratně vyloženy zákony a dějiny judaismu korigované v jeho významu, učinila ze Židů lid Boží a dala jim pocit naprosté nadřazenosti nad ostatním lidstvem.“*[48]

---

[48] Personal-Amt des Heeres. *Wofür Kämpfen Wir?*

Zákon boje

Podle nacionálního socialismu byl nejdůležitějším životním zákonem zákon o boji *(Kampfgesetz)*. V tomto smyslu byl nacionálněsocialistický světonázor dědicem indoevropského myšlení Hérakleita a jeho světa věčného boje, zvaného *Polemos*. Nacionálněsocialistický světonázor byl rovněž intelektuálním dědicem Nietzscheho světa ve věčném vznikání a univerza jako agonální hry.

„Život jako boj" bylo přesvědčení, které Hitler získal v letech Velké války a které vyjadřoval až do své smrti v projevech, spisech a rozhovorech. V první světové válce se tomuto mladému umělci odkryla neznámá stránka života, když začal chápat přirozený řád za ideologickým závojem moderního kulturního života. Prožitek charakteristické životní dynamiky jako boje byl později nazván hrdinským realismem, schopností vidět svět bez jakéhokoli idealismu. *„S pocity čistého idealismu jsem se v roce 1914 vydal na frontu. Pak jsem viděl, jak kolem mě padají muži po tisících. Tak jsem poznal, že život je krutý boj, který nemá jiný cíl než zachování druhu."*[49]

Chápání života jako boje dalo mladému Hitlerovi představu o rostoucím rozporu mezi kulturním diskurzem a přirozeným řádem. Pro Hitlera byly zákony života a zejména zákon boje skutečným řádem přírody, proto by člověk neměl od této skutečnosti abstrahovat. V Hitlerových očích nebyly všechny filozofie a ideologie, které lidi od těchto zákonů

[49] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

odváděly, ničím jiným než naivitou a sebeklamem, což vedlo k úplnému odcizení lidstva přirozenému řádu. *„Miliony lidí bezmyšlenkovitě papouškují židovský nesmysl, že oni sami představují jakéhosi dobyvatele přírody. […] Skutečnou pravdou je, že člověk nejenže nedokázal přírodu v žádné oblasti překonat, ale že se mu v nejlepším případě podařilo pouze uchopit a nadzvednout malý kousek obrovského závoje, který rozprostřela nad svými věčnými záhadami a tajemstvími. Nikdy nic nevymyslí, jediné, co dokáže, je něco objevit. Neovládá přírodu, ale stal se pouze pánem těch živých bytostí, které nezískaly poznání, k němuž on dospěl proniknutím do některých zákonů a tajemství přírody. […] Člověk nesmí upadnout do omylu a myslet si, že se měl kdy stát pánem a vládcem přírody. K této iluzi přispělo i jednostranné vzdělávání. Člověk si musí uvědomit, že v celé říši přírody vládne základní zákon nutnosti a že jeho existence podléhá zákonu věčného boje a zápasu. Pak pocítí, že ve vesmíru, v němž se planety a slunce řídí svými oběžnými drahami, kde silní jsou vždy pány slabých a kde ti druzí musí poslouchat, nebo být zničeni, nemůže existovat samostatný zákon pro lidstvo. I člověk se musí podřídit věčným principům této nejvyšší moudrosti. Může se je snažit pochopit, ale nikdy se nemůže vymanit z jejich nadvlády. […] Snaha člověka vybudovat něco, co by odporovalo železné logice přírody, ho přivádí do konfliktu s těmi principy, kterým on sám výlučně vděčí za svou existenci."*[50]

Podle Hitlera moderní ideologie, které člověka omezovaly v dodržování těchto zákonů, pouze poškozovaly základy a

---

[50] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

podstatu jeho životní celistvosti a vytvářely propast mezi intelektem a přírodou, dualitu mezi myslí a tělem. Pro Hitlera měl duch a všechny duševní a psychologické jevy, které vytvářely abstrakce západního myšlení, základ v přírodě, a proto tkvěly v těle a krvi. Jejich udržování v těchto hranicích vedlo k pokroku a zachování. Jejich odstranění odtud znamenalo úpadek člověka. *„Co se skládá z masa a krve, se nemůže vymanit z moci zákonů, které podmínily jeho zrod. Jak si lidský duch namlouvá, že je řečenému nadřazen, ničí onu reálnou substanci, jež je tohoto ducha nositelkou.“*[51]

V Hitlerově světonázoru podporoval zákon boje všechny aspekty života, a proto neexistovala možnost života mimo boj. Pro Hitlera bez boje neexistoval život. Kdo chtěl žít, musel bojovat. *„Kdo nechce bojovat v tomto světě, kde je permanentní boj zákonem života, nemá právo na existenci. Takové tvrzení může znít tvrdě, ale koneckonců tak se věc skutečně má. Mnohem těžší je však úděl toho, kdo věří, že dokáže nad přírodou zvítězit, a tím ji ve skutečnosti uráží. Strádání, bída a nemoci jsou její odvetou.“*[52]

V jeho druhé knize je boj popsán nejen jako zákon pro všechny živé bytosti, ale také jako charakteristický rys univerzálního řádu. Boj pro Hitlera nebyl jen evolučním, biologickým nástrojem, ale základním zákonem stvoření. *„V dobách, kdy lidé ještě neexistovali, byla historie světa zná zorněním geologických událostí - vzájemného souboje přírodních sil, tvorby*

[51] Adolf Hitler. *Zweites Buch*
[52] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

obyvatelných ploch planety, rozdělení vodstva a půdy, formování hor, planin a moří. Toť historie světa té doby. Později, s výskytem organického života, se zájem člověka koncentroval na zrod a zánik tisíců jeho forem. A ještě později se člověk sám konečně stává viditelným, a tím začíná pomocí pojmu světové historie chápat v prvé řadě historii svého vlastního zrodu, tj. obrazu svého vývoje. Tento vývoj se vyznačuje věčným bojem člověka se zvířaty, jakož i se sebou samým. Z neviditelného zmatku jednotlivců začínají konečně vyčnívat formace, společenství, kmeny, národy, státy; už jen obraz jejich vzniku a zániku je otiskem věčného životního boje.“[53]

Podle Hitlerovy etiky tento věčný boj udržoval vesmír v dobrém stavu. *„Celá Příroda je obrovským zápasem mezi silou a slabostí, věčným vítězstvím silného nad slabým. Kdyby tomu bylo jinak, tak by Příroda byla jednou velkou hnilobou.“*[54] Pro nacionální socialismus statická a klidná existence neumožňovala zachování, pouze existence v pohybu, boji a věčném stávání se zajišťovala neustálé překonávání a pokroky nezbytné pro životní rozvoj. *„Ve věčném boji lidstvo rostlo, ve věčném klidu by zahynulo.“*[55] Pro nacionální socialismus byl svět v neustálém boji a věčně ohrožující prostředí nutilo každou generaci bojovat za své zachování. Boj neměl konce, a kdyby se jedna generace pokusila ducha boje utišit, ustoupit od nutnosti bojovat, úsilí předchozích generací by přišlo vniveč. *„Každý národ má povinnost se o sebe postarat. Každá generace má za úkol vyrovnat za sebe své závazky.*

---

53 Adolf Hitler. *Zweites Buch*

54 Adolf Hitler. *Projevy 1922 - 1923*

55 SS-Hauptamt. *Der Weg der NSDAP*

Nemyslete si ale, že budeme budoucím generacím všechno brát. Ne a ne, jenom nechceme vychovávat naši mládež k tomu, aby se stala špinavým parazitem života a zbaběle si užívala toho, co vytvořili jiní. Ne, to, co chcete vlastnit, si budete muset znovu vybojovat, budete se muset znovu vrhnout do boje. K tomu chceme muže vychovávat. Nechceme jim od počátku vštěpovat falešnou teorii, že tento boj je nepřirozený nebo člověka nedůstojný, naopak, chceme jim vštípit myšlenku, že tento boj je věčnou podmínkou selekce, že bez věčného boje by na zemi nebylo lidí. Ne, to, co děláme nyní, děláme pro sebe!"[56]

Pro Hitlera byl boj nezbytnou podmínkou života. Boj byl generativním principem existence. *„Národ může prosperovat jen tehdy, když ani na vteřinu nezapomene, že v životě není nic dáno, ale že boj je otcem všech věcí."*[57]

---

[56] Adolf Hitler. *Projev na sjezdu Německé dělnické fronty. Berlín, 1933*
[57] Third Reich Books. *SS Guidelines for Adolf Hitler's Birthday*

Otec všech věcí

Hitlerova věta o boji jako otci všech věcí byla inspirována předsokratovským filozofem Hérakleitem. Tento řecký myslitel nazýval život jako boj *Polemos*, svár. Hérakleitos byl řecký filozof, který napsal většinu úvah týkajících se života jako boje. *„Spor (Polemos) je otcem (Pater) a králem (Basileus) všech věcí (Panta); a některé učinil bohy a některé lidmi, některé otroky a některé svobodnými.“*[58]

V tomto světonázoru tvořilo spojení všech entit ve vesmíru chaotickou a nediferencovanou hmotu zvanou *Hen*, „Jeden“, jinými slovy shromažďovatel všeho. *Hen* byla čistá existence, beztvará bytost. Byl to zdánlivý chaos, nediferencovaná hmota. Teprve boj, *Polemos*, umožnil, aby se z tohoto nediferencovaného chaosu vyčlenily jednotlivé bytosti, a proto vznikla rozmanitost světa. To je to, co Řekové nazývali *Panta* neboli „mnohost“. Tyto bytosti získaly své podoby vzhledem k rozdílům mezi nimi. Tato diferenciace byla možná díky rozdělení, které bylo důsledkem boje. *Polemos* byl otcem, který přinutil „Jednoho“ projevit své mnohočetné rysy, protože konflikt nemohl vzniknout v jednotné bytosti *(Hen)*. Podle Hérakleita byl konflikt možný jen do té doby, dokud existovali protivníci, následkem čehož byla nutná mnohost světa *(Panta)*.

Polemos se rozdělil a individualizoval a donutil *Hen*, aby se stal *Pantou*. Boj nutil chaos nabývat rozmanitých podob, zatímco toto rozdělení vytvářelo hranice a vymezovalo hranice podle

---

[58] Hérakleitos. *Fragment 53*

specifických obrysů a tvarů. V člověku se tato organizující schopnost vytvářela prostřednictvím intelektu, *Logu*, který uspořádával, diferencoval a schematizoval. To umožnilo vnímat skutečnost jako mnohost konkrétních entit a člověku rozpoznat „bohy jako bohy a lidi jako lidi", jak tvrdí Hérakleitos. Pro Hérakleita *Polemos* nejen stvořil entity, ale také umožnil jejich zachování. Proto tyto entity permanentně bojovaly o udržení svého charakteru, stálosti a vzhledu, v dynamické rovnováze, neboť na jedné straně získávaly vitalitu a na druhé ji ztrácely, což ohrožovalo jejich individuální existenci. Nietzsche byl touto herakleitovskou doktrínou ovlivněn. v jeho vitalistické filozofii živé bytosti neustále ztrácely biologickou dynamiku v důsledku buněčné únavy, jak se spalovala energie, a dokonce jak bledly vzpomínky. Na druhou stranu výživa, dýchání, a dokonce i duševní cvičení tuto ztrátu vitality kompenzovaly tím, že z prostředí získávaly a asimilovaly to, co bylo nezbytné k dalšímu fungování. Nietzsche si všiml, že člověk permanentně čelí ztrátám a ziskům, porážkám a vítězstvím; život je otázkou existence nebo zániku ve věčném boji, stejně jako všichni ostatní tvorové na světě. Tuto instinktivní funkci Nietzsche nazval *Vůle k moci*[59], která měla tendenci neustále obnovovat ztracenou vitalitu.

Podle předzápadních myslitelů byl boj společný všem bytostem a byl považován za podstatu vesmíru, kterou moderní filozofové nazývají „Bytí". To je důvod, proč Hérakleitovo

[59] V českém jazyce publikace známá jako *Pozdní pozůstalost II* od vydavatelství OIKOYMENH – pozn. překl.

myšlení považovalo beztvarou existenci, *Hen*, „Jedno“, za bytí mající stejnou existenciální podstatu jako *Panta*, „mnohost forem“. Pro Hérakleita neexistoval dualismus mezi podstatou bytostí a jejich podobou ani mezi bohy a přírodou. V tomto smyslu boj umožňoval člověku existenci a také zachování jeho existence. Jak tvrdili staří Řekové, *Polemos* patří k nám, protože my sami jsme konflikt.

Pro Nietzscheho a nacionální socialisty se na úsvitu Západu nenávratně otevřela propast se Sokratovou filozofií a později s platónským mýtem o jeskyni, mýtem o novém bytí pro západní Indoevropany. Platón zkonstruoval analogii, v níž se život člověka na zemi rovnal životu uvnitř jeskyně. Obyvatelé vnitřku platónské jeskyně vnímali stíny, které na vnitřní stěnu promítaly vnější bytosti. Mezi těmito stíny si obyvatelé jeskyně vytvářeli vlastní představu reality. V této analogii byl svět přírody, odpovídající vnitřku jeskyně, jen chabou napodobeninou skutečného světa, vně jeskyně, představujícího transcendentní a věčné ideje, skutečnou podstatu těchto iluzorních stínů.

Díky tomuto mýtu přestala být podstata člověka spojována s přírodou a byla posunuta směrem vzhůru k transcendentální rovině. Tak se zrodil metafyzický dualismus. Ideál se v tomto okamžiku vynořil jako nová pravda, mimo přírodu. V tomto mýtu se člověk a svět staly pouze iluzorními stíny něčeho skutečného. Otec všech věcí byl od té chvíle považován za transmundánní entitu, dokonalou, bez chyby a porážky. Podstata bytostí se stala ideálem, věčným a morálním archetypem, dobrým a dokonalým sama o sobě. Metafyzická

podstata byla považována za nehybnou, neměnnou, neschopnou boje, za konzervativní entitu, která byla do značné míry nedosažitelná, a také za transcendentní, člověku cizí a nevhodnou.

V historickém okamžiku, kdy se kultura života jako boje rozpadla a stala se západní dualistickou kulturou, se hodnoty staly univerzálními substancemi, jejichž podstata byla nad přirozenou realitou. Jaan Puhvel, znalec indoevropských dějin, nazval tento jev *Pandemonium*. V tomto procesu - k němuž došlo kolem šestého století př. n. l. v mnoha indoevropských kulturách současně - se bohové proměnili v představitele věčného dobra a zla. Reformátor Zarathustra vytvořil mazdaismus - dualismus - tím, že démonizoval dévy z posvátných textů *Avesty*. Totéž se stalo ve staré Indii s *Rigvédou*, která démonizovala *Asury*. V této době vznikla orfická mystéria a pythagorejské spekulace, které kladly původ lidské vitality do nadpřirozených bytostí, zatímco Sokrates a Platón koncipovali teorii věčných idejí.

V té době přestalo být bytí na Západě bojem, podstatou, která spojuje veškerou existenci. Bytí se dostalo do sféry věčných idejí mimo člověka a přírodu. Z tohoto důvodu jej někteří začali uctívat jako něco vzdáleného a tajemného, zatímco jiní na něj nakonec zapomněli, protože bylo odděleno od přírody. Uctívání tohoto metafyzického Bytí bylo základem evropského středověku. Na druhou stranu zanedbávání Bytí je pilířem moderního nihilismu. S tímto novým kulturním základem západní člověk předpokládal, že všechny entity mají dvě podstaty. Na jedné straně přirozenou či fyzickou podstatu. A na

druhé straně ideální neboli metafyzickou podstatu. Na Západě byla transmundánní podstata považována za duši, nevědomí, ducha, čistý rozum nebo Boha. Západní člověk tak byl rozdělen na dvě části, na dualismus esencí. Pro nacionálněsocialistický světonázor překonat tento dualismus znamenalo překonat Západ, ale způsob jeho překonání musel být radikální, jinak by byl fiktivní a nedosažitelný. Takové byly pokusy mnoha transcendentálních škol a náboženství, které se snažily překonat dvojí podstatu člověka, ale které místo toho, aby ponechaly přirozenou podstatu jako jediný základ člověka, vyzdvihovaly metafyzickou podstatu jako konečnou skutečnost bytostí.

Nietzscheánský odkaz

Metafyzický dualismus Západu nebyl v Hérakleitově světonázoru přítomen. Podle velkého německého filosofa Martina Heideggera, jednoho z nejgeniálnějších Hérakleitových interpretů, byl tento předsokratovský filosof nemetafyzickým myslitelem, dokonce ani ne předmetafyzikem, protože to by znamenalo příklon k západní metafyzice. Myslet jako Hérakleitos vyžadovalo pro Heideggera velké úsilí. *„Člověk už nemyslí metafyzicky. Hérakleitos nemyslí metafyzicky... Přestat myslet metafyzicky je obtížnější než nebýt metafyzický vůbec.“*[60]

Ale jak poznamenal Heidegger, zřeknutí se západního kulturního dědictví nebylo založeno na racionálním rozhodnutí. *„Metafyziku nemůžeme odmítnout jako názor. V žádném případě ji nelze opustit jako neužitečnou doktrínu, v niž už člověk nevěří. Bylo by marné předstírat, že když cítíme konec Metafyziky, jsme již nad ní. Protože Metafyzika, i když je překonána, nezaniká.“*[61]

Podle Heideggera by návrat k předmetafyzickému myšlení nebyl možný, ale bylo by možné se mu přiblížit, pokud bychom vzali v úvahu, že by se produkt nutně ukázal jako něco nového. Překonání dualistické metafyziky bylo pro Heideggera možné od okamžiku, kdy Nietzsche tuto prapůvodní tradici přepsal do slov, neboť „až do Nietzscheho příchodu byla zachována, ale nebyla vyslovena“. Nietzsche si jako první všiml poškození a fyziologického úpadku v důsledku tíhy západního kulturního

---

[60] Martin Heidegger. *Heraclitus seminar*

[61] Martin Heidegger. *Introduction to Metaphysics*

dědictví. Jeho povolání z něj učinilo proroka vitalistické regenerace Západu, což ho přímo spojovalo s činností nacionálních socialistů. Nietzsche jasně konstatoval, že Západ byl založen na světonázoru, který prosazoval ideologie nenávidějící život a odmítající jeho zákony. Podle Nietzscheho tyto západní ideologie nahradily zákony existence doktrínami, které velebily statické, syté a stálé. *„Věci, o nichž lidstvo dosud vážně uvažovalo, nejsou ani skutečností, jsou pouhými představami, přesněji řečeno lžemi špatných pudů nemocných, v nejhlubším smyslu škodlivých povah... zbavit hodnoty jediný svět, který existuje - aby nezůstal žádný cíl, žádný důvod, žádný úkol pro naši pozemskou skutečnost! Pojem „duše“, „duch“, nakonec i „nesmrtelná duše“, vymyšlený tak, aby pohrdal tělem, aby ho učinil nemocným - „svatým“ -, aby ke všem věcem v životě, které si zasluhují vážnou pozornost, k otázkám výživy, pobytu, čistoty, počasí, přivedl děsivou lehkovážnost! Místo zdraví „spása duše“... Všechny otázky politiky, uspořádání společnosti, vzdělání byly zfalšovány až do základů, protože za velké lidi byli považováni ti nejškodlivější - protože se učilo pohrdat „malými“ věcmi, tedy základními záležitostmi života... K čemu slouží ony lživé pojmy, pomocné pojmy morálky „duše“, „duch“, „svobodná vůle“, „Bůh“, když ne k fyziologickému zničení lidstva...? Když někdo odvádí vážnost od sebezáchovy, posilování tělesné síly, když z chamtivosti dělá ideál, z pohrdání tělem '„spásu duše“, co jiného to je než recept na dekadenci?“*[62]

[62] Friedrich Nietzsche. *Ecce homo*

Cílem Nietzscheho filosofie bylo využít podstatu Herakleitova světonázoru k popření cesty, kterou se Západ ubíral, a vytvořit tak obrat, který by položil základy nové éry bytí. Nietzsche nechal *Zarathustru*, velkého metafyzického dualistu, významnou ironií odvolat jeho starý omyl. Ve své knize *Tak pravil Zarathustra* přiměl samotného zakladatele mazdaistického dualismu, aby se kál za to, že přijal myšlenky cizí indoevropské podstatě, a přinesl tak tomuto národu defekt a kulturní zánik. Tak pravil *Zarathustra* by stejně dobře mohlo být Tak pravil Sokrates nebo Platón, přiznání ke kulturnímu zločinu, svědectví vymyšlené Nietzschem, aby tento omyl napravil novým evangeliem, které anulovalo to předchozí. Wolfgang Schultz, nacionálněsocialistický filozof kultury, prohlásil, že jasným znamením, že někdo nepochopil Nietzscheho poselství, je tvrzení, že Nietzscheho *Zarathustra* je holdem historickému *Zarathustrovi*, svědectvím novomazdejské víry. *„Nietzscheho Zarathustra má s historickým Zarathustrou společné jen jméno. V dopise Erwinu Rohde sděluje, že jeho Zarathustra je jeho vlastní výtvor, bez precedentu, bez předchůdce a bez vrstevníka. To je zcela správné."*[63]

Tak pravil Zarathustra byl napsán jako nietzscheánský sarkasmus, jako kanto moderního antidualismu v podání antického dualisty. *„Nikdo se mě neptal, jak by se mě měl ptát, co znamená jméno Zarathustra právě v mých ústech, v ústech prvního nemoralisty: neboť to, co tvoří ohromnou jedinečnost tohoto Peršana v dějinách, je právě opak toho. Zarathustra byl první, kdo v boji dobra a*

---

[63] Wolfgang Schultz. *Die Sittenlehre des Zarathustra in Rahmen der Geschichte der Sittlichkeit*

zla spatřil skutečné kolo ve fungování věcí: převedení morálky do oblasti metafyziky, jako síly, příčiny, konce v sobě samém, je jeho dílem. Tato otázka je však sama v jádru svou vlastní odpovědí. Zarathustra stvořil tento nejosudovější z omylů, morálku: v důsledku toho musí být také prvním, kdo to poznal.“[64]

Hérakleitovo myšlení mělo na Nietzscheho zásadní vliv. Předklasická či předsokratovská řecká tradice pro něj obsahovala nejzřetelnější stopy původního myšlení o životě jako boji, které zakládalo jeho vitalistickou a hierarchickou doktrínu. Myšlenky pocházející od jiných indoevropských národů přinesly pro Nietzscheho mnohem roztříštěnější a dekadentnější kulturní prvky. *„Je to úžasná myšlenka, vyvěrající z nejčistších strun helénismu, myšlenka, že boj ztělesňuje věčnou svrchovanost přísné spravedlnosti, vázané věčnými zákony. Jen Řek byl schopen najít takovou myšlenku jako základ kosmologie; je to Hésiodova dobrá Eris proměněná v kosmický princip; je to soupeření - idea řeckého jednotlivce a řeckého státu, převzatá z gymnázia a palestry, z agonu umělce, ze soupeření mezi politickými stranami a mezi městy - to vše proměněno v univerzální uplatnění, takže se na ní nyní otáčejí kola kosmu.“*[65]

Není tedy divu, jak zdůrazňuje Alfred Bäumler, nejvýznamnější nacionálněsocialistický filozof, že v Hérakleitovi nacházíme jeden z největších Nietzscheho inspirací. „Hérakleitos, v jehož blízkosti se obecně cítím tepleji a lépe než kdekoli jinde. Afirmace pomíjivosti a destrukce... afirmace

---

[64] Friedrich Nietzsche. *Ecce homo*

[65] Friedrich Nietzsche. *Filosofie v tragickém období Řeků*

antiteze a války... v tom musím v každém případě rozpoznat to, co je mi nejbližší.“[66]

Pro Nietzscheho v *Polemovi* neexistoval dualismus a konfliktní síly udržovaly boj věčně, bez konečné syntézy, bez teleologického cíle, pouze jako věčný boj, jako agonální hra sil, které si byly v podstatě rovnocenné, oddané věčnému tanci boje a věčnému vytváření forem a podob. *„Ze sváru protikladů se rodí vše, co vzniká; určité vlastnosti, které se nám jeví jako trvalé, vyjadřují jen momentální vzestup jednoho z partnerů. To však v žádném případě neznamená konec boje; souboj trvá po celou věčnost. Vše, co se děje, se děje v souladu s tímto zápasem a právě v tomto zápase se zjevuje věčná spravedlnost.“*[67]

Pro Nietzscheho bylo vytváření formy *(Gestalt)* výrazem života, jako věčný boj, jako *Vůle k moci*. Meč válečníka rozděloval a dával podobu, z nediferencovaného vytěžoval formu. V Nietzscheho etice byl válečník v podstatě tvůrčím umělcem. *„Je v nás síla uspořádat, zjednodušit, zfalšovat, uměle rozlišit... Forma se počítá jako něco trvalejšího, a proto cennějšího; ale formu jsme pouze vytvořili.“*[68]

Pro Nietzscheho se podstata života nevyjadřovala v neměnném, ale spíše naopak, jejím běžným projevem byla změna a stávání se. Každá bytost bojovala o zachování sebe

---

[66] Friedrich Nietzsche. *Ecce homo*

[67] Friedrich Nietzsche. *Filosofie v tragickém období Řeků*

[68] Friedrich Nietzsche. *The Will to Power*; viz také v českém jazyce *Pozdní pozůstalost II*

sama, i když nakonec byla ve věčném boji beznadějně poražena. Boj tedy nebyl jen tvůrcem bytostí, ale byl prezentován i jako způsob jejich zachování. To, co v Hérakleitově světonázoru umožňovalo bytí ve stabilním světě, byla schopnost bojovat a omezovat chaos ne-formy, ne-bytí. Heidegger tuto schopnost nazýval „koagulací stávání se“, Nietzsche ji nazýval „schematizací chaosu“. *„Ne „vědět“, ale schematizovat - vnutit chaosu tolik pravidelnosti a formy, kolik vyžadují naše praktické potřeby.“*[69]

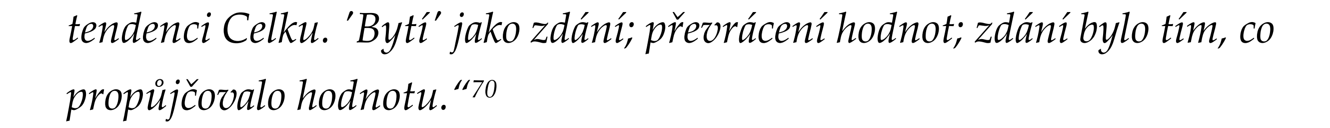
Bojovat, vytvářet hranice, konfrontovat, rozlišovat, schematizovat, organizovat, vytvářet vzhled a formu, to pro Nietzscheho nebyly jen lidské činy, ale základní činy lidstva. Výsledkem tohoto jednání byl stabilní svět, „praktická nutnost našeho zachování“. Nietzscheho „transmutace všech hodnot“ měla iniciovat návrat indoevropských hodnot, které na rozdíl od „západních hodnot“ akceptovaly stávání se a svou kulturu, etiku a morálku stavěly na stávání se, na změně a konfliktu. To umožnilo rozvoj tvůrčí schopnosti, díky níž se svět dal formovat podle lidské vůle. Nový Nietzscheho hodnotový systém nepřikládal pevnému, archetypu, věci samy o sobě a věčnému bytí, pojmům, které formovaly náboženství, vědu a kulturu a udržovaly věčné západní hledání pravdy, stejný bezmezný význam jako Západ. Nietzsche měl v úmyslu „vrátit světu plynulost, proměnit víru, že věci jsou takové, ve vůli říci, že věc se takovou musí stát“. Nietzscheho záměr směřoval k návratu k

---

[69] Friedrich Nietzsche. *The Will to Power*; viz také v českém jazyce *Pozdní pozůstalost II*

pohyblivému bytí řecké kultury, k ukončení západního fixního bytí a jeho transcendentální projekce. Bytí pro Nietzscheho znamenalo neustálou změnu, věčné dobývání a porážku, protože příroda nikdy nebyla statická.

Tento realistický postoj, který chápal dynamiku světa v boji a pohybu, však neznamenal propadnutí nihilistickému zoufalství, kdy je realita chápána jako iluze. Vůle k boji u Nietzscheho nedospěla k paranoidnímu podezírání všeho, protože nakonec jednala v rámci pevných hranic a limitů daných přírodou a jejími zákony. A přestože tyto meze ponechávaly široké spektrum pro vytváření nových možností, zároveň představovaly konečný terén, který nebylo možné překročit. Nietzscheho bojovník bojoval a svým jednáním vytvářel nové skutečnosti, které se staly základem pro vývoj života. Boj nietzscheánského bojovníka nebyl založen na abstrakci, skepsi, pesimismu nebo subjektivním relativismu, ale na přírodních zákonech, které rámovaly jeho činnost a které určovaly bezpečné hranice umožňující rozvoj objektivních pravd, vědeckých idejí a kulturních tradic. Dát „bytí“ „stávání se“ a zdání vnímavému chaosu pro Nietzscheho neznamenalo upadnout do dezintegračního a destruktivního postoje, ale naopak to byl postoj, který vybízel k neustálému tvoření, vždy s ohledem na vědomé budování pevných základů pokroku, kultury a tradice: *„Umění jako vůle k překonání stávání se, jako 'zvěčnění', ale krátkozraké, v závislosti na perspektivě: opakující jakoby v miniatuře*

tendenci Celku. 'Bytí' jako zdání; převrácení hodnot; zdání bylo tím, co propůjčovalo hodnotu."[70]

[70] Friedrich Nietzsche. *The Will to Power*; viz také v českém jazyce *Pozdní pozůstalost II*

Nietzsche prorok nacionálněsocialistického světonázoru

Pro filozofa a nacionálněsocialistického vůdce Alfreda Bäumlera měl nacionální socialismus zvednout prapor nietzscheovského projektu transmutace hodnot a spolu s ním zahájit skutečnou revoluci, která by přesáhla politický řád. *„Když vidíme mládí pod praporem hákového kříže, vzpomeneme si na Nietzscheho a jeho poslední úvahy, kde bylo toto mládí poprvé požadováno. A jestliže dnes tomuto mládí voláme Heil Hitler!, zároveň vzdáváme hold Friedrichu Nietzschemu.“*[71]

Ruku v ruce s Bäumlerem se Nietzsche stal prorokem nacionálněsocialistického světonázoru. A nejednalo se o nenápadný zájem, ale téměř o státní politiku. Ačkoli skutečný vliv Nietzscheho na Hitlera je jen málo zdokumentován, jisté je, že Vůdce ho považoval za jednoho z největších německých myslitelů, hojně ho četl - zejména během vídeňských let, jak uvedl jeho přítel August Kubizek, podporoval jeho oficiální šíření a nechal se veřejně prezentovat jako filozofův obdivovatel. *„Ve Velkém sále Linecké knihovny jsou busty Kanta, Schopenhauera a Nietzscheho, největších našich myslitelů, ve srovnání s nimiž Britové, Francouzi a Američané nemají co nabídnout.... je to Schopenhauer, který zničil Hegelův pragmatismus... Schopenhauerův pesimismus, který pramení, jak se domnívám, zčásti z jeho vlastní linie filozofického*

[71] Alfed Bäumler. *Nietzsche und der Nationalsozialismus*

myšlení a zčásti ze subjektivního pocitu a zkušeností z jeho osobního života, byl Nietzschem daleko překonán."[72]

SS ho mezitím přijaly za svého světce a všichni významní filosofové nacionálního socialismu se věnovali studiu Nietzscheho.[73] Nejvýznamnější filosof nacionálního socialismu Alfred Bäumler založil prakticky celé své dílo na Nietzschem. V této době se také Heidegger nejintenzivněji zajímal o toto téma, o němž během války vedl významné semináře, které se neobešly bez kontroverzí. Na druhé straně Richard Oehler, člen nacionálněsocialistické strany a jeden z prvních badatelů o Nietzschem, jej ve své knize *Friedrich Nietzsche und die deutsche Zukunft*, textu, který Hitlera vyzdvihoval jako velkého současného nietzscheána, spojil s nacionálněsocialistickým osudem. Důležitá byla také jeho raná práce *Nietzsches Verhältnis zur vorsokratischen Philosophie*, jedna z prvních studií, která objasnila Hérakleitův vliv na německého filozofa. Jeho bratr Max Oehler, armádní důstojník a další raný člen nacionálněsocialistické strany, byl po smrti filozofovy sestry Elisabeth Fosterové-Nietzscheové ředitelem Nietzscheho archivu. Za nacionálního socialismu byl archiv v jeho péči

---

[72] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

[73] O Nietzschem Dr. Karl Zimmermann v *Duchovních základech nacionálního socialismu* poznamenává: *„Ve Friedrichu Nietzschem se germánské dědictví krve bouří proti otrocké morálce pacifistického a nábožensko-komunistického pojetí křesťanství. Ve světonázoru proletářské soucitné etiky vidí a rozpoznává úpadek života a staví proti němu ideu selekce, boje a hrdinské cti, životem oplývající „blonďaté bestie" oproti civilizovanému člověku, který degeneruje do zbabělosti, nasycenosti a sentimentality."* – pozn. překl.

zpřístupněn veřejnosti a studentům. Oehlerovi byli Nietzschovi bratranci a veškeré své úsilí věnovali udržování úzkého vztahu mezi Nietzscheho odkazem a nacionálněsocialistickým hnutím.

Heinrich Härtle, filosof strany a SS, studoval Nietzscheho antiidealismus kvůli jeho využití v ideologickém šíření. Podle Härtleho; *„pouze uvědomělý nacionální socialista může Nietzschemu plně porozumět. Je třeba poznamenat, že Nietzscheho spřízněnost s nacionálním socialismem je větší než jeho dosavadní historicko-politické působení. Nietzscheho politická vize je obrovská. V každém případě jeho vliv není politický, ale v řádu ideologických hodnot. Jeho filosofické argumenty obsahují fragmenty nacionálního socialismu, je prorokem nacionálního socialismu.“*[74]

Nietzscheho označil za proroka nacionálního socialismu také Claus Schrempf, filozof, důstojník SS a spolupracovník na ideologických příručkách SS, orientačních sešitech *Leitheft*. *„Kritik a prorok zároveň, Nietzsche poukazuje na dekadenci, která hrozí jeho současníkům, otupělým opojením pokrokem, ale zároveň útočí na pesimisty, kteří se nechávají přemoci zoufalstvím a věří v dekadenci, předkládá jim vizi budoucnosti plné zářivých barev. Nietzsche vystupuje jako posel života s nadšením pro vše, co činí život člověka hodnotným, co ho činí silným a hrdým, tedy aristokratickým.“*[75]

Stejného názoru byl i doktor filozofie a odborník na Nietzscheho, esesman Gerhart Schinke, jeden z vedoucích Úřadu pro vzdělávání SS *(SS-Schulungamt)*. Také Kurt Eggers, mladý

---

[74] Heinrich Härtle. *Nietzsche und der Nationalsozialismus*
[75] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Claus Schrempf*

důstojník SS *(SS-Obersturmführer)*, novinář a spisovatel, který zasvětil svůj život rapsodii o hrdinství, poukazoval na Nietzscheho jako na otce bojovného ducha nového nacionálněsocialistického člověka. Eggersovy populární knihy inspirovaly celou generaci Nietzscheho odkazem a svým důrazem na realistické a hrdinské vyrovnávání se s životem, s přírodou a ponecháním stranou abstrakcí a idealismů. *„Friedrich Nietzsche je nejodvážnějším myslitelem naší rasy. Jako první měl odvahu do hloubky promýšlet bojovné a mužné myšlenky, které hýbou našimi srdci. Navzdory pacifistickému a buržoaznímu prostředí tento osamělý muž oslavoval nebezpečný život a rozhodl se být bojovníkem. Jeho příklad nás inspiruje, abychom poznali život takový, jaký je, bez hesel, bez lítosti, s potřebou pravdy. Myslitel, který dokáže myslet do hloubky, vždy strhával tento závoj. Je to bojovník, který se pohybuje ve světě nepřátelství a vzdoruje zdání. Vyhnout se této skutečnosti, nebo ji potvrdit; to je rozhodující. Pravda, nebo lež.“*[76]

[76] Kurt Eggers. *Von der Feindschaft Deutsche Gedanken*

Hérakleitova vize světa

Život jako boj byl velkou kulturní hodnotou a politickým příběhem nacionálního socialismu. Zákon věčného boje, který poválečná historiografie běžně považovala za projekci „nacistické agresivity“, byl kulturním základem, který měl své kořeny v Nietzscheho přehodnocení a oživení Herakleitova odkazu. Hitler citoval Hérakleita jako základ své doktríny věčného boje a nacionálněsocialističtí filozofové tento kulturní základ velmi jasně spojovali s řeckou tradicí. Život jako boj vědomě přebírali z nejhlubší indoevropské tradice filosofové jako Nietzsche a jeho přehodnocení Hérakleitova světonázoru. Heidegger v období nacionálního socialismu, což byla etapa jeho filozofie velmi odlišná od jeho pozdějšího existencialismu, pochopil, že s nacionálním socialismem se vstupuje do jiné kulturní epochy. *„Abychom skutečně porozuměli větě ‚boj je otcem a zachráncem všech věcí‘, potřebujeme jiné vědomí existence člověka a lidí, než jaké jsme měli loni před nástupem nacionálního socialismu.“*[77]

Otázka Bytí v letech Heideggerova působení v nacionálním socialismu zcela propadla Hitlerovu vlivu. Pro Heideggera bylo zapomenutí na Bytí vyřešeno předchozím počátkem, Bytím jako bojem: *„Ale z čeho se [podstata bytí] skutečně skládá?...? Tato otázka sama rezonuje v našem bytí, neboť získala svou základní orientaci prostřednictvím incipitu řecké filosofie. ... Pokud se vrátíme k tomuto řeckému počátku... musíme pochopit, že naše existence se vším svým pokrokem a úspěchy zaostává, měřeno vůči počátku - a seběhla z cesty a*

[77] Martin Heidegger. *Basic Questions of Philosophy*

ztratila se. Když... se zaposloucháme do hlasů velkého počátku... abychom vnímali prazákony našeho germánského etnika... můžeme zaslechnout onu větu, která dává první a rozhodující velkou odpověď na naši otázku, v čem spočívá podstata bytostí a jak je podstatná: Válka je otcem všech věcí a zároveň králem všech věcí, na jedné straně ukazuje bohy, na druhé straně lidi, na jedné straně činí otroky, na druhé straně svobodné. Boj neumožňuje každé bytosti, aby se stala tím, čím je, neřídí a nekontroluje vznik bytostí. Naopak, boj také řídí jejich trvání; bytosti jsou ve své stálosti a přítomnosti pouze tehdy, jsou-li zachovány a řízeny bojem jako svým vládcem... Boj je nejvnitřnější nutností bytostí jako celku. Tak se především ukazuje, jak bezprostředně boj... všudypřítomně vládne bytí bytostí jako takových. Ukazuje se totiž, že boj uvádí věci do bytí a udržuje je v něm tím, že je nechává vznikat, ale zároveň je udržuje... To znamená: podstatou jsoucna je boj; každé jsoucno prochází rozhodováním, vítězstvím a porážkou. Bytost vstupuje do bytí v boji a skrze boj, když je vytyčena. Vydat se - kam? Do viditelnosti a vnímatelnosti věcí obecně; ale to znamená do otevřenosti, neskrývanosti, pravdy.“[78]

Herakleitovský světonázor byl v nacionálněsocialistické říši institucionalizován díky práci Alfreda Bäumlera, který byl poradcem nacionálněsocialistického vůdce Alfreda Rosenberga, ministra a „zástupce pro dohled nad ideologickou a intelektuální výchovou NSDAP“. Ashley Woodward, odborník na nietzscheánskou filozofii, poukazuje na Bäumlerovy myšlenky jako na oficiální výklad nacionálněsocialistického

[78] Martin Heidegger. *The essence of truth*

herakleitánství. *„Bäumlerův výklad v knize Nietzsche, der Philosoph und Politiker byl uznán za oficiální nacistickou interpretaci. Pojem vůle je zde prezentován jako heraklitovský: pohybující se síly, stávání se. Bäumler zdůrazňuje nietzscheánské pojetí moci, chápe Vůli k moci jako síly v neustálém boji. Bäumler odmítá jakýkoli výklad hegelovské syntézy, protože by znamenal vítězství jedné strany. Bäumler odmítá jakékoliv stabilní bytí, protože tvrdí, že Vůle k moci znamená neustálý konflikt bez stability. Veškeré vědění, morálka a kulturní hodnoty jsou pro Bäumlera projevem moci.“*[79]

Alfred Bäumler byl pravděpodobně nejvlivnějším nacionálněsocialistickým filozofem. Byl to on, kdo dal hloubku nacionálněsocialistickému pojetí „života jako boje“. Byl raným členem NSDAP, národním ředitelem *(Reichsamtsleiter)* oddělení vědy takzvaného „Rosenbergova úřadu“ *(Amt Rosenberg)*, odpovědného za kulturní vedení Říše. Bäumler byl myslitelem, který se nejvíce zasadil o spojení Nietzscheho s nacionálním socialismem a o osvojení si předsokratovského hodnocení *Polema* jako podstaty existence. Jako obdivovatel řeckého hrdinského věku a zejména Hérakleitova předmetafyzického myšlení Alfred Bäumler bojoval za aktualizaci tohoto původního mýtu a za jeho přeměnu v ústřední osu nacionálněsocialistického myšlení. *„Jsme si jisti, že jediný hodnotový systém, který by mohl zachránit Evropu před anarchií, je ten, který může prokázat vnitřní podobnost s řeckým systémem. Objev helénského světa neznamená nic menšího než představení nové éry, která překonává gotiku a osvícenství. Helénský*

[79] Ashley Woodward. *Understanding Nietzscheanism*

pro nás neznamená pouze srovnání hodnotových systémů, které lze přirovnat k římskému, íránskému nebo hinduistickému. Vycházíme ze správné intuice, kterou vyjádřili Winckelmann, Hélderlin a Nietzsche, že o naší budoucnosti rozhodne přijetí Hellady. Počínaje Nietzschem stojí germánské a helénské tváří v tvář rovnocenným podmínkám.“[80]

Toto přehodnocení helénské antiky je dnes zaměňováno s jakýmsi „nacistickým neoklasicismem“, ale nacionálnímu socialismu nešlo o kopírování uměleckého stylu, nýbrž o to, aby se ponořil do hlubin řeckého myšlení a syntetizoval je do nové západní kultury. *„Řecký styl není reprodukcí řeckého způsobu života, jeho krajiny a jeho obyvatel, ne; je to proklamace bytostného řeckého těla a ducha. Není to šíření konkrétního díla, tématu nebo umělce, ale šíření samotného řeckého světa, které nás staví tváří v tvář helénismu.“*[81]

Pro Hitlera bylo řecké kulturní dědictví rovnocenné germánské kultuře, protože obě byly dědičkami indoevropské tradice. Tváří v tvář nejistotě způsobené nedostatkem archeologických důkazů o skutečných pravěkých obyvatelích germánské sféry se však Hitler raději spojil s řeckou tradicí, kterou považoval za bezpečnější půdu, z níž bude vycházet nová nacionálněsocialistická kultura. „Někde se najde lebka a celý svět si řekne: „Takhle vypadali naši předkové!“. Kdo ví, zda neandrtálský člověk nebyl ve skutečnosti ještě opicí! Je jasné, že naši předkové z těch dob nepocházejí! Naše země se možná skládala jen z bláta a oni ji možná jen překročili. Pokud se nás

[80] Alfred Bäumler. *Hellas und Germania*
[81] Adolf Hitler. *Projev o kultuře v Norimberku 6. září 1938*

někdo ptá na naše předky, měli bychom se vždy odvolávat na Řeky."[82]

Po pádu řecko-římské kultury bylo pro Hitlera nutné počkat na renesanci, kulturní období, kterému dával přednost, aby se opět dočkal hodnotné kultury. Hitler byl tedy spíše helenista než germanista, což byl jeden z důvodů, proč se tak opatrně stavěl k nejisté minulosti germánských kmenů, stejně jako proč ho příliš nevzrušovalo středověké kulturní dědictví ani gotické tmářství, ačkoli pohanství germánských kmenů a rytířské ságy cloumaly romantickou myslí mnoha nacionálních socialistů.

Pro hitlerovský světonázor byla herakleitovská idea základem nové postzápadní kulturní epochy. Pro nacionálněsocialistické myslitele musel být západní svět překonán, protože byl založen na platónském idealismu, kulturní konstrukci, která popírala přirozenost. Pro Bäumlera byl skutečný svět světem neustálého konfliktu a nový člověk, onen *Übermensch*, kterého chtěl nacionální socialismus vytvořit, musel být člověkem, který statečně nahlíží na svou světskou podstatu. *„Evropa je po staletí pod tlakem, jako by se od středověku něco hledalo a nemohlo najít. Způsob života, ztracená jednota, základní jistota lidského bytí. Z historického hlediska představuje Nietzsche konec středověku. Jeho filozofie je obrazem herakleitovského světa. Je to svět, který není nikdy ujištěn, kde je stále přítomno stávání se. Stávání se znamená boj a vítězství. Hérakleitos z Efezu řekl: „Konflikt je otcem*

[82] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

všech věcí", byl myslitelem, s nímž byl Nietzsche od počátku spojen. Svět a lidé jsou Hérakleitem viděni tak, jak skutečně jsou: vynořili se z neznámých tvůrčích hlubin, věčného zákona spravedlnosti, boje, kde se forma udržuje nebo klesá. Tento způsob vidění světa se nazývá „hrdinský realismus". Nietzsche je velkým filozofem realismu. Jeho úkolem je obnovit reálný svět. Nietzsche bojoval proti eleatismu, jehož větším propagátorem byl Platón. Z antických Helénů je Platón tím, kdo z nedostatku odvahy nevidí „hodnotu skutečnosti". „Platón se bojí čelit skutečnosti, a proto utíká k Ideálu", říká Nietzsche v Soumraku model. Protože se platónská filosofie přizpůsobuje nedostatku historického smyslu, nedostatku zobrazení stávání se, vypadá celá strnule, podezřele, mumifikovaně. To je egyptismus. Platón se odchýlil od helénského instinktivního základu a nechal se ovlivnit orientalismem tím, že filosofii přisoudil modlářský význam, odrůdu kněžské moci. Nietzsche řekl: „S velkou úctou beru na vědomí Hérakleitovo jméno". Smysly nelžou; odsuzují lež o podstatě, jednotě, trvání, dokonce i o rozumu. Smysly nám ukazují stávání se, to, co se děje, změnu, to je pravda. Hérakleitos má pravdu, když říká, že svět zdání je jediný. Nietzsche se staví na stranu smyslů a jeho údajného omylu vnímání proti pravdě rozumu. Pro Nietzscheho je pravda idealistů právě omylem. Prostřednictvím smyslů máme přístup ke světu jako takovému, neboť naše tělo poznává věci tak, jak jsou samy o sobě, protože je samo věcí. Nietzscheho filozofie je protikřesťanská, protiplatónská a protiidealistická. Nietzsche považuje platónského idealistu za člověka, který dává přednost vyhýbání se realitě. Pro Nietzscheho jsou smysly a tělo jedinými orgány poznání. Člověk je svědectvím, že v malém tvorovi lze uvést do pohybu obrovské síly. Kdo

dosáhne nejvyššího napětí vůle, kdo má větší sílu, má také větší spravedlnost a je blíže pravdě. Spravedlnost je totiž dána v Síle.“[83]

[83] Alfred Bäumler. *Nietzsche, der Philosoph und Politiker*

Boj jako základ kultury

Nedílnou součástí nacionálněsocialistického světonázoru byl od samého počátku věčný zákon, že svět je konflikt a svár. A byl to sám Hitler, kdo jej postavil do popředí filozofie nacionálněsocialistického života. Bez Vůdcova impulsu by nacionálněsocialistický světonázor neměl boj jako první zákon existence. Richard Weikart ve své knize *Hitler's Ethic* přikládá pojmu Boj v Hitlerově etice prvořadý význam: *„Věčný zákon boje podle Hitlera vytvářel vše dobré na světě. Musí pokračovat, má-li být dosaženo dalšího pokroku. Snaha uniknout Zákonu boje by pouze... přispěla k úpadku a degeneraci.“*

V *Mein Kampf* Hitler prohlásil, že člověk nemůže uniknout „železné logice přírody“, protože „jeho jednání proti přírodě musí vést k jeho vlastní záhubě“. O několik stránek později poznamenal: *„Kdo chce žít, ať bojuje, a kdo nechce bojovat v tomto světě věčného boje, není hoden života. I kdyby to bylo těžké - tak to přece je!“* Používáním pojmu boj ve... svých projevech a spisech jej Hitler často vykresloval jako univerzální přírodní zákon, před nímž není úniku. Pravidelně citoval slavný výrok řeckého filozofa Hérakleita, že boj je otcem všech věcí. Často se odvolával na zákon boje, na věčný a nevyhnutelný boj.

V projevu k vojenským důstojníkům [Hitler řekl]: *„Boj, a tedy válka, je otcem všech věcí. Kdo vrhne byť jen letmý pohled na přírodu, jaká je, zjistí, že tento princip je potvrzen jako platný pro všechny organismy a pro veškeré dění nejen na této zemi, ale dokonce i daleko za ní. Zdá se, že celý vesmír je ovládán pouze touto jedinou myšlenkou.“* Otto Dietrich později vzpomínal, že Hitler neustále

mluvil o boji. Hitler založil svou morálku na přírodních zákonech. Jedna z Hitlerových sekretářek, Traudl Jungeová, Dietrichovy závěry potvrzuje. „Jeho náboženstvím byly přírodní zákony." Vysvětlila pak, že zákon přírody, na který se Hitler nejčastěji odvolával, byl zákon boje, kterému lidé nikdy nemohou uniknout, protože jsme „děti přírody".

Weikart pokračuje dlouhou řadou citátů, v nichž Hitler hovoří o věčném boji jako o velkém přírodním zákonu a základu pravého bytí člověka a vesmíru. Podle Weikarta byl Hitler antiidealista a antiplatón. Pro Maxe Domaruse, sestavovatele Hitlerových projevů, byla existence jako boj standardním tématem Vůdcových proklamací. A skutečně, při prohlídce těchto textů objevíme stovky odkazů na zákon věčného boje. Pro Hitlera byl boj zákonem přírody, a tedy zákonem božským. *„Musíme Ho zkoušet jako Stvořitele světa podle Jeho zákona boje o existenci."*[84]

Není pochyb o tom, že pro Hitlera byly přírodní zákony dobré, vycházející z tvůrčího principu vesmíru, zákony, které směřovaly k pozitivnímu výsledku, jemuž nebylo třeba se vyhýbat. *„Boj je nepřetržitý. Celý život nebude nikdy ničím jiným než bojem. Jsme zrozeni pro boj."*[85] V příručkách pro vůdce SS byl boj vyzdvihován jako první zákon světonázoru nacionálního socialismu a teprve z tohoto zákona byla budována celá nacionálněsocialistická politika. *„Boj je základem přírody. Když se*

[84] Max Domarus. Hitler: Speeches and Proclamations 1932 - 45
[85] Tamtéž.

podíváme na svět otevřenýma očima, vidíme krutý boj o nadvládu, boj o bytí či nebytí. Všichni musí bojovat o existenci, o potravu, o půdu. Rostliny se snaží vytlačit ostatní ovládnutím svého životního prostoru, zvířata bojují proti zvířatům."[86]

Pro nacionální socialismus se odvaha a překonávání zrodily z boje. *„Oceňujeme boj jako neodvolatelný zákon života, protože jen ve věčném boji, který je předpokladem každé selekce, rostou osobnosti a tvrdé národy. Jedině v boji se rodí velikost. Německý člověk utváří svůj život v boji, boj provází celou jeho existenci: boj se sebou samým, boj s osudem, boj s nepřátelským prostředím. V houževnatém boji ovládá osud a bojuje za sebe a svůj národ, aby dosáhl té podoby života, která je vlastní jeho přirozenosti, a tedy určená Bohem. Boj je božským zákonem německého národa pro formování a výchovu, pro odolnost."*[87]

Jay Hatheway ve své studii In Perfect Formation: SS Ideology and the SS-Junkerschule-Tolz, byla nacionálněsocialistická ideologie založena zejména na zájmu o konfliktní aspekt stávání se, o život jako věčný boj. *„Poznámky z rozsáhlých záznamů instruktorů odhalují starost o boj, dynamiku světa v konfliktu."*[88]

Výchovné školy a „Výchovný úřad SS" vycházely z předpokladu, že život je neustálý boj. Edwige Thibautová, vědecká pracovnice a překladatelka Orientačních sešitů *(Leitheft)*, nejdůležitější publikace o ideologické formaci

[86] SS-Hauptamt. *SS-Mann und Blutsfrage*
[87] SS-Hauptamt. *SS-Handblätter für den weltanschaulichen Unterricht*
[88] Jay Hatheway. *In Perfect Formation*

důstojníků SS, souhlasí se zásadním aspektem konfliktu ve světonázoru SS. *„Ve svém červencovém projevu k náčelníkům instruktáží Himmler definoval účel sešitů pro důstojníky. Každá kapitola musí přinášet představy o věčném boji na této zemi; nikdy neexistuje mír, pouze boj."*[89]

Prizma vesmíru ve věčném konfliktu byla pro SS tak důležitá, že si dala za úkol najít vědecký základ, který by tento princip prokázal jako univerzální řád. V době, kdy ve vědecké kultuře stále převládala renesanční vize vesmíru, sponzorovala SS astronomickou teorii Hanse Hörbigera, inženýra a kosmického badatele, který vypracoval revoluční teorii vesmíru. V roce 1936 podepsala SS s Alfredem Hörbigerem, synem a dědicem tohoto astronoma (který zemřel v roce 1931), protokol, v němž se zavázala finančně podporovat výzkum podle Hörbigerova teoretického paradigmatu.

Hörbigerův výzkum, který rozvinul na konci 19. století a publikoval v roce 1913 v knize *Hörbigers Glacial-Kosmogonie*. Nové dějiny vývoje vesmíru a sluneční soustavy, přinesl novou teorii o vzniku vesmíru. Namísto elegantního vesmíru (kosmu), jak navrhovaly všechny dosavadní vědecké teorie, Hörbiger hovořil o vesmíru, který je v konfliktu, stává se a rozpíná se. Teorie vesmíru v neustálém boji namísto teorií, které hovořily o nebeském řádu, o hudbě sfér a dokonalosti hvězd, byla tím, co se SS snažila položit do základů zákonů svého světonázoru.

---

[89] Edwige Thibaut. *The SS Order*

Konflikt jako podstata a původ nejen pozemských organismů, ale i samotného vesmíru dával světonázoru oporu a platnost. Hörbigerovu teorii Hitler klasifikoval jako jednu z nejdůležitějších v dějinách, jako myšlenkovou revoluci a skutečnou kosmogonii. *„Postavím... observatoř, v níž budou zastoupeny tři velké kosmologické koncepce dějin - Ptolemaiova, Koperníkova a Hörbigerova."*[90]

Bernard Mees ve své studii *The Science of the Swastika* uvádí, že nacionální socialismus se zasadil o zvýšení hodnoty Hörbigera, který prozíravě rozvíjel teorie, jež vysvětlovaly mnohé záhady astrofyziky ve fázi před vynálezem radioteleskopů a teorie velkého třesku.

[90] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

Bojovná etika

Zákon života jako boj nebyl v nacionálním socialismu chápán jako ospravedlnění násilí a agrese nebo jako pocit neustálého nepřátelství a útočnosti. Pro Eduarda Paula Tratze, biologa a majora SS (SS-Sturmbannführer), byl život jako boj chápán jako přírodní zákon, který i v nejněžnějším novorozeněti ponořeném do zdánlivého klidu a míru působí tiše v tělesnosti a v různých biologických systémech. *„Každá živá bytost musí neustále usilovat o svou existenci, ať už je to rostlina, zvíře nebo člověk. Přirozený boj se vztahuje na všechny fáze života. Již první okamžik života tvora je formou boje o vzduch a potravu. Ale budou to ještě nejrůznější boje, boj s okolím, s živly, s horkem a chladem, se suchem a vlhkostí, se stínem, se světlem. K tomu se přidá boj o sexuálního partnera, o rozmnožování, o syna, o životní prostor a nakonec proti osobnímu nepříteli. V těle každé živé bytosti, ať už jednobuněčné améby nebo mnohobuněčné rostliny, zvířete nebo člověka, neustále probíhá asimilace vzduchu, půdy nebo potravy, ta se ukládá jako energie. Kromě toho každá živá bytost podléhá procesu neustálého vývoje, a tak se společenství neustále proměňuje. Zachování potřebuje neustálý boj. Život je zakořeněn v boji. Život bez boje je naprosto nemyslitelný.“*[91]

Pro nacionální socialismus nebyl život jako boj synonymem války, i když válka byla formou boje. Pro nacionální socialisty byl boj synonymem překonávání překážek, které bránily přizpůsobení a zachování, takže místo aby přinášel zkázu, byl tento zákon zaměřen na darování života. Pro nacionální

[91] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Dr. Eduard Paul Tratz*

socialismus musel člověk, který si byl vědom života jako boje, při výkonu své práce podporovat zvyšování vůle a odolnosti, a když byl konfrontován s fyzickým bojem nebo válkou, měla být jeho motivace zarámována do podpory přirozených a životních hodnot. *„Boj nacházíme v každém aspektu života a přírody. Boj vede k přirozenému řádu. Boj vede k neustálé selekci. Člověka nelze z tohoto věčného zákona boje vyjmout. Už narození je vítězstvím matky v boji o existenci lidstva. Člověk ve svém životě denně bojuje o svou existenci. Z biologického hlediska je to přísnost prostředí, která podmiňuje bojovný život. Přijetí boje znamená předpoklad pro budování charakteru. Boj je výrazem postoje, a tedy duchovní skutečností. Když člověk bojuje z nečestných důvodů, ničí kulturu a hřeší proti zákonu boje. Boj za skutečné ideály vytváří společenství hrdinů. Osobnost pevného charakteru se nepřipojí k boji, aniž by mu to nedalo skutečné stvrzení života. To jsou vzory zralé generace. Její duch povzbuzuje umělce k tvorbě. Práce je také formou boje. Rolník vždy žije podle zákona boje. Veškerý život v přírodě i v člověku odráží tento zákon života. Bez boje není svobody, bez boje není života. Kdo chce žít, musí bojovat. Ale vědomí, že všechny druhy práce podléhají Zákonu boje, se ztratilo. Člověk vidí Zákon boje pouze ve válce, ačkoli tam se projevuje pouze jeho ničivý aspekt. Teprve nacionální socialismus nám umožnil potvrdit Zákon boje v práci i ve všech oblastech života.“*[92]

Pro Hitlera nebyl zákon boje nutně synonymem ničení nebo smrti. Úspěch v boji o existenci znamenal pro Vůdce také zachování života. *„Politika je rodící se historie. Historie samotná je*

[92] Oberkommando der Wehrmacht. *Der Kampf als Lebensgesetz*

vyobrazením průběhu životního boje národa. Záměrně zde užívám slova životní boj, neb ve skutečnosti je každý zápas o denní chléb, lhostejno zda v časech míru či války, věčným bojem proti tisícům a tisícům překážek, stejně jako je život sám věčným bojem proti smrti. Neboť to, proč vlastně žijí, lidé vědí stejně málo jako jakýkoli jiný tvor na tomto světě. Život samotný ovšem naplňuje tužba tento život zachovat. Nejprimitivnější tvorové mají pud sebezáchovy jen pro zachování svého vlastního já, ti vyšší ho přenášejí i na svou ženu a dítě, ti ještě vyšší pak na celý druh. Tím, že se člověk očividně nikoli zřídka svého pudu sebezáchovy vzdává ve prospěch svého druhu, mu vskutku slouží paradoxně nejvíce. Neboť jen v tomto jednotlivcově zřeknutí se sebe sama spočívá nikoli zřídka zajištění života pro celek a tím opět pro jednotlivce samotného. Odtud ta náhlá odvaha matky při obraně potomků, odtud smysl pro hrdinství muže bránícího svůj národ. Velikosti pudu sebezáchovy odpovídají oba nejmocnější pudy života: hlad a láska. Utišení věčného hladu zaručuje sebezáchovu, uspokojení lásky zajišťuje pokračování rodu. Oba tyto pudy jsou ve skutečnosti regenty, života. A i když bude nejeden uhlazený estét proti takovému tvrzení protestovat, tak už jen jeho vlastní existence představuje automatické vyvrácení jeho protestu. Co se skládá z masa a krve, se nemůže vymanit z moci zákonů, které podmínily jeho zrod. […] Tytéž zákony, které určují život jednotlivce a jimž je tento jednotlivec podřízen, proto platí i pro národ. Zachování sebe a rodu je právě onou velikou hnací silou k veškerému jednání, dokud se může dotyčný organismus označovat za zdravý. Tím si ovšem budou také důsledky těchto obecných zákonů života podobné u jednotlivých národů, jako si jsou podobné u jednotlivců. Je-li u každého tvora na této zemi

elementární silou pud sebezáchovy se svými dvěma cíli zachování sebe a zachování druhu, možnosti uspokojení jsou však omezovány, pak je logickým důsledkem boj ve všech jeho formách za možnost zachování tohoto života, tedy uspokojení pudu sebezáchovy."[93]

Pro nacionální socialismus byla tato etika bojovníka možná do té míry, do jaké si člověk osvojil zákon boje jinak než ostatní organismy na zemi. U nejzákladnějších organismů nabyl bezohledného aspektu. Ve zvířecím světě se boj neuklidňoval žádnými ohledy, ale u člověka boj nenabýval tak drastického aspektu, a to ani ve válce. Pro nacionální socialismus byly příklady živočišné a rostlinné říše ukázkou toho, jak jsou pozemské organismy vedeny hegemonií Zákona boje, ale v žádném případě by neměly být předkládány jako příklady k napodobení. Pro nacionálněsocialistický světonázor měla lidská etika bojovníka vytyčené určité hranice, které ji odlišovaly od zvířecího instinktu. Toto etické oddělení však pro nacionální socialismus neznamenalo nějaký ontologický rozdíl mezi člověkem a ostatními živými bytostmi, ale pouze odlišný přístup k naplňování nevyhnutelného zákona života. *„V živočišné říši existuje nepřátelství mezi velkými i malými zvířaty. Nebezpečí pronásleduje každou živou bytost. Dokonce i spořádané včely a pracovití a mírumilovní mravenci mají své milice. Pokud se však pro boje člověka: o chléb, o postavení ve společenství a mezi národy používají příklady ze světa zvířat, je třeba něco objasnit: zvířata bojují instinktivně, ve světě zvířat neexistují etické ohledy. V lidském světě*

[93] Adolf Hitler. *Zweites Buch*

však existuje dobře rozvinutá etika boje, například při nenapadání bezmocných nebo při rozvíjení spravedlivého společenského řádu. To dokazuje rozdíl mezi bojem o život člověka a bojem ve světě zvířat. Příklady ze světa zvířat a rostlin však uvádíme proto, že jasně ilustrují věčný boj v jeho nejextrémnějších podobách, válku všech proti všem. Tento rozdíl bojové morálky mezi lidmi, rostlinami a zvířaty však neznamená biologickou bariéru. Rozdělení na organický svět a svět věčného ducha je důrazně odmítnuto. Proto se ujímáme vlády nad věčným řádem přírody, ale ne hloupě nebo svévolně, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale s cílem přirozeného řádu jako takového.“[94]

[94] Oberkommando der Wehrmacht. *Der Kampf als Lebensgesetz*

Boj jako boží řád

Pro nacionální socialismus neznamenal konfliktní vesmír a popírání jiné reality odlišné od této imanentní roviny věčného boje nějaký druh ateismu nebo chladného mechanismu. Pro nacionální socialismus ponechávaly životní zákony otevřené dveře víře ve stvořitele, i když tentokrát sdílejícího podstatu boje a konfliktu se svými tvory. Doktor nietzscheánské filozofie a úředník výchovného úřadu SS major SS *(SS-Sturmbannführer)* Gerhart Schinke svými zápisky v Orientačních sešitech zdůrazňoval nutnost zarámovat Zákon boje do tohoto antidualistického pohledu na univerzum. *„Jak řekl Vůdce, nacionální socialismus učí světlým způsobem realitě nejpřesnějších vědeckých poznatků a jasně ji vyjadřuje. Naše zbožnost se bezvýhradně sklání před velikostí božských zákonů života. Máme jen jednu modlitbu: Řádně plnit povinnosti, které z ní vyplývají. Nacionální socialismus odvozuje svou pravdu z pozorování světa. Je to pravdivá filozofie. Silný člověk přijímá svět takový, jaký je. Svět je místem krásy a zároveň nesmírným bojištěm věčného boje, ale to nezpůsobí, že srdce Němce uvěří, že země je slzavým údolím. Oddělení Boha a světa vychází z cizího způsobu myšlení. Plození a zrození nejsou hříchy ani viny, ale naplnění Boží vůle. Smrt není důsledkem hříchu, ale zákonem života. Potřeba a osud. Vůdce jednou řekl: V našem programu nenajdeme žádnou tajemnou intuici, ale jasné poznání. Byly doby, kdy nejasnost byla nutnou podmínkou účinnosti určitých nauk; dnes žijeme v době, kdy je jasnost základem úspěchu našich záležitostí. Světlo vědy osvětluje věčné pravdy nacionálněsocialistické ideologie. Je výsledkem boje vědy, stejně jako potvrzením naší přirozenosti. Boj za poznání, za*

světlo a pravdu byl obskurním světem vždy považován za kacířství. Dnes opět víme, že zákonem světa je i zákon našeho lidského života, stejně jako Země zůstává na oběžné dráze Slunce, musíme my lidé zůstat věrni zákonům života. Popírat božský charakter přírody znamená pohrdat světem a životem na zemi. Člověk, který představuje Boha pouze v posmrtném životě, nezná pravou úctu k vlastní osobě ani úctu k tomu, co roste a kvete na zemi. V kráse země vidíme ráj tisíckrát požehnaný a posvátný. Zde platí Rosenbergova věta: pokud někdo považuje naši úctu k Zemi za bezbožnou a ateistickou, musel by považovat za svatokrádežnou i existenci Stvořitele a jeho zákonů. Každý organismus bojuje o svůj život a svět se stává obrazem neustálého boje, boj je prostředkem, který příroda používá k udržení čilého života, aby světu zaručila jeho velké zdraví.“[95]

Tato víra v imanentní božství, v přírodu a její zákony se projevila v takzvané „víře v Boha“ (Gottgläubig), naturalistické víře bez božstev a dogmat, která považovala svět a jeho zákony za součást božského řádu. „Víra v prozřetelno“ neměla žádnou formální organizaci, ale omezovala se na individuální vědomí. Většina členů SS se prohlašovala za „věřící v prozřetelnost“ dříve, než se označila za křesťany, ateisty nebo pohany.

Pro Antona Holznera, literární pseudonym majora SS (SS-Sturmbannführera) Alberta Hartla, ideologa, který byl odborníkem na náboženské nepřátele nacionálněsocialistického světonázoru, byl božský řád věčným konfliktem a nový člověk měl být ozvěnou tohoto přirozeného řádu. Konflikt se pak

---

[95] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Gerhart Schinke*

utvářel jako hodnotová osa, kolem níž se bude točit celá nová nacionálněsocialistická etika. Pro Hartla měl Bůh neboli Prozřetelnost stejnou podstatu jako vesmír. Božství bylo tedy imanentní, jeho tělem byla příroda. Boj byl odhalen jako božský řád a boj o zachování byl prezentován jako mandát Prozřetelnosti. Tato víra odmítala náboženské formalismy, objektivizaci božství a především roztříštěnost člověka v různé podstaty. Božskou podstatu chápal také jako pohyb a boj a transcendenci považoval za projekci života v potomstvu. *„Pro nordického člověka tvoří tělo, duše a duch neoddělitelnou jednotu. Nordický člověk věří ve věčný život, ve své děti a vnuky, ve své činy a dílo, pro které žije. Dále věří v pokračování života podle věčných božských sil, ať už v jakékoli podobě. Pro germánského člověka je život totéž co pohyb. Pokud vám hrozí, že zůstanete v klidu, pak je s vaším tělem něco v nepořádku. Dějiny Germánů jsou neustálým pohybem, neustálým konfliktem. Být člověkem v pohybu znamená být otevřený běhu života a evolučním zákonům tohoto světa. Jednou z největších životních zkušeností je neustálý vývoj, neustálá změna. To je Boží výzva, výzva být v pohybu. Lidé v pohybu neodpočívají a nenacházejí klid. Germánský člověk věří v nadřazenou a božskou energii, ale je vzdálen magii. Jiní lidé pro změnu nesou těžké břemeno magických sil, mystiky amuletů, tajných významů, numerologie nebo magických slov a působení cizích obřadů.“*[96]

Brigádní generál SS (SS-Oberführer) Kurt Ellersiek, jeden z nejvýznamnějších rozvíječů nacionálněsocialistického

[96] Albert Hartl. *Zwinge das Leben*

světonázoru, který působil jako ideologický vychovatel vysokoškolsky vzdělaných elit SS, byl dalším, kdo hájil zákon konfliktu jako součást božského řádu. *„Život znamená boj, tomuto principu čelíme neúprosně a tvrdě. Buď tento řád přijmeme tím nejlepším možným způsobem, nebo ho opustíme a zemřeme. Žít znamená bojovat, tento řád, který dala Prozřetelnost, odlišuje pána od otroka. Vždycky byly doby, kdy se myslelo, že je možné tento příkaz obejít, kdy se věřilo, že boj je ohavnost, kdy šlo o to přenést boj tohoto světa na jiný. Nyní se však nacházíme ve věku nahromaděných energií, s bojovným a tvůrčím duchem a neobvyklou vůlí k životu. Schvalujeme život, protože milujeme boj; schvalujeme boj, protože milujeme život. Život je pro nás bojištěm, které nám dala Prozřetelnost, tedy prozřetelnostní řád.“*[97]

Tato vize světa v konfliktu, jako božského řádu a příčiny života, znemožňovala, aby byl svět považován za „slzavé údolí“, jak tomu často bývá v transcendentálních náboženstvích. Pro nacionální socialismus byl zákon boje řádem vlastním vesmíru, řádem, který vytvářel nekonečné možnosti rozvoje života a vynalézavosti. Právě v něm Hitler nacházel prostory, které dávaly životu smysl. *„Za všechen život se platí krví. Pokud se někomu nelíbí toto pojetí života, radím mu, aby se života zřekl úplně - dokazuje to totiž, že se nehodí k boji. Každopádně na okraji tohoto neustálého boje je tolik potěšení ze života. Tak proč být smutný z toho,*

---

[97] Autor se zde nejednoznačně odkazuje na překlad originálního názvu publikace, kterou takto zpětně nelze vyhledat: *„SS-Hauptamt. Magazine for the Houses of the Troop SS.“* – pozn. překl.

co je takové a nemůže být jiné! Tvůrčí síly se zabydlují v lůně optimisty."[98]

[98] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

Cesta hrdinského realismu

Svět v konfliktu: bolest, ale i radostná možnost rozvoje a zlepšení - to bylo téma nacionálněsocialistického básníka, důstojníka SS Kurta Eggerse. Eggers se stal jakýmsi Ernstem Jüngerem druhé světové války, populárním spisovatelem, který se pohyboval mezi proměnlivými záhadami konfliktu. Eggers velmi realisticky popisoval negativní stránku války, její ničení a smrt, ale zároveň popisoval i pozitivní stránku konfliktu, zrod nových možností a proměnu člověka v hrdinského realistu. Eggers psal o obnovující se síle boje prostřednictvím své redakční práce pro noviny SS *Das Schwarze Korps* a poté jako aktivní korespondent a bojovník na východní frontě. Jeho hrdinskou smrt v ruském bojišti ocenilo říšské vedení, které na jeho počest pojmenovalo oddíl *SS-Standarte Kurt Eggers*. *„Příroda ničí člověka, který se neumí chránit. Je tedy krutá? Déšť nás někdy obtěžuje, činí pobyt pod širým nebem téměř nesnesitelným. Je tedy metlou lidstva? Nebo mráz? Nebo bouře? ...ignorovat to by bylo známkou neschopnosti žít! Příroda není ani dobrá, ani zlá... Síla, která ji řídí - Zákon -, způsobuje, že roste a hyne, klíčí a zraje, a věčný rytmus vesmíru nemá uši pro stížnosti a nářky. Lidská bytost se musí postavit přírodě, smířit se s ní. Je-li to nutné, pustit se s ní do boje, v nejlepším případě proniknout do jejích tajemství a učinit její četné projevy užitečnými pro sebe. […] Člověk vyrval přírodě nesčetná tajemství a učinil je užitečnými pro sebe, svůj pokrok, svou bezpečnost. Ano, mnohé údajně nepřátelské a ničivé síly se po poznání jejich zákonů staly spojenci člověka... Svět jako forma projevu přírody je věčným střídáním života a úpadku, a tedy útokem, vytrvalostí, podléháním a novým*

stáváním. [...] Svět není ani dobrý, ani zlý. Je to velké bojiště, místo věčného boje, věčného konfliktu. A do této věčné války světa musíme vstoupit i my, nositelé života. Ne proto, že bychom tuto válku stvořili, spíše se nám svět prostě neukáže jinak. Podstatu přírodní síly také nemůžeme změnit. […] Děkujeme tvůrčí přírodě, že nám dala schopnost být nepřátelští. Díky ní jsme schopni rozvíjet energie, které jsou konstruktivní a formativní, organizující a zákonodárné... Realita tohoto světa je plná bojů a konfliktů, boje o prosazení. A tuto realitu nelze zakrýt žádnou doktrínou, žádnou teorií, žádnou ideologií, žádným stále tak šťastným poselstvím. Silné, bojovné lidské bytosti, které neztratily svůj instinkt... vidí v boji světa velkou příležitost k rozvoji své přirozenosti... Náš Vůdce kdysi pronesl jasná a zřetelná slova: „Nacionální socialismus je chladná doktrína reality založená na nejostřejším vědeckém poznání a jeho intelektuálním vyjádření.“. My, nacionální socialisté, víme, že tato slova jsou potvrzením reality tohoto života a tohoto světa, které se nikdy nelze vyhnout. Kdo chce žít, musí bojovat; život bez boje prostě neexistuje. Alespoň ne život zdravý, tvořivý, a tedy požehnaný!... Znovu a znovu jsou po ruce výmluvy, není pro nás nic snazšího než zahalit pravdu. Stačí zavřít oči, abychom ji neviděli. Vůdce nejprve vytvořil v nacionálním socialismu chladnou doktrínu reality, která, povznesena nad strach a bolest, zobrazovala svět takový, jaký je. My vojáci jsme tak získali víc než světonázor; naučili jsme se vidět skrz tento svět.“[99]

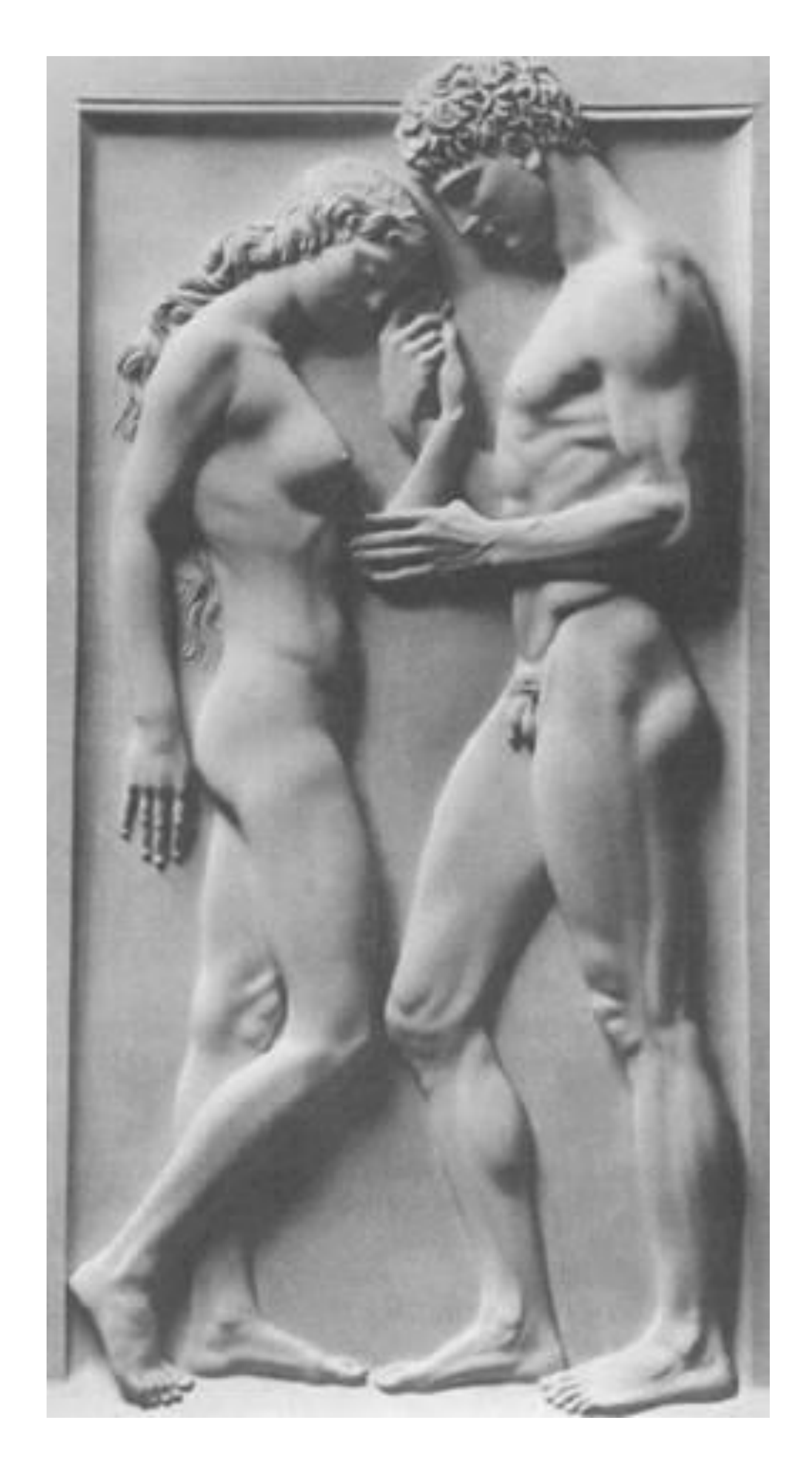
Odhalení života jako boje vyžadovalo od Eggerse akt velké vnitřní upřímnosti, aby se osvobodil od všech kulturně

[99] Kurt Eggers. *Von der Feindschaft Deutsche Gedanken*

vštěpovaných idealistických pohledů na svět. Jedinou silou na světě, která byla schopna odhalit realitu Zákonů života i těm nejvíce zaslepeným abstraktními ideologiemi, byla pro Eggerse válka. Ve válce se krutě, ale neúprosně odhaloval věčný boj vesmíru. Ve válce byly klíčem k úspěchu a přežití mechanismy selekce, vedení, maximálního úsilí, oběti a solidarity mezi sobě rovnými. Ve válce byly sobectví, kupectví, ideologie a teorie bezcenné. Válka byla neúprosnou školou Zákonů života. To byla cesta, která Hitlera proměnila z idealistického umělce v nesmiřitelného realistu. Tuto cestu proměny popsal Eggers zejména ve své knize rozjímání o válce *Vater aller Dinge*. Eggers byl populární, protože nemluvil z teorie, ale z bitevního pole, jako veterán, jako proměněný hrdinný realista. *„[Bojovník] vidí svět očima neúplatnosti a za malichernými náladami buržoazní každodennosti rozpoznává hybné síly světa. Uvědomělý voják tak válkou ztrácí prostý a tázavý postoj chlapce a stává se tvrdým, nasměrovaným do dálky se svou válečnou zkušeností fantaskně tázavým pohledem chlapce a získává onen tvrdý, prozíravý, hledající pohled, který se buržoaznímu člověku zdá nepřátelský a chladný. Neustálá námaha, nutnost znovu a znovu překonávat sebe sama, zužuje rty a pohled na nouzi a utrpení, zkušenost cti, vyrývá ostré rysy do tváře, která se tím stává hranatější - nebojující ji rádi nazývají ošklivější... Válka vychovává poznáním reality....Ve válce stroje nenahrazují člověka. Kulomety a Panzery potřebují muže, aby s nimi manipulovali, a posádky, aby je řídily. Ve válce se vojáci povyšují z anonymity a rostou do síly skupiny vášnivých osobností zaměřených na zničení nebo vítězství. [...] Generace, která prošla válkou... byla*

převychována a už nikdy se nemůže vrátit do stavu, z něhož kdysi vyšla... Válka prostě vyžaduje mobilizaci všech prostředků s cílem jejich celkového využití pro dosažení cíle... Bojovník získává na základě zkušenosti s realitou obraz světa, který ho vede ke světonázoru.“[100]

[100] Kurt Eggers. *Vater aller Dinge*

Zákon selekce

Vedle zákona o boji zaujímal v nacionálněsocialistickém světonázoru čestné místo zákon o selekci (Gesetz der Auslese). *„Prvním zákonem, který řídí svět, je Zákon selekce: nejsilnějším a nejzdravějším přiznává příroda právo na život. A je správné, že tomu tak je.“*[101]

Pro Hitlera „boj vždy znamená, že síla vítězí nad slabostí“, a tato podmínka znamenala zákon selekce. Pro nacionální socialismus byl zákon selekce metodou, kterou příroda směřuje ke specializaci a zdokonalování každé generace tím, že upřednostňuje přenos určitých vlastností na budoucí generace a ukončuje zbytečné vlastnosti v boji o existenci. Zákon selekce byl chápán jako způsob, jak získat evoluční nástroje, abychom mohli čelit životu jako boji. *„O vývoji života víme z fosilního záznamu. Výzkumy ukazují stále totéž. Starší vrstvy ukazují pozůstatky jednoduše navržených organismů. Pozdější vrstvy ukazují další vývoj a nejnovější vrstvy ukazují pozůstatky nejvíce vyvinutých organismů. Evoluce znamená vývoj, změnu, růst, rozmnožování, expanzi atd. Každá evoluce vyžaduje velké časové úseky, které neznají klid. Život jedince zcela zaniká v evoluci druhu. S otevřenýma očima vidíme, že v přírodě probíhá boj bez konce. Boj je zákonem přírody. Hlubší význam tohoto zákona je, že slabí hynou, přežije jen ten nejsilnější. Cílem je tedy selekce směřující ke zdokonalení. V nacionálněsocialistickém pojetí to*

---

[101] Adolf Hitler. *Řeč k stavebním dělníkům. Berchtesgaden, 1937*

znamená, že společné dobro je přednější než jakékoli individuální dobro, jednotlivec není ničím ve srovnání s celkem.“[102]

Pro nacionální socialismus se však tato kritéria přirozené selekce ztratila v důsledku západních abstrakcí, ideologií a teorií, které měly tendenci rozvíjet spíše silné protiselekční procesy. *„Rozvoj kultury a zejména civilizace však způsobil, že přírodní zákony byly zapomenuty. Člověk může jejich působení oddálit, ale nikdy je nemůže odstranit. Stejně jako byly v průběhu dějin naší planety vyhubeny četné živočišné a rostlinné druhy, byly zničeny celé národy, protože porušovaly přírodní zákony. […] Ve volné přírodě jsou vyřazováni tvorové nevhodní pro zachování plemene, zatímco nositelé příznivých predispozic jsou zachovávání.“*[103]

Selekce byla pro nacionální socialismus velkým architektem evolučních cest, které umožnily druhu zvítězit v boji o existenci, a proto měl vést politické, kulturní a sociální úsilí o přehodnocení tohoto principu. Domníval se, že selekce může bojovat proti kulturnímu úpadku a krizi vedení. Pro Hitlera a nacionální socialismus zákon selekce znamenal kulturní pokrok prostřednictvím evolučního zdokonalování a následný vznik osobností s vynikající schopností vynalézání. Pro Hitlera nebyli tvůrčí géniové výsledkem vzdělání nebo společenských privilegií, ale produktem tohoto zákona života. *„Příroda obdařila tvory neomezenou plodností, avšak neposkytla jim potřebnou potravu, kterou si musí obstarat jen s velkým úsilím. To je dobré a nutné, neboť*

---

102 SS-Hauptamt. *SS-Mann und Blutsfrage*

103 SS-Hauptamt. *SS-Mann und Blutsfrage*

právě boj o existenci vede k výběru těch nejlepších. Nepochybuji o tom, že z tohoto způsobu výběru vznikají velké osobnosti."[104]

V období nacionálně socialistické říše se postupovalo podle zákona o selekci v hierarchii hnutí, a tím i přístup do vnitřních kruhů státu. *„Cílem každé přírodní selekce je zajistit přežití druhu. V boji o existenci jsou vybíráni ti nejvýkonnější a nejplodnější, aby se udržel a pokračoval život. Selekce přináší zlepšení i v lidské evoluci. Řád SS je zodpovědný za to, že zákony přirozené selekce jsou našimi lidmi nejen respektovány, ale také že je prováděna vědomá a promyšlená selekce."*[105]

Pro nacionální socialismus měla selekce biologický, a nikoli materialistický význam, takže výslovně vylučovala utilitární ekonomické uplatnění individuálního boje jako v případě liberalismu. Pro nacionální socialismus měl zákon selekce, pokud měl mít biologický základ, směřovat k zachování a činorodosti společenství, a nikoli k individuálnímu prospěchu či blahobytu. *„Nikdy nesmíme rozšířit pojem boje o existenci na ekonomický život, neboť tento pojem chápeme biologicky."*[106] Selekční zákon určoval směr rasové politiky nacionálněsocialistické říše. Veškeré snahy o revitalizaci genetické složky německých a evropských ras procházely tvrdými selekčními kritérii, která musela nordická rasa kdysi dodržovat ve stádiu svého vzniku.

---

[104] Adolf Hitler. *Mein Kampf*
[105] SS-Hauptamt. *NS-Wörterbuch*
[106] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

Biologický smysl selekce

Podle současného vědeckého konsensu existují čtyři příčiny evolučních změn. „Selekce“, „chyba replikace DNA nebo mutace“, „genetický drift“ a „genový tok“. Genový tok je výměna dědičných vlastností mezi populacemi s různými kritérii selekce. Genetický drift je náhodné kolísání podílu určitých znaků v genofondu populace. Replikační chyba se týká mutací, které vznikají v genech při reprodukci buněk. Tyto tři příčiny genetických změn nemají vyšší cíle evoluční specializace, ani nesměřují k adaptaci nebo vytváření hodnot. Ze všech těchto typů změn v genofondu populace si však nacionální socialismus vybral jako činitele evolučního zdokonalování pouze selekci. Pro nacionální socialismus bylo možné všechny tyto změny hodnotit podle jejich hodnoty v boji o existenci právě prostřednictvím selekce.

Během buněčné reprodukce dochází při kopírování genetické informace za účelem přenosu někdy k určitým anomáliím nebo chybám při kopírování, což má za následek tzv. genetické mutace. Pro nacionální socialismus se tyto nové dědičné znaky nakonec staly komparativní výhodou v boji o existenci. Malá mutace mohla způsobit drobnou odchylku bílkovin, která měla za následek například tenčí čočku, což nakonec vedlo ke světlejší barvě očí. Tato barva očí byla výhodná v severoevropském klimatu a poskytovala svému nositeli komparativní výhodu. Postupem času a jako produkt selekce byla v těchto populacích jiná barva očí vyřazena. Zákon selekce se ospravedlnil tím, že vybral k přenosu právě tyto náhodné

chyby spolu s osvědčenými znaky. Pro světonázor vše, co neznamenalo komparativní výhodu, bylo přírodou vyřazeno. Zákon selekce byl sítem, jímž každá generace za sebou nechávala nevhodný sediment, když čelila boji o existenci.

Neustálý boj o existenci vyžadoval pro nacionální socialismus plastickou fyziologii, která se vždy přizpůsobovala novým podmínkám a požadavkům prostředí. V nacionálněsocialistické etice zachování neznamenalo pouhé udržování nebo stagnaci, ale právě naopak. Úspěch zachování spočíval v neustálé změně a neustálém přizpůsobování. *„Příroda nesoustřeďuje svou pozornost na zachování toho, co již existuje, ale na selektivní šlechtění potomstva za účelem pokračování druhu."*[107]

Díky selekci výhodných dědičných vlastností se skupiny organismů v každé generaci vyvíjely, stávaly se specifičtějšími, stále měnily své genetické dědictví a hledaly způsoby, jak se přizpůsobit prostředí. Pro nacionálněsocialistický světonázor se stejně jako prostředí neustále mění a pohybuje, generace různých skupin a druhů se vždy lišily, upřednostňovaly přenos pouze části celkových dědičných vlastností a méně užitečné části v boji o zachování vyřazovaly. Zákon selekce působil v přírodě především na základě zákona reprodukčních práv. V přírodě nebyla reprodukce univerzálním právem, ale právem selektivním. Z tohoto důvodu musely druhy překonávat strašlivé zkoušky, často v brutálním boji s dřívějším držitelem teritoriálních a reprodukčních práv. Toto přírodní právo si v

[107] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

určitém ohledu osvojil nacionální socialismus a stalo se základem jeho politiky „správného výběru partnera" *(Gattenwahl). „Právo žít není totéž co právo darovat život."*[108] Politikou správného výběru partnerů chtěl nacionální socialismus dosáhnout toho, aby populace instinktivně uplatňovala princip reprodukčního výběru, který by vedl k postupné eliminaci těch vlastností, které jsou v boji o existenci méně výhodné.

Pro nacionální socialismus se tzv. rasová nerovnost zrodila ze zákona selekce, protože selekce řídila zvláštní vývoj druhů a skupin organismů. Tyto skupiny organismů, které byly izolované a účastnily se selekčních procesů zaměřených na různé evoluční cíle, byly od sebe geneticky vzdálené. Se selekcí přišla odlišnost, evoluční cesty specializace. Selekce byla mechanismem, díky němuž vznikaly druhy, rasy a dokonce i orgány. [109] Proto takzvaný „nacistický rasismus" usiloval o zachování selekčních kritérií, a ne o zachování pevných

---

[108] Alfred Rosenberg. *Der Kampf um die Weltanschauung*

[109] V *Rassenpolitik* se v tomto ohledu píše: *„Podle zákonů dědičnosti vznikají rasy selekcí a výběrem, nikoli míšením. […] Selekcí a vyřazováním jedinců s určitými dědičnými vlastnostmi lze rasu jako celek pozvednout nebo degradovat. Tak například prostředí, v němž se nordická rasa vyvíjela (kromě mnoha jiných selekčních faktorů), zajistilo především drsnými podmínkami existence, že všichni méněcenní jedinci zahynuli, jejich genetická výbava zanikla, a tím se genetická výbava rasy jako celku znovu a znovu očišťovala od chorobných vlivů. Stejně tak model dokonalého člověka svého druhu, který v sobě příslušníci rasy nosí, působí jako selekce zcela určitým směrem tím, že ovlivňuje výběr partnerů a umožňuje tak předávat dědičné dispozice převážně těm příslušníkům rasy, kteří tomuto obrazu odpovídají."* – pozn. překl.

genetických znaků. Politickým posláním nacionálního socialismu bylo obnovit přísná selekční kritéria, která umožnila vznik bílé rasy. Pro nacionálněsocialistický světonázor nebylo cílem rasové politiky zachovat a mumifikovat specifický antropologický typ, modrookého blonďáka, ani usilovat o věčně neuchopitelnou rasovou čistotu.

Rasy byly pro nacionální socialismus derivátem selekce. Konečným cílem nacionálního socialismu bylo zachovat kritéria selekce, která zajišťovala, že budoucí populace bude schopna obstát v náročném boji o existenci prastaré a úspěšné bílé rasy, kritéria, která se podle Hitlera evolučně úspěšně utvářela statisíce let. *„Některé pravdy jsou tak zřejmé, že je běžný lid přehlíží. Lidé jsou tak slepí k některým nejjednodušším skutečnostem každodenního života, že jsou velmi překvapeni, když je někdo upozorní na to, co by měl každý vědět... Při procházce zahradou přírody má většina lidí tolik sebevědomí, že si myslí, že ví všechno, a přitom jsou téměř všichni slepí k jednomu z význačných principů, které příroda při své práci používá. Tento princip lze nazvat vnitřní izolací, která charakterizuje každý živý druh na této zemi. I povrchní pohled stačí k tomu, aby bylo zřejmé, že všechny nesčetné formy, v nichž se projevuje životní pud přírody, podléhají základnímu zákonu - můžeme jej nazvat železným zákonem přírody -, který nutí jednotlivé druhy, aby se při rozmnožování a množení svého druhu držely v určitých hranicích svých vlastních životních forem. […] Takové uspořádání přírody je zcela logické. Každé smíšení dvou rozdílných plemen má za následek vznik produktu, který se nachází na mezičase mezi úrovní obou rodičů... Z tohoto důvodu musí nakonec v boji s vyšším druhem podlehnout.*

Takové míšení je v rozporu s vůlí přírody směřující k selektivnímu zlepšování života obecně... Silnější musí dominovat a nesmí se pářit se slabším, což by znamenalo obětování vlastní vyšší přirozenosti. Jen rozený slaboch může na tuto zásadu pohlížet jako na krutou... neboť kdyby takový zákon neřídil proces evoluce, pak by vyšší vývoj organického života nebyl vůbec myslitelný. […] Proto boj mezi jednotlivými druhy nevzniká z pocitu vzájemné antipatie, ale spíše z hladu a lásky. V obou případech příroda klidně přihlíží, a dokonce je spokojená s tím, co se děje. Boj o každodenní obživu nechává za sebou vše, co je slabé, nemocné nebo váhavé; zatímco boj samců o ovládnutí samice dává nejsilnějšímu právo nebo alespoň možnost rozmnožit svůj druh. Tento boj je prostředkem k prohlubování zdraví a odolnosti druhu, je tedy jednou z příčin, které jsou základem procesu vývoje k vyššímu stupni bytí. Kdyby tomu bylo jinak, postupný pokrok by se zastavil, a dokonce by mohlo dojít ke zpětnému úpadku... protože veškeré úsilí přírody, které po statisíce let vyvíjela, aby vytvořila vývojově vyšší stupeň bytí, by se stalo zbytečným.“[110]

---

[110] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

Selekce a lidské skupiny

Nacionálněsocialističtí vědci se domnívali, že selekce probíhá na dvou úrovních. Velké evoluční změny vyvolaly modifikace, které vedly ke vzniku orgánů a fyziologických charakteristik přizpůsobení. Jednalo se o makroevoluci, proces, který vedl k diferenciaci druhů. Na druhé straně byla mikroevoluce, proces, který se týkal malých změn na vnitrodruhové úrovni, těch fyziologických změn, které v biologickém evolučním smyslu umožňovaly, aby každá generace byla lepší než předchozí.

Selekci jako příčinu mikro- a makroevoluce objevil Gerhard Heberer, biolog, antropolog, historik a genetik, ale také kapitán SS a člen „Hlavního rasového a osidlovacího úřadu SS“ *(RuSHA)*. Heberer tedy učinil selekci největším evolučním faktorem nejen na makroevoluční úrovni, ale i v každodenním životě skupin organismů. Selekční politika prosazovaná nacionálněsocialistickým státem a SS byla chápána jako mechanismus, který bude generovat změny nejen na kvalitativní úrovni, ale také na úrovni antropologické. Spíše než znovuzískání ztracené čistoty by nacionálněsocialistické selekční zákony generovaly nové lidské schopnosti, které by se odrážely v nových a budoucích fenotypech. Nacionálněsocialističtí vědci proto věděli, že takzvaná rasová čistota neexistuje. Myšlenka specializace a diferenciace skupin organismů s sebou přinesla kontroverzní představu o společném původu všech druhů na Zemi. V tomto smyslu nacionálněsocialistický světonázor předpokládal sourodost všech organismů jako vědecký fakt,

který potvrzoval myšlenku diferenciace a změny prostřednictvím selekce. *„Teorie evoluce, poznání vzájemné provázanosti všech živých bytostí, nabízí člověku také možnost prožívat postoje a chování celého živého světa. Země nebyla vždy taková, jaká je nyní; vznikala a vyvíjela se, události ve vesmíru jí dávaly tvar a rozvíjely nesčetné množství živých forem. Rozmanitost, kterou vidíme dnes, se vyvinula z jednoduchých forem. Každá živá bytost se prostřednictvím rozmnožování a šíření vrací v dlouhém řetězci ke svým vzdáleným předkům. Již v předvědeckém období člověk rozpoznal v přírodě příbuzenské vztahy.“*[111]

Pro nacionální socialismus změna vycházela z této přirozené jednoty. Selekce pak evolucí vytvořila specializované skupiny. Mezi lidmi selekce vytvořila skupiny s jedinečnými dědičnými vlastnostmi. Nacionální socialismus chápal, že lidské skupiny pocházejí ze společného základu, který měl možná původ v Africe nebo Asii, ale pro nacionálněsocialistické vědce to nic neměnilo na tom, že ke krystalizaci dědičných europidních faktorů do europidní podoby došlo na euroasijském severu. Pro nacionální socialismus měla selekční kritéria, jimž byla tato lidská skupina vystavena - uvězněna v severských ledech během poslední doby ledové -, za následek specifickou sekvenci dědičných vlastností, které odpovídají bílé rase. Stejným způsobem se z jiných izolovaných a specializovaných lidských

[111] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

skupin staly v procesu jejich adaptace černá a žlutá rasa a další rasy, které byly v předchozích obdobích ztraceny.

Teprve po zlepšení klimatických podmínek mohli příslušníci této malé a specializované lidské skupiny zahájit migraci. Před více než patnácti tisíci lety by se malé skupiny s kořeny na euroasijském severu rozptýlily po celé Evropě, Asii a dokonce i Americe. Od neolitu se malá bílá populace soustřeďovala v Pobaltí, později se usadila na Kavkaze, kde dala průchod úspěšné kultuře, protoindoevropské. V době železné se migrace neúnavných Indoevropanů - nacionálními socialisty nazývaných Árijci - ubírala všude mezi údolím Indu a Evropou, včetně pobřeží Středozemního moře a Blízkého východu. Byly to národy, které vytvořily úspěšné kultury Řeků, Římanů, Keltů, Germánů, Peršanů a Indů a několik dalších.[112] Pro Hitlera,

---

[112] Viz poznatky Arthura Kempa v knize *March of the Titans*: *„Mnozí dnešní příslušníci bílé rasy jsou buď přímými nebo alespoň částečnými potomky velké vlny bílých, která se přehnala Evropou mezi lety cca 5500 př.n.l. až 500 let př.n.l. Tito lidé, co se týče podrasové skupiny – Nordici, měli za svou původní otčinu oblasti na území dnešního středního a jižního Ruska. (pozn. Genetické studie evropských populací, které byly provedeny po roce 2000, potvrdily indoevropskou invazi, ale také prokázali, že nebyla početně až tak rozsáhlá, jak se původně předpokládalo). Výzkum, který provedl Robert Ballard a National Geographic potvrdil, že oblast Černého moře byla zaplavena vodami ze Středozemního moře přibližně okolo roku 5600 př.n.l. a to byla pravděpodobně příčina prvního velkého stěhování indoevropských kmenů. S pomocí koní se první Indoevropané šířili všemi směry, způsobujíc pomalé, ale jisté tempo pokroku, všude kam doputovali. Velké počty se jich usadili v severní Evropě, kde zůstali dokud odsud nezačali putovat dále na jih, další směřovali na Střední a Blízký východ, zatímco jiní putovali na západ až do Španělska či přes moře do Británie. […] Některé skupiny Indoevropanů migrovali na Dálný východ – dokonce až do Číny, kde byly*

narozdíl od zastánců germánské kulturní nadřazenosti, bílá rasa, ačkoli vznikla v drsných podmínkách euroasijského severu, přinesla své největší plody na březích Středozemního moře v době řecko-latinské, klasické kultury.

Pro nacionální socialismus byly původní dědičné vlastnosti bílé lidské skupiny ty, které jsou běžně spojovány s nordickým typem. Tyto vlastnosti se zrodily v boji o existenci mezi severskými ledy. Světonázoru nacionálního socialismu bylo zcela jasné, že od konce doby ledové neměla stále početnější skupina bílých lidí, stejně jako ostatní lidské skupiny, čas ani izolaci potřebnou k tomu, aby prošla tak intenzivními selekčními procesy. Pokud by tomu tak bylo, izolované rasy, které se neustále přizpůsobují prostřednictvím selekce, by se přeměnily na druhy. Odtud pramení nejednoznačnost některých textů při používání termínů rasa nebo druh, když se hovoří o těchto prapůvodních lidských skupinách.

Shoda však panovala v tom, že evoluční změny posledních tisíciletí přinesly jen drobné změny. Pro Otto Recheho, světoznámého antropologa a člena NSDAP, stejně jako pro Gerharda Heberera vykazovala bílá rasa před desítkami tisíc let stabilní fyziologické znaky. Přesto nacionálněsocialistický konsenzus zastával názor, že evoluce se nezastavila a že v posledních tisíciletích došlo k mikroevolučním změnám. Jednou

---

nalezeny hrobky s ostatky nordiků. Indoevropské nordické kmeny byli tvůrci mnoha z prvních civilizací : Árijci v Indii, Kasiti, Chetité, Peršané, Mykéňané, Řekové, Římané, Kelti, Teutoni, Slované a pozdější kultury západní Evropy." – pozn. překl.

z nich byla gracilizace, tedy získání stylizovanějších a méně hrubých kontur. Adaptace by byly zaznamenány také v endokrinním, nervovém a dalších plastických fyziologických systémech.

Přetrvávání nordických fenotypů, o němž se předpokládá, že je potvrzují podobné rysy zobrazené na řecké a keltské soše, ukazuje, že evoluční cesty k vytvoření nové lidské rasy trvaly tisíce let, kdykoli došlo k selekci zaměřené na specializaci. Pro nacionální socialismus byla fenotypová rozmanitost současnosti lépe vysvětlitelná genetickým tokem, tj. mezievropským rasovým míšením. Nacionální socialismus proto vylučoval existenci moderních „ras". Němci, Italové, Židé atd. byli spíše národy *(Volk)* než rasy *(Rasse)*. Německo tak bylo chápáno jako společenství rasově různorodého národa *(Volksgemeinschaft)* a jeho občané byli soukmenovci v tomto společenství *(Volksgenossen)*.[113]

---

[113] V *Programu NSDAP* stojí: *„Státním občanem může být pouze ten, kdo je soukmenovcem. Soukmenovcem může být pouze ten, kdo je německé krve, bez ohledu na náboženské vyznání."* Dr. Alfred Rosenberg ve své vysvětlující brožuře *Das Parteiprogramm* rozvádí: *„Staré pojetí občanství vůbec neznalo pojem rasy. Němcem byl pro ně ten, kdo měl německý pas, a Čechem ten, kdo se prokázal českým občanským průkazem, ačkoli mu v žilách třeba netekla ani kapka české krve. […] Nacionální socialismus staví do kontrastu celé toto pojetí státu s pojetím zásadně odlišným. Uznává, že jednotlivé kmeny německojazyčné oblasti patří k různým, ale blízce příbuzným rasám, že některá míšení mezi těmito kmeny vytvořila nové životní útvary, mimo jiné mnohotvárného, a přece jediného německého člověka…"* – pozn. překl.

Nordická rasa

Rasový konsenzus nacionálního socialismu chápal, že evropské národy vznikly na základě směsi prehistorických ras. Světonázor nacionálního socialismu odmítal myšlenky nacionalismu, který hovořil o výjimečnosti německé rasy, jako by existovala biologická odlišnost od ostatních evropských národů. Christopher M. Hutton, antropolog z Hongkongské univerzity, podává zprávu o odborné syntéze, které dosáhla nacionálněsocialistická věda. *„Existovala téměř všeobecná shoda, že každý Volk (národ) se skládá z prvků pocházejících z více ras. Německý Volk tedy neměl jedinou rasovou identitu; byl rasově smíšený a z rasového hlediska se překrýval s příslušností k jiným Volker (národům). Tento názor zůstal akademickou ortodoxií v rasové antropologii Třetí říše.“*[114]

Walther Groß, ředitel „Úřadu pro rasovou politiku NSDAP“ (NS-Rassenpolitisches Amt), byl v tomto ohledu neoblomný, stejně jako Richard Hildebrandt, SS-Obergruppenführer pověřený vedením „Hlavního rasového a osídlovacího úřadu SS“ (SS-Rasse-und Siedlungshauptamt, RuSHA). *„Jakékoli prohlášení o německé rase je věcně a politicky nesprávné, dokonce škodlivé.“*[115]

Pro nacionálněsocialistický světonázor byly nordické dědičné vlastnosti charakteristické pro skupinu europidů nebo

[114] Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

[115] Walther Groß, citován dle Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

bílých lidí. Teprve kontaktem s jinými lidskými skupinami získali Europidé svou současnou rozmanitost typů a postoupili do podskupin bílého kmene. Tyto podskupiny byly zpočátku označovány jako subrasy, a to fálská, alpinská, středomořská, dinárská a východobaltská. V tomto vědeckém konsenzu se vycházelo z toho, že navzdory všeobecnému procesu genetického toku v Evropě zůstal nordický prvek jako společný substrát uvnitř německého a evropských národů.[116] Propagátorem této myšlenky byl Richard von Hoff, známý člen strany, vysoký funkcionář a redaktor vlivného biologického vědeckého časopisu *Die Rasse*. *„Němci byli sice z velké části promíšení s dinárskou a alpinskou krví, ale všechny Němce spojovala nordická rasa."*[117]

Pro nacionálněsocialistické vědce nebylo nordické genetické dědictví v žádné části světa čisté. Pro nacionální socialisty nebylo možné najít nordické jedince, pouze jedince s vyšším či nižším procentem nordické krve, procenty rozloženými napříč vnějšími, vnitřními, fyzickými a psychologickými dědičnými znaky. *„Striktně akademické*

---

[116] V *Rassenpolitik* se zmiňuje, že *„Nordická rasa určuje charakter německého národa, neboť tvoří jeho největší část (50-60%). Téměř každý Němec je nositelem nordické krve, která se někdy a někde vlila do jeho rodové linie. Dědictví nordické krve je jednotícím poutem, které z nás vytvořilo národní společenství, které formuje tělo německého člověka a které vytvořilo německou kulturu v jejích rozhodujících rysech."* – pozn. překl.

[117] Richard von Hoff, citován dle Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

stanovisko znělo, že není možné najít stoprocentního nordického jedince."[118]

Tyto dědičné znaky byly rozptýleny mezi národy a lidmi Evropy a dokonce i celého světa. K oživení nordické rasy stačilo aktualizovat kritéria selekce, která fungovala již po tisíciletí. Tato kritéria by umožnila, aby se nordické dědičné vlastnosti znovu rozvinuly a projevily v nové, nadnárodní elitě. Významný nacionálněsocialistický psycholog a *Sturmführer* SA Gerhard Pfahler, syntetizoval cíle rasové politiky a jejího selekčního zaměření. Pokud měl jedinec kombinaci nordických a nenordických genů, jeho význam pro společnost nespočíval v jeho vzhledu nebo psychologii. *„Pfahler tvrdil, že měřítkem hodnoty jednotlivce v rámci národa je jeho přínos a úspěchy (Leistung) ve službách národa."*[119]

Mnozí obviňují nacionální socialismus z posedlosti rasovou čistotou a eugenikou. A přestože se to v některých kruzích vyskytovalo, pro Hitlera bylo důležité oživení přísného a neúprosného zákona selekce, nikoli nějaká snaha o zachování živých fosilií. V tomto smyslu, a jak naznačovaly instruktážní příručky, byly rasové teorie derivátem světového názoru, nikoli jeho podstatou. Proto zákon selekce převyšoval snahy obhájců rasové čistoty.

Pro nacionální socialismus by společenství klonů nebo společnost, v níž by se uplatňovaly nejpřísnější umělé genetické

---

[118] Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

[119] Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

zásahy, nikdy neobnovilo fyziologickou vitalitu, která by mu umožnila čelit boji o existenci. Pro nacionální socialismus neznamenala rasová čistota nic, pokud nebyla derivátem selekčních procesů. Nordické fyzické vlastnosti byly chápány jako indikátor možnosti hodnoty, dobrá surovina, s níž se začínaly selekční procesy, ale nikoli jako ukazatel hodnoty sám o sobě. To se potvrdilo, když nacionální socialisté konfrontovali téma Skandinávie. Obvykle považovaný za velký zdroj genetické hodnoty, byl nacionální socialismus v zasévání nadějí ohledně těchto populací spíše opatrný. Kontakty během války se zeměmi, jako je Norsko, zklamaly některé nacionální socialisty, kteří si špatně vyložili rasové doktríny světonázoru nacionálního socialismu. Na druhou stranu SS, vědomi si Životních zákonů, nebyli překvapeni a zabývali se tímto tématem v několika textech, v nichž byla Skandinávie katalogizována jako protiselekční společnost, národ bez historického osudu a s ambivalentním, dokonce reakčním postojem ke kulturnímu probuzení v rámci světonázoru nacionálního socialismu. *„V Německu není jasná skutečná situace na Severu. Místo toho často převládají idealizované představy a optimistická iluze o vítězství nordické myšlenky u jiných národů, které jsou nám tak blízce příbuzné. Tyto předpojaté představy, které se neshodovaly se skutečností, přinesly zklamání. Přehnané naděje, které vzhlížely k Norsku, se nenaplnily. Norové neodpovídali představám o ideálu. Jsou to lidé s významnými nedostatky, jejichž vnější vzhled se s nordickým ideálem shoduje jen částečně. I když se zdálo, že vnější podoba odpovídá ideálu, chyběl duchovní postoj. Přijeli jsme do země, kde byl liberalismus v plném*

rozkvětu, kde dlouhý mír učinil z pacifismu základní, téměř přirozený sklon. Neexistovaly žádné akutní problémy, které by vyžadovaly okamžité řešení. Pro vyvození závěrů o norských vztazích stačí vzít v úvahu některé body rasové doktríny nacionálního socialismu. Vůdce se zmínil o velkém významu různorodého složení příbuzných ras našeho národa a hovořil o spokojené směsici. Na druhou stranu, jak známo, každá rasa nese některé vlastnosti, které jsou dobré i špatné. V průběhu dějin nordická rasa soustavně prokazovala, že své nejcennější vlastnosti neprojevuje více, než když čelí obtížným podmínkám nebo drsným úkolům. Místo toho má předvídavou vlastnost, že v klidných obdobích chřadne. Nejen Norsko, ale celý germánský sever nyní žije v období chřadnutí.“[120]

Hitler to sarkasticky komentoval: *„Muž severských zemí je tak měkký, že si jeho nejkrásnější ženy při první příležitosti balí kufry, aby si u nás našly pravého muže.“*[121] Pro nacionální socialismus nebyla rasová čistota cílem jeho politického boje, a dokonce ani cílem rasové politiky. Pro nacionálněsocialistický světonázor byly důležité selekční procesy, a to i ve smíšených populacích. Ty zajišťovaly přežití a tvrdost v boji. Pro nacionální socialismus byla nordická krev rozptýlená v celém společenství ozvěnou silných selekčních procesů antiky a nacionální socialismus chtěl zahájit svůj projekt fyziologické obnovy využitím této

[120] Autor se zde nejednoznačně odkazuje na překlad originálního názvu publikace, kterou takto zpětně nelze vyhledat: *„SS-Hauptamt. Magazine for the Houses of the Troop SS.“* – pozn. překl.
[121] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

potenciální hodnoty.[122] Pro nacionální socialismus by bez selekce nebyly ani nordické geny zachráněny před degenerací.

Nordická transnacionála

Vše nasvědčuje tomu, že nacionálněsocialistický plán rasové obnovy byl nastaven tak, aby prostřednictvím kultury založené na tvrdém boji o existenci vyvolal silné selektivní procesy. Velké nároky na mládež, úsilí ve východní Evropě, osidlování pomocí vysoce výnosných produktivních farem, vysoké standardy na řemeslné a pracovní úrovni, disciplína a permanentní úsilí ve všech oblastech, to byly mimo jiné přísné požadavky politiky, která usilovala o vytvoření tvrdé společnosti a vysoce výkonných lidí. Uplatněním těchto hodnot v rámci nového evropského řádu chtěl nacionální socialismus obnovit plný potenciál nordických dědičných vlastností.

Podle Huttona měla politika selekce a plán nordizace revolučně změnit evropský politický řád založený na vestfálském národním státě. Nordická myšlenka měla mít mandát, která by přesahovala úzké hranice evropských národů. *„Koncepce nordické rasy jako nadnárodní elity naznačovala mocnou rasovou sílu působící nezávisle na moderních národních státech.“*[123] O nordické rase se uvažovalo jako o diaspoře, jakémsi nadnárodním dědictví, které je připraveno k probuzení

---

[122] Opět *Rassenpolitik*: *„Šlechtitelským cílem německého národa je realizace životního zákona jeho základní rasy, tvořivé nordické rasy, která rozhodujícím způsobem utvářela jeho tvář a kulturu. Z hlediska podílu její krve na celém národě převyšuje početně i ostatní základní rasové prvky národa.“* – pozn. překl.

[123] Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

prostřednictvím selekční politiky, jež by obnovila skomírající evropské populace: *„Poznání významu Zákonů života vyvolalo přehodnocení všech věcí. Historické státní koncepce ztratily na významu, dogmatické zákony oslabily ve srovnání s tím, co je určeno přírodou. Pouze biologické zákony mohou určit hranice nového propojení, které nám umožňuje představit si globální vizi evropského společenství. Různorodost evropských národů dnes přerůstá ve větší společný řád a přesouvá důraz myšlení národních vlád na zákony života a biologické procesy.“*[124]

Prostřednictvím právníků SS, jako byli Werner Best a Reinhard Höhn, byl nacionální socialismus odhodlán skoncovat s koncepcí státu a právního státu *(Rechtsstaat)*, což byly koncepce, na nichž spočíval mezinárodní řád i politická teorie nacionalismu, která byla nejreakčnějším prvkem čelícím nové myšlence nordického nadnárodního uspořádání. Nacionalismus vyústil v politické hnutí úzce spjaté s pocitem sounáležitosti a identity, které živilo suverénní národ a vládu práva a pořádku. Pro nacionální socialismus německý nacionalismus převedl veškeré identitární cítění na právní subjekt státu, společenskou smlouvu, která umožňovala existenci národa pouze prostřednictvím fiktivního právního subjektu. Naopak pro nacionálněsocialistický světonázor by se nové „lidové právo“

[124] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

nevešlo do úzkých mezí abstraktní právní struktury národního státu, ale pouze do biologického principu.[125]

Jedním ze zakladatelů národní biologické jurisprudence byl *SS-Oberführer* Reihard Höhn, ředitel „Státního výzkumného ústavu“ a profesor práva na berlínské univerzitě. Höhn prosazoval; *„... radikální překonání suverénního státu a jeho liberální tradice právního státu. Individualistický stát liberalismu měl být nahrazen národním společenstvím (Volksgemeinschaft), v němž by právní myšlení směřovalo k celému společenství.“*[126]

Höhn rozvinul a byl hlavním představitelem revoluční myšlenky nahradit právnickou osobu státu a přenést ji z roviny právní do roviny biologického společenství. Nacionální socialismus podle Höhna musel vyhlásit „válku konceptu osobnosti státu“. Ve svém projevu to rozvádí: *„Na místě dosavadního individualistického principu se objevuje nová koncepce. Právní subjekt státu již není základem ústavního práva. Novým*

---

[125] Adolf Hitler v roce 1933 poznamenává: *„Prvořadým úkolem našeho právního systému je sloužit v zájmu zachování národního společenství. Neodvolatelnost soudců musí být vyvážena pružným rozhodováním sloužícím blahu celku. Teď už není středem zájmu jednotlivec, nýbrž národ.“* A Heinrich Himmler právníkům: *„Základní principy (práva) musí odpovídat krvi, jakož i duchu a tělu našeho národa, které z této krve vzešly. Když se vám podaří toto právo zformulovat a shrnout do pouček – ne do paragrafů, ale do moudrých a chytrých vět, které pochopí i ten nejprostší, právnicky nevzdělaný člověk, pak vykonáte velké dílo.“* Viz Johann Chapoutot, *Zákon krve* – pozn. překl.

[126] Reinhard Höhn, citován dle Ingo Hueck. *Spheres of Influence' and 'Völkisch' Legal Thought*

východiskem je společenství národa. Právní osobnost a pojem společenství se navzájem zcela vylučují.“

SS-Obergruppenführer a doktor práv Werner Best hrál zásadní roli v tažení proti národnímu státu. Best vzal za základ expanze nacionálního socialismu a jeho biologického prizmatu koncept Velkých prostorů, který původně ve vestfálské verzi vyhlásil konzervativní právník Carl Schmitt. Podle soudobých badatelů, jako je Christian Joerges, existovala mezi Bestovými teoriemi a konvenční jurisprudencí pojmová propast. Best se snažil nahradit *„abstraktní pojem státu a jiných zájmových útvarů lidovým řádem Velkých prostorů“*[127]. S Bestem začal spor o založení národa mezi dvěma nesmiřitelnými stranami, „biology“ a „nacionalisty“, přičemž ti druzí v čele se Schmittem byli postupně vytlačováni z mocenských kruhů.

Během války byla SS nejhorlivějším politickým orgánem, který prosazoval myšlenku sjednocené Evropy v rámci řádu národů založeného na biologické identitě. Mluvčím postnacionalistického sjednocení Evropy byl generál SS Gottlob Berger, který navrhl první celoevropskou armádu Waffen SS, domobranu, která spolu s germánskými divizemi dosáhla téměř milionu dobrovolníků ze zemí Evropy, Asie, severní Afriky a dokonce i Blízkého východu.

---

[127] Christian Joerges, *Europe a Großraum*?

Protiselekce

Podle Hitlera se v důsledku selekce v době ledové vytvořil jedinečný biologický typ, skupina europidů neboli bílých lidí s nordickými rysy. Tvrdost klimatu vybrala silnější typy schopné řešit obtížné problémy, aby přežily. Pro rasovou politiku nacionálního socialismu bylo klíčové udržet silnou europidní lidskou skupinu. To znamenalo zachovat původní kritéria selekce a neznepokojovat se udržením určitého fenotypu, vlastností, které mohly zastřít mnoho recesivních genetických anomálií.

Pro nacionální socialismus však poslední staletí znamenala útlum přirozených selekčních procesů. Kvůli absenci selekčních kritérií, všem chybám v genetické replikaci, driftovým změnám a novému genetickému toku se určité vlastnosti zachovaly, aniž by prošly selekční kontrolou. Když selekční procesy nebyly účinné, nemělo všechno to úsilí pokusů a omylů evoluční směr, a proto postrádalo v boji o existenci hodnotu. Moderní člověk nesl těžké břemeno velkého množství dědičných vlastností, které byly zcela zbytečné a které mohly dokonce ohrozit přežití. Tomuto procesu se říkalo protiselekce.

Pro nacionální socialismus vytvořila protiselekce oslabené lidstvo, kterému chyběla vůle a které bylo kreativní jen tehdy, když vymýšlelo nové metody kulturního otupení. A přestože modernita mohla poskytovat falešný pocit bezpečí, vždy představovala problém, pokud šlo o zachování společenství. Změna životního prostředí, přírodní katastrofy, epidemie, klimatické změny, znečištění, zhoršení kvality potravin atd. byly

neustálými hrozbami, které vyžadovaly adaptaci a stále obnovované selektivní procesy. Při absenci drsného a přirozeného života spočívalo poslání nacionálního socialismu v tom, že tato kritéria uměle artikuloval prostřednictvím své veřejné politiky. *„Naši lidé nesplnili svou povinnost přežít a porušili přirozený zákon selekce. Příroda je vždy uspořádána podle božských zákonů. Zákon přirozeného výběru vládne nemilosrdně. Silní a odvážní mohou čelit tisícům nebezpečí, která příroda přináší. Přírodní selekce působí tak, že přežívají a rozmnožují se plozením pouze silní a zdraví. Ti nejsilnější a nejlepší naplňují svůj osud ve výběru podle božských zákonů, a to zachováním hodnoty druhu ve věčném smyslu neustálého boje o existenci, směřujícího k jeho zdokonalení a povznesení. Z toho vyplývá, že zatímco v přírodě vládne zákon selekce, špatné hospodaření národa vyvolalo protiselekci. Při protiselekci se „méněcenné" množí na úkor cenného. Smrt národa je založena na tomto nesprávném chápání života."*[128]

Podle Hitlera se opuštěním selekčních kritérií lidé dostávali do slabé pozice a zbavovali se evolučních zbraní, které potřebovali, aby mohli čelit útokům okolí. Německý národ byl oslaben tím, že selekční kritéria nahradil chráněnou městskou kulturou. Setkání říšských vojsk s energickými Ukrajinci při postupu do východní Evropy odhalilo Vůdci škodlivý účinek městské protiselekční politiky v Německu. *„Bormann, který se právě vrátil z inspekční cesty po kolchozech v okolí generálního štábu, sdělil své dojmy: Byl jsem velmi zaražen skutečností, že na těchto*

[128] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Gerhart Schinke*

obrovských otevřených prostranstvích bylo vidět tolik dětí a tak málo mužů. Takové plodné rozmnožování nám možná jednou přinese zapeklitý problém, který budeme muset vyřešit, protože jako rasa jsou od přírody mnohem odolnější než my. Muži mají obdivuhodný chrup a málokdy je vidět muže s brýlemi. Jsou dobře živeni a oplývají dobrým zdravím v každém věku. Těžké podmínky, v nichž tito lidé po staletí žili, zapříčinily nemilosrdný proces selekce. Pokud se někdo z nás napije jen kapky jejich vody, téměř umírá. My se cpeme chininem jako ochranou proti malárii, zatímco Ukrajinci jsou tak imunní nejen vůči malárii, ale i vůči spále, že mohou beztrestně žít v prostředí hemžícím se blechami a klíšťaty.“[129]

Walther Groß, národní vůdce *(Reichsleiter)* NSDAP a vedoucí „Úřadu pro rasovou politiku“ *(Rassenpolitisches Amt)*, tyto myšlenky potvrdil, když oficiální cestou upozornil, že hlavní příčinou úpadku německého národa bylo zapomínání na kritéria selekce. *„Když lidé nedodržují zákony života, jsou na cestě ke katastrofě. Do těchto záležitostí zasáhl člověk. Pokusil se změnit zákony věčného boje a selekce. To byly prapůvodní Zákony života, kterým člověk podléhal.“*[130]

Podle psychologa a *SS-Obersturmbannführera* Ludwiga Ecksteina, ředitele „Úřadu pro vzdělávání SS“ *(SS-Schulungamt)*, měly akce nacionálních socialistů zvrátit protiselekci pomocí umělé politiky, která napodobovala původní kritéria selekce. Eckstein se připojil k hlavnímu sboru nacionálněsocialistického

---

[129] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

[130] Walther Groß. *Nacionálněsocialistická rasová politika*

světonázoru, který stále dokola opakoval, že nacionální socialista a esesman by měl reflektovat myšlenku zakořeněnou v Životních zákonech, a to ještě předtím, než začne myslet politicky. *„Myšlenka selekce je dnes jedním z mistrovských děl nacionálněsocialistického světonázoru. Lidské skupiny získávají v průběhu deseti tisíc let v harmonickém vztahu s prostředím homogenní vlastnosti fyzických a psychických znaků. Čiré nordické europidní lidstvo bylo poznamenáno jednotným a izolovaným sibiřským nordickým euroasijským prostředím doby ledové. Důsledky přírodní selekce v tomto prostoru si můžeme snadno představit. Pouze ti, kteří byli vystaveni nejtvrdším podmínkám existence, mohli přežít a udržet se po další tisíciletí. […] Rozmnožovat se a rozšiřovat se bylo umožněno pouze těm, u nichž se nakonec ukázalo, že jsou v této nehostinné části země nadřazeni klimatu. Pouze vlastnosti, které člověku umožňovaly porazit přírodu, se dědičným přenosem upevňovaly a udržovaly. Zrození druhu je postupnou a podstatnou krystalizací všech vlastností, které umožňují vítězně čelit tvrdosti životních podmínek. Čím více je lidská skupina schopna zvládnout a přetvořit podmínky své životní oblasti vytvořením kultury věrné zákonům života, tím snadněji se jedinec zachová a vyhne se likvidaci. Ale zákony selekce, přísné ve svém počátku, ustupovaly a ztrácely svou razanci, až nakonec dospěly k opačnému procesu. Čím více kultura stárne a dosahuje stavu pozdní civilizace, tím více ztrácí svou životaschopnost. Vznikají dokonce procesy opačné. Slabí a nemocní jedinci tak mohou přežívat a rozmnožovat se, mísí se různé rasové typy. Zdá se, že na ni přestává působit tvůrčí zákon druhu. […] Když už má kultura rysy pozdní civilizace, mění se samotná „selekce“ v děsivou protiselekci. Zachování*

a evoluce jsou pomalu zpochybňovány. Proces kulturní selekce někdy dospívá až k instinktivnímu a „čistě duchovnímu" nepřátelství. Tím vzniká jiný proces selekce, kulturní selekce, která může mít jinou povahu než původní biologická selekce. Původní biologický význam, tedy že hodnotní lidé jsou při reprodukci zvýhodňováni, se většinou nebere v úvahu. Nacionální socialismus si svůj požadavek selekce nemůže představit jinak než s cílem být v souladu s biologickými zákony při vzniku druhů. Ponecháme-li stranou tuto civilizační protiselekci, vidíme četné pokusy o vědomou a metodickou kulturní selekci. Jejím cílem a záměrem je vždy „umístit správného člověka na správné místo". Každý vědomý výběr, který má okamžité úspěchy, jež se hodnotí v letech a desetiletích, musí být schopen probíhat současně po staletí, tisíciletí a stovky tisíciletí. V opačném případě ztrácí veškerý kredit pro historii našeho druhu a nakonec i pro jeho božského stvořitele. Je proto třeba dbát na to, aby myšlenka selekce byla obhajována a aplikována pouze na celek nacionálněsocialistického světonázoru. Všechny ostatní dílčí a racionální aplikace vedou k opačnému efektu. Dosud byla SS jejím nejvhodnějším nástrojem. Zákony Řádu a jeho instituce jsou oživovány duchem biologické povinnosti, která vychází ze smyslu pro povinnost vůči rase a z podřízenosti Stvořiteli, a proto byla špatně chápána a vykládána těmi, kdo neuvažují biologickým způsobem."[131]

---

[131] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Ludwig Eckstein*

Konvoj smrti

Protiselekční procesy, které se podle nacionálního socialismu v lidech líhly, byly považovány za důsledek života ve městech. Dědičné vlastnosti, které vykrystalizovaly díky selekčním kritériím předků, jako například vůle bojovat proti okolí, hrdinství a kreativita v metodách přežití, byly v pohodlí města, skrytého mezi betonem a mrakodrapy, oslabeny. Přesto nacionální socialismus neměl v úmyslu obrátit společnost k jakémusi pastýřskému romantismu, ale spíše usiloval o uklidnění protiselekce prostřednictvím kulturní změny, která eliminovala městskou etiku. *„To neznamená, že bychom se měli všichni znovu stát rolníky, ale znamená to, že bychom měli zastavit bezuzdnou urbanizaci, která vždy vede k odvrácení se od zákonů života…“*[132]

Studie porodnosti, které prováděla SS prostřednictvím svého „Úřadu pro rodinu“ *(Sippenamt)*, ukázaly, že migrace z venkova do měst, nezbytná pro industrializaci Říše, s sebou přináší vyšší porodnost, výrazné zhoršení kvality života a oslabení selekce. O škodlivých důsledcích odchodu z venkova informoval článek Josta Fritze, přispěvatele do Orientačních sešitů SS *(Leitheft)*. Migraci z venkova do měst nazval Fritz „konvojem smrti“. V roce 1939, kdy byla jeho práce publikována, se ve městech Říše nedařilo zajistit ani polovinu porodů potřebných k udržení populace, a to navzdory výrazným snahám o zvýšení této míry prostřednictvím veřejné politiky.

[132] Personal-Amt des Heeres. *Wofür Kämpfen Wir?*

Naproti tomu na venkově, který se stal zdrojem života Říše, byl přebytek 13 %. Město bylo v nacionálněsocialistickém světonázoru jakýmsi „hřbitovem lidu“.

Jedním z vědců, kteří se nejvíce zasazovali o zastavení protiselekčního procesu působícího na městského člověka, byl Konrad Lorenz. Tento etolog, člen NSDAP a budoucí nositel Nobelovy ceny, byl okamžitě přijat jako poradce Großova úřadu pro rasovou politiku. Pro Ute Deichmannovou, autorku obsáhlé analýzy studia a praxe biologie v období nacionálního socialismu, přinesl Konrad Lorenz nejen revoluční změnu v psychologii chování, ale měl také zásadní význam pro vědecký základ nacionálněsocialistického boje za zvrácení protiselekčních procesů. *„Lorenz odsoudil degenerativní genetické změny v oblasti instinktivního chování, způsobené domestikací i civilizačním procesem. V nadměrné civilizaci městského člověka spatřoval řadu dědičných znaků typických pro domestikovaná zvířata. Lorenz odmítal spenglerovský pesimismus, který popíral jakoukoli možnost pokroku. Pro Lorenze byl úpadek biologickým problémem. Velké množství degenerativních typů, jejichž počet se za civilizace zvýšil, bylo důsledkem domestikace.“*[133]

Podle Lorenze byla „změna vlivů prostředí, eliminace a v některých případech radikální zvrat selekce“ příčinou toho, co nacionální socialismus označil za vážný fyziologický úpadek. Problémy s potravou, potlačení pudů, problémy s regulací sexuality, dětská regrese a závislost na rodičích byly jen některé

[133] Ute Deichmann. *Biologists under Hitler*

ze škodlivých účinků, které Lorenz shledal u lidí žijících chráněným, pohodlným a civilizovaným životem. Aby bylo možné tyto procesy zvrátit, navrhoval Lorenz selekci založenou na kritériích houževnatosti a hrdinství; *„pokud to neuděláme, lidstvo zbavené přirozeného výběru bude vyhlazeno degenerací.“*[134]

Lorenz se domníval, že normální ochranářské instinkty se u obyvatelstva žijícího ve falešném bezpečí, přístřeší a pohodlí městského života vytrácejí. Čím více se drsné podmínky zmírňovaly, tím více se tento instinkt oslaboval. Správným přístupem k výběru podle tradičnějších kritérií bylo možné tuto fyziologickou degeneraci zvrátit, a to i ve velkých městech. *„Selekce upřednostňující odpor, hrdinství a společenskou oběť je základem naší formy vlády. Hnutí se od počátku stavělo proti domestikaci lidstva. Je pravda, že socialismus a komunismus mohly čerpat z pokřiveného darwinismu, který mylně považuje lidstvo jako celek za hodnotovou jednotku. Ale důkaz, že hodnota je dána spravedlivě pouze v rasových skupinách, a nikoli v celém lidstvu, mění socialismus v nacionální socialismus.“*

[134] Konrad Lorenz, citován dle Ute Deichmann. *Biologists under Hitler*

Fontána života

Podle nacionálního socialismu byl jediným zdrojem přirozené selekce, který Říši zůstal, starý rolník. Zdroj života a lom selekce se nacházel v populacích, které byly dosud vázány na zemědělský život, zdraví na čerstvém vzduchu a trvalý kontakt s prostředím a zákony života.

Plány fyziologické obnovy vycházely z tohoto zdroje života. Tato rezerva přirozeného výběru byla nazývána novou šlechtou „krve a půdy“ *(Blut und Boden)*.[135] Pro její revitalizaci byl vytvořen nový právní systém založený na rodových selekčních kritériích, tzv. *Odalsrecht*. Za tento plán biologické obnovy byl zodpovědný Walther Darré, generál SS *(SS-Obergruppenführer)*, ministr výživy a zemědělství a ředitel Hlavního rasového a osídlovacího úřadu SS *(RuSHA)*. *„Pravé pojetí šlechty v germánském smyslu se vyznačuje výběrem vědomě vzdělaných vůdců na základě určitých hereditárních jader. Starogermánská šlechta nepožívala žádných veřejných privilegií ani práv oproti ostatním mužům kmene, ani jí nebylo přiznáno nic víc než faktická přednost. Jejich vliv byl založen pouze na úctě, kterou lidé k těmto elitním rodům chovali. V každém případě se musíme vrátit ke germánskému pojetí*

[135] V *Programu NSDAP* se v rámci stranického prohlášení o postoji NSDAP k rolnictvu uvádí: *„Jsme si nejen vědomi mimořádného významu rolnických stavů pro náš národ, nýbrž spatřujeme v lidu venkovském také hlavního nositele dědičného zdraví lidu, studnici mládí národa a páteř obranyschopnosti. Zachování výkonu schopného, ve vztahu ke vzrůstající mu celkovému počtu národa také početně odpovídajícího, silného rolnictva, tvoří jeden ze základních pilířů nacionálněsocialistické politiky právě proto, že tato je zaměřena na blaho celého národa také v budoucích generacích.“* – pozn. překl.

šlechty. Ode dne, kdy jsme měli pevnou a vědeckou nauku o dědičnosti, vidíme navzdory předsudkům veškerého rozlišování společenských tříd založené na jakýchkoli jiných kritériích než na dědičné hodnotě krve. Nejmodernější a nejméně zaostalé odvětví našich věd, biologie, nás automaticky přivádí zpět ke staré germánské myšlence. Nová šlechta musí být opět živým zdrojem svědomitě vybraných vůdců. Musíme jí poskytnout prostředky, aby dědictvím uchovala krev, která se osvědčila, aby vyloučila krev horší kvality a umožnila jí přivlastnit si v případě potřeby všechny nové cenné vlastnosti, které by se mohly objevit v lidu."[136]

Günther Pacyna, důstojník SS a autor Zápisníků o vedení, zdůraznil záměr říšského vedení propojit staré selské právo s novým rasovým zákonodárstvím. *„Vedoucí představitelé nacionálněsocialistického státu vědomě vypracovali zákon týkající se zemědělského dědictví Říše na základě dědického práva, které nachází svůj původ ve státním právu."*[137]

SS-Hauptsturmführer Ernst Scharper založil celou politiku vytváření nové elity vůdců, takzvaného „vůdcovského principu" *(Führerprinzip)*, na selektivní tradici rolnictva. *„Rod držel zdroj venkovského života, živený dědičným postavením nerozlučně spjatým s rodem. Produkt tábora, Odal, byl absolutním základem každého legitimního Němce, jak vůdce, tak bojovníka. Protože etnická společenství byla tvořena pouze rolníky, byli selští vůdci zároveň náčelníky národa. Ani konfrontace s římským světem, ani*

---

136 Walther Darré. *Neuadel aus Blut und Boden*
137 SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Günther Pacyna*

emigrace, ba ani sláva a radost z boje nezničily rolnické kořeny Germánů.“[138]

Jedním z praktických výsledků této selektivní politiky byl „zákon o dědičném statku“ *(Erbhofgesetz)*, právní předpis, který vytvořil novou kategorii zemědělské půdy.[139] Byl také vytvořen čestný titul pro rolníky. Rolníci, kteří splňovali podmínky dědičného zdraví a zachovali si vztah k půdě, si mohli zvolit titul sedlák *(Bauer)*. Tato nová šlechta nevlastnila žádný jiný majetek než biologické dědictví a státem chráněný kus půdy, který mohla využívat k zemědělské práci. *Erbhof* byl skutečným agrárním řádem. Zákonem o *Erbhof* byl zřízen ústřední úřad, který řídil a kontroloval celý řetězec zemědělské výroby a distribuce. Veškeré úsilí bylo sjednoceno pod jeden centralizovaný a zefektivněný systém, který spadal pod „Úřad pro kontrolu výživy“ *(Reichnahrstand, RNS)*. Zákon o *Erbhof*, sedláci a RNS byli základem nové elity založené na ohniscích venkovského obyvatelstva, která byla do jisté míry imunní vůči procesům protiselekce.

---

[138] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Ernst Scharper*

[139] V *Rassenpolitik*: *„Nacionálněsocialistický stát prostřednictvím zákona o dědickém soudu (Erbhofgesetz) znovu spojil německého rolníka s jeho půdou a zabránil tak dalšímu úpadku rolnictva a v něm žijící nordické krevní složky. Byl obnoven starý germánský Odalsrecht, který kdysi pomáhal nordické rase vysílat ze své původní vlasti stále nové vlny lidí, které rozšiřovaly životní prostor rasy a vytvářely velké nordické kultury.* – pozn. překl.

Vůdcovský princip

Nacionální socialismus však nemohl svůj plán selektivní obnovy založit pouze na venkovském obyvatelstvu, které bylo odděleno od politického a společenského života, ale musel zahrnout celou společnost. Pro všechny typy obyvatelstva vypracoval nacionální socialismus plán biologické obnovy, který zahrnoval vytváření nových selektivních populačních kapes prostřednictvím elitních organizací. Vstup do těchto organizací začínal základním výběrem podle parametrů rasových metrik, zdraví a schopností, ale jakmile se kandidát dostal do těchto orgánů, začal proces vzestupu v hierarchii Říše podle principu meritokratického vůdcovství *(Führerprinzip)*. Vzestup ve vůdcovském žebříčku byl podmíněn schopností vést, vynalézavostí a silou vůle. *„Nejlepší státní ústava a státní forma je taková, která s nejpřirozenější jistotou přivádí nejlepší příslušníky národního společenství k vedoucímu významu a k vedoucímu vlivu."*[140]

Vůdcovský princip provedl selekci tak, že přenesl velkou odpovědnost na velitele a vůdce, kteří museli tyto problémy řešit vynalézavě a autonomním, nezávislým způsobem. Z tohoto důvodu byli vůdci *(Führers)* vybaveni plnými pravomocemi a odpovědností plnit úkoly co nejsamostatnějším a nebyrokratickým způsobem. *Führerprinzip* vytvořil elitu se silným smyslem pro autonomii, orgán, který odmítal starý hierarchický a byrokratický vládní řád. Franz Neumann, vědec, který procestoval nacionálněsocialistickou říši, referoval o tom,

[140] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

co považoval za egalitářskou a prakticky antihierarchickou elitu. *„Víme také, že se rozpadlo mnoho hierarchických řádů, a to nejen v armádě, ale i ve státní správě. Voják nebo poddůstojník, je-li pověřen nějakým úkolem, je odpovědný pouze sám sobě a nemusí strpět žádné zásahy ze strany nadřízeného kromě toho, který rozkaz vydal. Nacionálně socialistické buňky ve státní službě boří bariéry mezi akademickou a neakademickou státní službou... Důstojníci a vojáci se společensky stýkají, vojíni již nemusí vstávat a stát v pozoru, když důstojníci vstoupí do restaurace. S.A. a S.S. jsou pseudoegalitární orgány; stejně tak armáda v širším měřítku.“*[141]

Toto nacionálněsocialistické egalitářství se velmi lišilo od socialistického egalitářství. Pro nacionální socialismus nemohla být selekce předmětem privilegií. Potřeboval co největší počet jedinců, aby mohl rozšířit vzorek podléhající selekci, a proto odmítal strukturovaný řád ve společenských třídách a rozdíly v možnostech při prokazování hodnoty a schopností. *„Dříve se vynikající nadání bralo jako sociální privilegium. V nacionálněsocialistickém státě se selekce nezakládá na sociální třídě, ale na schopnostech. Nacionálněsocialistické vzdělávací ústavy, školy Adolfa Hitlera a hrady Řádu (Ordensburgen) jsou toho důkazem. Jejich absolventi budou vůdci Říše. Jsme přesvědčeni, že dědičné faktory rozhodují o nejvyšších a nejdéle trvajících úspěších. Proto předkládáme myšlenku selekce jako primární.“*[142]

---

141 Franz Neumann. *Behemoth: the Structure and Practice of National Socialism*
142 SS-Hauptamt. *SS-Mann und Blutsfrage*

Ve slavném projevu k velitelům středního stupně NSDAP *(Kreisleiter)* na politické škole ve Vogelsang Hitler hovořil o svém plánu selektivní obnovy, která má čelit krizi západního člověka. Vůdce v projevu spojil koncept přirozené selekce s umělou selekcí a vysvětlil, jak by politická organizace měla kopírováním přirozeného řádu ve společnosti odrážet zákony života. Hitler se pustil do ostré kritiky západních demokracií, které označil za protiselekční a způsobující krizi talentu v chování evropských lidí. *„V nacionálněsocialistické říši rodiče vědí, že jejich děti dosáhnou postavení, které jim náleží díky jejich osobnímu nadání. Žádné dítě nebude brzděno společenským nebo ekonomickým postavením svých rodičů. Právě nacionální socialismus si vytkl za cíl vychovat tyto budoucí vůdce. Jeho posláním je vytáhnout z mas vládnoucí elitu, která bude houževnatě vládnout a zajistí další existenci našeho způsobu života. Tento cíl vyžaduje výběr těch nejlepších. Řady strany se skládají ze statečných, nadaných, čestných a idealistických lidí. […] Při pohledu do budoucnosti víme, že tento proces selekce musí pokračovat - proces, který přirozeně probíhá v boji o moc. Proces selekce začíná již v mladém věku. Všichni chlapci nadaní pro politiku musí projít náročnými testy. V demokracii se tento výběr obrací. Hrdinství je pošetilé, protože parlamentarismus je založen na přeceňování izolovaného jedince a pro zmíněného jedince jsou hrdinství a oběť jen předsudky. Proto je duch oběti a odpovědnosti v demokracii chybou, něčím špatným. V těchto demokraciích je společenství odsunuto do pozadí. Autentický demokrat je vždy pacifista a nikdy se neobětuje, ačkoli vždy očekává, že to za něj udělá nějaký hlupák. Tento způsob myšlení musí jednou provždy skončit. V organickém státě a jeho společenství je mnohem více*

příležitostí k tomu, aby se objevily talenty. Ty neohrožují šéfa jako v demokracii, kde si šéf myslí, že ho nahradí. V nacionálněsocialistickém státě naopak šéf tyto vznikající talenty podporuje a obklopuje se geniálními spolupracovníky, a až na něj přijde řada, dostane se mu poslušnosti a loajality jen od těch, kteří jsou poslušní a loajální. Věřte mi, že současnou krizi demokracií překonají jen skuteční vůdci. Takovými, kteří vzejdou z hledání uvnitř lidu, z procesu selekce, z nichž ti nejlepší budou pokračovat v obsazování klíčových pozic.“[143]

[143] Adolf Hitler. *Projev ke Kreisleiter ve Vogelsang, 1937*

Řád rodů

Dalo by se říci, že nacionální socialismus se snažil prosadit kritéria selekce prostřednictvím dvou mechanismů. Prvním z nich mělo být obnovení sociálního aktéra, který v průběhu dějin zachovával selekční tradici. Tímto aktérem byla venkovská rodina. Druhým mechanismem bylo vytvoření nového sociálního aktéra, který by selekční kritéria zabezpečil. Umělý, politický sociální aktér, vytvořený v rámci nacionálněsocialistického státu a podporovaný jak venkovským, tak městským obyvatelstvem. Tuto novou elitu by tvořili vůdci hnutí a zejména vůdci rodů či klanů SS. Z této skupiny se Hitler snažil získat intelektuální a vládnoucí elitu Říše. *„Nepochybuji ani na okamžik, navzdory skepsi některých lidí, že během zhruba sta let bude veškerá německá elita produktem SS - neboť pouze SS praktikuje rasovou selekci.“*[144]

Řád klanů *(Sippenorden)* SS byla skupina rodů SS s dědičnými vlastnostmi do jisté míry chráněnými před biologickými protiselekčními procesy, kterou tvořily jednotky SS a jejich nejbližší rodiny. Pro SS nebyl úspěch v selekci zaručen náborem výjimečných jedinců, ale pouze náborem kompletních rodin, klanů a vytvořením zcela výjimečného společenství. *„SS neaspiruje na výsadní postavení v rámci národa. Je to řád, který svou bojovou akcí slouží k usnadnění rasové selekce v rámci komunity. SS tak uplatňuje základní zákon našeho socialistického hodnotového žebříčku, který požaduje, aby každý zaujal své místo podle hodnoty*

[144] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

výsledků dosažených v lůně národního společenství. SS jasně vidí, že při sledování těchto cílů musí být více než jen mužským spolkem (Männerbund). SS zakládá své představy o řádu na klanovém společenství. Chce být řádem klanů, v němž se budou rodit muži nejlepšího nordického typu, aby sloužili Říši. Při selekci se tak nebude posuzovat osamělý jedinec, ale hodnota celého klanu.“[145]

Řád klanů měl být elitou říšské selekce. Himmler si byl vědom, že z tohoto důvodu není fenotypové hledisko jediným měřítkem, které je třeba použít, zejména s ohledem na dynamiku recesivních faktorů. *„Co navenek vypadá zdravě, může uvnitř skrývat chorobné prvky.“*[146] Nordická elita, jakou chtěl Himmler vytvořit svůj Řád klanů, neznamenala elitu, která by se spokojila s nordickým vzhledem. Nordická rasa pro SS znamenala vzhled a postoj, fyzické a duševní zdraví a tyto parametry se mnohdy nepodařilo najít všechny pohromadě. *„Do SS se dá vstoupit dvěma způsoby. První cesta vedla přes válku a boj o existenci. V roce, kdy se SS formovaly, bylo ještě mnoho veteránů, jejichž hodnotu bylo možné zjistit na základě jejich služebních záznamů. Války jsou však výjimečné okolnosti a my jsme museli najít vzorec pro výběr v době míru, kdy odvaha není vystavena zkoušce. Člověk mohl posuzovat pouze podle vzhledu. Zřejmě každý bude moci namítnout, že je velmi problematické dívat se pouze na modré oči, světlé vlasy a lebeční rozměry. To je zřejmé i mně. Nikdy nelze soudit jen podle toho. S tímto vnějším vzhledem tedy*

---

145 SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Anonymní*
146 SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

nebylo možné provést konečnou definitivní selekci, protože vždy je třeba brát v úvahu výkonnost člověka v průběhu měsíců a let.“[147]

SS byla organizace v rámci hnutí, kterou Hitler povolal, aby vedla selektivní procesy zaměřené na fyziologickou a kulturní obnovu nacionálněsocialistické říše. Pro SS byla selekce Hitlerovou nejrevolučnější myšlenkou, dokonce více než politická opatření nebo dokonce židovská otázka. *„SS od počátku prosazovaly následující zásadu: početní omezení a extrémní selekce! Vedení v Mnichově se nikdy nesnažilo shromáždit co nejvíce mužů, ale kladlo důraz na vynikající kvalitu vybraných mužů. Podobně jako zemědělec, který se z více či méně dobrého starého semene, jež je třeba pečlivě prosévat, vydává na pole sbírat první výhonky, jsme i my odmítali muže, o nichž jsme si mysleli, že je nemůžeme použít k vybudování oddílu SS. Říšský vůdce má mimořádnou zásluhu na tom, že se po této cestě vydal s odvahou a přesvědčivým duchem, neboť v té době byla rasová otázka i v řadách hnutí stále ještě zcela nejasným pojmem. Poprvé se rasová otázka ocitla v centru obav výrazně se lišících od přirozené, ale negativnímu odporu k Židům. Vůdcova nejrevolučnější myšlenka se začala formovat. Zákony, které jsme přijali, chceme zajistit, aby ne každý syn z rodiny SS měl právo být členem SS, pouze některé děti z těchto rodin budou přijaty. Dosud dosažený výsledek není ničím jiným než náčrtem. Vytvoření lidské elity musí být důsledné a neomezené, neboť neexistuje standardní SS. Každá generace SS musí být lepší než ta předchozí.“*[148]

---

[147] Heinrich Himmler. *Projev k důstojnickému sboru Wehrmachtu, 1937*
[148] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Anonymní*

Zákon plodnosti

Zákon o plodnosti *(Gesetz der Fruchtbarkeit)* byl úzce spjat se selekcí. Pro nacionální socialismus odkazovala plodnost na univerzální řád, na přirozenou ekonomii, která našla svůj nejvyšší výraz v zajištění hodnoty, a tedy evolučního úspěchu. Toto přírodní hospodářství, hojné a plodné, zahrnovalo nejen kvantitativní, ale i kvalitativní aspekty. Nacionální socialisté tvrdili, že v přírodě je pravděpodobnější, že více jedinců bude obsahovat hodnotné prvky než méně jedinců. U lidí platí, že čím více hodnotných jedinců, tím větší šance, že se objeví vynalézavý génius. Při větším počtu jedinců by byly selekční procesy asertivnější, protože plodnost umožňovala větší počet dědičných znaků, což rozšiřovalo spektrum možností selekce.

Podle nacionálněsocialistického zákona plodnosti platilo, že čím více dědičných znaků měla příroda k dispozici pro selekci, tím větší hodnotu měly zachované geny. *„Když společenství omezí svou plodnost a přijme systém jednoho nebo dvou dětí, má to vážné biologické důsledky, protože to ovlivňuje proces selekce těch nejlepších.“*[149]

Hodnota dědičných vlastností se odvozuje právě od toho, že byly vybrány z největšího počtu možností podle kritéria jejich užitečnosti v boji o existenci. Pro nacionální socialismus neměl být nikdo vyňat ze zákona plodnosti, protože při správné politice selekce partnerů stály všechny kombinace vlastností a

---

[149] Adolf Hitler. *Projev před kadety a důstojníky ve Sportpalastu, 1940*

způsobů interakce s prostředím za to, aby byly podrobeny zkoušce své hodnoty v boji o existenci.

V nacionálněsocialistickém světonázoru zajišťovala plodnost hodnotu při selekci, což mělo za následek větší schopnost boje. *„Život jedince ve vývoji druhu zcela zaniká. Stačí jen rozpoznat přírodní události a jednat podle nich. To, co naši předkové chápali instinktivně, že člověk musí být pevně spojen s přírodou, se musí opět stát všeobecně známým. Na jednotlivci nezáleží, záleží pouze na zachování druhu. Život je věčný boj. Smrt jedince nemá vliv na podstatu selekce, protože cenné dědičné znaky jsou pouze postupně eliminovány, pokud se významně nepřenášejí. V další generaci nebudou tyto vlastnosti dostatečně zastoupeny a budou dále zanikat. Člověk, který nemá děti, může žít déle, ale bude navždy vyřazen z rasového života. Jeho genetické vlastnosti v kombinaci s podmínkami prostředí jsou jedinečné. Trvalost individuálních úspěchů je zajištěna pouze tehdy, je-li tvůrčí osoba zvěčněna v dílech svých potomků. Pouze plodnost určuje pokračování jeho dědičné konstituce."*[150]

[150] SS-Hauptamt. *SS-Mann und Blutsfrage*

Plodnost a politika

Pro nacionální socialismus byla plodnost přírodním zákonem, který se mezi pozemskými organismy stále znovu potvrzoval. Boj o existenci byl tvrdý a příroda vytvářela hojnost jako obranný mechanismus. *„Obrovská hojnost, která se v přírodě vyskytuje, se vysvětluje zjevným zničením velkého množství jednotlivých bytostí. Vyhlídky na přežití ve světě nejsou pro všechny živé tvory stejné. Hojnost a plodnost jsou předpokladem, který zaručuje zachování určitého typu organismu, a tím zabraňuje jeho vyhynutí.“*[151]

Pro nacionální socialismus byl jedním z nejcharakterističtějších příznaků protievropských ideologií a slábnutí zákonů života nedostatek porodů. Když byly přijaty ideologie tohoto typu, statisícové úsilí orientované na maximální porodnost a tvůrčí sílu se náhle zastavilo. Nacionální socialismus předpokládal, že člověk musí být značně odtržen od svého přirozeného dědictví, pokud je tento instinkt, který je přítomen u všech ostatních organismů na Zemi, potlačen. *„Zvířata a rostliny produkují více potomstva, než je nutné k přežití. Semenáček rostliny vyprodukuje 4 000 semen. Kdyby všechna vyrostla a rozmnožila se, bylo by po pěti letech 256 000 000 000 000 000 květů. Do šestého roku by se nevešly na povrch planety. Jedna treska obsahuje 4 miliony vajíček. Obrovskou plodnost přírody pochopíme, když si uvědomíme obrovskou zkázu jedinců. Počet jesliček musí být větší než*

---

[151] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

počet rakví. Hojnost je předpokladem zachování dostatečného počtu tvorů, aby druh nezahynul. Bez hojnosti není evoluce.“[152]

Nedostatek narozených dětí představoval v očích nacionálního socialismu odsouzení v boji o existenci, jednu z příčin smrti lidí. To proto, že období strádání s sebou vždy nesla větší porodnost, která vedla k lepší selekci, a tedy k lepším jedincům. *„Přežití druhu závisí na rychlosti růstu. Čím nižší je počet potomků, tím více je existence druhu ohrožena. Proto živočišné druhy, jejichž potomci žijí ve zvláště nebezpečných podmínkách, plodí velký počet potomků.“*[153]

Tvrdost v boji byla synonymem plodnosti, což se promítlo do lepší selekce, jejímž výsledkem byli lépe obdaření, a tedy lépe přizpůsobení jedinci.

Dr. Gerhard Schinke považoval zákon plodnosti za jeden z nejcitlivějších, pokud jde o přežití národů. Pro esesmana by dodržování zákona plodnosti umožnilo věčné přežití lidské skupiny. Schinke se tak postavil konzervativnímu kulturnímu pesimismu, který v návaznosti na historika Spenglera trval na tom, že životní cyklus organismů mohou určovat jiné organické zákony, nadřazené zákonu plodnosti a zákonu selekce: *„Německo může zemřít navzdory své síle a současné nádheře. Dějiny nás učí, že lidé mohou zaniknout, protože od okamžiku své existence jsou zodpovědní sami za sebe a své přežití. Ještě před deseti lety byli lidé, kteří dokonce věřili v nevyhnutelný zánik národa. Proroctví Oswalda*

---

[152] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*
[153] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Dr. Eduard Paul Tratz*

Spenglera, že Západ je odsouzen k zániku, přijímali slabí a zbabělí lidé, kteří už nevěřili v život. Spengler prohlásil: „Podle vnitřního zákona musí každý národ a každá kultura jednoho dne zemřít, poté co prošly svým mládím a zralostí!". Jeho srovnání osudu národa s osudem stromu, respektive jednotlivce, je však nesprávné. Existence jednotlivce je totiž omezená, stárne a musí zemřít. Osamocený strom roste a umírá, a přesto jsou lesy věčné. Izolovaný člověk také žije a musí zaniknout, a přesto jsou národy věčné. Národy by neměly umírat jako člověk nebo izolovaný strom, ale hrozí jim, že zemřou. Zkáza, nevyzpytatelný osud nebyl příčinou smrti civilizovaných národů starověku. Porušily božské zákony. V průběhu dějin zanikly národy, které nerespektovaly moudrost a zákony přírody. […] Zkoumání početního a kvalitativního vývoje německého národa v průběhu posledních let ukazuje, že i on nezodpovědně a bezstarostně překračuje železné zákony života. Nejchudší rodiny mají téměř vždy více dětí než rodiny dobře situované. Nebyla to tedy bída a starosti, co bránilo porodům, ale láska k pohodlí, sobecké uvažování a zbabělost v boji o existenci, strach z nutnosti omezit požitky a přepych. Vůle mít dítě, či spíše mít mnoho dětí, je pro nás všechny esesmany nezbytná, neboť německý národ nemá umírat, ale musí být věčný."[154]

Pro nacionální socialismus byl jedním z nejnaléhavějších protiselekčních procesů nedostatek porodů. Vyhláškové zákony SS se k tomuto bodu vyjadřovaly výslovně. Fritz Weitzel, generál SS *(SS-Obergruppenführer)* a autor oficiálních textů o světonázoru nacionálního socialismu, tento bod opakuje ve všech svých

[154] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Gerhart Schinke*

dílech. *„Otázka mít mnoho dětí není soukromou záležitostí, ale povinností vůči našim předkům a našemu národu. Čtyři děti jsou minimálním počtem dětí ve zdravém manželství SS. V případě nějakého neštěstí osudu, které manželství znemožní zplodit děti, musí vůdce SS (SS-Führer) adoptovat děti s rasovou a genetickou hodnotou, aby je vychoval v nacionálněsocialistickém duchu."*[155]

Manželství a rodina nebyly v době nacionálně socialistické říše cílem samy o sobě jako v konzervativních ideologiích, manželství bylo podle biologického světonázoru platnou institucí, protože sloužilo k početí. Během nacionálněsocialistické říše byla podporována mladá manželství a byly věnovány obrovské prostředky na vyvolání hojnosti dětí. Pokud však manželství nesloužilo plození dětí, nacionálněsocialistický stát se nerozpakoval udělovat rozvody. Weikart ve své knize o Hitlerově etice vypráví, že v roce 1939, před začátkem války a nevyhnutelnými ztrátami na lidských životech, Himmler nabádal své důstojníky, aby se rozmnožovali v manželství nebo mimo něj. Rudolf Hess rozpoutal zuřivou polemiku, když veřejně navrhl totéž, a Hitler se nebál jít stejným směrem. *„Nacisté prosazovali brzké uzavření manželství, zmírňovali rozvodové zákony v případě neplodnosti nebo nesmiřitelných rozchodů, schvalovali mimomanželský sex a snažili se smazat stigma nemanželství. Hitler chtěl více porodů a nedbal na tradiční roli ženy. Nezáleželo na tom, zda pracovaly v průmyslu, v kancelářích nebo zůstávaly doma. Neschválil však jejich odvody, protože se domníval, že*

---

[155] SS-Hauptamt. *Die Ordensgesetze der SS*

by to mohlo snížit porodnost. Zde vidíme další příklad politické nedůslednosti, která je však přesto vysvětlitelná světonázorem.“[156]

Porodnosti byl přikládán takový význam, že politika nacionálního socialismu vyčlenila na její podporu významné prostředky. Tyto dotace byly poskytovány od prvního dne vlády, přestože nejnaléhavější potřebou bylo najít práci pro šest milionů nezaměstnaných, nikoli zvyšovat hmotné potřeby novými břemeny. Obrovské částky veřejných prostředků byly vynaloženy na stimulaci mladých manželství a plození dětí s vědomím, že plody této politiky se projeví v následujících desetiletích. Rudolf Frercks, *SS-Obersturmbannführer* a zástupce ředitele „Úřadu pro rasovou politiku“, podrobně popsal snahy vlády v této oblasti: *„Od roku 1918 zaznamenalo Německo pokles porodnosti, který zdaleka převyšuje ztráty na lidských životech během světové války. Dramaticky vzrostl počet dobrovolných potratů a následné zdravotní poruchy měly často za následek dlouholetou nemoc žen. Pozdní sňatky a svobodné manželství byly fatální příčinou obrácené selekce, ztráty hodnotných a inteligentních mužů. Přeceňování vzdělání a šílená touha po společenském vzestupu byly dvěma hlavními důvody omezování porodnosti v nejvyšších vrstvách obyvatelstva.*

Počet narozených dětí v roce 1900 byl 37 na 1000 a v roce 1933 pouze 14,7 na 1000. Dr. Burgdorfer, ředitel Národního statistického centra, vypočítal, že pro zachování národa je třeba 22 porodů na 1000 obyvatel za rok. V přírodě je všude právo a povinnost, které neukládá

---

[156] Richard Weikart. *Hitler's Ethic*

člověk, ale jsou vlastní všem bytostem. Je to právo na zachování druhu. Je tedy zcela přirozené, že se nové Německo stará o zachování své existence a věnuje jí svou pozornost a péči. 'Úspěch naší práce neměřím,' říká Hitler, 'růstem našich silnic. Neměřím ho v našich nových továrnách, neměřím ho ani novými mosty, které stavíme, ani divizemi, které verbujeme. Skutečným rozhodujícím faktorem úspěchu naší práce je německá mládež. Pokud se počet mládeže zvýší, pak vím, že náš lid nezahyne a že naše práce nebyla neplodná.'

Dne 1. června 1933 byl přijat zákon o podpoře manželství. Mladí lidé, kteří chtějí uzavřít manželství, mohou požádat obecní úřad o bezúročnou půjčku. Půjčka se neposkytuje v penězích, ale ve formě nákupních dluhopisů na bydlení a vybavení domácnosti. S každým dítětem narozeným v těchto manželstvích se půjčka snižuje o 25 %. Při čtyřech dětech je půjčka odpuštěna. K 1. dubnu 1938 bylo poskytnuto 900 000 sňatkových půjček. Na druhou stranu se otec rodiny musí starat o tisíc každodenních věcí, o které se ten, kdo nemá děti, starat nemusí. Mnohokrát musí v boji o existenci ustupovat druhým, a nemá proto stejné podmínky, aby mohl konkurovat. Nacionálněsocialistický stát ví, že mít mnoho dětí by nemělo vést k ochuzení rodin, protože právě tyto početné rodiny zaručují budoucnost národa a státu pro příští dny. Proto již byla přijata některá opatření, z nichž zmíníme ta nejdůležitější. Dotace pro chudé rodiny, v nichž jsou alespoň čtyři děti mladší šestnácti let.

K 1. dubnu 1938 byly tyto příspěvky poskytnuty 560 000 potřebných rodin s celkem 3 miliony dětí. Toto opatření bylo v srpnu 1936 rozšířeno o poskytování pravidelného příspěvku na třetí a čtvrté dítě a o dalších 20 marek na páté dítě a každé další dítě do 21 let.

Poskytování této dotace je omezeno pouze na ty, jejichž příjem nepřesahuje 8 000 marek ročně. Tedy dělník s osmi dětmi, který vydělává 160 marek měsíčně, dostane od státu každý měsíc 100 marek na výplatu. Tato částka nepodléhá žádné dani. Doposud byl tento pravidelný příspěvek vyplácen přibližně 2 milionům dětí. Také pro stanovení daně ze mzdy byly zavedeny slevy odpovídající dětem a obvyklé finanční rozdíly mezi svobodnými a ženatými se zmenšují. Existují další návrhy na snížení daní a výdajů podle počtu dětí, které představují princip všeobecné kompenzace za narození dítěte a které definitivně ukončí ekonomické zvýhodnění těch, kteří děti nemají.“[157]

---

[157] Rudolf Frercks. *Deutsche Rassenpolitik*

Plodnost a vynalézavý génius

Podle Hitlera a nacionálního socialismu umožňovala plodnost a hojná reprodukce zachování společenství a přenos úspěšných dědičných vlastností na evoluční cestě. Mít mnoho dětí zajišťovalo vitalitu národů a chránilo je před stárnutím a vymíráním. *„Dítě, tento drobný tvor, který musí vzniknout, je jediným smyslem celého boje o život.“*[158]

Obavy z nízké porodnosti se však netýkaly pouze kvantitativních problémů. V očích světonázoru nacionálního socialismu pokles porodnosti přímo ovlivňoval kvalitativní aspekty selekčních procesů. V nacionálněsocialistickém světonázoru byly základem selekce hojnost a plodnost, které byly chápány jako základ pro vytváření fyziologických hodnot a kulturního pokroku. Když byla porodnost nízká, musela být selekce prováděna v mnohem užším rozsahu dědičných vlastností. Když byla plodnost extrémně nízká, neexistovala možnost selekce a přenášely se všechny dědičné znaky, výhodné i nevýhodné. *„Jakmile je zmařena rozmnožovací schopnost a sníží se počet narozených dětí, přirozený boj o existenci, který umožňuje přežít jen zdravým a silným jedincům, je nahrazen naprostým šílenstvím „zachraňovat“ slabé, a dokonce i nemocné tvory za každou cenu. Tak jsou zasety zárodky lidského potomstva, které bude generaci od generace více a více ochabovat, dokud se bude pohrdat vůlí přírody.“*[159]

---

[158] Adolf Hitler. *Projev k nacionálněsocialistické organizaci žen, 1939*
[159] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

Nízká porodnost tedy ovlivnila nejen evoluční cesty a adaptační schopnosti. Biologická či organická vize kultury, kterou měli nacionální socialisté, dávala přednost zákonu selekce i v kulturní rovině. Jak naznačoval nacionálněsocialistický selekční zákon, vadné selekční procesy vedly ke kulturnímu úpadku v důsledku nedostatku hodnotných jedinců. Důraz nacionálních socialistů na akcentování porodnosti a selekce tak šel ruku v ruce s jejich plánem na přehodnocení lidského kapitálu. Čím více jedinců se rodilo, tím větší šance na významnější jedince. *„Kdybychom praktikovali systém dvou dětí na rodinu ve starověku, Německo by přišlo o své největší génie. Proč jsou výjimeční muži v rodinách často pátým, sedmým, desátým, nebo dokonce dvanáctým dítětem?"*[160]

Zajištění nejvyšší kvality těchto procesů bylo klíčem k evolučnímu úspěchu a vytvoření špičkové kultury. *„Člověk by si měl uvědomit, že za jednoho Goetha může příroda přivést na svět deset tisíc takových pisálků, kteří působí jako nejhorší bacilonosiči při otravě lidských duší."*[161]

Pro nacionální socialismus, pokud stát měl vůli, nemohly biologickou obnovu člověka omezit ani Spenglerovy cykly, ani kosmické kletby. Bylo pouze nutné zastavit protiselekci a znovu nastolit zákony existence, aby došlo ke kulturnímu a fyziologickému rozkvětu. *„Ve skutečnosti se nedomníváme, že čas tvůrčí energie, jedinečných geniálních osobností, se vyčerpal s velkými*

[160] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*
[161] Adolf Hitler. *Mein Kampf*

muži minulých století, že jsme svědky nástupu éry poznamenané bahnem kolektivu! Ne, jsme přesvědčeni, že právě v této době, kdy si všímáme individuálních výtvorů nejvyšší úrovně v tolika odvětvích, se znovu a vítězně projeví nejvyšší hodnoty osobnosti."[162]

V tomto smyslu byl Nietzsche velkým prorokem vrozené hojnosti přírody a tvůrčího člověka jako jejího odrazu. Nietzscheho biologismus byl plný analogií s těmito lidmi vyššího ducha, nositeli hojnosti a vynálezeckého génia. Pro Nietzscheho byli tito tvůrčí géniové a činní duchové nositeli toho, co nazýval „Velkou ekonomií života" *(Grosse Ökonomie des Lebens)*, přírodní silou, která bude směřovat k hojnosti a plodnosti. *„Celkovým aspektem života není neutěšená situace, není to hlad, ale spíše bohatství, hojnost, dokonce i absurdní plýtvání."*[163] Tato hojnost přítomná v přírodě byla pro Nietzscheho silou, která směřovala k mrhání zdroji za účelem dosažení maximálního počtu možností při vytváření hodnot a zdokonalování. Tato vnitřní hojnost se promítala do plodnosti a potomstva, tvůrčí vynalézavosti a plodnosti idejí.

Nietzsche ve své kritice své doby, a zejména intelektuální elity, vždy poukazoval na oslabení tvůrčí schopnosti člověka, oné schopnosti překypovat nadbytkem a skutečnou vnitřní hodnotou, která je charakteristická pro svobodné duchy a zdravou ekonomiku. *„Současná doba není dobou plných a zralých osobností, ale dobou nejvyšší užitečnosti. Slova trh, nabídka, průmysl,*

---

[162] Adolf Hitler. *Zahajovací projev na první velké výstavě německého umění*
[163] Friedrich Nietzsche. *Soumrak model*

rentabilita a jakákoli jiná slova definovaná sobectvím nám přicházejí na jazyk, když hovoříme o současné generaci intelektuálů.“[164]

Podle Nietzscheho kupecká společnost neustále útočila na zdroj těchto tvůrčích géniů. *„Jiný lidský typ je stále více znevýhodňován a nakonec znemožňován; především velcí 'architekti': síla stavět je nyní ochromena, odvaha k dalekosáhlým plánům je odrazována, organizační géniové se stávají vzácnými; kdo se ještě odváží pustit do díla, k jehož dokončení by bylo zapotřebí tisíciletí?“*[165]

Podle Nietzscheho kupecká éra, přestože byla ekonomickou epochou, nevěděla, jak tento vzácný lidský kapitál využít. Společnost posedlá myšlenkou akumulace se absurdně chovala opačně. *„Naše doba sice mluví o hospodárnosti, ale ve skutečnosti je rozhazovačem. Plýtvá tím nejcennějším, co existuje, duchem.“*[166]

Podle Nietzscheho to byli právě tito tvůrci a nositelé hojnosti, kteří umožnili rozvoj a pokrok národů prostřednictvím „tvůrčí destrukce“. V tomto procesu tvůrci následují svou podstatu; jsou nástroji hojnosti a *Vůle k moci*. Tato tendence byla vášní, mocným instinktem, který se v germánské kulturní sféře projevoval tvůrčí vynalézavostí a technologickým rozvojem. Vše, co si tvůrčí člověk osvojil, bylo transformováno, aby vzniklo něco nového, proto nietzscheánský tvůrce nevyráběl z ničeho, ale vyráběl transformací a přeskupováním energií přírody, ničil dávné výtvory vytvářením nových.

---

[164] Friedrich Nietzsche. *Schopenhauer jako vychovatel*

[165] Friedrich Nietzsche. *Radostná věda*

[166] Friedrich Nietzsche. *Daybreak*

Nietzscheho tvůrčí člověk byl zodpovědný za technologickou obnovu dějin prostřednictvím destrukce vyvolané novými myšlenkami. *„Nejsilnější duchové jsou ti, kteří dosud nejvíce přispěli k pokroku lidstva: znovu a znovu rozdmýchávali dřímající vášně... znovu probouzeli smysl pro radost z toho, co je nové, odvážné, nevyzkoušené; nutili lidi, aby stavěli názor proti názoru, ideální model proti ideálnímu modelu, většinou silou zbraní, svrháváním hraničních kamenů, porušováním piety - ale také pomocí nových náboženství a morálky!"*[167] „Tvůrčí destrukce" byla svobodným rozvinutím *Vůle k moci*, tvůrčí síly, která si razí cestu bořením starých hranic. *„Kdo chce být tvůrcem, musí být nejprve ničitelem."*[168]

Pro Nietzscheho byla hojnost odrazem *Vůle k moci*, vůle k zachování a překonání, jediné cesty k překonání průměrnosti a standardizace. *„Úžasná ekonomie zachování druhu, ekonomie, která je jistě nákladná, marnotratná a celkově nanejvýš pošetilá, ale přesto se ukázalo, že dosud zachovala naši rasu."*[169]

Pro Nietzscheho byla tvůrčí genialita nákladná, byla výsledkem pokusů a omylů mnoha generací a snahy o neustálé zdokonalování a zvyšování hodnoty. Nietzsche se podobně jako nacionální socialismus domníval, že hojnost skrývá napětí tvůrčích sil, které dříve či později explodují, aby se dovršily ve velkých úspěších. *„Velcí lidé, stejně jako velké epochy, jsou výbušným*

---

[167] Friedrich Nietzsche. *Radostná věda*

[168] Friedrich Nietzsche. *Tak pravil Zarathustra*

[169] Friedrich Nietzsche. *Radostná věda*

materiálem, v němž se nahromadila obrovská energie... Pokud napětí v mase příliš vzrostlo, stačí ten nejmenší náhodný podnět, aby se na svět dostal 'génius', 'čin', velký osud. Vezměme si Napoleonův případ.“[170]

V Nietzscheho „velké ekonomii“ se tvorba a transformace odvíjely od zachování a zdokonalování. *„Tvoření, to je velká záchrana před utrpením a ulehčení života. Ale aby se stvořitel objevil, je zapotřebí samotného utrpení a velké proměny. Ano, mnoho trpkého umírání musí být ve vašem životě, vy tvůrci! Tak jste obhájci a ospravedlňovatelé všeho pomíjivého... Zlým to nazývám a misantropickým: všechno to učení o jediném a plném a nepohnutém a dostatečném a nepomíjivém!“*[171]

Člověk, který nebyl tvořivý nebo ovlivněný přirozenou plodností, se stal zdrojem nedostatku. Propadl mánii uvažovat o všem neutrálně, ochuzení vůle, ztrátě kapitálu, ochuzení smyslů, korupci, vyčerpání, vůli k nicotě (křesťanství, buddhismus, nihilismus), slabosti, moralismu, strachu a průměrnosti. Pro Nietzscheho výjimeční lidé a nositelé hojnosti nemohli zadržet své vnitřní bohatství. *„Jsem unaven svou moudrostí jako včela, která nasbírala příliš mnoho medu; potřebuji natažené ruce, abych si ho mohl vzít. Potřebuji dávat a dávat. Požehnej poháru, který má přetéci, ať z něj zlatá voda vytéká a všude nese odlesk tvé blaženosti!“*[172]

Tito nadlidští tvůrci byli skutečným motorem „velké ekonomiky“ lidské existence a jejich působení znamenalo

---

[170] Friedrich Nietzsche. *Soumrak model*

[171] Friedrich Nietzsche. *Tak pravil Zarathustra*

[172] Tamtéž.

úrodné a překypující bohatství. *„V tomto stavu (extatickém opojení) člověk vše obohacuje ze své vlastní hojnosti: to, co vidí, po čem touží, vidí nabobtnalé, naléhavé, silné, přetížené energií. Člověk v extázi přetváří věci tak dlouho, až se v nich zrcadlí jeho síla - až jsou odrazem jeho dokonalosti."*[173]

---

[173] Friedrich Nietzsche. *Soumrak model*

Umělec a voják

Pro nacionální socialismus byly protiselekční ideologie útokem na přírodní zákony, které způsobují nedostatek, byly kulturním morem. Biologický nedostatek, nízká porodnost, krize vedení a lidé bez vůle, ekonomiky, které přinášely nerovnost a všeobecnou chudobu ducha, byly znakem éry ontologického nedostatku a vyčerpání nejcennějšího kapitálu člověka. Tato neodstranitelná lidská hodnota pocházela z jiného kapitálu než z peněz, z toho, co Nietzsche nazval „kapitálem inteligence a vůle" *(Geist und Willenskapital)*.

Nacionální socialismus byl ozvěnou Nietzscheho výzvy, aby se člověk stal nositelem energie tvůrčí hojnosti. Vynalézavý génius, organizátor, kovář dějinných osudů byl tvůrcem, umělcem schopným formovat proměnlivou hlínu světa k dosažení monumentálních cílů. Byli to velcí muži, nositelé vrozené hojnosti přírody. SS převzaly toto Nietzscheho pojetí moci tvůrčí síly a rozvinuly je jako metodu, jak obdařit své elitní jednotky silou a tvrdostí. Pro nacionální socialismus byly tvořivost a vynalézavý génius plodem selekce, stejně jako tvrdost a schopnosti plodem boje. Nacionálněsocialistický bojovník musel být kreativní, s hojným uměleckým duchem. V nacionálněsocialistickém světonázoru znamenala přirozená biologická selekce výběr mužů, kteří byli vynalézavými génii a rozenými vůdci. *„Bývaly doby, kdy se vojenský duch a umění považovaly za neslučitelné. Pozorného pozorovatele však nepřekvapí, že naši největší vojáci měli uměleckou povahu. Adolf Hitler, umělec a voják, vyryl bronzovou dýkou obrysy myšlenky, která bude vládnout*

tisíciletí: Nacionální socialismus. SS, Vůdcův řád, který musí reprezentovat bojovný aspekt našeho světonázoru, se podobně cítí být povolán aktivně se podílet na umělecké tvorbě. Důvodem je tvůrčí podstata, která stojí v pozadí nacionálního socialismu."[174]

Pro úderné oddíly nacionálního socialismu byl bojovník umělcem, protože oba byli živeni stejným zdrojem přírodní hojnosti. Jejich popisy transfigurace vyvolané bojem a bojovnou silou se nápadně shodovaly s Nietzscheho poezií o vnitřních statcích tvůrčí hojnosti. *„Když bojovník v bitvě překoná všechny slabosti, nepocítili jste náhle sílu, kterou jste dříve neznali? Je to jako přetržení řetězu, v němž byl člověk vždy spoután, unikne a cítí se jako Bůh nebo dítě. Neexistuje žádné váhání, žádné pochybnosti, žádné úvahy. Voják, který čelí smrti, je svobodný člověk. Mezi vojákem a umělcem existuje příbuznost tvůrčí povahy. Voják z fronty píše: „Jednoho dne vyjádřím to, co mé srdce skrývá v této válečné hodině. Chci se stát hledačem zlata ve vlastním srdci, předat vše, co vidím, a obohatit všechny lidi". Právě tento vztah mezi umělcem a vojákem nám, soukmenovci, umožňuje vstoupit do nového vztahu k opravdovému umění, jedinému umění, které je vás hodno. Jednou budeme sklízet plody toho, že jsme prožili těžké časy, kdy se snažíme pochopit velké umění, srovnatelné v aspektu, který na sebe bereme ve chvíli nejnebezpečnějších bojů. Nalezneme poklady, o nichž jsme dosud neměli ani tušení."*[175]

---

[174] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Anonymní*
[175] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Hans Klöcket*

Archetyp nového nacionálněsocialistického muže byl produktem nejpřísnější selekce, plodný bojovník, který se projevoval hojným potomstvem, plodností myšlenek, překypující vůdčí schopností a uměleckou tvořivostí, analogií *Velké ekonomie života*.

Plodnost a hospodářství

Svým plánem na obnovení zákonů života se nacionální socialismus postavil ekonomickým teoriím, které Nietzsche označil za nositele nedostatku. Kapitalistická a marxistická ekonomika byly považovány za protiselekční, a proto musel nacionální socialismus vyvinout alternativní ekonomickou cestu, praxi, která opustila dogmatické teorie, jež odložily stranou Nietzscheho lidský kapitál vůle a inteligence.

Podle nacionálněsocialistické logiky sloužilo hospodářství pouze jako správce přírodního bohatství a lidských hodnot. V nacionálněsocialistickém světonázoru pocházel veškerý ekonomický kapitál z biologie, a nikoli ze zlatého standardu nebo ze správy veličin, jako jsou příjmy, zaměstnanost, platební bilance nebo chování cen, tedy derivátů, které v Říši neměly velký ekonomický význam. *„Ekonomika je pro nacionální socialismus účel hledaný k vyšším cílům, systém prostředků směřujících k cíli. Hospodářský život je morálně spojen s životem národní duše a je jejím výrazem. Metodologií současného ekonomicko-vědeckého bádání se nelze naučit novému pojetí hospodářství, neboť hospodářství není záležitostí čistě ekonomických příčin, naopak, všechny hodnoty národa patří také k hospodářství. Nová hospodářská politika proto nikdy nesmí brát ohled na okamžitou rentabilitu, ale musí se dlouhodobě zabývat blahobytem lidí po celé generace. K pochopení ekonomické doktríny nacionálního socialismu, organického pojetí*

ekonomiky, je v zásadě nutné vysvětlit základní myšlenky světonázoru nacionálního socialismu."[176]

Také Franz Neumann, významný německý politolog, který v letech nacionálního socialismu emigroval do Anglie a zabýval se ekonomickou strukturou nacionálněsocialistické říše, pochyboval o jakémkoli pokusu o klasifikaci nacionálněsocialistické ekonomiky. *„Musíme jednou provždy uznat, že struktura nacionálněsocialistického hospodářského systému se neřídí žádným plánem, není založena na žádné konzistentní doktríně, ať už jde o neomarxismus, nějakou cechovní či 'stavovskou' teorii nebo liberální či socialistická dogmata. Organizace hospodářského systému je pragmatická. Je řízena výhradně potřebou co nejvyšší efektivity a produktivity."*[177]

V nacionálněsocialistické ekonomice byl jediným zdrojem hodnot člověk. Čím lepší výběr, tím větší hodnota, která zase spočívala ve větším kapitálu v podobě tvůrčího ducha a vůle k hospodářské práci. Novým kapitálem nacionálněsocialistické říše bylo to, co Nietzsche nazval „kapitálem inteligence a vůle", takže nacionálněsocialistická doktrína odmítala jakoukoli ekonomickou teorii, která hospodářské úspěchy a neúspěchy kladla do faktorů vnějších lidské vůli.[178] Pro Hitlera byl

---

[176] Arthur Reinhold Hermann a Arthur Ritsch. *Die Wirtschaft im Nationalsozialistischen Weltbild*

[177] Franz Neumann. *Behemoth: the Structure and Practice of National Socialism*

[178] Richard Tedor v knize *Hitlerova Revoluce* píše: *„Navzdory námitkám Hjalmara Schachta, prezidenta Říšské banky, Hitler odstoupil od zlatého standardu německého peněžního systému. Zlato bylo uznávaným prostředkem*

ekonomický úspěch založen především na schopnostech a ty byly derivátem plodnosti a selekce. *„Nemám v úmyslu vytvářet nacionálně socialistickou ekonomickou teorii. Jediné dogma, které v ekonomických otázkách uznávám, je, že v této oblasti neexistuje teorie, ale poznání. Existují základní principy, velmi konkrétní a jednoduché, a ty nejsou pouze mým vlastnictvím, ale sdílí je mnoho inteligentních lidí, kteří byli věrní sami sobě a viděli věci z rozumného a přirozeného hlediska. Hospodářství je pouze prostředkem, který má lidem usnadnit život. Přijde-li za mnou někdo s tím, že má úžasnou ekonomickou teorii, zeptám se ho, jaký má přínos, protože mě nezajímají teorie, ale jejich přínos. Kdyby ustoupila vůle k práci, výkonnost a inteligence, byl by to náš konec. Ostatní formulují teorie, my pracujeme v obřích továrnách a mnoho dalších kvete. To je nacionálně socialistická hospodářská politika, ne teorie. Jde o jednoduché principy, aplikovatelné na soukromý život, společnost, ekonomiku i přírodu, o přirozené poznání, o poznání Zákonů života. To je nacionálně socialistická ekonomická teorie.“*[179]

Pro nacionální socialismus muselo mít zdravé a prosperující hospodářství za základ, respektive základnu, kvalitativní aspekty, které si selekce zachovala u kvalitních jedinců. Tak se zrodila teorie „pracovního standardu“

---

směny pro mezinárodní obchod. V průběhu staletí se stalo také zbožím. Finančníci zlato nakupovali a prodávali, spekulovali s jeho kolísáním ceny a půjčovali ho do zahraničí na vysoký úrok. Hitler nahradil v zahraničních obchodech přímý směnný systém. Německá měna začala být definována jako měrná jednotka lidské produktivity.“ – pozn. překl.

[179] Adolf Hitler. *Projev stavebním dělníkům, 1937*

nacionálního socialismu. Neumann ji formuloval s obdivuhodnou jednoduchostí. *„Jestliže zlato představuje bohatství, pak je Německo skutečně chudé. Nacionální socialismus však trvá na tom, že zlato není bohatství, že veškeré bohatství pochází z produktivity člověka. Je-li tomu tak, pak je Německo nejbohatší zemí na světě.“*[180]

Pro nacionální socialismus byla hospodářská krize, kterou Německo zažilo před nástupem nacionálního socialismu, v podstatě výsledkem krize hodnotných lidí, krize vyvolané desetiletími protiselekčních procesů, které nakonec zaútočily na „kapitál inteligence a vůle“. Obnovení tohoto kapitálu považoval nacionální socialismus za klíč k nové ekonomice. V tomto smyslu byla kontrola organizace práce pro Říši velmi důležitá. Německá pracovní fronta *(DAF)*, Síla skrze radost *(KdF)* a další instituce, které řídily pracovní sílu, kontrolovaly také vznik a motor nové ekonomiky. Spíše než znárodnění výrobních prostředků nacionální socialismus nějakým způsobem „nacifikoval“ vůli k práci, a tím se stal vlastníkem nového kapitálu.[181]

---

[180] Franz Neumann. *Behemoth: the Structure and Practice of National Socialism*

[181] Sovětský diplomat Kristyan Rakovsky se v roce 1938 k německému hospodářství vyjadřuje následovně: *„Hitler, tento nevzdělaný obyčejný člověk, z přirozené intuice a dokonce i přes odpor technika Schachta vytvořil obzvlášť nebezpečný hospodářský systém. Jako analfabet v každé ekonomické teorii, vedený pouze nutností, odřízl mezinárodní i soukromé vysoké finance. Hitler nevlastní téměř žádné zlato, a tak nemůže usilovat o to, aby se stalo základem měny. Protože jediným dostupným zajištěním jeho peněz je technická zdatnost a velká pracovitost německého lidu, stala se jeho „zásobou zlata“ technická zdatnost a pracovní síla. To je něco rozhodně kontrarevolučního a jak víte, jako mávnutím kouzelného proutku to odstranilo veškerou nezaměstnanost*

Hospodářské oživení Říše bylo založeno na vytvoření této nové formy kapitálu. Byl to stát, kdo obnovil vůli k práci prostřednictvím realizace velkých projektů, které mobilizovaly dodavatele a dělníky. Vytváření práce jako produktu státních investic prostřednictvím nedotovaných dluhopisů bylo přímou výzvou mezinárodnímu finančnímu systému.[182] Hitler vytvořil bilion říšských marek bez dalšího krytí systémem „peněz bez dluhu“, vydáním „pracovních certifikátů ministerstva financí“. Hans Kerhl, *SS-Brigadeführer* přidělený k „Hlavnímu úřadu SS“ a zodpovědný za hospodářské otázky, objasnil, že se nejednalo o nevybíravé vydávání měny, což byla chyba, do které zoufalé ekonomiky měly tendenci upadat. Státní dluhopisy sloužily pouze k nastartování ekonomiky financováním velkých fiskálních prací. Peníze bez krytí v oběhu byly později staženy prostřednictvím výběru daní, čímž ekonomika získala prostor a organický oběh směřující k hospodářskému růstu. *„Bankovní automat nebyl používán k financování. Peníze v oběhu se v letech 1932 až 39 zvýšily téměř o 100 %, přičemž růst ekonomické aktivity nebyl menší než 100 %.“*[183]

---

více než šesti milionů kvalifikovaných zaměstnanců a dělníků.“ Viz Richard Tedor, *Hitlerova revoluce* – pozn. překl.

[182] Britský generál J. F. C. Fuller o mezinárodním finančním systému poznamenal v souvislosti se Třetí říší: *„Současný finanční systém není založen na výrobní síle, ale prostředek směny, peníze, se samy staly předmětem obchodu. Protože Německo stojí mimo tento zlatý kruh, je na něj pohlíženo s podezřením. Německo již začíná operovat spíše s pojmem práce než s pojmem peněz.“* Viz Richard Tedor, *Hitlerova revoluce* – pozn. překl.

[183] Hans Kerhl. *Krisenmanager im Dritten Reich*

Bezúročný úvěr byl však pouze první fází ekonomiky, která se snažila úvěr jako formu kapitálu zcela odstranit.[184] Protože bezúročný úvěr zůstal koneckonců úvěrem, udržoval logiku, že finanční kapitál vytváří práci, a nikoli „kapitál inteligence a vůle". Cílem nacionálního socialismu tedy bylo zbavit se úvěrového trhu, ať už s úrokem, nebo bez něj, jako způsobu financování investic a expanze ekonomiky. V nacionálněsocialistické ideologii to byla práce, která měla vytvářet kapitál, nikoli naopak.

Důsledkem likvidace úvěrů byl úpadek německých bank. V období nacionálněsocialistické říše se většina investic uskutečňovala ze soukromých nebo vzájemných úspor, z produktu vykonané práce, nikoliv z práce, která se má vykonat. *„Systém spořitelen a družstevních založen s národními kořeny se rychle přizpůsobil nacionálněsocialistickému státu. Soukromé bankovnictví*

---

[184] Stephen Goodson v knize *A History Of Central Banking* píše: *„Hitler byl nyní svým vlastním bankéřem, ale poté, co se vymanil ze sevření mezinárodních podvodníků a lichvářů, ho čekal stejný osud jako Napoleona Bonaparta, který v roce 1800 založil Banque de France jako státní banku; zbytečná válka a následná zkáza jeho národa a země. Právě tato událost vyvolala druhou světovou válku - Rothschildové si uvědomili, že univerzální replikace německého státního bankovního systému bez úroku by trvale zničila jejich finanční říši zla. […] V roce 1939 se Německo stalo nejmocnější zemí v dějinách Evropy. Jeho hrubý domácí produkt s průměrným ročním růstem 11 % se během šesti let kvazi-státního bankovnictví zdvojnásobil. Němci byli nyní nejšťastnějším a nejprosperujícím národem na světě, plně zaměstnaným a užívajícím si jedné z nejvyšších životních úrovní. Tohoto úspěchu bylo dosaženo tvrdou prací německého lidu a s podporou poctivého peněžního systému, který nebyl založen na lichvě nebo zlatém standardu."* – pozn. překl.

bylo všeobecně podezíráno z protistranické činnosti, neboť NSDAP se cítila být absolutně a jednoznačně protikapitalistická. Bankovní svět neměl žádný vliv na ekonomiku a tím méně na hospodářskou politiku."[185]

Díky prosperujícímu hospodářskému oživení dokázala vláda svým úsilím stimulovat úspory jako zdroj kapitálových vkladů, které byly k dispozici pro investice a nákup soukromého zboží. Adam Tooze, britský historik působící na univerzitách v Yale a Cambridge, dokonce spojuje obrovské náklady na válku právě s tímto principem. *„Platy zaznamenaly prudký nárůst, který vedl k masivnímu růstu vkladů na spořicích účtech. Úspory byly důvodem rozkvětu průmyslu ve Třetí říši a také zdrojem financování války... Od podzimu 1938 Říšská banka zakázala všechny nové hypoteční úvěry... Soukromí investoři tak zůstali bez finančního trhu, na kterém by mohli spekulovat, a tak museli investovat buď do reálné ekonomiky, nebo investovat do jediné formy spekulace, která jim během Třetí říše zbyla, do nákupu státního dluhu... Půjčky od spořitelů navíc představovaly zásadní zdroj daňových úlev."*[186]

Na druhou stranu nacionálněsocialistická vláda omezila kapitálový trh jako formu kapitalizace podniků a prosazovala společnosti s ručením omezeným na úkor anonymních a akciových společností. *„Sociální ideologie nacionálního socialismu útočila na společnosti pro jejich činnost a anonymní charakter. Akciové*

[185] Hans Kerhl. *Krisenmanager im Dritten Reich*

[186] Adam Tooze. *The Wages of Destruction*

financování již není nutné, když samofinancování dosáhlo takových rozměrů, že přitažlivost kapitalizace na kapitálovém trhu je nulová.“[187]

Změna systému kapitalizace přímo poškodila roli bank, akciového trhu a zákonů finančního kapitálu. Tooze konstatuje, že nová ekonomika založená na zákonech života a nacionálněsocialistickém světonázoru měla jako jeden z hlavních důsledků úpadek finančněkapitalistické ekonomiky. *„Vítězství domácího financování nad bankovními úvěry poukazovalo na úpadek finančního kapitalismu.“*[188]

Tooze zaznamenal stejný účinek nové nacionálněsocialistické ekonomiky: *„Berlínské velké banky patřily k hlavním 'poraženým' nacistického hospodářského oživení. V letech 1932 až 1939, kdy se německá výroba více než zdvojnásobila, vzrostla celková aktiva berlínských velkých bank pouze o 15 %. Naproti tomu aktiva spořitelen, hlavního prostředku 'lidové likvidity', vzrostla ve stejném období o 102 %... Prostředky hromadící se na účtech průmyslových klientů bankéřů je učinily nezávislejšími na bankovních úvěrech než kdykoli předtím... Ve skutečnosti si lze jen těžko představit jiné období moderních německých dějin, v němž by bankovní instituce měly menší vliv než v letech 1933-1945.“*[189]

---

187 Otto Nathan. *Nazi War Finance and Banking*
188 Adam Tooze. *The Wages of Destruction*
189 Adam Tooze. *The Wages of Destruction*

Hospodářská biologie

Kapitalismus byl z pohledu nacionálních socialistů stejně protiselekční jako marxismus, ale finanční kapitalismus byl nebezpečnější, protože zatímco marxismus byl hypotetickou hrozbou, ten první byl na německé půdě již desítky let.[190]

Pro nacionálněsocialistického biologa Konrada Lorenze se druhy nespecializovaly tím, že by si vnitřně konkurovaly. Skupiny organismů, které se orientovaly na vnitřní konkurenci v rámci takzvané „vnitrodruhové selekce“, nakonec zanedbávaly hrozby prostředí a ostatních konkurujících si skupin. Prvním nepřítelem druhu byl jiný rovnocenný druh v přírodním měřítku, konkurent o stejné přírodní zdroje. V druhém sledu se skupina organismů střetávala se svými predátory a v menší míře i se svou kořistí. Pro Lorenze byly sice druhy vnitřně konfrontovány s teritoriální a reprodukční konkurencí, ta však byla omezená a selekce nepůsobila směrem ke specializaci vnitřních metod boje. Několik málo přírodních příkladů vnitrodruhové selekce vedlo k fyziologické deformaci a případnému vymření.

Právě proto bylo roztříštěné a neorganické působení kapitalistického podnikání první překážkou plánu hospodářské

---

[190] V časopisu *Der SA. Führer* se píše: *„Nacionální socialismus uznal, že pracovní otázka je zásadním sociálním problémem 19. a 20. století […] Postavil se proti liberalismem materialistickou, pokřivenou představu svobody, která vede ke zneužívání a k vládě kapitalistické menšiny, novou svobodou; svobodou založenou na růstu jednotlivých spoluobčanů v rámci národního společenství podle výkonu.“* Viz Richard Tedor, *Hitlerova revoluce* – pozn. překl.

obnovy založené na přírodních zákonech. A přestože soukromá iniciativa zůstala motorem ekonomiky, svoboda působení tohoto sektoru byla pod přísnou státní kontrolou. *„Je třeba to říci zcela drasticky. S Hitlerovým uchopením moci velcí průmyslníci viděli, že bez náhrady zaniká jejich dřívější výsadní postavení v oblasti médií a politického vlivu. Neměli již možnost ovlivňovat tisk a ve vládě nenašli žádné přátele. NSDAP byla věrná svým antikapitalistickým kořenům. To vše je třeba říci jasně.“*[191]

Hitler byl tvrdý vůči velkým podnikatelům a průmyslníkům. Hrozil jim vyvlastněním a dokonce vydal zákon zakazující hospodářský bojkot, který se trestal smrtí. Tooze uvádí rozhodnost říšského maršála Göringa, ředitele plánu průmyslové transformace zvaného čtyřletý plán, když šlo o prosazení státních cílů. *„Zástupci šesti předních ocelářských firem byli předvoláni na soukromou schůzku... Göring nepřišel žádat o laskavost... Hitler jim dal čtyři roky a oni ten čas promarnili... Göring ztratil trpělivost. Jeho úkolem bylo „svrhnout sabotéry přezbrojení a čtyřletého plánu a poslat je tam, kam patří [do pekla]“... Veškeré soukromé vlastnictví německých ložisek železné rudy mělo být sloučeno do jediné státní společnosti... Šokovaní průmyslníci pak dostali každý mapu s vyznačením rudných polí svých firem, která měla být vyvlastněna ve jménu Říšských železáren. Göring pak přečetl Hitlerem osobně schválený dekret, který nucený prodej povoloval.“*[192]

---

[191] Hans Kerhl. *Krisenmanager im Dritten Reich*

[192] Adam Tooze. *The Wages of Destruction*

Navzdory hrozbám vyvlastnění však pro Hitlera stroje samotné neměly velkou hodnotu.[193] Tuto hodnotu měl mít „kapitál inteligence a vůle“ a ten průmyslová elita jako dobří podnikatelé jistě měla. Nacionálněsocialistická vláda se nemohla obejít bez zkušeností a geniality velkých průmyslníků, pokud chtěla okamžitě začít s jejich plánem na odtržení od kapitalistického hospodářství. Odebrat továrny Kruppovým, kteří po generace vedli výrobu oceli, nebo předat státním byrokratům dílny doktora Porscheho, kde po desetiletí vedl v oblasti strojírenských inovací, by bylo v očích nacionálního socialismu velmi hloupé. Hitlerovi bylo zcela jasné, že znárodnění výrobních prostředků, zapojení státu do komerční práce a přetížení státu byrokracií a kontrolou je zbytečné.

Pro nacionální socialismus bylo třeba převychovat podnikatele a průmyslníky, aby se vymýtily sklony ke kapitalismu a orientovali se na organickou ekonomiku založenou na zákonech života. *„Není úkolem vlády sloučit mysl s výrobním způsobem. Buď máme soukromý průmysl, který to udělá, nebo to musí udělat vláda. V takovém případě už soukromý sektor nebudeme potřebovat. Úkolem ministra hospodářství je stanovit cíle. Soukromý sektor se jim musí podřídit. Buď budou průmyslníci tyto cíle plnit, nebo nebudou schopni v této moderní ekonomice přežít. V*

[193] Adolf Hitler ve svém projevu z 2. dubna 1932 poukazující na podstatu skutečné hodnoty: *„Jsem socialista, protože mi připadá nepochopitelné starat se a pečovat o stroj, zatímco by samotný člověk, nejušlechtilejší představitel práce, chátral.“* – pozn. překl.

takovém případě však nepůjde ke dnu Německo, ale nanejvýš několik průmyslníků."[194]

[194] Adolf Hitler, citován dle Neumann. *Behemoth: the Structure and Practice of National Socialism*

Monumentalita

Nacionálněsocialistická ekonomika byla založena na zavádění technických nástrojů bez větších dogmat podle aktuální ekonomické situace. A přestože to znemožnilo vytvoření nacionálněsocialistické ekonomické teorie, nacionální socialismus vybudoval stabilní a úspěšný systém.[195]

Nová hospodářská struktura byla rozdělena do dvou oblastí. Výrobní prostředky, téměř zcela soukromé, byly seskupeny do polosoukromých cechů, které byly v praxi zcela řízeny státem. Jednalo se o „kruhy“, organizace pod vedením „generálních tajemníků“ *(Generalbevollmachtig)*. Nejvýznamnějšími generálními tajemníky byli např: Dillgard

---

[195] Historik Mark Weber ve své studii *How Hitler Tackled Unemployment And Revived Germany's Economy* píše: *„O tom, jak se zlepšila kvalita života, vypovídá několik čísel. Od roku 1932, posledního roku předhitlerovské éry, do roku 1938, posledního celého roku před vypuknutím války, se spotřeba potravin zvýšila o šestinu, zatímco obrat oděvů a textilu vzrostl o více než čtvrtinu a nábytku a domácích potřeb o 50 procent. […] Mezi lety 1932 a 1938 se objem turistiky více než zdvojnásobil, zatímco vlastnictví automobilů se během 30. let ztrojnásobilo. Německá výroba se během pěti let 1932 až 1937 zdvojnásobila, zatímco německý vývoz motorových vozidel vzrostl osmkrát. Letecká osobní doprava v Německu se v letech 1933 až 1937 více než ztrojnásobila. Německý obchod ožil a prosperoval. Během prvních čtyř let éry nacionálního socialismu se čistý zisk velkých podniků zčtyřnásobil a příjmy manažerů a podnikatelů vzrostly téměř o 50 %. V letech 1933 až 1938, poznamenává historik Niall Ferguson, rostl německý „hrubý domácí produkt v průměru o pozoruhodných jedenáct procent ročně“, aniž by se výrazně zvýšila míra inflace. „Věci se měly ještě zlepšit,“ píše židovský historik Richard Grunberger ve své podrobné studii Twelve Year Reich. „Ve třech letech mezi lety 1939 a 1942 se německý průmysl rozrostl tolik jako v předchozích padesáti letech“.“* – pozn. překl.

pro elektřinu, Schell pro motorová vozidla, Todt pro stavebnictví, Lange pro výrobní prostředky a Hannecken pro železo a ocel. Generální tajemníci vytvářeli plány a stanovovali cíle a „kruhy" řídily to, co považovaly za nejlepší. Druhá organizace, „Národní agentury" *(Reichstellen)*, rovněž organizované podle odvětví, disponovaly surovinami potřebnými pro výrobu a rozdělovaly je.

Odvětví a společnosti se proto musely kartelizovat, aby centralizovaly své cíle a spojily své úsilí. Proces kartelizace začal brzy. V roce 1933 byl vydán první dekret o regulaci společností, které prodávaly zboží a služby za ceny znemožňující udržitelný rozvoj. Dokončení procesu povinné kartelizace znamenalo vytvoření největšího kartelového systému na světě. V roce 1942 měla Říše neuvěřitelný počet pouhých 350 000 společností na více než 70 milionů obyvatel. Stabilita trhů díky koordinovaným „kartelům" a hospodářskému řízení umožnila také eliminovat destruktivní neboli „vnitropodnikovou" konkurenci a kanibalizaci volného trhu.

„Kartely" rychle dosáhly exponenciální výrobní síly. Mocný stát a politická moc NSDAP regulovaly a řídily jejich činnost prostřednictvím „kruhů" a „národních agentur": omezovaly zisky, požadovaly reinvestice a výzkum a předávaly obrovské množství vybraných daní na sociální práce. „Kartely" byly koordinované a působily v rámci přísně regulovaných trhů, takže docházelo k volnému a neustálému přenosu nových technologií a patentů. Podle Neumanna „kartely" nepochybně způsobily expanzi německého hospodářství: *„Kartely se skutečně*

staly orgány pro dosažení plné zaměstnanosti za spolupráce a pod tlakem státu."

Další klíčovou součástí nacionálněsocialistické ekonomiky byly „kombináty", což byly podniky z různých oblastí, které se musely průmyslově a obchodně koordinovat, aby dosáhly maximální racionality a efektivity výrobních a obchodních procesů. „Kombináty" umožňovaly průmyslovým odvětvím různých typů spojit se do koordinovaných systémů, které tak zlepšovaly výrobu a umožňovaly vytvářet výrobky koordinovaným a efektivním způsobem. „Kruhy", „kartely" a „kombináty" umožňovaly národní jednotu směřující k cílům, jako je systém „komunitnímu financování". *„Německo vyvinulo nové metody financování nových technologických procesů... tzv. komunitární financování. Ještě pozoruhodnější je financování hydrogenace hnědého uhlí. Kapitálové nároky jsou obrovské a riziko výstavby takového zařízení by mohl podstoupit pouze bohatý barvířský trust. Proto bylo výnosem z 28. září 1934 vytvořeno „povinné společenství hnědouhelného průmyslu" [kartel]... složené ze všech hnědouhelných dolů s roční produkcí 400 000 tun a více. Toto společenství pak založilo akciovou společnost pro výrobu syntetického benzinu z hnědého uhlí (Braun-kohlen-Benzin)."*[196]

Během válečných let bylo nařízeno spojení „kruhů", „kartelů" a „kombinátů" do velkých hospodářských celků, což definitivně smazalo rozdíly v činnosti a koordinaci mezi soukromým sektorem a státem. „Kartely" a „Kombináty",

---

[196] Franz Neumann. *Behemoth: the Structure and Practice of National Socialism*

kterých bylo na začátku války celkem asi 2 300, byly stlačeny a sloučeny a spojily se s celým německým hospodářstvím do pouhých 500 veřejno-soukromých konglomerátů zvaných „Reichsvereinigung“. Vedení všech „národních svazů“ bylo soustředěno v takzvaném „Ústředním plánovacím úřadě“ *(Zentralen Planung)*, výboru vedeném státními úředníky, straníky, esesmany a civilními osobami.

Nebezpečí monumentality

Hospodářská monumentalita, rostoucí mzdy, plná zaměstnanost a zejména zvýšená výroba způsobily, že Německo dosáhlo dosud nevídané úrovně hospodářské dynamiky. Hrubý domácí produkt v období nacionálního socialismu neustále rostl, stejně jako průmyslová výroba. Průmyslová výroba poprvé vytlačila řemeslnou výrobu díky velkým masám, které se poprvé obrátily ke spotřebě zboží a služeb. Vysoce centralizovaná ekonomika, velké továrny a výrobní linky, prázdniny a hromadně vyráběné potraviny, mimo jiné charakteristiky industrializovaných ekonomik, však mohly zastínit jednotlivce a oslabit jeho „kapitál inteligence a vůle“. Pro nacionální socialismus v sobě titánská monumentalita průmyslové nadvýroby skrývala hrozbu rozdrcení jednotlivce a jeho vynalézavého ducha a měnící celou tuto ekonomickou monumentalitu v protiselekční proces. Obrovské průmyslové kartely a jejich miliony dělníků se mohly ztratit v tom, co Nietzsche nazval neosobním otroctvím.

Šlo o nové problémy; Říše nedávno zahájila proces urychlené industrializace prostřednictvím „čtyřletého plánu“, aby čelila hospodářskému obležení ze strany ostatních evropských mocností. Plán byl založen na nahrazování dovozu prostřednictvím rozvoje syntetických materiálů a maximální efektivity při využívání přírodních zdrojů. S masovou spotřebou se tento proces vyostřil a s příchodem války byla maximální industrializace prezentována jako nevyhnutelná, pokud chtěla Říše porazit spojené válečné úsilí nejprůmyslovějších zemí světa.

Ještě před válkou procházelo nacionálněsocialistické hospodářství procesem mírné industrializace. Co do úrovně industrializace se Říše nevyrovnala Spojeným státům, Sovětskému svazu, Anglii, dokonce ani Francii nebo Belgii. Průmysl, zejména průmysl válečného materiálu, musel zahájit velmi rozsáhlé transformační procesy, aby podpořil potřebnou výrobu.

Albert Speer, mladý architekt, který se stal ministrem zbrojení, zahájil proces transformace válečného průmyslu podle amerického vzoru, průmyslový proces, který nacionální socialisté sarkasticky nazývali „mamutí průmysl“. Speerova nominace byla překvapivá. Nový ministr prokázal organizační schopnosti v oblasti urbanismu, ale mimo to byl na hony vzdálen kruhům obeznámeným se světonázorem nacionálního socialismu.

Tváří v tvář Speerovu americkému přístupu k produktivní práci SS se znepokojením rozpoznala potenciální nebezpečí odosobnění jednotlivce a zatemnění vynálezeckého génia, což je charakteristický proces kapitalistické průmyslové společnosti. Industrializace, kterou Říše potřebovala, aby mohla čelit válce a uspokojit vysokou kupní sílu obyvatelstva, byla zdrojem velkých diskusí mezi zastánci světonázoru a těmi kruhy, které neznaly zákony života. V boji o hegemonii nacionálněsocialistického světonázoru bylo hospodářství prakticky poslední protiselekční baštou, redutou dobytou SS jen několik měsíců před koncem války.

Tento proces, který vedl SS k ovládnutí ekonomiky, probíhal pomalu. Nacionální socialismus nevzešel ani z finančně-ekonomické sféry, ani z průmyslové třídy, takže jeho první kroky v řízení hospodářství směřovaly spíše k získání kontroly nad ekonomikou než k jejímu každodennímu fungování. V průběhu války se však SS staly organizací s největší hospodářskou mocí v Říši. SS byla vytrvalá a trpělivá; postupně se Himmlerovi podařilo proniknout na různá ministerstva a obsadit je svými důstojníky, na druhé straně však posilovala průmyslové impérium SS nákupem podniků a průmyslových odvětví. Klíčové pozice v hospodářském řízení obsadili mimo jiné generálové SS Otto Ohlendorf, Franz Hayler, Georg Keppler, Hans Kerhl a Hans Kammler. Zájmem SS bylo, aby se při přechodu k masové spotřební ekonomice a průmyslové výrobě nevytvořila generace standardizovaných automatů, tzv. masových lidí *(Massmenschen)*. Hospodářská ideologie SS vyzdvihovala individuální vynalézavost, péči o detail, kvalitní výrobu a vše, co patřilo k vyniknutí nadprůměrně výkonných jedinců *(Leistungmenschen)*.

Na úkol vytvořit vysoce výkonného člověka se nehledělo abstraktně a teoreticky, ale vyžadoval velké úsilí intelektuálů, jako byl generál SS Otto Ohlendorf, poradce ministerstva hospodářství. Museli skloubit monumentalitu a nadvýrobu obří průmyslové velmoci s nacionálněsocialistickou ideologií. Jakmile byl Ohlendorf jmenován vrchním hospodářským ředitelem, pustil se do práce a vypracoval plán, jak napravit škody způsobené Speerovým mamutím hospodářstvím.

Ohlendorfův plán nazvaný „Plán reformy hospodářského řízení“ a jeho časopis „Přehled hospodářské politiky“ (Wirtschaftspolitische Bilanze) kritizoval Speerovo amerikanizované průmyslové hospodářství tím, že jako jeho náhradu vytvořil celý hospodářský plán založený na světonázoru nacionálního socialismu. Ohlendorf se jménem SS a nacionálněsocialistického světonázoru projevil jako velký vizionář. Pochopil výzvy moderní ekonomiky, že éra řemesel navždy zemřela a že a nastane velká bitva o trhy. Romantická a řemeslná ekonomika, o níž možná snil Nietzsche, neměla v moderně místo a nacionálněsocialistická říše se nevyhnula novým průmyslovým horizontům. Reformní industrializace, soustředěná na kvalitativní a selektivní aspekty, se zdála být cílem, který SS hodlaly naplnit v celém překvapivém procesu intenzivní industrializace, nutné pro vedení světové války.

Rok 1944 byl poznamenán Hitlerovou naprostou nedůvěrou jak ke Speerovi, tak k výrobě zbraní technicko-průmyslovým americkým způsobem. Přestože první etapa industrializace byla relativně úspěšná, zejména centralizovaná organizace, očekávaný růst se nikdy plně nerealizoval a kvalita vojenských výrobků a vybavení klesla na úroveň, která byla na německé poměry nemyslitelná. To upoutalo pozornost SS, které se začaly ubírat ekonomickým směrem. Díky kontrole klíčových ministerstev se Himmlerovi podařilo získat do rukou významné průmyslové konglomeráty, které tvořily pilíř jeho krátké, ale gigantické říše. Brzy se SS stala hlavním výrobcem výzbroje a významným producentem spotřebního zboží nesouvisejícího s

válkou. SS se zabývala těžbou hořčíku, křemene a polodrahokamů, a dokonce i těžbou ropy.

V posledních měsících války SS ovládaly všechna ministerstva Říše. Himmler dosáhl svého cíle; říšský průmysl byl nakrátko řízen podle světonázoru nacionálního socialismu. Nejenže byl z hospodářského života vyřazen finanční kapitalismus, ale industrializace, proces úzce spojený s kapitalistickou akumulací, radikálně změnila své zaměření. Nacionálněsocialistickému světonázoru se podařilo na několik měsíců ovládnout poslední oblast Říše, kde předtím nedosáhl absolutního ovládnutí hospodářství. Kdyby Říše vyhrála válku, stala by se s největší pravděpodobností státem SS.

V poválečném období si Speer uvědomil, že analýza SS prokázala pozoruhodnou prozíravost, pokud jde o ekonomické a dokonce antropologické problémy masové společnosti, které se zrodily v důsledku průmyslové nadvýroby během druhé světové války. Desítky let po skončení války se Speer stále obával uznat asertivitu nacionálněsocialistického světonázoru, ale nikdy nepřestal přemýšlet o obavách, které vyvolávaly Hitlerovy myšlenky a myšlenky SS. Ohlendorf zahájil přechod základních ekonomických koncepcí do poválečného období. Jeho plán měl co do činění s mlhavými nacionálněsocialistickými ekonomickými idejemi. V roce 1932 Hitler prohlásil, že industrializace zotročila člověka a připoutala ho ke kapitálu tím, že ho zcela zničila, a že pouze nacionálněsocialistický socialismus navrátí člověku jeho individuální sféru tím, že obnoví rozvoj jako službu člověku. Tyto teorie upadaly od doby,

kdy jsem úspěšně zavedl amerikanismus do organizace zbrojní výroby. Ale v roce 1944 Ohlendorf, jistě jeden z nejgeniálnějších nacionálněsocialistických intelektuálů, předstoupil před hospodářskou radu strany: *„Každou hospodářskou strukturu musíme zpochybňovat na základě toho, zda podporuje rozvoj germánských vlastností. Musíme se velmi ujistit, že můžeme ekonomicky realizovat prvky našeho světonázoru. Zboží, které vyrábíme v poválečném období, nejsou nezbytná, ale spíše proto, abychom zachovali a rozvíjeli podstatu našich biologických hodnot". Tento cíl podle Ohlendorfa ohrožovaly mé výrobní zásady. Ohlendorf dále pokračuje: „Pokud se nám podaří zavést náš světonázor i v oblasti hospodářské správy, můžeme konečně dosáhnout řádu, který umožní rozvoj lidských sil spolu s božským posláním člověka."*

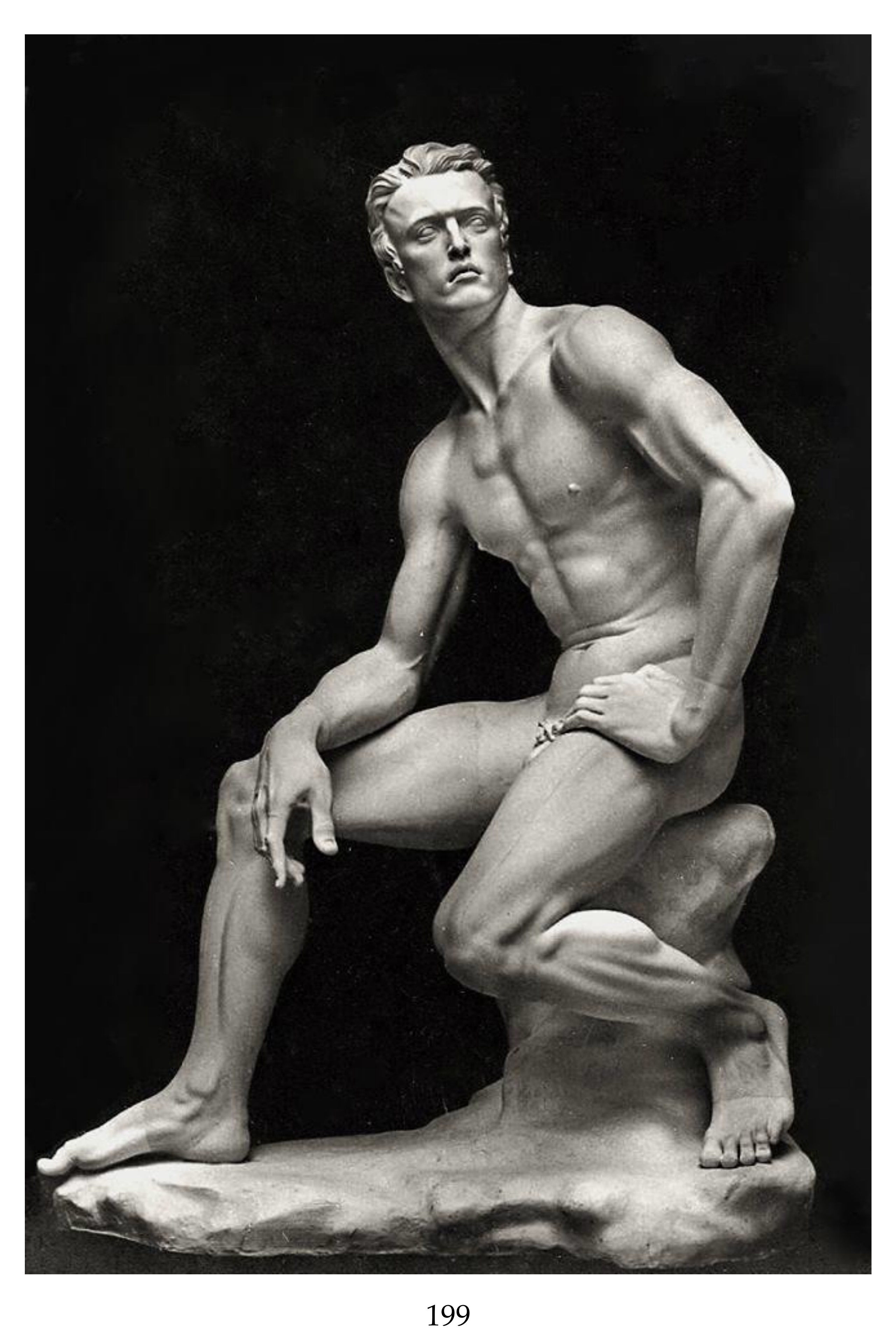
Ohlendorf plánoval evropský hospodářský řád, který byl v protikladu ke kapitalismu a bolševismu, systémům, které neumožňovaly vlastní odpovědnost a rozvoj hospodářské činnosti. Ohlendorf si kladl otázku, zda nás tato válka se svou masovou zbrojní výrobou nevrhla do nové éry, zda nejsme na začátku nové průmyslové éry, která zůstane i po válce, a pokud ano, jak bude průmysl přenášet tyto poznatky do veřejného průmyslu, například do výroby oděvů nebo potravin, protože je zřejmé, že válečná výroba bude přenesena do poválečného období.

Ohlendorf si kladl otázku: „Může Evropa konkurovat Severní Americe nebo Asii v masové výrobě? Začne-li konkurence mezi monumentálními výrobci a stane-li se tato konkurence pro Říši zásadní, musíme se postarat o to, abychom v této konkurenci zvítězili, ale musíme chránit jednotlivce v jeho osobní sféře a jeho štěstí."

Bez ohledu na to, co z této války vzejde, pokud musíme soupeřit se Severní Amerikou nebo Japonskem, musíme konfrontovat masivnost s kvalitou. Síla národa spočívá v zachování a rozšiřování kvalitativních dovedností. Ohlendorf pochyboval i o tom, zda lze cestu industrializace plně překonat. „Kde vezmeme potraviny pro všechny ty masy, které budou žít ve městě? Co se stane, až se pole v důsledku industrializace vyprázdní? Skončíme s nežádoucí masifikací v průmyslu, kolektivní zábavě a rekreaci. Pokud použijeme technologii jako cíl sám o sobě, jako základ rozvoje, pak Životní zákony nebudou mít jinou možnost než se podřídit technologické organizaci. Ekonomiku by pak neurčoval lidský rozvoj a pokrok, ale rigidní myšlení a racionální metoda.“

Hitlerův vliv lze v Ohlendorfově ideologii vyčíst slovo od slova, jeho pojmy byly převzaty z ideologické podstaty nacionálního socialismu. Mnohé věci, které Ohlendorf hlásal, předznamenávaly současné problémy. Dnes se držím podobných požadavků, ale mám pochybnosti, když objevuji paralely mezi jeho tehdejším a mým dnešním myšlením. Starost, kterou cítím o jednotlivce, se stále vrací k Ohlendorfovým slovům.“[197]

[197] Albert Speer. *Infiltration*

Zákon dědičnosti

Pro nacionální socialismus byly zákon selekce a zákon plodnosti založeny na přenosu dědičných vlastností. Zákonem řídícím tento přenos byl zákon o dědičnosti *(Gesetz der Vererbung)*.

Zákon o dědičnosti vycházel ze zákonů Gregora Mendela a evoluční teorie, která měla nejblíže k výzkumům Ernsta Haeckela. Mendelova základní pravidla - publikovaná v polovině devatenáctého století, ale zapomenutá až do jejich znovuobjevení na počátku dvacátého století - byla základem genetiky.[198] Před znovuobjevením těchto zákonů byla dědičnost chápána jen mlhavě, sám Darwin se domníval, že orgány vylučují krví určité dědičné faktory, které se v okamžiku početí spojily v jedinou tekutinu. Tato teorie se měla změnit na počátku 20. století, kdy Hugo de Vries, Carl Correns a Rakušan Erich von Tschermak, kteří později úzce spolupracovali s NSDAP a zejména s generálem SS Waltherem Darrém. Spekulovali o

[198] Dr Karl Zimmermann o Mendelovi píše: *„Platnost zákonů dědičnosti objevených Mendelem byla brzy prokázána Corrensem, Johannsenem, Tschermakem a Bauerem, byť v diferencovanější podobě, pro svět zvířat a lidí a propojena s Darwinovými zákony selekce, takže Darwina a Mendela je dnes třeba považovat za vědecké otce lidské rasové biologie, a tím i rasově-biologicky orientovaného pohledu na dějiny a kulturu. Tím není dotčena skutečnost, že Darwinova nauka o vzniku druhů selekcí v boji o existenci dostala nezbytné doplnění a prohloubení prostřednictvím Weismannovy nauky o kontinuitě zárodečné plazmy. Podle této teorie zůstává genetická výbava v jedinci neovlivněna všemi vlivy prostředí, které na něj působí - s výjimkou některých zárodečných toxinů a záření -, a k rasovému vývoji dochází pouze prostřednictvím vrozeného výběru a speciálních dědičných křížení.“* – pozn. překl.

existenci mikroskopických fyzikálních jednotek, tzv. genů, které měly vysvětlit zákony genetické dědičnosti.

Pro nacionální socialismus by zákony dědičnosti umožňovaly, aby plození bylo zaměřeno na zákony dědičnosti, jejichž cíle by umožňovaly evoluční zdokonalování. Obnovení a rozšíření těchto vědeckých poznatků s cílem rozšířit je mezi celou populaci bylo v nacionálněsocialistickém boji za biologicko-evoluční revitalizaci velmi důležité. Poznatky o dědičnosti musely přesáhnout úzký rámec laboratoří a proniknout do širší společnosti, aby bylo možné čelit škodlivým protiselekčním účinkům. Za tímto účelem byly zavedeny vzdělávací kampaně k šíření dědického práva a ve všech organizacích Hnutí se široce propagovalo biologicky zaměřené učení. Toto kulturní šíření bylo nazváno „vítězstvím myšlení o zákonech života" *(Sieg des Lebensgesetzlichen denken)*.

V roce 1938 byly evoluce a mendelovské teorie povinnými předměty ve všech studijních a školících střediscích. Ministr školství tehdy prohlásil, že *„studenti by měli přijmout a studovat něco tak samozřejmého, zásadního a důležitého, jako je přirozený zákon vylučování méně přizpůsobených spolu s evolucí a vznikem ras v souvislosti s vývojem živočichů."*[199] Evoluci, zákony dědičnosti a Mendelovy zákony hojně šířily také oficiální orgány, například časopis NSDAP *Völkischer Beobachter*, stejně jako Rosenbergem redigovaný Nacionálněsocialistický měsíčník *Nationalsozialistische Monatshefte*; časopis *Wille und Macht*;

[199] Citováno dle Richard Weikart. *Hitler's Ethic*

publikace *Volk und Rasse* Hlavního úřadu SS pro rasy a osídlení, vydávaná vzdělávacím orgánem NSDAP.

Příručky nacionálněsocialistického světonázoru, rozesílané vojákům SS ze všech sociálních vrstev a úrovní vzdělání, se snažily vysvětlit genetickou dědičnost a její vztah k náchylnosti k nemocem, fyziologické degeneraci a všemožným protiselekčním faktorům. Důsledky dědičnosti, plodnosti, správného výběru partnera *(Gattenwahl)*, vztahu k životnímu prostředí *(Umwelt)* a životnímu prostoru *(Lebensraum)*, to vše byly pojmy, které se podařilo vnést do kulturního života Říše v době, kdy tyto věci byly pro běžnou populaci neznámé. *„Vědecké chápání významu krve pro existenci německého národa a jeho kultury se nepodařilo prosadit bez nutného boje. Myšlení našeho lidu bylo oklamáno. Pouze nacionálněsocialistický světonázor umožňoval lidem myslet rasově. Když se nacionální socialismus dostal k moci, většina občanů nechápala převratný význam vědy a genetiky. Triumf rasového myšlení v tak krátké době byl impozantní. Vědeckým poznatkům obvykle trvá desítky let, dokonce i staletí, než se dostanou do obecného myšlení. Světonázor, který Adolf Hitler vytvořil na základě nezpochybnitelných vědeckých výsledků, umožnil přesvědčit lidi o významu rasového myšlení. A také národy Evropy, zejména naši spojenci, již uznávají význam rasového myšlení. Příkladem jsou Slovensko, Rumunsko, Maďarsko a Chorvatsko. Manifest vědců fašistické Itálie jasně potvrzuje rasovou myšlenku.“*[200]

[200] SS-Hauptamt. *Rassenpolitik*

Věda o dědičnosti

V nacionálněsocialistickém světonázoru byl zákon dědičnosti přirozeným zákonem, který určoval hodnotu jedince. V tomto smyslu mezinárodní věda rovněž podporovala význam dědičnosti, ale přikládala jí menší význam jako určujícímu faktoru intelektuálních a volních vlastností člověka, které byly přisuzovány spíše kulturním, výchovným, výživovým nebo dokonce metafyzickým procesům. Skutečnou výzvou nacionálněsocialistického světonázoru bylo posílit myšlenku, že tyto duchovní vlastnosti se přenášejí také prostřednictvím biologické dědičnosti, a stanovit význam rozvoje moderní vědy a veřejné politiky zaměřené na fyzické a intelektuální zdokonalování. *„Každý náš pohled na svět potvrzuje, že potomci se podobají svým předkům. Dědičnost je prastará znalost lidstva. Šlechtitelé se vždy snažili u zvířat a rostlin podporovat předávání určitých vlastností a zabránit jiným. Že se jedná o formu vývoje podle přírodních zákonů, bylo nicméně rozpoznáno a vyzkoušeno až v posledních několika desetiletích. Zákon dědičnosti má stejně jako ostatní zákony života stejnou platnost pro rostliny, zvířata i lidi. Dědičnost je tedy přenos vlastností z rodičů na potomky. Přitom se nepřenášejí pouze vlastnosti fyzické, ale i intelektuální a psychické.“*[201]

Vzhledem k tomu, že dědičnost byla zákonem, který určoval fyzické i intelektuální vlastnosti, hrálo studium a znalost dědičnosti roli v komunitním pokroku a dokonce i v přežití lidí. Znalost zákonů dědičnosti musela být součástí říšské kultury a

---

[201] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

její vědecký výzkum nesměl upadnout do ideologických spekulací. Proto na rozdíl od některých poválečných spekulací ukazuje přehled nacionálněsocialistických instrukčních příruček vědeckou přísnost, s jakou bylo téma genetické dědičnosti šířeno. Ute Deichmannová, odbornice na vývoj profesionální biologie, tuto skutečnost potvrzuje. *„Musíme si uvědomit, že v období nacismu nebylo studium evoluce člověka v žádném případě potlačováno nebo ovlivňováno shora podle určitých ideologických směrů. V žádné době neexistoval nacionálněsocialistický pohled na biologii s jednotnou ideologií. Práce biologů zůstávala v rámci parametrů vědecké metody. Teorie o nacionálněsocialisticky vytvořené a orientované biologii je falešná. V tomto oboru pracovala řada významných biologů, například Ludwig von Bertalanffy a jeho příspěvek k organismu (později celosvětově známý jako obecná teorie systémů), botanik Ernst Lehmann, zoolog a pozdější nositel Nobelovy ceny Konrad Lorenz, který se připojil k NSDAP a Úřadu pro rasovou politiku, a Gerhard Heberer, mezinárodně uznávaný zoolog a antropolog."*[202]

Nacionálněsocialistický světonázor začal brzy zkoumat a šířit zákon dědičnosti ve vědeckém tónu. Jeho ideologické návody se podobaly spíše skutečným hodinám biologie než politickým textům. V těchto instruktážních příručkách nebyly žádné stopy po vrtošivých nápadech nebo hlasitých projevech hysterického rasismu plného kulturních úzkostí.

---

[202] Ute Deichmann. *Biologists under Hitler*

Pro nacionální socialismus nebyly dědičné struktury fixní, ale plastické, s mutacemi nebo náhodnými změnami v genech, které obnovovaly možnosti čelit neustále se měnícím podmínkám boje. Bez této schopnosti změny umožňující chybu v genetické kopii by dědičná struktura byla fixní, což by omezovalo počet možností při přizpůsobování se prostředí. Pouze ta dědičná struktura, která by byla úspěšná v boji o život, by se mohla stát neměnnou vlastností, které by nehrozilo vyloučení selekcí. Tato fixace však nikdy nebyla věčná, protože chyby při kopírování by bylo třeba brzy testovat v neustále se měnících podmínkách prostředí. Bez genetické mutace a následné selekce by plán biologické obnovy nacionálního socialismu nedával smysl, protože znovuzískání genetických vlastností, které byly úspěšné v minulých podmínkách, by nepředstavovalo přínos pro budoucí výzvy. Genetická plasticita zajišťovaná náhodnými mutacemi byla klíčovým prvkem možností genetické obnovy ve světonázoru nacionálního socialismu. Heinz Brücher, nadporučík SS *(SS-Untersturmführer)* a jeden z nejvýznamnějších biologů SS, jasně nastínil plastickou povahu dědičného práva ve směrnicích. *„Příroda, stejně jako život lidí, je neustálý boj. Stejně jako u lidí, kde vítězí ten nejnadanější, nejpilnější, nejenergičtější nebo nejlépe vyvinutý, je tomu tak i v divokém životě přírody, která nás obklopuje a kde přežívají jen ti nejsilnější. Boj o existenci a selekci však lze vést pouze za přítomnosti různých základních materiálů. Tyto rozdíly se u živých tvorů nacházejí v jejich genech. Dědičné faktory jsou vnitřní silou každé živé bytosti. Dědičné faktory jsou stabilní, protože udržují určité typy, ale na*

druhou stranu nejsou neměnné a podléhají drobným změnám. Abychom pochopili vliv dědičnosti, musíme se podívat na velmi malou strukturu viditelnou pouze mikroskopem. Všichni živí tvorové mají ve svých buňkách polotekutou cytoplazmu, v níž najdeme jádro. To je nejdůležitějším nositelem genetické informace. V něm najdeme chromozomy, kterých má každý druh živého tvora jiné množství. Každý chromozom má velmi zajímavou, i když mikroskopickou strukturu. V chromozomech jsou dědičné faktory neboli geny uspořádány podélně. Z nich vznikají záhadné činitele, které řídí dědičné faktory organismů. Z drobných změn ve stavbě nebo ve složení chromozomů mohou konkrétní geny projít modifikací, tomu se říká mutace. Prostřednictvím mutací mohou specifické geny zanikat, mohou vznikat nové a celé chromozomy se mohou rozpadat nebo duplikovat a modifikovat. Ačkoli se tyto mutace vyskytují jen v malých podílech, které jsou hluboko pod jedním procentem celkového počtu potomků, existují, což umožnilo vznik velkého množství živých organismů, které známe. Tyto mutace jsou nevyčerpatelným zdrojem specializace. Nepříznivé genetické změny jsou selekcí brzy vymýceny, ale hodnotné mutace se udržují a selekce probíhá. Mutace v genech a výběr prostředí jsou rozhodujícími faktory specializace.“[203]

Nacionální socialismus pochopil, že klíč k dědičnosti se nachází v buněčném jádře. Více než dvě desetiletí předtím, než James Watson a Francis Crick objevili strukturu DNA, se nacionálněsocialističtí vědci vydali stejnou cestou. Gerhard Schramm, průkopník virologické genetiky a důstojník SS,

---

[203] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Heinz Brücher*

dokázal v roce 1938 pochopit roli nukleové kyseliny při samoreplikaci mozaikového viru v tabáku a dokázal jej replikovat. Později se mu podařilo extrahovat ribonukleovou kyselinu neboli RNA a určit její význam pro dědičnost a také nahlédnout do struktury chromozomového řetězce. James Watson ve své knize o objevu struktury DNA, tedy o výzkumu, který mu v roce 1963 vynesl Nobelovu cenu, vyzdvihuje Schrammův raný přínos k tomuto tématu. *„Pokusy Němce Gerharda Schramma, poprvé publikované v roce 1944, uvádějí, že částice TMV se v mírném alkalickém prostředí rozpadají na volnou RNA a velké množství podobných, ne-li identických bílkovinných molekul. Prakticky nikdo mimo Německo si však nemyslel, že Schrammova teorie je správná. Důvodem byla válka. Pro většinu lidí bylo nepředstavitelné, že by německé bestie dovolily, aby se rozsáhlé experimenty, na nichž jeho tvrzení spočívala, běžně prováděly v posledních letech války, kterou tak těžce prohrávaly. Bylo příliš snadné si představit, že práce měla přímou nacistickou podporu nebo že jeho experimenty byly nesprávně analyzovány. Když jsem si však přečetl Bernalův článek, najednou jsem se pro Schramma nadchl...“*[204]

---

[204] James Watson. *The Double Helix*

Výběr partnera

Podle nacionálněsocialistického genetického konsensu byl každý biologický znak řízen dvěma dědičnými faktory.Tato dvojice faktorů pocházela z dědičnosti každého rodiče a byla umístěna paralelně na určitém místě chromozomu. Skupiny těchto dvojic tvořily geny, molekuly, které řídily biologické procesy, jež nakonec vedly k fyziologickým vlastnostem a organickým funkcím. Podle nacionálněsocialistického zákona dědičnosti, kdy se každý dědičný faktor rovnal své druhé polovině, dodávaly oba stejnou genetickou informaci a bezkonfliktně určovaly danou vlastnost. To bylo běžné při určování rodových vlastností druhů. Pokud však jde o specifičtější vlastnosti lidského druhu, existující genetická rozmanitost vyvolávala konflikty při určování toho, který z nich ovládá organickou vlastnost. Determinující byl tedy pouze jeden faktor a druhý byl recesivní. Determinující faktor ovládal charakteristiku tím, že vyjadřoval její genetickou informaci. Recesivní faktor byl buď deaktivován, nebo umlčen, ale nezměněn a přenosný na novou generaci, aby předal svou genetickou informaci, pokud se spojí s jiným recesivním faktorem přítomným v novém svazku. Souhrn určujících faktorů, vyjádřený tělesným a duševním vzhledem, se nazýval „fenotyp". Souhrn dědičných determinantů a recesivních faktorů se nazýval „genotyp" neboli celková dědičná struktura. Genotyp mohl přenášet napříč generacemi recesivní znaky, aby se náhle sladil s jinými recesivními znaky, které se objevily jako součást fenotypu jedince. Proto pro nacionální socialismus

nebylo pouhé vnější hodnocení rozhodující pro poznání genetické hodnoty jedince. Pouze znalost zákonů dědičnosti a správný výběr páru *(Gattenwahl)* prostřednictvím znalosti známé biologické historie sloužily k posílení vlastností orientovaných na evoluční zdokonalení a vítězství v boji o existenci. *„Člověk má dva dědičné faktory. Dítě tyto faktory získává rovným dílem od svých rodičů. Potomci s nerovnoměrnou genetickou směsí mohou mít vzhled čistokrevných potomků v důsledku přenosu převažujících dědičných faktorů do jejich fyzického vzhledu. Nevyhraněné dědičné faktory však nejsou eliminovány, pouze se v dané generaci neprojevily. Vnější hodnocení proto nemůže být nikdy průkazné. Kdyby lidské rasy oddělovaly pouze fyzické rozdíly, neměla by otázka příslušnosti k rase velký význam. Proto je třeba vzhled člověka striktně ponechat stranou. Dědičná konstituce člověka má mnohem větší význam než vzhled. Při jejich křížení se tyto dědičné faktory náhodně vyrovnají, což vede k potomkům s různým složením dědičné informace. Zákon dědičnosti nyní tvoří základ poznání, formování a vývoje budoucích generací. Ze skutečnosti, že se na potomstvo přenášejí jak zdravé, tak nemocné dědičné faktory, vyplývá nesmírný význam poznání dědičnosti a odpovědnost za zásahy a zlepšení, omezení a podporu pro správné formování budoucích generací. Již v okamžiku početí je určena podstata a hodnota člověka, pokud jde o blaho jeho národa a rasy. Správný výběr partnera je nejen předpokladem zachování druhu, ale také pokračování vysoce hodnotné selekce.“*[205]

---

[205] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

Zákon dědičnosti nacionálněsocialistického světonázoru byl jistě deterministický, ale při utváření osobnosti přisuzoval důležitý význam i prostředí. Pro nacionální socialismus měly faktory jako strava, klima a vzdělání biologický vliv na fyzické a intelektuální vlastnosti, ale klíč k zákonu dědičnosti spočíval v pochopení, že tyto faktory samy o sobě nejsou dědičné. *„V průběhu života se projeví pouze zlomek dědičných vlastností. Každý člověk má velkou pokladnici dědičných faktorů. Prostředí má svůj podíl na formování jedince, ale nemění dědičné vlastnosti. Zachování němectví v různých půdách planety svědčí o síle krve. Jistě, výchova a prostředí mohou některé vlastnosti rozvíjet a podporovat a jiné omezovat, ale základní podstata zůstává nezměněna. Vzhled podléhá mnoha změnám způsobeným prostředím, ale ne dědičná struktura, která za ním stojí. Získané schopnosti nejsou dědičné. Pouze selekcí se dědičné vlastnosti přenášejí. Marxisté a demokraté se velmi pomyslně snažili dokázat, že prostředí může zlepšit osud národů.“*[206]

V očích nacionálního socialismu byla politika zaměřená na vytváření dědičné genetické hodnoty trvalejší a zásadnější než politika zaměřená na zlepšování na základě nedědičných faktorů. Tělesný rozvoj prostřednictvím sportu a zdravé výživy nebo hromadění intelektuálních znalostí prostřednictvím důsledného vzdělávání nebyly vlastnosti schopné se v komunitě udržet, protože se nejednalo o schopnosti přenosné genetickou dědičností. Genetika byla v očích nacionálního socialismu základem kulturního rozvoje a pokroku národů. Na tomto

---

[206] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

základě bylo možné strukturovat trvalou a účinnou zdravotní a vzdělávací politiku.

Evolucionistická syntéza

Úzká vazba mezi světonázorem a biologickými vědami byla pro nacionální socialismus klíčová. SS rozvíjely vysoce vědecký pohled na životní zákony, který šel ruku v ruce s procesem směřujícím k hegemonii nad akademickým výzkumem. SS pomalu začleňovaly vědce do svých řad a připravovaly si kádry s důkladnými znalostmi biologie a genetiky.

Jedním z největších představitelů nacionálněsocialistické genetiky byl lékař a brigádní generál SS *(SS-Oberführer)* Rudolf Mentzel. Nastoupil do „Rady přírodních věd" na ministerstvu školství jako biolog. Byl také jmenován ředitelem „Německého výzkumného svazu", hlavního orgánu pro financování biologického výzkumu v Říši. Mentzel vedl během války veškerý výzkum v oblasti genetiky a biologie, a to ve spolupráci s brigádním generálem SS Konradem Meyerem. Současně SS vytvořila genetický výzkumný ústav Alt-Rehse, jehož ředitelem byl lékař a důstojník SS Hermann Böhm. Himmler také nařídil SS, aby převzala kontrolu nad prestižní univerzitou v Jeně a přeměnila ji na centrum biologických studií SS.

Vedením univerzity pod záštitou světonázoru byl pověřen plukovník SS *(SS-Standartenführer)* Karl Astel, antropolog a vůdce říšského protitabákového tažení. Astel byl v roce 1939 jmenován rektorem univerzity a v této funkci jmenoval další důstojníky SS na klíčové rektoráty. Tak se stalo, že biolog a nadporučík SS *(SS-Untersturmführer)* Heinz Brücher, zoolog a nadporučík SS Gerhard Heberer, major SS *(SS-Sturmbannführer)* Johann von Leers a lékař a kapitán SS *(SS-Hauptsturmführer)*

Lothar Stengel-von Rutkowski společně vytvořili předvoj SS na starobylé univerzitě. Tito důstojníci reprezentovali nacionálněsocialistický světonázor v oblasti genetického a biologického výzkumu a jejich úkolem bylo vytvořit univerzitu podle parametrů moderní biologické vědy.

Richard Weikart ve svém článku „The Role of Darwinism in Nazi Racial Thought" uvádí, že si stačí přečíst některé doktrinální materiály, a dokonce i dobové časopisy a noviny, abychom si okamžitě všimli evoluční a vědecké aury nacionálněsocialistické ideologie. Podle Weikarta nacionálněsocialistické myšlení obsahovalo několik bodů, které byly v souladu s tehdejší vědeckou rigorózností. *„Za prvé přesvědčení, že se člověk vyvinul z primátů. Za druhé evoluční vysvětlení vývoje různých ras, včetně nordické či árijské. Konkrétně věřili, že nordická rasa se stala nadřazenou rasou v důsledku obtížných klimatických podmínek severoevropské doby ledové, definovaných bojem o existenci, v jehož důsledku slabí zahynuli a zůstali jen ti nejsilnější. Za třetí, že diferencovaný evoluční vývoj poskytl vědecké důkazy o rasové nerovnosti. Za čtvrté, rasová nerovnost byla ukryta v rámci nevyhnutelného boje o existenci. Za páté, že způsob, jak v tomto boji zvítězit, spočíval v tom, že se vlastní rasa rozmnožovala plodněji než ostatní konkurenční rasy a získala více životního prostoru. Za šesté, mnozí věřili, že tento darwinismus podporuje kolektivistický ideál."*[207]

Tato vědecká vize umožnila SS zapojit se do akademické produkce důležitého biologického výzkumného materiálu. V

[207] Richard Weikart. *The Role of Darwinism in Nazi Racial Thought*

roce 1940 vydali vědci sponzorovaní SS publikaci „Základy dědičné biologie člověka“ *(Die Grundlagen der Erbbiologie des Menschen)*, kde byl výzkum dědičnosti člověka propojen s novou vědou molekulární biologie. Jedním z hlavních editorů byl důstojník SS Gerhard Heberer. Podle Ute Deichmannové; *„Heberer byl a je považován za jednoho z předních vědců v oblasti evolučního inženýrství, zejména v oblasti člověka. Heberer propagoval myšlenku evoluce s misionářským zápalem a jako člen SS bojoval proti útokům namířeným proti Haeckelovi a teorii evoluce člověka. Hebererovi se dostávalo podpory od Úřadu SS pro rasy a zdraví.“*[208]

Heberer se ve své práci výslovně vyjadřoval k nové orientaci rasové vědy a trval na perspektivách fyziologické budoucnosti, které by umožnily omezit biologickou protiselekci, a to do té míry, že překročil konzervativní názory na rasu a genetiku. Kritizoval; *„Ti z humanitních věd, kteří považovali evoluční teorii za ‚naivní‘ a s nepatřičným pocitem jistoty, pouze ukázali, jak jsou mimo dosah významu této teorie pro pochopení světa a formulaci jasného chápání reality. To platilo i pro 'zcela chaotickou' literaturu, která ... obvykle vedla k bezuzdnému mysticismu.“*[209]

V roce 1942 byl Heberer pod patronací SS editorem významné publikace „Evoluce organismů“ *(Die Evolution der Organismen)*, která shrnovala veškeré evoluční poznatky nacionálněsocialistické říše. Thomas Junker a Uwe Hossfeld ve

[208] Ute Deichmann. *Biologists under Hitler*

[209] Gerhard Heberer citován dle Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

svém objevném článku „Architekti evoluční syntézy v nacionálněsocialistickém Německu“ *(The Architects of Evolutionary Synthesis in National Socialist Germany)* upozorňují na význam této publikace v dějinách západní evoluční syntézy. Pro Junkera a Hossfelda byl přínos nacionálněsocialistických vědců ke globální evoluční syntéze zásadní, ale zároveň do značné míry neznámý. Z vědců, kteří v Německu propagovali „evoluční syntézu“, bylo 70 % členů NSDAP, 30 % SS, 25 % SA, 35 % patřilo k „Nacionálněsocialistickému svazu vysokoškolských učitelů“ a 65 % k „Nacionálněsocialistickému svazu učitelů“. Tentýž výzkum ukazuje, že sektor nejvíce oddaný evolucionismu se soustředil kolem SS. Mezi Hebererovy spolupracovníky na tomto základním textu patřili hlavní vědci nacionálněsocialistické říše, muži jako Hans Bauer, důstojník SS a člen Úřadu pro dědictví předků *(Ahnenerbe)*; Timofeeff-Ressousky; Konrad Lorenz, člen NSDAP; Christian von Krogh, důstojník SS a člen Ahnenerbe; Wilhelm Gieseler, další důstojník SS a člen Ahnenerbe; Hugo Dingler, důstojník SS; Hans Weinert, důstojník SS; a Bernard Rensch, mimo jiné antropologové, genetici, zoologové a botanici. Práce, která se v poválečném období dočkala mnoha vydání, se zabývala na svou dobu velmi pokrokovými otázkami, jako je evoluční vliv velikosti populace, geografická izolace, neznámé náhodné mutace, ale i další faktory ovlivňující vytváření dědičných vlastností, jako jsou migrace, polyploidie, makromutace a další.

Rasová biologie

Nacionálněsocialistický světonázor však při budování svého ideologického základu čerpal z nejnovějších vědeckých poznatků, zejména těch, které se týkaly genetiky a evoluce člověka, což je často mylně považováno za jakýsi druh sociálního darwinismu. Sociální darwinismus, výtvor Herberta Spencera, je liberální interpretací darwinovských a lamarckovských evolucionistických teorií. A jestliže pro nacionální socialismus byly zákony života orientovány na skupinové biologické cíle, pro Spencera se boj o existenci odehrával v individualistickém utilitaristickém rámci. V sociálním darwinismu sklízeli ekonomické výhody nejpřizpůsobivější jedinci. Aby to bylo zajištěno, měl se stát ve Spencerově představě společnosti zdržet zasahování do osobních záležitostí občanů a nevykonávat korektivní nebo podpůrnou politiku, která by omezovala konkurenci a zmírňovala boj. Nacionálněsocialistický evolucionismus mezitím odmítal konkurenci na individuální úrovni, takzvanou „vnitrodruhovou konkurenci“, kterou navrhovaly liberální a konzervativní myšlenkové školy spojené se sociálním darwinismem. Nacionální socialismus byl rasově socialistický a stát se staral o vyrovnání sociálních podmínek mezi jednotlivými občany jako prostředek uplatňování přísných selekčních kritérií. Nacionálněsocialistický stát se při výkonu své regulační moci snažil vymazat to, co považoval za anomálie, které do společnosti vnesl kapitalismus, liberalismus a buržoazní život, a vytvořit rovné sociální a ekonomické podmínky, aby se selekční procesy staly nestrannými, bez umělých či

mimobiologických výhod, jako jsou peníze, kluby politického a náboženského vlivu nebo protiselekční ideologie. Namísto individuálního materiálního prospěchu byli ti nejpřizpůsobivější v nacionálněsocialistické společnosti povinni převzít větší odpovědnost v hierarchii Říše a vybírat si biologicky vhodné partnery pro vytvoření elitních eugenických rodinných jednotek (klanů). Dalším rozdílem oproti typickému západnímu evolucionismu byl jeho mechanistický charakter. Nacionálněsocialistický světonázor byl naopak vitalistický, protože nevysvětloval vesmír jako mechanismus a ponechával konečný motor života záhadou.

Poslední zásadní rozdíl oproti západním evolučním teoriím, a zejména oproti sociálnímu darwinismu, spočíval v tom, jak tyto dvě teorie řešily fyziologickou degeneraci ve společnosti. Zatímco darwinismus volil sterilizaci a genetické změny jako nápravné nástroje v protiselekčních procesech, nacionálněsocialistický světonázor dával přednost uplatňování a posilování kritérií přirozené selekce výukou zákonů dědičnosti prostřednictvím masové výchovy a výběrem partnerů.

Je sice pravda, že nacionálněsocialistický stát se zapojil do eugenických praktik, ale tyto politiky nevycházely z Hitlerova světonázoru, nýbrž z vědců, kteří byli žáky eugenických teorií, jež z velké části vznikly ve Spojených státech. Jedinkrát, kdy se Hitler o těchto praktikách zmínil, a to ve více než tři roky sestavovaných rozhovorech u stolu, se o nich vyjádřil zcela bez nadšení: *„Byl mi ukázán dotazník vypracovaný ministerstvem vnitra, který chtělo předložit lidem považovaným za žádoucí ke sterilizaci.*

Nejméně tři čtvrtiny položených otázek by přemohly mou vlastní dobrou matku. Jedna z nich, na kterou si vzpomínám, zněla: „Proč loď z oceli plave na vodě?" Kdyby byl tento systém zaveden před mým narozením, jsem si docela jistý, že bych se vůbec nenarodil! Proboha, otevřeme okna a nechme čerstvý vzduch, ať odfoukne nesmysly tohoto druhu! Dejte mladé muže do armády, odkud se vrátí osvěženi a očištěni od osmi let takového scholastického bahna!"[210]

Nová nacionálněsocialistická genetická syntéza, nazývaná také rasová biologie *(Rassenbiologie)*, měla evoluční vizi, která čerpala spíše z vědeckého myšlení Ernsta Haeckela než Darwina. Haeckel byl německý přírodovědec 19. století, který přistupoval k evoluční biologické vědě z perspektivy paralelní darwinismu, ale méně mechanistické a bez vědeckého dualismu karteziánského systému. Mluvit o evoluci znamenalo v Říši mluvit o Haeckelovi a světonázoru, který byl do značné míry založen na jeho evoluční vizi. Vědecký předvoj SS na univerzitě v Jeně se věnoval šíření Haeckelova díla a zajišťoval mu zvláštní místo ve vědeckém světě. Časopis SS Biologie *(Der Biologie)* německého přírodovědce neustále vyzdvihoval a energicky oslavoval jeho sté výročí narození. Nejodhodlanějším propagátorem velkého evolučního vědce byl již zmíněný důstojník SS a biolog Heinz Brücher, který se sponzorskou podporou SS vydal první přírodovědcův životopis. Pro Ute Deichmannovou byl Ernst Haeckel velkým prorokem genetické vědy SS. Skupina předních vědců SS, k níž patřili Astel, Brücher,

[210] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

Heberer, Victor Julius Franz, von Leers a také Lothar Stengel-von Rutkowski, byla jeho vytrvalými propagátory a obhájci. Daniel Gasman ve své knize *The Scientific Foundations of National Socialism* klade zvláštní důraz na Haeckelův vliv na nacionálněsocialistickou teorii dědičnosti. Gasman představuje Hitlera, a dokonce i Nietzscheho, jako ovlivněné Haeckeliho teoriemi a antimetafyzickým, vědeckým pohledem na člověka. *„Obdiv k nadřazenosti vědy, povýšený na úroveň filosofie, se v nacionálním socialismu objevuje stále znovu. Dokonce i u nacistů, kteří se o Haeckelovi nikdy výslovně nezmínili, je vliv Haeckeliovy teorie zřejmý. Například u Himmlera biologický pohled výrazně ovlivnil jeho myšlení. Veškerá nacionálněsocialistická literatura byla prodchnuta uctíváním přírody a lpěním na diktátu vědy. Nacismus si Haeckelovy myšlenky zcela osvojil. V Monolozích je jedním z nejpoužívanějších Hitlerových slov Wissenschaft, věda. Z jeho rozhovorů je zřejmé, že se Hitler cítil být spjat s vědeckou a racionální tradicí Evropy. Hitlerovi však bylo jasné, stejně jako Haeckelovi, že věda neznamená zvláštní aplikaci racionální kultury, ale správné čtení přírody. Pro Hitlera nebyl důležitý význam přírody, ale pochopení přírody bylo nutné k popisu světa, jaký je, a je třeba přijmout jeho pravidla. Důvod těchto přírodních zákonů nebo jejich původ se však nikdy nedozvíme.“*[211]

[211] Daniel Gasman. *The Scientific Origins of National Socialism*

Dědictví předků

Novému nacionálněsocialistickému biologismu se podařilo vyvrátit řadu mýtů, které udržovaly původní rasovou politiku nacionálního socialismu ve skutečně slepých uličkách. Vědecká vize dědičnosti vytlačovala vizi zatíženou subjektivitou, kterou se určité skupiny zakotvené v hnutí snažily povýšit na ideologický základ. Tento konflikt vytvářel uvnitř hnutí vážné napětí, které se projevovalo zejména v centru pro výzkum dědictví, nazvaném „Úřad pro dědictví předků" *(Ahnenerbe)*, což byl subjekt vedený Hermanem Wirthem, historikem a filozofem spjatým s mystickým světem německého nacionalistického hnutí.

Wirthova kariéra byla plná kontroverzí; ty hlavní se týkaly jeho metodologického nepořádku, který mnozí označovali za fantaskní a nepříliš důsledný. Wirthův výzkum byl zaměřen na archeologickou minulost a permanentně se prolínal s legendami pochybného původu, které v konečném důsledku podkopávaly vědecké cíle SS. Bernard Mees ve své knize The Science of Swastika líčí neudržitelnou situaci, v níž se nacházel Úřad pro dědictví předků. *„Himmler v dopise z října 1936 poznamenal, že Wirth trpí nedostatkem disciplíny, a snažil se mu domluvit, aby se nepouštěl do takových hloupostí. Předchozí měsíc Hitler na výročním sjezdu strany napadl myšlenku atlanťanského nordicismu, navíc se množila kritika i uvnitř Ahnenerbe. V roce 1937 byla Wirthova*

nezávislost omezena, byl jmenován čestným předsedou a následně v následujícím roce vytlačen na okraj dění.“[212]

Wirthova pozice klesla na minimum a s ním i romantický přístup k indogermánskému dědictví. *„Postupně po Wirthově pádu došlo v prvních letech války k radikální změně zaměření. Po jeho nahrazení Waltherem Wüstem, důstojníkem SS, intelektuálem a rektorem mnichovské univerzity, začíná Himmlerem požadovaná etapa profesionalizace. Zmizel přístup k minulosti zahrnující mystiku a fantazii.“*[213]

Tato změna metodologického zaměření znamenala přesměrování práce výzkumného centra od studia historického a kulturního dědictví k biologickému a genetickému výzkumu. Příkladem nového směru byla expedice do Tibetu pod vedením zoologa a majora SS *(SS-Sturmbannführer)* Ernsta Schäfera, jejímž hlavním cílem byl sběr semen pro vytvoření Ústavu SS pro genetiku rostlin na zámku Lancken-Granitz, který vedle genetických výzkumníků, jako byl SS *(SS-Hauptsturmführer)* Konrad von Rauch, řídil i podpraporčík SS *(SS-Untersturmführer)* Heinz Brücher. Studium jednoduchých semen a organismů bylo v té době nejlepším způsobem, jak provádět genetický výzkum, a všichni biologové světa se snažili mít sbírky, s nimiž by mohli experimentovat. Brücher a von Rauch cestovali po Evropě a hledali vzorky pro genetický výzkum a jeho využití v rasové politice. Na Ukrajině se jim během války dostala do rukou kořist

---

[212] Bernard Mees. *The Science of Swastika*

[213] Tamtéž.

v podobě největší světové sbírky semen sovětského badatele Trofima Lysenka. To byla jedna z nejvíce neznámých kapitol boje mezi nacionálněsocialistickým a sovětským světonázorem. Sovětský stát orientoval svůj genetický výzkum prizmatem lamarckismu, vědeckého proudu založeného Jeanem-Baptistem Lamarckem, který vycházel z teorie hybridizace genů a evoluce druhů prostřednictvím mutací ovlivněných prostředím. Pro Lysenka - kterého Stalin přeměnil na oficiálního genetika zemědělského plánování - mohly být geny „převychovány" prostřednictvím vnějších faktorů. Sovětská genetika, stejně jako liberální věda západní Evropy, tvrdila, že geny lze automatizovat a transformovat s cílem přizpůsobit se prostředí v jakémsi evolučním sebeuvědomění, které nepotřebuje přírodní selekci. Nacionálněsocialističtí vědci naopak tvrdili, že to není možné, protože právě selekční procesy rozhodují o tom, které geny, zrozené náhodou z mutací, a nikoli z biologického pseudovědomí, jsou v boji o existenci úspěšné.

Rasová biologie založená na evoluční syntéze otevřela nové možnosti pro nacionálněsocialistickou politiku regenerace. Byla ponechána romantická a pseudomystická vize minulosti a antropologická věda posedlá fixními fyzickými typy a údajnou původní čistotou. *„Debata o rasové otázce byla geneticky podmíněná. Rasová antropologie potřebovala argumentovat, že rasové typy jsou stálé, a nemohla nabídnout dynamický a progresivní pohled na německý národ. Stará rasová antropologie s konzervativním a nostalgickým pohledem se příliš nehodila k revoluční a radikální eugenické utopii nové genetiky. Akademická antropologická alchymie sice umožňovala*

rekonstruovat protojazyky, rasové typy předků, ale šlo jen o cvičení na papíře. Z toho nemohl vzejít žádný politický program. To se jasně ukázalo v prvních letech režimu, kdy byla tato frakce antropologů neutralizována. Nacismus potřeboval nabídnout definici pokroku národa, která by umožnila spojit genetickou dědičnost s dědičností získaných vlastností. Rasový materialismus vůbec nepřipouštěl, aby individuální nebo kolektivní vůle ovlivňovala osud národa. Tento rasový pesimismus měl kořeny v teoriích Gobineaua a Spenglera a stal se intelektuálním terčem nacistické vědy. Moderní věda nabízela teoretický rámec, v němž bylo možné pochopit degeneraci a vyhnout se jí, a proto hrála zásadní roli v pokrokovém pohledu nacismu založeném na rasově očištěném národě. Tento model smiřoval vědecký univerzalismus s Volkisch partikularitou a ukazoval, jak může nadřazenost přírody a přírodních procesů existovat souběžně s požadavky kulturní nadvlády nad prostředím, navíc doplňoval determinismus s voluntarismem, vědou a ideologií a nabízel dynamickou a vitální budoucnost německého národa.“[214]

[214] Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*

Velký důvod organismu

Nacionálněsocialistická biologická věda však dokázala víc než jen rozšířit vyhlídky na nové cesty evolučního vzestupu. Nacionálněsocialistická biologie znamenala také rozchod s historickou antropologií, protože nacionálněsocialistický zákon dědičnosti stál v rozporu s tradičním západním způsobem chápání lidské podstaty.

Západní tradice od svých počátků rozdělovala člověka na tělo, duši a ducha, což je perspektiva, která vylučuje určité lidské schopnosti člověka z oblasti přírodních zákonů. Pro Západ je tělo jakousi nádobou, entitou podřízenou duši a racionalitě mysli. Nacionální socialismus se tak střetl se všemi světonázory, které hledaly zdroj lidské podstaty v mimobiologických skutečnostech. *„Dnes se nacházíme uprostřed další revoluční éry. Vědecké revoluční chápání genetiky a rasy našlo politické vyjádření v nacionálněsocialistickém světonázoru. Opět se hroutí svět povrchností, svět, který zakrýval pravou podstatu lidstva a vztah těla, duše a ducha. Základem křesťanského světonázoru je učení o oddělení těla a duše. Podle tohoto názoru duše a duch patří do světa nezávislého na fyzickém, osvobozeného od přirozených vazeb, a dokonce jsou do jisté míry schopny osvobodit lidské tělo od jeho přirozené skladby. Lidská duše neexistuje nezávisle na těle, jak se snaží učit církev. Tělo a duše tvoří neoddělitelnou jednotku. Tělo je projevem duše. Je velkým úspěchem, že rasová teorie uznává tuto jednotu těla, duše a ducha a chápe je jako*

celek, který se řídí věčnými přírodními zákony.[215] *Na obzoru je nová epocha, možná ještě revolučnější než ta, kterou zrodilo Koperníkovo dílo. Představy o člověku a lidu, které dominovaly po tisíciletí, se hroutí. Mendel jako první objevil zákony genetiky a otevřel tak cestu k pochopení jednoho z největších Božích tajemství přírody a pokračování života. Genetika nám říká, že znaky přecházejí v nezměněné podobě z generace na generaci a že duchovní vlastnosti se dědí s tělesnými."*[216]

Podle Zákona dědičnosti se úspěch měřil jako míra, do jaké člověk znovu získal svou přirozenou podstatu. Základním aspektem Zákona dědičnosti a obecněji zákonů světonázoru bylo chápání člověka jako privilegované živé bytosti, která se však svou podstatou neliší od všech ostatních živých bytostí. *„Stejně jako vše v přírodě podléhá i dědičnost neměnným zákonům. Zákon dědičnosti, stejně jako všechny životní zákony, platí pro rostliny, zvířata i člověka. A dědičné jsou nejen fyzické vlastnosti, ale také psychické a intelektuální."*[217]

Světonázor jasně říkal, že duše a duch jsou evoluční nástroje, které zahrnují úžasné věci a povznesly člověka nad ostatní pozemské tvory, ale i tak to všechno řídí zákon dědičnosti

---

[215] Dr. Alfred Rosenberg ve svém díle *Mýtus 20. století* vyzdvihuje tento prvek učení, který nazývá „rasovou duší": *„Hodnoty rasové duše, které jsou hnací silou tohoto nového obrazu světa, se však ještě nestaly živým vědomím. Duše znamená rasu viděnou zevnitř. A naopak, rasa je vnější stránkou duše. Probudit rasovou duši k životu znamená uznat její nejvyšší hodnotu a pod její nadvládou přidělit ostatním hodnotám jejich organické postavení…"* – pozn. překl.

[216] SS-Hauptamt. *Rassenpolitik*

[217] SS-Hauptamt. *Glauben und Kämpfen*

jako každá jiná biologická vlastnost. Pro nacionálněsocialistické intelektuály byly duše a duch součástí biologismu, neoddělitelnou součástí lidské tělesnosti. *„Co se dědí? Všechno, co tvoří člověka na fyzické, duchovní a duševní úrovni."*[218]

V zákoně dědičnosti bylo tělo vnímáno jako entita panství, biologický zdroj vůle k přežití. *„Stejně jako ostatní živé bytosti je i člověk součástí bohaté rozmanitosti Země. Jako součást přírody jako celku podléhá obecným zákonům života, přestože je mu díky jeho psychoduchovním schopnostem přisouzen partikularismus, který ho pozvedá výrazně nad rostliny a zvířata. Navzdory těmto velkým schopnostem je však nesprávné oddělovat ji od přírody. Ze zákonů života vyplývá, že člověk je fyzická, psychická a duchovní entita a jen díky harmonii těchto tří sil může člověk dosáhnout vyšší hodnoty. Nebiologické myšlenkové systémy mají tendenci tuto jednotu tříštit a budovat svůj svět buď mechanisticky, nebo výhradně duševně a duchovně, popírajíce tělo."*[219]

Pro Alfreda Bäumlera, oficiálního nacionálněsocialistického filozofa biologismu, byla tělesnost mnohem složitějším fenoménem, než by se na první pohled mohlo zdát, fenoménem, který zahrnoval aspekty duše a ducha. To, co západní tradice nazývala tělem, byla pro Bäumlera abstrakce, která redukovala fenomén těla na chladnou instinktivní entitu, která ponechávala stranou jeho psychické a racionální aspekty. Pro Bäumlera,

---

[218] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Anonymní*

[219] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

navazujícího na Nietzscheho odkaz, byla tělesnost zcela jedinečně lidská, z níž vyzařoval pocit jednoty a vědomí člověka, jeho bytostného Já. *„Duše, která je pro idealisty nesporně velmi zajímavá, se stala přitažlivým a záhadným pojmem, ale možná, říká Nietzsche, že tělo je ještě lákavější a záhadnější. Tělo je nejdokonalejším projevem Vůle k moci, jevem, jehož jsme nyní nejzřetelněji svědky. Nietzscheho filozofie je v podstatě oslavnou písní na skutečnost těla. Je to filosofie pravého helénského instinktu.“*[220]

Pro nacionální socialismus byl podstatou jedince jeho biologický základ. V těle existoval přirozený řád nezatížený abstraktními teoriemi. Nietzsche tento biologický řád nazýval „Velký rozum těla“. Tělesnost sama o sobě byla *Vůlí k moci*, protože lidská, zvířecí, rostlinná i buněčná fyziologie působí podle vzoru neustálé asimilace, přijímá okolí, aby je integrovala do bytosti. Byla to věčná válka na všech úrovních, od buněčné úrovně až po úroveň složitě strukturovaných organismů. Při tom všem „Velký rozum“ přijímal to, co se mu postavilo, asimiloval to a zpracovával, čímž kompenzoval jeho vlastní rozklad. Bez této *Vůle k moci* bylo pro nacionální socialismus přežití nemožné. Pro nacionálněsocialistický světonázor neměly buňky, bakterie a vůbec každá biologická entita žádné znalosti o filozofických spekulacích nebo dogmatech intelektualismu, jednaly pouze podle „Velkého rozumu těla“ a jeho *Vůle k moci*, která se vždy osvědčila při zachování života.

---

[220] Alfred Bäumler. *Nietzsche, der Philosoph und Politiker*

Nová racionální věda

Podle nacionálního socialismu moderní západní tradice, která se nespokojila se svým již zavedeným dualismem, dále rozdělila duševní funkce na dvě části. Na jedné straně duši a na druhé straně ducha neboli rozumovou schopnost *(Geist)*. Podobně jako středověký dualismus, který duši umístil do říše za biologickými hranicemi, učinil západní racionalismus totéž s rozumem.

Západní filozofie důsledně uvažovala o rozumu jako o entitě oddělené od těla. Leibnitz stanovil nadpozemský domov rozumu v „monádě", jakési platónské ideji, entitě, z níž vychází intelekt. Kant ji umístil na metafyzický ostrov „čistého rozumu", místo, kde žije podstata věcí, takzvaná „věc sama o sobě". Hegel stanovil, že intelektuální vědomí vychází z absolutního a univerzálního vědomí. Vztah mezi absolutním vědomím a partikulárním vědomím byl takzvanou „fenomenologií ducha". Pro Reného Descarta, otce západního racionalismu, existovat znamenalo myslet, a proto podstata člověka spočívala v mysli. Právě v době, kdy se do popředí dostávala moderní věda a racionalismus, představil Nietzsche svůj koncept „Velkého rozumu těla", který veškerou lidskou vitalitu a racionalitu přisuzoval biologii a fyziologickému „Velkému rozumu" těla, své *Vůli k moci*. Nacionální socialismus se tak střetl se západní vědeckou tradicí a spojil se s Nietzscheho biologismem.

Pro nacionálněsocialistického filozofa Alfreda Bäumlera bylo západní dualistické rozdělení pouze iluzí mysli, která sama sebe chápala jako oddělenou od přirozené reality. *„V tomto*

zkresleném a zastřeném pohledu se objevuje veškerá realita: místo bojujícího života se vytváří imaginární svět, v němž je vše viděno skrze duchovní hodnoty vědomí. Tato perspektiva se uplatňuje i na život; existence se stává monstrem, něčím, co je třeba odsoudit. Omyl filozofů spočíval v tom, že jednotě vědomí přisuzovali to, co ve skutečnosti bylo jednotou síly, to, co Nietzsche nazval Vůlí k moci.“[221]

Pro Bäumlera a jeho odrůdu nietzscheánského biologismu bylo ego, mysl nebo vědomí, pouze částí celku člověka, částí, jejíž význam byl značně nadsazen, což vytvářelo přetíženou individualitu, izolovanou od světa. Na Západě bylo Já chápáno jako nejvyšší vědomí, rozum - duch *(Geist)*, centrum jedince, neměnná bytost se schopností přesahovat tělo. Pro Nietzscheho však bylo moderní Já opakem vědomého prožívání Vůle k moci, bylo spíše introspektivním potlačením či přesměrováním této vůle, která místo aby se promítala do světa, byla naopak vnitřně potlačena. Pro Nietzscheho byli tvůrci ega otroci indoevropských národů, kterým jejich páni bránili v uvolnění jejich *Vůle k moci* a jejich tvůrčí síly, propadli mentálním procesům internalizace zmíněné vůle. Nietzschem popsanou internalizaci *Vůle k moci* interpretoval Bäumler také jako zdroj vzniku západního Já. *„Základní chybou je absurdní přeceňování jednotného vědomí, bytosti, která cítí, myslí a chce. Tato bytost je nazývána myslí, duchem.“*[222]

---

[221] Alfred Bäumler. *Nietzsche, der Philosoph und Politiker*
[222] Tamtéž.

Duch, rozum, byl pro Hitlera velmi cenným nástrojem, který umožňoval vynalézavou abstrakci, pokud se neztratil v úvahách, které ho vzdalovaly od zákonů života. Pro nacionální socialismus nebyla tato deduktivní schopnost dána člověku univerzálním vědomím nebo absolutním rozumem, ale byla výsledkem tisíciletého evoluční selekce. Pro Hitlera civilizace potřebovala mentální procesy, logiku a intelektualitu, ale tyto procesy se nikdy neměly vzdálit od fyziologických zákonů. Nacionální socialismus nepožadoval iracionalitu nebo ztrátu instinktů, ale naopak zdůrazňoval nutnost neodpojovat racionální a deduktivní funkci člověka od biologického rozumu, který je společný všem organismům na zemi, od oné neúprosné logiky založené na zákonech existence. *„Ony vůbec budou materialistické zájmy zesilovat měrou, kterou se budou vytrácet ideální duševní aspekty. Čím primitivnější je duševní život člověka, tím se stává animálnějším, až bude nakonec za jediný účel svého bytí považovat příjem potravy. Národ proto může klidně unést jistou nouzi materiálních statků, je-li mu poskytnuta náhrada ve formě nosných ideálů. Nemají-li se však tyto ideály zvrhnout v národní zkázu, pak nikdy nesmí jít jednostranně na úkor materiální obživy, což by ohrozilo zdraví národního organismu. Vyhladovělý národ se totiž v důsledku svého podvyživení buď fysicky zhroutí, anebo mu nezbude než vyvolat změnu situace, v níž se nachází. Po fysickém zhroucení ovšem dříve či později následuje zhroucení duševní. Potom je ale konec i všem ideálům. Ideály jsou tudíž zdravé a prospěšné jen do doby, dokud pomáhají zvyšovat vnitřní i celkovou sílu národa tak, aby v konečném důsledku prospěla úspěšnému vedení životního boje. Ideály, které tomuto účelu*

neslouží, jsou zhoubné, i kdyby se navenek tisíckrát zdály být krásné, protože národ více a více vzdalují od reality života."[223]

Nacionálněsocialistický světonázor tedy nepopíral rozum, ale jeho dualistické chápání. Ernst Krieck, jeden z nejvýznamnějších filozofů hnutí, důstojník SS a jeden z tvůrců tohoto nového vědeckého přístupu, trval na tom, aby se nedostal do rozporu s vytvářením iracionální vědy. Pro nacionální socialisty byla věda abstraktním produktem evolučního nástroje zvaného rozum, a dokud zůstane v přirozeném řádu zákonů života, bude její působení nadále vytvářet důležité pokroky a vynálezy, které umožnily rozvoj lidstva. Teprve když rozum upadl do dualistických ideologií a spekulativních doktrín, které jej abstrahovaly od biologické reality, stával se tento mentální nástroj nebezpečnou protiselekční zbraní. *„Královna Rozum je začleněna do většího celku, jehož je služebnicí, i když stále důležitou součástí. To je v souladu s cíli budoucí vědy nacionálního socialismu, jejíž povaha je a zůstane v mezích racionální vědy. Iracionální věda je rozporuplná. Věda však neplyne z epistemologické pravdy nezávislé na čase a lidech. Místo toho jedná v souladu se světonázorem. Věda není pohlcena událostmi světa, nacházejícími se na věčném a neměnném ostrově čistého rozumu, spíše je v důsledku svých cílů, metod a hodnot integrálně začleněna do událostí života národů. Věda není založena na mechanickém aparátu čistě automatizovaného rozumu jako v podobách kantovské senzibility, spíše jsou její racionální základ a kategorické pojmy vždy omezeny nevyčerpatelnou rezervou lidské existence a rasy,*

---

[223] Adolf Hitler. *Zweites Buch*

vždy se přeformulovávají podle situace a cílů, které jsou v danou chvíli k dispozici. Neexistuje tedy žádný čistý rozum, žádná absolutní věda, ale spíše forma racionality, vědy a epistemologických pravd platných pro národ, rasu, historickou situaci.“[224]

Podplukovník SS (SS-Obersturmbannführer) Dr. Rudolf Frercks v textu schváleném s pečetí doktrinální čistoty zastával stejný názor jako Krieck. Podle Frerckse se intelektuální schopnosti rozvíjely prostřednictvím dědičných základů spolu s kulturními vlivy. Mezitím se pro Frerckse západní racionalismus vždy snažil překonat biologickou realitu tím, že její původ kladl mimo fyziologii. A i když západní racionalismus nabýval podoby materialismu nebo monismu, hledal mimobiologickou rovinu pro vysvětlení rozumu, jinak rozumové schopnosti podléhaly genetickému determinismu, což západní racionalismus kategoricky odmítal. *„Staré hodnoty liberálního a nebiologického způsobu myšlení se zhroutily v trosky a nyní, když se ptáme po vrozeném charakteru, po biologické hodnotě člověka, stojíme na křižovatce mezi včerejškem a zítřkem... I když kalkulace (Verstand) a zákony logiky mohou být na celém světě stejné, jsou jen jednou částí života. To proto, že během logického sledu myšlenek je nejen to, co si myslím, ale i to, co cítím a prožívám, a především to, co s tím dělám, velmi pravděpodobně jiné u Němce než například u Žida, a to dokonce tak odlišné, že na základě našich zkušeností můžeme dojít k závěru, že existuje velmi široká škála rozdílů v dědičných sklonech a rasovém složení těchto dvou národů. Liberální myšlení označilo tento závěr za*

---

[224] Ernst Krieck. *Völkisch-Politische Anthropologie*

nevědecký, protože rasové rozdíly, zejména v duševní a psychické oblasti života, nelze měřit, vážit ani počítat, a v důsledku toho odmítlo hodnocení rasových rozdílů mezi lidmi a jejich významu pro běh dějin a kultury národů. Nacionální socialista říká: „Rasa je skutečnost, neboť kdykoli jdu světem s otevřenou myslí, denně ji pozoruji, prožívám a pociťuji její účinky.“[225]

Pro Arnolda Gehlena, filozofa a sociologa NSDAP, vedlo hledání původu rozumu v mimobiologické rovině k pohledu na dějiny člověka jako na hledání metafyzického zdroje vědomí. Gehlen se odvolával na hegelovský idealismus, který popisoval stále se zrychlující cestu od primitivního vědomí k absolutnímu poznání, myšlenku, která neuvažovala o tom, že by biologický rozklad mohl tuto cestu transcendentního osvícení změnit a vést k intelektuálnímu ochuzení. *„Je to vysoká existenciální zkušenost formulovat nové relevantní problémy, vidět je v novém světle, zavrhnout ty, které postrádají obsah a staly se konvenčními, a přehodnotit smysl jiných, dávno zapomenutých. Filozofie však nevyřeší ty myšlenkové vzorce, které se skrývají za falešnou hegelovskou doktrínou. Namísto toho jsme naznačili rychlý rozpad právě oné kultury myšlení, která je vyčerpáním kategorií, dalo by se jít tak daleko, že bychom ji mohli nazvat krajním ochuzením zmateného jazyka, nepochopitelnou degenerací téhož orgánu, který umožňuje vyšší a hlubší myšlenkový proces, jenž byl ověřen v posledních staletích.“*[226]

---

[225] Rudolf Frercks. *Das rassische Erwachen des deutschen Volkes*
[226] Arnold Gehlen. *Der Staat und die Philosophie*

Odmítání idealistického dualismu a racionalismu ze strany nacionálněsocialistického světonázoru vycházelo z představy, že tyto myšlenky jsou zakořeněny v německé společnosti, a proto představují problémy, které je třeba řešit. Neznamenalo to však útěk od kontinentální filozofické tradice, intelektuálního dědictví Descarta, Leibnitze, Kanta a Hegela, jen proto, aby skončil u jiné západní teorie mysli, anglického empirismu Locka a Huma. S touto poslední filosofickou tradicí se drasticky střetl i nacionálněsocialistický genetický determinismus, pro nějž se člověk rodil s prázdným vědomím, do něhož si vtiskoval realitu prostřednictvím přímého kontaktu smyslů s věcmi, subjektu s objektem. Nacionálněsocialistický světonázor nebyl empirický, idealistický, dualistický, monistický, metafyzický, materialistický, atomistický ani postmodernistický. Tyto kategorie odrážejí myšlenkové školy, které měly s nacionálněsocialistickým světonázorem určité paralely, ale i nesmírné rozdíly, takže snaha o stanovení intelektuální genealogie vede pouze ke zmatku. Světonázor byl novou filozofickou ideologií, novým způsobem myšlení.

Výjimečná cesta

Pro nacionální socialismus musel program rasové politiky skoncovat s dualismem a znovu spojit ducha a duši v základní životní jednotku, která podléhá stejným zákonům. Zákon dědičnosti, stejně jako zákon selekce, neměly šanci stát se základními zákony pro člověka, pokud by nepůsobily v jeho živé celistvosti. Pro nacionální socialismus byl rozum buď součástí biologie, nebo byl součástí mimobiologického útvaru, přičemž druhá možnost představovala neřešitelné vědecké problémy. Tuto tendenci k překonání dualismu mysli a těla však nelze označit za monismus. Monismus neboli představa, že existuje pouze jedna univerzální podstata, vede k materialismu, který neodpovídá křížové výpravě světonázoru. Nacionální socialismus stál spíše jako alternativa k materialismu a idealismu, dualismu a monismu, jako nová kulturní cesta, kde tělo a duše neboli příroda a mysl nebyly založeny na nesmiřitelných podstatách, ale na sdílené podstatě; i když si při sdílení podstaty zachovávaly vlastní vymezené a autonomní pole působnosti.

Walther Groß, šéf rasové politiky NSDAP, rozlišoval nacionálněsocialistickou vědu jako nový biologický přístup, odlišný od karteziánské vědy a metafyzické tradice. Hutton podává zprávu o tomto novém přístupu: *„Groß zdůrazňoval holistickou jednotu a totalitu 'života' a odmítal umělé oddělování mysli a těla, stejně jako marginalizaci těla ve prospěch duševního a duchovního, což zanechalo nezdravý postoj k tělesným potřebám a pudům, vedoucí k přesvědčení o jejich hříšnosti nebo jejich*

nepřirozenému potlačování. Großův intelektuální útok rozlišoval tři druhy rasové teorie: materialistickou neboli fyzikalistickou rasovou teorii, dualismus mysli a těla [Ludwiga] Clausse a nacionálněsocialistickou rasovou teorii, která obnovovala vědeckou rasovou teorii, a to prostřednictvím starobylé árijské myšlenky jednoty mysli a těla.“[227]

Toto oficiální odmítnutí dualismu bylo uvedeno do praxe prostřednictvím ministerstva zdravotnictví vedeného Gerhardem Wagnerem. Podle Geoffreyho Cocka: *„Gerhard Wagner zdůrazňoval, že je důležité ocenit celistvost jedince a vztahy mezi tělem a myslí.“*[228]

Pro Jaye Hathewaye, který studoval ideologii ve vedoucích střediscích SS, byla vitalistická integrace člověka heslem nacionálního socialismu. *„Mělo se za to, že tento holistický přístup k jedinci a jeho rozvoji vytvoří jednotu těla, duše a ducha ne nepodobnou obrazu starých Řeků. Člověk byl považován za jednotu, která nebyla rozdělena na tělo a duši, ani nebyl národ oddělený od státu a kultury.“*[229]

Úkol založit nový vědecký přístup, který by překonal dualismus, vyžadoval novou vědeckou metodu. To je takzvaná zvláštní cesta *(Sonderweg)* nacionálněsocialistické vědy. Tato cesta byla alternativou k dualismu mezi tělem a myslí, životem a ideou, přírodou a vědou a zároveň alternativou k

---

[227] Christopher M. Hutton. *Race and the Third Reich*
[228] Geoffrey Cocks. *Psychotherapy in the Third Reich*
[229] Jay Hatheway. *In Perfect Formation*

materialistickému monismu. Tyto pokusy o sjednocení obou aspektů existence začaly ještě před nacionálním socialismem přehodnocením Nietzscheho a takzvané „filozofie života“ *(Lebensphilosophie)*. Některé z těchto pokusů však směřovaly k vymýcení významu mysli, vědecké metody či rozumu, nebo se alespoň snažily do vědecké metody vložit předracionální obsah životních podnětů. Již filosof výchovy SS Ernst Krieck upozorňoval, že věda nemůže být iracionální, protože by to znamenalo rozpor. Řešení problému tedy nespočívalo v obětování vědy a rozumu ve prospěch pudu, ani v obdaření racionální sféry iracionálním obsahem. Aniž by nacionálněsocialistická vědecká filozofie upadla do antagonistického dualismu, vytvořila systém, který udržoval jasné hranice mezi instinktem a rozumem či myslí, přičemž oběma dával organický nádech. Filosofickou syntézu této zvláštní cesty jasně rozvinul Hugo Dingler, důstojník SS a filosof vědy.

Podle Dinglera nemohla být vědecká teorie založena na abstrakcích, na odtržení mysli od světa. Teorie a metoda musely vycházet z reálného světa, z vitálních podnětů, které Dingler nazýval „primárním bezprostředním životem“. Teprve pak by věda měla etiku odpovídající lidské přirozenosti. Vědecké lešení je možné postavit pouze na základech reálného. Pro Dinglera to byla indoevropská a řecká metoda. A ačkoli se to zdálo být samozřejmé, nebylo to mezi lety západního myšlení běžné, ale výjimkou. Pro západní vědu se jako určitý základ jeví pouze mysl. Dingler vyzval k iniciaci nové metody, která by vycházela

z tohoto předracionálního zdroje, ale která by byla strukturována do racionální podoby. To, co Dingler nazval „metodou", byl nový vědecký systém vycházející z předracionality a jejího vitálního pulsu, ale s jasně stanovenými hranicemi, které tvořily racionální základ. V Dinglerově metodě se spojovala mysl a příroda.

Podle Dinglera věda vychází ze života tak, že je třeba mít stále na paměti vazby, které umožňují strukturovat myšlenky. Vědecké propozice by měly vycházet z tohoto vitalistického a přirozeného základu. V okamžiku, kdy by byl příměr iniciován prvním vědeckým krokem, by byla stanovena hranice mezi životem a systémem. Za „systémem" stál vitalistický pohon, před ním byly propozice a vědecké lešení. Tyto kroky byly pro Dinglera železnými zákony, které vycházely z konkrétního. Byly to pro něj zákony mechaniky, geometrie a klasické kinetiky objevené touto metodou, které se s moderní vědou ztratily. *„První základy metody tedy spočívají výhradně v aktivních operacích, jinými slovy ve schopnosti je předem formulovat, nikoli v propozicích, axiomech, poučkách, principech atd... Metoda tedy nemá kořeny v metafyzické „mentální sféře", ale spíše v primárním bezprostředním životě. Vůle k cíli definitivních zákonitých tvrzení totiž vychází z vitálního života, který předchází veškeré takové produkci vědy; ta je pouze nástrojem, tj. nástrojem života. Podobně mi dovolte říci také slovo o tom, do jaké míry metoda vychází a nevychází z „já"... Metoda nemá kořeny v tomto individuálním empirickém „já"; spíše vychází z vůle dosáhnout rostoucího definitivního zvládnutí reálného světa pomocí zákonitých výroků.*

Metoda tedy nakonec vychází ze společenského určení cíle a vznikla v rámci určité lidské skupiny, starověkých Řeků, a tedy i západních indogermánských národů... Protože pouze „já“ může skutečně provádět příslušné individuálně požadované činnosti, musí metoda formulovat své pokyny k jednání z hlediska „já“ Nicméně metoda má kořeny v těch hlubinách, z nichž vyplývají konečná cílová určení života.

Z popsaných základů nyní postupně - tj. následnými kroky, které všechny spočívají na předchozích krocích - budujeme všechny ty metodické operace pro získání definitivních všeobecně platných a objektivních zákonitých tvrzení pro reálný svět, které splňují naše výše uvedené požadavky. Tuto strukturu budeme zkráceně nazývat „systém“.

Je zde naznačena hraniční čára mezi plně podloženými propozicemi systému a všemi ostatními, „presystematickými“.... Dřívější hranice byly například mezi myšlením a bytím, myslí a hmotou, ideou a skutečností atd. Ty jsou sice často prakticky velmi užitečné a důležité, ale při bližším zkoumání se ukazuje, že nejsou zcela ostře vymezené, ba dokonce ani zcela ostře definovatelné.

Metoda ukazuje, že se mezi ně vkládá třetí možnost: „metodicky reálné“. Jedná se o realizace idejí, které sami uměle podnikáme. Nejsou tedy idejemi, ale nejsou ani „přírodou“... Je to námi utvářená příroda podle našich idejí.

Tyto zákony jsou věčné, to znamená, že nepodléhají změnám, neboť elementární stavební kameny jsou samy o sobě určité a jsou neměnné z podstaty svého metodického původu.“[230]

Podle Dinglera „objev“ mysli, který učinili zakladatelé moderní vědecké metody, dal dualistický základ celé západní vědecké filozofii. Filozofický základ moderní vědy byl pro Dinglera založen na předpokladu, že mysl je odlišná od přirozeného života, neboť pro moderní vědu byla jedinou entitou schopnou tvořit vědu racionální mysl, Já, duch. Součástí současné metodologické chyby bylo pro Dinglera to, že tytéž abstraktní teorie, vytvořené z ničeho, byly zodpovědné za vytváření vědeckých nástrojů k testování sebe sama. Podle Dinglera i ti nejracionálnější vědci současnosti, ignorujíce tento filozofický základ, nevědomky upadli do dualistické, vědecké struktury, kde se mysl prezentovala jako subjekt oddělený od přírody a jejích zákonů. Dingler se domníval, že vědecké teorie vycházely z předpokladu, že mysl má nadpřirozenou schopnost chápat realitu, formu, která přesahuje fenomén a smysly vnímaný chaos. Pro filosofa vědy byl však život sám ve své nedualistické podobě v předsystémové. V předsystémovém bylo bohatství a hojnost, vůle k životu, kterou vyzdvihovaly vitalistické filosofie a dokonce i nacionálněsocialistický biologismus. Dingler však důrazně upozornil, že toto vitalistické bohatství je silou, která má stanovit cíle a usměrnit vůli, nikoliv strukturovat vědecký systém. Do této oblasti vstoupila

[230] Hugo Dingler. *Methodik statt Erkenntnistheorie und Wissenschaftslehre*

racionalita jako evoluční nástroj, a přesto se komunikační nádoba nikdy neztratila. Nacionálněsocialistická věda se hodlala strukturovat, aniž by ztratila ze zřetele svůj biologický původ, aniž by hledala svůj původ na ostrově čistého rozumu, ale v hlubinách „Velkého rozumu těla“. *„Problém vztahu myšlení a bytí - jakým se zabýval Kant... pro tuto [metodu] již neexistuje. Zdroj všeho bezprostředního, individuálního a zakoušeného spočívá také v předmetodickém. Zde ještě nejsem rozdělen na tělo a duši... Zde jsem ještě vitální jednotou vůči všem takovým pozdějším pojmovým dělením... Tato prvotní skutečnost nese onu charakteristiku, kterou dnes někdo rád nazývá 'celostní'.*

[Ale] pojem holistického nemůže být pojmem systému a že všechny pokusy učinit jej takovým musí nutně vést k chybám... není třeba porušovat holistickými iracionalismy logickou určitost a důslednost metodického systému. Primární život, jehož je systém pouze instrumentálním derivátem, musí být jediným přirozeným místem veškerého holismu.

Zatímco řecká antika se v podstatě pokoušela o tvrzení o objektivním bytí, od Descarta se těžiště přesunulo na samotného tvůrce a na „já“, Zatímco do devatenáctého století a v něm se vždy usilovalo o jakési „čisté poznání“, v první třetině tohoto století převládly tendence, které kladou důraz na „život“. Pragmatismus a Lebensphilosophie byly formami této nové myšlenkové vlny...

Metoda sice nemůže přijmout naprostý iracionalismus a mnohonásobnou magii některých směrů Lebensphilosophie, ale dobře ví, že celý výmysl vědy vychází z primárního života... že nespočívá v

kdesi se vznášejících „pravdách", které má věda (nevysvětlitelným způsobem) vybírat, nýbrž že tyto pravdy exaktní vědy vycházejí nakonec z cílevědomého chtění a jednání „já" a že pro to nejsou a ani nemusí být o nic méně určité, přesvědčivé a exaktní než stále tak racionalisticky pojaté poznání čistého rozumu a idealistického realismu. Protiklad mezi jednostranným metafyzickým racionalismem a stejně jednostranným chaotickým a iracionalistickým mysticismem přírody zmizel, neboť každý z nich dodal své únosné prvky, každý na svém místě, skutečně únosnému systému myšlení."[231]

[231] Hugo Dingler. *Methodik statt Erkenntnistheorie und Wissenschaftslehre*

Soumrak model

Podle Nietzscheho dojde k přehodnocení všech hodnot teprve tehdy, až bude překonán dualismus, základ Západu. Tímto západním dualismem se rozumí to, co bylo inaugurováno metafyzikou Sokrata a Platóna a později karteziánstvím, tedy celou západní mystickou tradicí, stejně jako v její následné vědecké tradici. Pro Nietzscheho by překonání západního dualismu přineslo „Úsvit", počátek nového začátku. Byl by to triumf „lidského, až příliš lidského" nad falešnými „modlami". Se „Soumrakem model" by nastalo „Poledne zjevení", člověk by překonal idealismy a jiné abstrakce mysli a vrátil by se k „věrnosti Zemi". Tyto myšlenky jistě rezonovaly s nacionálním socialismem. Překonání dualismu, mystické a okultní tradice i vědeckého dualismu bylo často deklarovaným cílem mnoha předních nacionálněsocialistických myslitelů.

Podle Alfreda Rosenberga dojde ke konečnému triumfu nacionálněsocialistického světonázoru, až se biologické myšlení a zákony existence stanou tělem a krví kultury. V době, kdy by každý člověk myslel a uvažoval podle těchto životních zákonů. *„Pouhé politické vítězství by nikdy nepřineslo vytoužený skutečný cíl našeho hnutí. Kdybychom se dnes chtěli spokojit pouze s čistou státní mocí, pak by nacionálněsocialistické hnutí nesplnilo své poslání. Nemohli bychom během těchto čtrnácti let bojů, těchto velkých obětí, žádat tolik, nevydrželi bychom, kdyby lidé tomuto hnutí a svému Vůdci nedali svou životní sílu, kdyby se pokoušeli jen o pouhé předání politické moci. Politicko-státní revoluce sice skončila, duchovně-duševní znovuzaložení je však teprve v plenkách. Tento důležitý postoj se dotýká*

nacionálního socialismu ve všech oblastech, nazýváme jej „hrdinským“ a v žádném případě jej nechápeme jako čistě militaristické chování, ale jako vnitřní pravdu a odvahu odpovídat na otázky, i když odpovědi odporují starým zvyklostem a zdánlivě ustáleným formám uvažování. Tento hrdinský postoj vychází z přesvědčení, že krev a charakter, rasa a duše jsou jen různá označení téže podstaty. Souběžně s tím se zrodila nová věda, nový vědecký objev, který nazýváme rasologie. Zkoumaly se tělesné zákony a imperativy duše a zjistilo se, že ducha a tělo nelze od sebe oddělit, že zákony tělesné dědičnosti mají svůj přímý odraz v psychických dispozicích a ve vnitřní síle určité lidské skupiny. Toto nové přírodní poznání tedy není pouhým materialismem, s jakým jsme celá ta léta bojovali. Znamená spíše velké lidské probuzení po dlouhé hibernaci od konce starověkého řeckého světa.“[232]

Vysoký důstojník SS Franz Albert Six tvrdil, že pochopení nacionálněsocialistického světonázoru spočívá v jednoduchém myšlení, pozorování přírody a dodržování jejích zákonů. Velká kulturní překážka pro úplné osvojení nacionálněsocialistického světonázoru tedy spočívala v neodmyslitelném dualismu v rámci zrodu Západu. *„Revoluční síla nacionálního socialismu spočívá v překonání starého dualismu mezi hmotou a duchem, mezi tělem a duší. Naši nepřátelé nás označují za materialisty a že naši rasoví myslitelé jsou uneseni krvománií a biologickým světonázorem. Tvrdí, že zde proti sobě stojí dva světy, rasistický svět a jeho hodnoty krve a na druhé straně duchovní metafyzika se svými morálními hodnotami. Nacionální socialismus však bude bojovat proti těm, kdo tvrdí, že duše*

---

[232] Alfred Rosenberg. *Der Kampf um die Weltanschauung*

a duch jsou beznadějně protikladné rasové myšlence nebo že náš světonázor je kacířský. To vše je čistá teorie a nacionálněsocialistická revoluce nemluví o teoriích, ale o praktických faktech. Znamená to změnit světonázor národa od zlověstného dualistického protikladu k novému celostnímu pohledu na člověka.“[233]

Stejného názoru byl i Gunther d'Alquen, populární redaktor novin SS „*Das Schwarze Korps*“. Psal ve svých úvodnících a článcích, schválených „Osobním štábem hlavního úřadu říšského vůdce SS“: *„Trojice těla, duše a ducha tvoří u zdravého člověka harmonickou a živou jednotu. Někteří však považují odděleně tyto tři funkce, které jsou pro nás rovnocenné. Například středověký pohled nehledá legitimitu více než domnělá duše, která se snaží intelektuální funkci člověka vyvést na onen svět a tělu nevěnuje zájem. Známe také tendence, které neberou více než racionálního ducha a vše redukují na čistou mechaniku, kauzalitu bez duše. Tyto částečně falešné pozice jsou nezdravé, protože se čelně střetávají s čistou realitou. Je to vize, která není tak silná jako skutečnost a neshoduje se s ní. Je nevhodná a neuskutečnitelná. Trojice tělo, duše a duch tvoří harmonickou jednotu, a pro nás rovnocennou.“*[234]

Julius Schmidt, nadporučík SS (SS-Untersturmführer), informoval o uplatnění tohoto nového kulturního pohledu při formování politické elity nacionálněsocialistické říše, naturalistického přístupu k existenci. *„Co mají chemické vzorce společného se světonázorem? Kdysi byly cíle vědy materialistické a*

[233] Dieter Schwarz. *Útoky proti nacionálněsocialistickému světonázoru*
[234] SS-Hauptamt. *Das Schwarze Korps, Gunther d'Alquen*

mechanistické, jiné byly naopak ovlivněny božskou všudypřítomností. Chceme, aby se bojovníci cítili zasvěceni posláním vědců."[235]

Hans Günther, jeden z nejpopulárnějších rasových učenců nacionálněsocialistické říše, jasně poukazoval na to, že překonání západního dualismu, a to jak metafyzického, tj. oddělení těla a duše, tak racionalistického dualismu, který dělí člověka na tělo a mysl, je velkou překážkou, která brání skutečnému přiblížení zákonům existence. A tak se západní kultura snažila racionalistickými a metafyzickými prostředky vzdálit od živočišné podstaty člověka, což přineslo rozchod s přírodními zákony. *„Čím více se vracíme do historie indogermánských národů, tím více nacházíme tradiční zaměření na dědičnost a selekci. Naše přesvědčení o této dědičnosti mohlo být oslabeno pronikáním křesťanských myšlenek s jejich zdůrazňováním oddělení těla a duše, ducha a těla. Tam, kde Indo-germáni více či méně vědomě a ostře vnímali jednotu těla a duše, východní náboženské formy učily oddělovat tělo od duše, tělo od ducha. Organické bylo východokřesťanským myšlením devalvováno a prezentováno jako něco málo důležitého ve srovnání s duchovním. Pro obecné povědomí se tak samotné genetické dědictví stalo něčím, co patří pouze do nižších oblastí života a čemu se duch může vyhnout.*

Hned na začátku je třeba zdůraznit, že učení o dědičném zdraví jako věda, jejímž cílem jsou lidé, má za cíl pouze povznesení člověka,

---

[235] Autor se zde nejednoznačně odkazuje na překlad originálního názvu publikace, kterou takto zpětně nelze vyhledat: *„SS-Hauptamt. Magazine for the Houses of the Troop SS."* – pozn. překl.

přesněji řečeno člověka jako představitele duchovně-organické jednoty. Neměli bychom mít žádné výčitky svědomí, když tuto skutečnost vyjádříme: pro lidskou bytost platí stejné životní zákony jako pro zvíře, jakkoli je to pro mnohé vzdělané lidi v dnešní době nepříjemné. Je dalším důsledkem středověko-církevního oddělování těla a duše, těla a ducha, že dnes nemálo vzdělaných lidí před naukou o dědičném zdraví mluví pohrdavě o chovu zvířat nebo o chovu psů. Nikdy mi nepřipadalo věrohodné, že zvíře je tak nízké, že nelze připustit srovnání s člověkem. Učení o dědičném zdraví by mělo dodat na důležitosti provokující uznání důstojnosti všeho živého v našem lidu, neboť jen díky pochopení velkých zákonů, jimž podléhá vše živé, bude možné vytvořit kulturu, která umožní národům projevit se a hledat prostředky k dosažení dědičného povznesení člověka."[236]

[236] Hans F. K. Günther. *Volk und Staat in ihrer Stellung zu Vererbung und Auslese*

Spirituální chaos

Pro předsokratovské filozofy bylo zdrojem lidské vitality tělo. Toto antropologické pojetí se nazývá hylozoismus. Zrod západoevropské kultury tuto tradici ukončil. Sokrates zavedením dualismu zahájil novou etapu indoevropského bytí. Jeho žák Platón tuto myšlenku zdokonalil. Platón byl do tajemství božství duše zasvěcen v Egyptě. V Řecku založil astrální náboženství a přiznal lidské duši hvězdný původ.

Pro Rosenberga znamenalo přijetí metafyziky opuštění „germánského náboženství". Metafyzika byla úderem do psychické roviny, který si přál Sokrates, aby dogmatizoval voluntativní dynamismus ve věčné dvojici protikladů. Pro Rosenberga byl nakonec germánský prvek příliš slabý na to, aby zadržel „příliv syrsko-africké magie a čarodějnictví", což nenapravitelně vyvolalo synkretismus „duchovního chaosu, magických kultů a vyhýbání se světu", který vyústil v psychologický postoj se sklonem „vidět přírodu jako něco neskutečného, jako zlý sen."[237]

Dějiny přejímání metafyziky popsal nacionálněsocialistický intelektuál a autor ideologických učebnic Harry Griessdorf v knize „Náš světonázor" *(Unsere Weltanschauung)*, která dostala pečeť ideologické čistoty a byla zařazena do katalogu na obhajobu nacionálního socialismu. *„S mystérii přišly čarodějnice a kněží, kteří si říkali mystici a zasvěcenci a vnucovali rozdíl mezi kněžími a laiky. Nejstarší a nejznámější jsou mystéria v Eleusii, také*

[237] Alfred Rosenberg. *Mýtus 20. století*

mystéria Kabeiri, což je slovo semitského původu. Velká extáze vedla k Dionýsovým mystériím. Tato víra se rozšířila z Blízkého východu do Babylonu a Egypta. V mystériích se postupně vytvářejí silné kontrasty mezi Bohem a člověkem, mezi duchem a tělem, věčností a časem, milostí a hříchem, což nakonec vede k askezi vůči tělu, extázi, očišťování od hříchu, arkánní disciplíně, mystickému sjednocení, exorcismu. Řekové si po staletí tento druh orgiastického uctívání bohů v mystériích ošklivili, ale odpor proti pronikání cizí krve slábl a s ním i nábožensko-kreativní vědomí neustále klesalo.“[238]

Pro nacionální socialismus obsahovala východní mystika celou esoterickou ideologii moderního duchovního chaosu, takzvané „filosofie povznesení“, školy, které měly reprodukovat mystické zážitky proroka Ezechiela a jeho popis povznesení v božském voze. Ezechiel-mysticismus se rozvíjel téměř tisíciletí před naším letopočtem a plného rozkvětu dosáhl v prvním století křesťanské éry. Právě v této škole byl poprvé kodifikován filosofický náboženský systém založený na metafyzickém vzestupu jemnohmotnými rovinami až ke spojení s božstvím. Božské vidění, všudypřítomnost, sebezbožštění, univerzální vědomí, mystický vzestup, vzývání andělů a dalších entit, sedm nebes či rovin, to vše jsou témata, jimiž se zabývalo učení Merkaba, škola židovské spirituality, která později v období renesance pronikla do Evropy v podobě kabalismu. Pro nacionální socialismus tato mystika dala vzniknout evropským tajným společnostem a během osvícenství se pak tyto sekty

[238] Harry Griesdorf. *Unsere Weltanschauung*

dostaly do světového vedení prostřednictvím republikánských států nabitých zednářskou esoterikou. Později se rozšířila ve všech spiritistických, teosofických a antroposofických hnutích a dokonce i v ariosofických a novopohanských. *„Duchovní postoje syrsko-afrických mystérií se mísily se Starým zákonem. Mystéria předpokládala pocit hříchu, vnitřní pokřivenost, pro kterou se božské milosti získávalo mystikou, tajnými slovy a rituály. Dualismus způsobil, že vše špatné bylo připisováno ďáblu. Tyto představy, někdy popisované s velkolepostí, se odrážely v židovských apokryfech, Novém zákoně a u gnostiků. Pokračovalo to u křesťanských kabalistů, kteří získali prestiž v renesanci. Ti četli hebrejské texty a excentricky hledali tajemství a bizarní vize. Vznikaly tajné společnosti, které tyto fantazie mísily s prvky teologie smíšené s alchymií, matematikou, astronomií, astrologií a magií.“*[239]

Pro nacionálněsocialistické intelektuály vedl celý tento duchovní chaos ke křesťanství, dualistickému synkretismu indoevropských, afrických a asijských hodnot. Esoterické křesťanství a mystika strukturovaly celou středověkou společnost a daly vzniknout archetypu světce - sociální roli, která v předkřesťanské kultuře neexistovala. Dále *Polemos*, který se proměnil v takzvanou „svatou válku“, koncept prosycený středověkou metafyzikou. *„V této době pozorujeme proces všeobecného prolínání náboženství starověkého světa - synkretismus, pronikání východních bohů a kultu do nordického světa. Mystéria jsou destruktivní silou afroasijského původu. Náboženský postoj národů*

[239] Dieter Schwarz. *Die Freimaurerei*

Asie a Féničanů-Etrusků je touhou po zpředmětnění a symbolickém zobrazení božství. Mýtus se proměnil v Mystérium. Výsledkem je třída zasvěcenců, duchovní člověk, pneumata, tedy nositel a zprostředkovatel ducha. V okamžiku, kdy antická náboženství odumírají, objevuje se křesťanství. Spojením křesťanství s mystériem vzniká gnosticismus. Gnostici učí vyšší křesťanství. Kristus znamená vstup světla do světa. Osvobozuje planetární síly z pout zla. Křesťanství má dva principy, proto je dualistické. Církev učí, že stvoření se rodí pouze ze stvořitelské vůle Boha, ale uznává rozvod mezi stvořitelem a stvořením, nepřekročitelnou hranici. Církev uznává askezi, tj. zdrženlivost způsobenou dualismem těla a duše, světa a Boha. Útěkem a pohrdáním tělesností a bojem proti tělesnosti vzniká odpor k logickému. Křesťanská církev se také ujímá vedení arkánní, okultní disciplíny. Tak se vytvářejí protiklady: tělo a duše, mysl a duše, život a smrt, hřích a milost.“[240]

Anonymní autor orientačních sešitů „Hlavního úřadu SS“ dále zkoumal důsledky odmítnutí pozemského dědictví člověka mystikou. *„Staré pojetí antiky a křesťanství stanovuje rozdíl mezi tělem a duší. Mají odlišný původ: tělo je pozemského a hmotného původu, duše božské a duchovní podstaty. Každé z nich sleduje jiný osud: tělo umírá a rozkládá se, duše je nesmrtelná a žije i po smrti. Mají také velmi protikladnou hodnotu: tělo je zdrojem pudovosti, nízkosti, podřadnosti a ničemnosti; duše je základem velkého a krásného, tedy absolutní hodnoty. Dělí je nepřekonatelná propast. Tělo, nečisté a profánní, je to, co drží duši v řetězech, daleko od nebeských výšin, k nimž je předurčena se vznést. Náš světonázor se svými biologickými*

[240] Harry Griesdorf. *Unsere Weltanschauung*

principy odporuje těmto názorům dekadentního a mučivého pozemského světa. Víme, že tyto dva aspekty, duše a tělo, nám byly dány Stvořitelem. Obojí je projevem božské přirozenosti, vždy tvůrčí, věčné a aktivní. Víme, co nám předali naši předkové, a my zase předáme totéž svým dětem. Víme, že ušlechtilost a čistota našeho těla jsou zároveň ušlechtilostí a čistotou naší duše. Víme, že naše tělo a naše duše jsou koneckonců jen jedno.“[241]

[241] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Anonymní*

Eidetické představy

Za nacionálního socialismu byl mysticismus považován prakticky za patologii. Nejvýznamnější psycholog nacionálněsocialistické říše, Dr. Erich Jaensch, důstojník SS a raný člen strany, věnoval velkou část svých výzkumů studiu základů mystické psychiky. Podle Jaensche měly sklony mystického charakteru biologické kořeny a byly odvozeny od dědičných vlastností spojených s evolučními strategiemi, které se velmi lišily od strategií europidní lidské skupiny. Jaenschův výzkum byl založen na jeho experimentech s tzv. eidetickými osobami. Při těchto experimentech byli dobrovolníci nuceni prohlížet si tištěné obrazy. Po odstranění obrázků se u určitého procenta jedinců projevil zvláštní fenomén perzistence a nadále viděli obrazce. Tento jev byl označován jako eidetický obraz. Jaensch a jeho kolegové, kteří se zabývali eidetickým vnímáním, velmi jasně zdůrazňovali, že toto vnímání není posteriorním obrazem postavy, ani mentální reprezentací, vzpomínkou nebo halucinací. Eidetický obraz byl skutečnou a trojrozměrnou vizualizací, která byla vnímána jako konkrétní objekt. Jedinci, kteří prezentovali vnímání eidetických obrazů ostřeji, takové objekty skutečně viděli a mohli popsat detaily v jakémkoli úhlu v psychofyzickém procesu ekvivalentním vnímání skutečného objektu. *„Jaenschův výzkum zjistil, že eidetické typy méně často strukturují percepční chaos a že jejich objektivizace reality je subjektivnější, protože obsahy vědomí nejsou tak pevně fixovány. U těchto eidetických psychologických typů mizely asymetrie vědomého a praktického života, kdy se jedna věc výrazně lišila od druhé, jejich*

logická schopnost nedokázala udržet odlišnost a rozmanitost světa. Podle Jaenschova výzkumu měl eidetický nebo „integrovaný" typ tendenci vytvářet nereálné obrazy ve srovnání s „neintegrovaným" typem, který měl tendenci zpracovávat svět takový, jaký je. Podle Jaensche tento proces nesouvisel s tvůrčími schopnostmi nebo představivostí, ale byl spíše odlišným způsobem vnímání reality, evoluční cestou, která vedla k určité epistemologii. Podle Jaensche bylo „integrované" vnímání lidských skupin mimo indoevropskou kulturní sféru zodpovědné za tendence k mysticismu a dualistické metafyzice, tendence, které se díky migracím a historickému vývoji rozšířily po celé Evropě.

Rozdíl mezi integrovanými a dezintegrovanými typy zahrnuje také rozlišení mezi severními a jižními typy, které bylo provedeno rasovými biology. Že integrace (v našem smyslu) je „sluneční adaptace", což bylo prokázáno výzkumy barevného cítění integrátů a dezintegrátů... existuje jednoznačná korelace mezi psychofyzickou integrací a červeným zrakem, což bylo prokázáno jako znak sluneční adaptace... Osoby s tmavýma očima, tmavou pletí a tmavými vlasy byly převážně „červenozraké". Zatím nemůžeme zobecňovat... Ale určitá korelace mezi tmavou pigmentací a integrační strukturou je z našich výzkumů jako celku jistě patrná.

V loňském roce nás navštívil profesor A. Encinas ze Santanderu, aby se seznámil s eidetikou, protože doufal, že mu poskytne nějaké vodítko k jevům, o kterých se v současné době ve Španělsku hodně mluví. Byly učiněny stovky přísežných prohlášení o tom, že určité obrazy svatých konají zázraky, vystupují z panelů, provádějí úkony atd. Tato tvrzení se opírají zejména o přísežná prohlášení vědecky

vzdělaných osob, jako jsou inženýři, lékaři apod. zvyklí střízlivě uvažovat. Zvláštnosti percepčních procesů u eidetických subjektů jsme demonstrovali našemu španělskému kolegovi. To, co viděl, ho utvrdilo v domněnce, že tyto zvláštnosti jsou klíčem k jevům ve Španělsku."[242]

---

[242] Erich Jaensch. *Zur Eidetik und Integrationstypologie*

Duch nebo krev

Nacionální socialismus založil svůj antidualistický světonázor na náboženských postojích indoevropské minulosti. Podle Hanse F. K. Günthera, jednoho z nejvýznamnějších nacionálněsocialistických badatelů o indoevropské kultuře, tento národ prožíval svou existenci v neustálém vývoji a svůj kulturní řád založil na přírodě a jejích zákonech. *„Indoevropané věřili... v posloupnost bez konce a začátku, v počátky a konce světa, v opakované soumraky bohů a v obnovu světa a bohů v grandiózním projevu, přesně tak, jak je to popsáno ve Voluspá v Eddě. Věřili v opakující se kataklyzmata, jaká popisovali Heléni, po nichž budou následovat nové světy s novými bohy. O posloupnosti stvoření a zániků světů učili Anaximandros, Hérakleitos, Empedoklés a další helénští myslitelé a později římský básník a myslitel Lucretius.*

Žádná religiozita, která prohlašuje svět a člověka za bezcenné, nízké a nečisté a která chce člověka vykoupit nadpozemskými nebo nadlidskými posvátnými hodnotami, není skutečně indoevropská. Tam, kde se upouští od „tohoto světa" a na jeho místo se k věčnému dobru povyšuje „jiný svět", tam se opouští oblast indoevropské religiozity. Indoevropská religiozita je totiž z tohoto světa a tato skutečnost určuje její základní výrazové formy. V důsledku toho je pro nás dnes někdy obtížné pochopit její velikost... Jsme dnes zvyklí hledat pravou religiozitu pouze v pojmech jiného světa a religiozitu tohoto světa považovat za nerozvinutou nebo v nějakém ohledu nedostatečnou - za předběžný stupeň na cestě k něčemu hodnotnějšímu.

Kdo by chtěl měřit religiozitu... podle toho, nakolik člověk pociťuje rozkol mezi pomíjivým tělem a nezničitelnou duší, mezi tělem (sarx) a

duchem (pneuma) - ten, kdo se o to snaží, bude muset prohlásit, že religiozita Indoevropanů je skutečně chudá a ubohá.

Vnímavá forma teoretického dualismu, v níž subjekt stojí proti objektu - v níž vnímající stojí proti „objektu vnímání" -, nebude pro pravého indoevropského ducha ničím víc než metodou, pohodlným myšlenkovým postupem pro poznání, a nebude ani zdůrazňovat pojem protikladu mezi tělem a duší, ani nebude nesprávně posuzovat (jako Ludwig Klages) ducha vzbuzeného v napětí mezi subjektem a objektem jako protivníka duše. Pro Indoevropana není rozdíl mezi tělem a duší podnětný, a to ani pro religiozitu.

Zcela vzdálená je jim představa, že tělo, závislé na tomto světě, je špinavým vězením pro duši, která z něj usiluje o cestu do jiného světa... Z tohoto důvodu je této rase velmi vzdálená každá myšlenka na ubíjení smyslů, na askezi, a jevila by se jim jako pokus o ochromení, nikoli o vyrovnání lidské přirozenosti."[243]

Harald Spehr, důstojník SS a člen Hlavního říšského bezpečnostního úřadu, byl na stejné stopě při zjišťování charakteristik východního tajemství a nebezpečí, které představuje pro kulturu, kterou se nacionální socialismus snažil vytvořit. *„'Svévolné opouštění, opojení, extáze, posvátné orgie, mimotělní prožitky a svévolné utápění se v psychických sférách jiných lidí jsou charakteristické rysy blízkovýchodní rasové duše; umírněnost, metron, temperantia jsou charakteristické rysy nordické rasové duše a domorodé indogermánské zbožnosti, eusebeia jako příbuzné sofrosyne.' Máme zde pokus o zavržení germánského světonázoru postaveného na*

[243] Hans F. K. Günther. *The Religious Attitudes Of The Indo-Europeans*

normách hrdinské cti a slušnosti ve prospěch magického světonázoru.“[244]

Nacionálněsocialistický světonázor byl orientován právě jako protiklad vzestupného mysterijního kultu. Těžiště nacionálněsocialistické spirituality bylo zakořeněno v zemi. Jeho transcendentální úsilí směřovalo k setkání s Bohem života a přírodními zákony. *„Vůdčí myšlenkou středověkých křesťanských řádů bylo povznesení duše, osvobození těla pro spojení duše s bohem na onom světě. Řád klanů SS, je založen v srdci nacionálněsocialistického hnutí na zcela novém základě. Základním kritériem našeho řádu je povinnost uzavírat manželství! Výběr manželky, trvalý výběr považujeme za prostředek ke zlepšení života. Nepotřebujeme být askety, neboť nechceme boha ze záhrobí! Naše krédo, „vtělení“, a tedy i vlastní určení Boha života, se dosahuje cestou evoluce druhů, neboť nechceme Boha z onoho světa, náš Bůh po nás žádá, abychom byli pozemští, neboť svět, jak ho známe, je jeho polem působnosti, jeho tělem. SS jako řád věřící v Boha (Gottgläubiger Order) nacionálněsocialistického světonázoru dvacátého století je tedy řádem pozemským v nejvyšším slova smyslu. Čas omylů již pominul.“*[245]

Nacionální socialismus se snažil zvrátit tajemný vliv posledních tisíciletí, ukončit dualismus a osvobodit lidskou psychiku od konfrontace s přírodou a duševního solipsismu. William Combs ve své knize *The Voice of the SS: A History of the SS Journal Das Schwarze Korps* věnuje celou kapitolu takzvanému

[244] Harald Spehr. *Waren die Germanen 'Ekstatiker'?*
[245] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, J. Mayerhofer*

„sporu mezi duchem a krví“ *(Geist oders Blut)*, tažením nacionálního socialismu proti pověrám a okultismu. Pozice, kterou SS hájila, spočívala v nahrazení metafyzického mysticismu religiozitou země a jejích posvátných zákonů boje a věčné obnovy. SS nelze označit za ateistickou, nicméně velká část jejího přístupu k posvátnu byla prodchnuta realistickým pohledem na zákony života. Náboženský přístup SS byl biologistický, zakládal svůj transcendentální charakter v lidech jako nadhistorický a věčný, světonázor, který poskytoval balzám na nenapravitelný konec života v projekci jedince do původu a zachování společenství. *„Naše náboženství, naše víra v náš lid a jeho budoucnost je jistě zakotvena v realitě. Věříme ve věčnost stejně jako věřící křesťané. Věříme, že síly, které umožnily našemu lidu uniknout smrti, jsou stejně náboženské jako ony reprezentace, které téměř zahaleny pod středověkými dogmaty tvoří skutečné jádro současné náboženské doktríny.“*[246]

„Nacionální socialismus je někdy spojován s okultismem. Možná to do značné míry pramení z dramatických obřadů nacionálního socialismu, jeho exotických symbolů a pověstí o skrytých praktikách některých jeho vůdců. Hitlerovy veřejné projevy však nenechávají o jeho vztahu k okultismu příliš pochybovat. Dne 6. září 1938 v projevu v Norimberku prohlásil: „Nedovolíme lidem s mystickou vírou, aby zkoumali tajemství záhrobního světa. Tito lidé nejsou nacionálními socialisty.“

---

[246] SS-Hauptamt. *SS Leitheft, Gunther d'Alquen*

Několik článků s tématikou nadpřirozena v novinách SS nepotvrzuje nacistickou víru v okultismus. Jeho přístup je racionální a vědecký. Das Schwarze Korps šel ještě dál a vedl výraznou kampaň proti všem druhům pověr a okultismu. To je překvapivá politika, vezmeme-li v úvahu, že oficiálně byly noviny hlasem Himmlera, říšského vůdce SS. To vyvolává pochybnosti, zda jsou zvěsti o něm skutečné, nebo zda byl jeho zájem o okultismus značně přehnaný. Trvalá a rozhodná kampaň Das Schwarze Korps proti mystice a okultismu by byla poněkud zvláštní politikou časopisu, který vyznává absolutní loajalitu Hitlerovi a Himmlerovi, kdyby tito vůdci skutečně sympatizovali s okultismem. Není pochyb o tom, že redakce novin SS trvale vyhledávala Himmlerovy pokyny, jak se s těmito otázkami vypořádat, a přesto nic nenasvědčuje tomu, že by Himmler proti kampani novin proti okultismu vystupoval nebo ji omezoval.“[247]

[247] William Combs. *The Voice of the SS: A History of the SS Journal Das Schwarze Korps*

Křížová výprava proti mysticismu

V nacionálněsocialistické ideologii byla tajemství přírody, básnická inspirace a mýtické výtvory produktem požehnání přírodního řádu a nikdy nebyly chápány jako magické činy, které zjevují síly ze záhrobí. Z tohoto hlediska je třeba chápat přehodnocování tradic germánské a indoevropské minulosti ze strany památkových ústavů SS. Hitler v tom měl jasno a prostřednictvím projevů a nařízení vedl křížové tažení proti mystické deviaci v rámci nacionálního socialismu: *„Nacionální socialismus není sekta nebo náboženské hnutí, ale výhradně lidová politická doktrína založená na rasových principech. V jeho cílech není žádný tajemný kult, pouze snaha vést lid. Proto nemáme žádné chrámy pro uctívání, pouze zdi pro lid. Nemáme otevřené prostory pro bohoslužby, ale prostory pro shromáždění a průvody. Nemáme náboženská útočiště, ale arény pro polní hry a hlavním rysem našich míst setkávání není mystický lesk katedrály, ale jas místnosti, která spojuje krásu a vhodnost pro svůj účel. V těchto prostorách se nekonají bohoslužebné úkony, ale jsou určeny výhradně pro setkávání lidí, kteří se v průběhu našeho boje vzájemně poznali. Nedovolíme okultistům a mystikům s vášní prozkoumávat tajemství záhrobí, aby se zmocnili našeho hnutí. Tito lidé nejsou nacionální socialisté, ale něco jiného, v každém případě něco, co s námi nemá nic společného. V čele našeho programu nestojí žádná tajná setkání, ale jasná vize.*

Byly doby, kdy bylo pro účinnost některých učení zapotřebí polobezpečí. Dnes žijeme v době, kdy je základní podmínkou úspěchu světlo. Bylo by smutné, kdyby tyto mystické a obskurní živly kooptovaly hnutí nebo stát a vedly skryté rady. Bylo by dokonce nebezpečné

představovat si nějaké místo kultu, protože při jeho budování by bylo nutné myslet na náboženské obřady, které nemají s nacionálním socialismem nic společného. Naše bohoslužba má výhradně kultivovat přirozené - a protože je přirozená, je to boží vůle. Naše pokora je bezpodmínečné podřízení se božským zákonům existence, jak jsou člověku známy, jim se s úctou svěřujeme. Našim přikázáním je předsevzetí plnit své úkoly v souladu s těmito zákony.“[248]

Hitler se ve svém projevu odvolával na nesčetné mystické proudy neopohanství, které se snažily ovlivnit politiku nacionálněsocialistické říše. Ty se dostaly ke spolupráci prostřednictvím nacionalistických skupin, které pohltil počáteční politický synkretismus hnutí. Někteří z těchto deviantů dosáhli určité popularity mezi základnou nacionálního socialismu. Gunther d' Alquen, redaktor oficiálních novin SS, neustále odsuzoval škody způsobené míšením nacionálněsocialistického světonázoru s těmito myšlenkami. *„V takovém případě se národní skutečnost, rasová idea a zkrátka naše láska k tomuto světu stává iluzí bez základu, která ustupuje úvahám analyzujícím lidi metafyzickým nebo scholastickým způsobem; chimérické spekulace a falšování mystického smyslu národní skutečnosti. Tato nacionalistická mystika působí prostřednictvím svatouškovských a netolerantních představitelů. Její představy vycházejí ze zvyků, tradic, runové gymnastiky a tajemné magie.*

[248] Adolf Hitler. *Projev o kultuře v Norimberku 6. září 1938*

Scházejí se v sektách, nesnášejí jasné pojmy. Věda a ekonomie pro ně představují jen liberální pojmy a ďáblovy vynálezy.“[249]

Jedním z těchto rasových mystiků byl Ludwig Clauss, teoretik nordické duše a autor populárních knih metafyzických spekulací. Clauss byl členem strany a v jednu chvíli snil o tom, že svými teoriemi hegemonizuje rasovou politiku. Tělo a duše byly pro Clausse entity odlišné podstaty. V jeho učení byla obhajována existence duchovní rasy paralelní k biologické fyzické rase. Postupem času Clauss odmítl jakýkoli význam biologických zákonitostí v lidské podstatě. Walter Darré, generál SS a bývalý bojovník NSDAP, ve svém díle *„Neuadel aus Blut und Boden“* z roku 1930 již varoval před nebezpečím, které Claussův dualismus představoval pro rasovou teorii nacionálního socialismu. *„Omyly o vazbě mezi duchem a hmotou se objevují v rasové oblasti. Tento omyl má pravděpodobně původ v Claussových pracích. Claussovy myšlenky působily na okruh lidí, kterým by potvrzení rozdílu mezi rasou a duší umožnilo vyhnout se hmotným zákonům vlastní rasy. Claussovy práce bohužel vyvolaly dojem, který nepředvídal. To je znepokojující. Někteří čtenáři se domnívají, že je možné vyhnout se experimentálně zjištěným vědeckým faktům učení o rase a dědičnosti, a nevidí v něm nic jiného než materialismus. Když už mluvíme o materialismu, považují se za idealisty. Ať už hledáme oprávněnost dědičnosti ve hmotě, v těle nebo v neznámé síle, jako je*

[249] SS-Hauptamt. *Das Schwarze Korps, Gunther d'Alquen*

duše, musíme nutně zachovat materiální zákony dědičnosti. Dispozice duše jsou tedy stejně dědičné.“[250]

Pokusy hnutí o vědecký základ se silně střetly s Claussovou teorií. Zvláště ostře na něj útočil Walter Groß, který měl v NSDAP na starosti rasové otázky. V roce 1938 Clauss, jistý si svou popularitou, požádal vnitřní soud NSDAP, aby o Großových útocích rozhodl. Rozhodnutí soudu však bylo kategorické. Clauss byl obviněn z útoku na světonázor nacionálního socialismu a kvůli svým subjektivním teoriím byl prohlášen za nezpůsobilého řídit jakýkoli aspekt rasové politiky. Následně byl vyloučen ze strany a z oficiálních pozic ve vládě.

---

[250] Walther Darré. *Neuadel aus Blut und Boden*

Aktion Hess

Křížové tažení proti dualismu a mysticismu však nabylo nejtvrdší podoby v takzvané *Aktion Hess*, což je lidový název pro „tažení proti okultním naukám a takzvaným okultním vědám". Tato policejní operace pod velením SS měla za úkol odstranit všechny typy organizací a skupin mystické povahy. Operace byla zarámována do vyšetřování, které se snažilo objasnit nevysvětlitelnou cestu Rudolfa Hesse do Anglie uprostřed války. Toto vyšetřování odhalilo, že Vůdcův poručík byl ke své cestě přesvědčen okultními argumenty. *Aktion Hess* uzavřela všechny druhy lóží, řádů a esoterických organizací. Téměř sto iniciačních skupin a tisíc proroků, astrologů, mystiků a mesiášů nového věku bylo uvězněno. Peter Staudenmaier, znalec antroposofie (jednoho z napadených učení), tuto operaci popisuje takto: *„9. června 1941, necelé dva týdny před napadením Sovětského svazu Německem, zahájily nacistické bezpečnostní služby rozsáhlou kampaň proti okultistickým organizacím, praktikám a jednotlivcům. Toto intenzivní úsilí, oficiálně nazvané „Kampaň proti okultním naukám a tzv. okultním vědám" (Aktion gegen Geheimlehren und sogenannte Geheimwissenschaften), mělo za cíl definitivně eliminovat okultní aktivity a názory z Volksgemeinschaft, německého národního společenství.*

V nacistickém hnutí již dlouho existovala tvrdá protiokultní frakce, soustředěná především v SD, Sicherheitsdienst neboli „bezpečnostní službě" SS... Heydrichova SD pronásledovala nejrůznější okultistické tendence již od počátku Třetí říše... Trvalá nevraživost SD vůči okultním skupinám a esoterickým doktrínám

částečně pramenila z vnímané organizační konkurence, kterou tyto proudy představovaly, ale protiokultní frakce SD vnímala okultní tendence především jako ideologickou hrozbu pro integritu nacionálněsocialistických principů. V očích SD patřili okultisté, ať už chtěně či nechtěně, k širokému panoptiku weltanschauliche Gegner neboli ideologických nepřátel nacismu.

V červnu 1941 se hněv SD, gestapa a jejich spojenců, jako byl Bormann a ministr propagandy Joseph Goebbels, zaměřil nejen na antroposofy, ale i na teosofy, ariosofy, astrology, parapsychology, věštce, léčitele vírou, čtenáře run, věštce z kouzel a nespočet dalších vyznavačů nebo praktikantů údajných okultních umění.“[251]

Aktion Hess znamenala triumf antidualistické frakce nacionálního socialismu. Od této operace již nebylo pochyb o ideologickém směřování nacionálního socialismu. Hitler vnutil svou vizi a SS očistily svou ideologii a uzavřely s Vůdcem své řady.

Vítězství nad dualismem a mysticismem otevíralo pro Hitlera nový duchovní přístup k tajemstvím života, tentokrát v rámci hodnocení zákonů života, a nikoli metafyzických doktrín Západu. Hitler doufal, že tento proces bude postupný, zarámovaný jako kulturní výměna, nikoli vynucený, ale poctivě přijatý díky triumfu vědecké kultury. Podle Hitlera bylo možné přijmout zákony života jako kulturní pravdy pouze opuštěním pověr a náboženských doktrín, aniž by bylo nutné vzdát se duchovních zájmů a víry v Boha. To by byla cesta nacionálního

[251] Peter Staudenmaier. *Between Occultism and Fascism*

socialismu k definitivní realizaci zákonů života: *„Jsem přesvědčen, že jakýkoli pakt s církví může přinést jen dočasný užitek, protože dříve či později vědecký duch odhalí škodlivost takového kompromisu. Stát tak založí svou existenci na základech, které se jednoho dne zhroutí.*

Vzdělaný člověk si zachovává smysl pro tajemství přírody a sklání se před nepoznatelným. Nevzdělaný člověk naopak riskuje, že přejde k ateismu (což je návrat ke stavu zvířete), jakmile zjistí, že stát v naprostém oportunismu využívá falešných představ v otázce náboženství, zatímco v jiných oblastech vše zakládá na čisté vědě.

Proto jsem se vždy držel stranou stranou náboženských otázek... Pokud má někdo potřeby metafyzické povahy, program strany je nemůže uspokojit. Čas bude plynout až do chvíle, kdy věda dokáže odpovědět na všechny otázky... Není tedy vhodné vrhat se nyní do boje s církvemi. Nejlepší bude nechat křesťanství zemřít přirozenou smrtí... Zbývá jen dokázat, že v přírodě neexistuje hranice mezi organickým a anorganickým.

Původně bylo náboženství pouhou oporou lidských společenství. Bylo prostředkem, nikoliv cílem samým o sobě... Návody hygienické povahy, které dávala většina náboženství, přispěly k založení organizovaných společenství. Předpisy přikazující lidem mýt se, vyhýbat se určitým nápojům, dodržovat půst v určených termínech, cvičit, vstávat se sluncem, vystupovat na vrchol minaretu - to vše byly povinnosti vymyšlené inteligentními lidmi. Výzva k odvážnému boji se také vysvětluje sama...

Potřeby vnitřního života je možné uspokojit důvěrným společenstvím s přírodou nebo poznáním minulosti. Pouze menšina

však na současném stupni vývoje mysli dokáže pocítit úctu vzbuzovanou neznámem, a uspokojit tak metafyzické potřeby duše. Průměrný člověk má stejné potřeby, ale dokáže je uspokojit pouze elementárními prostředky... Člověk, jehož život směřuje ke zjednodušení, žízní po víře a matně se jí drží ze všech sil.

My se zase omezujeme na to, že žádáme člověka, aby si důstojně utvářel svůj život. K tomu mu postačí, když se přizpůsobí zákonům přírody. Hledejme inspiraci v těchto principech a v dlouhodobém horizontu zvítězíme nad religiozitou.

Nikdo nemá právo zbavovat prosté lidi jejich dětských jistot, dokud si neosvojí jiné, rozumnější. Je totiž nanejvýš důležité, aby se v nich vyšší přesvědčení dobře upevnilo dříve, než je zbaví nižšího přesvědčení. Toho musíme konečně dosáhnout. Nemělo by však smysl nahrazovat staré přesvědčení novým, které by pouze zaplnilo místo uvolněné jeho předchůdcem.

Zdá se mi, že by nebylo nic pošetilejšího než znovu zavést uctívání Wotana. Naše stará mytologie přestala být životaschopná, když se do ní implantovalo křesťanství. Nic neumírá, pokud to neumírá. V té době byl antický svět rozdělen mezi systémy filozofie a uctívání modly. Není žádoucí, aby celé lidstvo ustrnulo.

Hnutí, jako je naše, se nesmí nechat zatáhnout do metafyzických odboček. Musí se držet ducha exaktní vědy. Úkolem strany není být náhražkou náboženství.

Pokud v průběhu tisíce nebo dvou tisíc let dospěje věda k nutnosti obnovit svá hlediska, nebude to znamenat, že věda je lhářka. Věda nemůže lhát, neboť se vždy snaží podle momentálního stavu poznání

odvodit, co je pravda. Když se zmýlí, činí tak v dobré víře. To křesťanství je lhář. Je v neustálém konfliktu samo se sebou.

Můžeme se ptát, zda by zánik křesťanství znamenal i zánik víry v Boha. To není žádoucí. Pojem božství dává většině lidí možnost konkretizovat pocit, který mají z nadpřirozených skutečností. Proč bychom měli zničit tuto jejich úžasnou schopnost ztělesnit pocit božského, který je v nich? Člověk, který žije ve společenství s přírodou, se nutně ocitá v opozici vůči církvím. A právě proto směřují ke zkáze.

Zvláště bych nechtěl, aby naše hnutí získalo náboženský charakter a zavedlo formu uctívání. Bylo by pro mě strašné a přál bych si, abych nikdy nežil, kdybych měl skončit v kůži Buddhy!"[252]

---

[252] Adolf Hitler. *Monology ve Vůdcově hlavním stanu*

Soumrak člověka

Téměř dvacet let po napsání Mein Kampf pronesl Hitler projev ke skupině důstojnických kadetů. Základy světonázoru zůstaly nezměněny. Věčný boj, selekce, dědičnost a plodnost byly opět základy světonázoru nacionálního socialismu, které se Vůdce snažil předat svým bojovníkům. Helmut Heiber, který tento projev zpracoval, připisuje tato témata zoufalé Hitlerově výzvě, aby se jeho důstojníci obětovali ve válce, která již byla prohraná. *„Projevy, které Hitler pronesl k důstojníkům různých divizí, mají v zásadě stejnou myšlenku. V jedenácti projevech, které se k nám dostaly, vidíme Hitlera, jak už poněkolikáté vysvětluje svou teorii životního boje.“*[253]

Ve skutečnosti však v těchto projevech nacházíme syntézu zákonů světonázoru. Hitler svým bojovníkům nabízel možnost stát se součástí univerzálního řádu. Právě ve Velké válce spatřil Vůdce realitu světa bez ideálů a ideologických konstrukcí a Hitler připravoval své bojovníky na to, aby prožili stejné zjevení. *„Všichni jsme tvorové přírody, kteří při komplexním pohledu znají jen jeden zákon, právo na život pro toho, kdo zvítězí v boji. Lidé tomuto zákonu nemohou uniknout. Podle tohoto věčného zákona obíhají planety kolem sluncí a měsíce kolem planet. V největších i nejmenších vládne tento základní princip: že nejsilnější určuje cestu. V naší zemi vidíme neustálý boj bytostí mezi sebou. Můžeme říci, že náš svět je krutý; existence jedněch zahrnuje zničení druhých. Duchovně se můžeme od tohoto světa odpoutat, ale pravdou je, že jsme zcela jeho*

---

[253] Helmut Heiber. *Hitlers Lagebesprechungen*

součástí. Jakékoli stažení se znamená smrt. Člověk si to může tisíckrát zopakovat: „Můj úmysl je dobrý“, ale příroda, Prozřetelnost, se neptá na názory ani úmysly a zná jen jeden zákon: Bojuj, člověče! Dělej, co musíš, abys přežil. Nebojuj, a zemřeš. Kdo tento zákon nepřijímá, popírá zákony existence všech bytostí. Tomuto zákonu se nevyhýbáme, ať je jakkoli bolestný. Příroda dává živým bytostem podněty k množení, zachování a rozmnožení druhu a příroda jim nebrání, spíše jejich omezení vzniká kvůli boji o existenci, ze síly samotných bytostí.

Kdo se zříká těchto zákonů, zříká se Prozřetelnosti. A protože tento základní princip nebyl ustanoven člověkem, spíše jsou lidé jen maličkostmi, které jsou nuceny s ním žít, je tento princip vůlí Prozřetelnosti. A nikdy neexistoval člověk, který by si dokázal představit lepší uspořádání existence bytostí. Neexistuje žádná jiná představitelná náhrada než princip věčné selekce toho nejlepšího. A když někdo řekne: „Ale tento malý a velkolepý národ padl, přestože chtěl mír,“ je to proto, že příroda nežádá záměr, ale pouze moc.

Lidé, kteří nemají sílu zvítězit v životě, nemají podle věčných přírodních zákonů ani oprávnění k dalšímu životu. To se na této zemi denně odráží ve statisících a milionech individuálních bojů mezi bytostmi. A bude tomu tak i nadále. Pokud lidé dodržují přírodní zákony rozmnožování druhu, lze říci, že společenství musí nutně přibývat. A pokud se zvětšováním jeho populace nemění rozsah jeho životního prostoru, bude časem vždy existovat disproporce mezi rostoucí populací a nezměněným životním prostorem. Tomu lze zabránit pouze přijetím určitých opatření. Buď začnou členové společenství emigrovat, nebo přijmou radikálnější rozhodnutí: snížení porodnosti. Tento způsob přizpůsobení rostoucí populace

nezměněnému životnímu prostoru je však obzvláště děsivý, protože pak je celý proces selekce ukončen. Tato redukce je zcela opačná než proces přírodního výběru.

Když člověk omezuje porodnost, provádí naprosto hloupý čin, protože něco zabíjí, aniž by znal důsledky. Kdyby naši předkové dodržovali tuto praxi, umělé omezování porodnosti, pak bychom tu, krajané, nebyli, vlastně bychom přestali být národem, neboť význam národa spočívá v jeho velkých mužích, kteří svým vedením utvářejí existenci národů. Kultura se také opírá výhradně o ty úžasné mozky, dary pro svůj národ, které jako tvůrci a konfigurátoři krásnější lidské existence mají pro svět, v němž žijí, nedocenitelnou hodnotu. Položme si otázku: Jsou tito lidé vždy prvorození nebo druhorození? Možná, že k našemu údivu musíme odpovědět tímto způsobem: Nikdy! Ve velkém počtu případů to dokonce není ani třetí nebo čtvrté, ale šesté, sedmé, osmé, desáté, jedenácté a někdy dokonce třinácté nebo čtrnácté dítě. Všichni naši velcí myslitelé, básníci, hudebníci, státníci, vojevůdci a tak dále téměř nikdy nebyli prvním nebo druhým dítětem. Tak by se nikdy nenarodili! A to nelze říci: „Pak by se přihlásili jiní." Ne, nemohli by přijít vůbec, protože člověk by vylučoval nezbytnou podmínku selekčního procesu."[254]

V tomto projevu se odráží zájem říšských úřadů o co největší zabezpečení světonázoru. V roce 1944, navzdory obrovským omezením dostupnosti papíru pro výrobu knih, se všechny agentury hnutí snažily z posledních sil vštípit obyvatelstvu, německému i evropskému, ducha

---

[254] Adolf Hitler. *Projev ke kadetům, 1942*

nacionálněsocialistického světonázoru. SS vydaly důležitou učebnici „Učební plán pro světonázorovou výchovu SS a policie“ *(Lehrplan für die Weltanschauliche erziehung in der SS und Polizei)*. Totéž učinila armáda, která v rámci osvěty prováděné pod dohledem Hitlera i Rosenberga vydala učebnici „Za co bojujeme?“ *(Wofür Kämpfen Wir?)*. V poslední fázi války se objevil také zásadní text „Boj jako životní zákon“ *(Kampf als Lebensgesetz)*, připisovaný filozofovi Harrymu Griessdorfovi a vydaný „Vedoucím týmem vrchního velení armády“ *(NS-Führungsstab der Oberkommando Der Wehrmacht)*.

„Učební plán pro světonázorovou výchovu SS a policie“ byl snahou o šíření světonázoru po celé Evropě prostřednictvím multikulturních Waffen-SS, nasazených na mnoha válečných frontách. Životní zákony měly být pochopeny a převzaty celým kontinentem v rámci nového celoevropského politicko-ekonomického uspořádání: *„Tento učební plán byl vytvořen s ohledem na skutečnost, že dnes ve Waffen-SS slouží dobrovolníci téměř ze všech evropských zemí. Výukový plán je proto určen jak pro jednotky Germánské říše, tak pro jednotky s prvky ze západní a východní Evropy. Evropské společenství má dvě společná dědictví. Za prvé biologické dědictví a za druhé společný boj probíhající po staletí, kulturního a historického dědictví.“*[255]

Kniha podrobně popisuje to, co nazývá „základy našeho světonázoru, založené na zákonech života“. V textu byly znovu

---

[255] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

rozebrány všechny zákony světonázoru. Zvláštní důraz byl kladen na evoluční myšlení, které bylo popsáno jako základní prvek pro pochopení zákonů života. Je neuvěřitelné, že v nejrozhodnějším okamžiku boje, uprostřed druhé světové války, přikládal nacionální socialismus takovou důležitost masovému poučení svých vojáků o základech světonázoru a poskytoval znalosti biologie a evoluce mužům, kteří měli v mnoha případech jen základní vzdělání a byli pohlceni obtížemi boje, strádáním a neustálým ústupem a porážkou. *„Zákony života vedou k závěru, že člověk je jednotou těla, duše a ducha, které na sebe vzájemně působí pouze harmonií všech těchto sil, jež představují typickou lidskou vlastnost. Nebiologické systémy tuto jednotu rozdělují a budují svůj svět buď čistě materiálně, nebo hledají pouze duši a ducha, a proto jsou nuceny tělem pohrdat. Učení o evoluci, tedy poznání vztahu všech živých bytostí, určuje, že člověk je plně ponořen do přírodního dění. A stejně jako Země nebyla vždy taková, jakou ji vidíme dnes, tak i život na ní prošel nesčetnými změnami podoby. Z jednoduchých forem se vyvinula současná rozmanitost. Vzpomínkou na raná stádia vývoje zůstávají atrofované orgány, tedy ty, které pravděpodobně dosáhly slabého stupně vývoje, ale již nejsou schopny plnit svou původní funkci, jako je slepé střevo, zuby moudrosti, oční záhyb a víčko. Nesmírné bohatství forem v přírodě je výrazem evoluční schopnosti organismů. Můžeme to demonstrovat na pěstování rostlin a domácích zvířat a na tom, že dochází k náhlým nepravidelným změnám, které se ukazují jako dědičné, tzv. mutacím. Dědičná podmínka schopnosti měnit se je přímým důkazem proměnlivosti organismů. Rozmnožování, reprodukce a dědičnost jsou základními fakty evoluce*

života na Zemi. Jsou předpokladem pro další zachování. Pro výuku zákonů života je nezbytné, aby tyto základní precedenty všichni znali, alespoň v jejich hlavních rysech.“[256]

Následně se text zabýval otázkami buněčné biologie a genetiky, chromozomy, buňkami, vztahem k životnímu prostředí, nevyčerpatelnou plodností přírody a různou mírou plodnosti v závislosti na podmínkách prostředí, vlivem venkovského či městského prostředí, duševními a biologickými nemocemi ve světě a dalšími aspekty nezbytnými pro pochopení pevného vědeckého základu zákonů života.

Za co bojujeme? *(Wofür Kämpfen Wir?)* byla vydána v roce 1944 na základě zvláštního Hitlerova pověření jako prostředek, který měl důstojníkům armády přiblížit motivaci boje. Ačkoli místy zaujímá tradičnější tón, odlišný od toho, který se používá u jednotek SS, světonázor plně gravituje. V knize *Za co bojujeme?* bylo jasně řečeno, že válka je smrtelným bojem mezi světonázory. Naturalistický světonázor Říše proti puritánskému, imperialistickému a plutokratickému světonázoru Anglie a Severní Ameriky ve spojení s marxistickým světonázorem Sovětského svazu jako výrazem židovského světonázoru a jeho mesiášských cílů. Text byl opatřen úvodem podepsaným Vůdcem, který publikaci schválil a nařídil její masové šíření na frontě jako motivaci k boji na život a na smrt. *„Při příležitosti převzetí přímého velení armády jsem se vyjádřil, že jednou z*

[256] SS-Hauptamt. *Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei*

rozhodujících otázek osudu německého národa je dosažení bezpodmínečné shody mezi vedením státu a důstojnickým sborem, a to nejen ve všech oblastech vojenské existence, ale především ve světonázorové rovině. Kniha „Za co bojujeme" má být pro důstojníka vodítkem pro jeho ideovou orientaci a intelektuálním nástrojem pro politickou výchovu a výcvik jeho vojáků. Proto nařizuji, aby ideologické myšlenky obsažené v této knize byly vojákům přesvědčivě a důrazně zprostředkovány v plánovaných lekcích. Toto politické školení je pro válku stejně důležité jako výcvik ve zbrani."[257]

V knize *Za co bojujeme?* jsou boj, selekce, dědičnost a hojnost opět zákony, které umožnily zachování, zákony, které rozhodovaly o budoucnosti národa kategoričtěji než ekonomické a politické teorie. Text žádal vojáky a důstojníky o maximální oběti při obraně světonázoru nacionálního socialismu ve výzvě, jejíž ozvěna znamenala maximální úsilí při obraně Říše. Text byl velmi explicitní a byl distribuován ve velkém měřítku. Říšská vojska bojovala a umírala za důvěrně osvojený světonázor. *„Víra v božský řád světa a povznesení člověka je výrazem našeho světového názoru, ale ještě ne tímto světovým názorem samotným. Naše víra je nejmocnější hnací silou všeho, co děláme. Ke skutečně jasnému světonázoru - a tím v konečném důsledku k posílení naší víry - však můžeme dospět pouze tehdy, pokud naše víra není v rozporu s našimi znalostmi a vědeckým přesvědčením. Jako Germáni musíme mít jistotu, že naše víra se ukáže jako životaschopná, když se ji pokusíme uvést do praxe, a že je v souladu s organickými zákony existence. V knize od SS-*

[257] Personal-Amt des Heeres. *Wofür Kämpfen Wir?*

Sturmbannführera Dra. Stengel von Rutkowski „Von Allmacht und Ordnung des Lebens“ se píše: ‚Je-li svět Božím stvořením - a čí by byl jinak -, pak přírodní zákony, podle nichž se vesmír proměňuje a vyvíjí smrtí a zrozením, musí být zákony Božími. Pro nás lidi však mají v této zákonitosti zvláštní platnost zákony, které utvářejí náš dědičný svět a naše životní prostředí. Proto je pro nás rasové poznání tím nejvyšším poznáním. Proto je vědecká, politická a ideologická kultivace přírodovědy a vědy o životě naší nejvyšší prioritou. Vše ostatní musí vycházet z tohoto základu. Jsou-li tedy pro nás život, rasa, práce, příroda, otčina vysokými a nejvyššími hodnotami, pak nikoliv ze svévole, ale proto, že přes to všechno vede cesta k Bohu, ke smyslu života, k řádu, morálce a věrnosti přiměřené životu.‘

Oceňujeme boj jako neodvolatelný zákon života, protože jen ve věčném boji, který je předpokladem veškerého výběru, rostou osobnosti a odolné národy. Pouze v boji se rodí velké věci. Německý člověk utváří svůj život bojem! Boj provází celou jeho existenci: boj se sebou samým, boj s osudem, boj s nepřátelským prostředím. V houževnatém boji ovládá osud a bojuje za sebe a svůj národ, aby dosáhl svého vrozeného, a tedy Bohem daného způsobu života. Pro německého člověka je boj božským zákonem formování a výcviku k houževnatosti. Proto odmítá dříve vyučovanou zásadu pokorného podřízení se osudu. Boj a houževnatost jsou jedním z hlavních prvků nacionálního socialismu, který je proto světonázorem silného, bojovného člověka. […] My však věříme ve věčnost našeho národa, neboť ze zákonů života a z dějin víme, že národy nevymírají, ale „rodí se“. Velké a významné civilizované národy zanikly. Konečná příčina tohoto zániku spočívala v zanedbání pokrevních otázek. Především se vždy jednalo o tři nebezpečí, která

nebyla jako taková dostatečně rozpoznána a potírána: pokles porodnosti, protiselekce a míšení. Jejich společný účinek musel nutně vést ke zkáze. […] Národ není charakterizován pouze příslušností k druhu, který tvoří jeho celek, neboť jeho konkrétní tvář je dána také společnou historií, nebezpečími, která společně překonával, společným jazykem, povahou prostředí atd., ale rozhodující je rasový základ. […] Protože nacionálněsocialistický světonázor uznává lid jako nejvyšší hodnotu, může být základní substancí pro výběr pouze celý lid…“[258]

Na druhou stranu kniha Boj jako životní zákon (Kampf als Lebensgesetz), poslední kapitola série textů vydaných sekcí, která měla na starosti světonázor v armádě, byla jedním z nejpřímějších textů, pokud jde o zacházení s životem jako s bojem a o to, jak si tento princip osvojit, aniž bychom vstoupili do kultury barbarství. Text revidoval lidskou etiku bojovníka a její rozdíly s instinktem zvířecího boje, stanovil také určité základy pro lepší osvojení tohoto zákona života. „Boj neodpouští slabým srdcím“, „Boj je otcem všech věcí“, „Boj vede k řádu a životu ve společenství“, „Člověk byl postaven do boje“, „Člověk bojuje za ideály“, „Boj vytváří národy a rasy“ a „Neriskuješ-li život, nikdy se neprosadíš“, to jsou některé z otázek, jimiž se text zabýval ve snaze zajistit, aby si říšská vojska správně osvojila bojovnou etiku v moderní společnosti s kooperativním duchem. Boj byl v textu prezentován jako nezvratný osud. Někdy nabýval rysů boje za pokrok a jindy skutečného boje proti nepřátelům. Válka byla prezentována jako destruktivní stránka boje, zkouška

---

258 Personal-Amt des Heeres. *Wofür Kämpfen Wir?*

na život a na smrt za zachování. Ač se to může zdát neuvěřitelné, tyto texty nebyly válečnou propagandou, ale spíše příručkami, které vojákům poskytovaly světonázor, vizi světa, která jim umožňovala pochopit smysl jejich účasti v boji. *„V přírodě, v dějinách našeho národa, jak v jednotlivci, tak ve společenství, platí pro všechny tvory zákon boje. I když se navenek střídají období míru s obdobím boje. Nikdo nemůže uniknout vůli Prozřetelnosti. Věčné stvoření určuje boj jako zákon života. Lidé vstoupili do této války s jasným přesvědčením, že je nevyhnutelná, že je třeba tvrdě bojovat a sebrat k tomu všechny síly. S těmito myšlenkami dnes bojujeme za budoucnost našeho národa. Ze sil naší krve a z hrdinského příkladu našich předků přijímáme boj; přijímáme odvěký zákon boje. Potvrzujeme oběti války a chápeme, že smrt je předpokladem budoucnosti našeho lidu. Bez boje není svobody, bez boje není života, ten, kdo chce žít, musí bojovat.“*[259]

Poslední projev nacionálněsocialistického světonázoru najdeme v Hitlerově politickém testamentu. V něm, napsaném několik hodin před svou smrtí, Vůdce obvinil z války spojenecké národy a mezinárodní židovstvo, poté oznámil svůj plán zůstat v Berlíně a své rozhodnutí zemřít s Evou Braunovou. Oslavoval hrdinné bojovníky a obyvatele Říše a poté přistoupil k restrukturalizaci vlády. Ve své poslední větě Hitler přikazuje: *„Vůdcům národa a jejich stoupencům především přikazuji svědomité*

[259] Oberkommando der Wehrmacht. *Der Kampf als Lebensgesetz*

dodržování rasových zákonů a nemilosrdný odpor proti univerzálnímu traviči všech národů, mezinárodnímu židovstvu.“[260]

[260] Adolf Hitler. *Mein Politisches Testament*

Porážka světonázoru

Nietzsche vyzývá k tomu, aby člověk byl člověkem, a nechává stranou výlevy mysli a fantazie. Proto požaduje, abychom zůstali věrní Zemi. Nacionální socialismus tuto výzvu bezpochyby opakoval. Být „člověkem, až příliš člověkem" mělo za následek překonání metafyzického a dualistického člověka, západního člověka. *„Nechť je nadčlověk smyslem země. Vyzývám vás, abyste zůstali věrni zemi a nevěřili těm, kdo vám mluví o nadpozemských nadějích. Pohrdají životem, země je jimi unavena. Jindy duše pohrdala tělem, duše dávala přednost hubenému, ošklivému, hladovému tělu. Tímto způsobem myslela, že se vytratí z těla i ze Země."*[261]

Porážka nacionáln socialistické říše znamenala „úpadek člověka", konec snahy o překonání západního člověka, úpadek „lidského, až příliš lidského" a, řečeno Nietzscheho slovy, triumf „modly".

Zárodek nového nacionálněsocialistického člověka byl potracen, porážka ve válce zmařila veškeré naděje na překonání západní kultury pod záštitou tohoto světonázoru. Nikdo z původních ideologů po porážce nepokračoval ve své práci. Žádný z nich však nebyl zásadní. Tvůrcem nacionálněsocialistického světonázoru byl Hitler, ale jeho vypracování bylo kolektivní a probíhalo v institucionálním rámci hnutí. Politické a kulturní podmínky, které nějakým způsobem inkubovaly a daly vzniknout

[261] Friedrich Nietzsche. *Tak pravil Zarathustra*

nacionálněsocialistickému světonázoru, se zhroucením nacionálního socialismu zcela zanikly. Mnoho intelektuálů padlo v boji, jiní byli souzeni a vězněni, dokonce popraveni za svou účast na domnělých válečných zločinech. Ti, kteří přežili, zůstali zcela osiřelí. Dezorientovaní nebo cenzurovaní nemohli v poválečném období pokračovat ve své práci a postupně zapomínali na smysl svého úsilí.

Po porážce Říše vydala Spojenecká kontrolní rada rozkaz JCS 1067, který nařizoval zrekvírovat a zničit všechny druhy nacionálněsocialistické literatury. Všechny publikace z let 1933 až 1945 ze všech oblastí, včetně politiky, filozofie, historie, vědy, poezie, sportu, a dokonce i příručky, kalendáře, všechny učebnice, folklorní publikace, příběhy pro děti, neocenitelné vědecké a kulturní výzkumy a další, byly zničeny. Spojenecká kontrolní rada zabavila, zakázala a zničila všechny výtisky více než 35 000 jednotlivých titulů, které se podařilo najít. Kompletní seznam vydaný pod názvem „Spojenecká cenzura v poválečném Německu" *(Alliierte Zensur im Nachkriegsdeutschland)* informuje o největší ideologické cenzurní operaci v dějinách. Plán spojeneckých okupačních úřadů byl systematický a realizovaný v rámci možností až do zničení posledního výtisku konkrétního titulu.

Další kapitolou této bibliografické cenzury bylo zasílání zrekvírovaného materiálu do spojeneckých zemí. Kongresová knihovna USA zabavila téměř dva miliony titulů, patentů, disertací, diplomových prací, deníků, úředních dopisů a dokumentů, včetně části Hitlerovy osobní knihovny,

Himmlerových soukromých deníků a bezpočtu dalších důležitých úředních dokumentů. Timothy Ryback se ve své práci o pozůstatcích Hitlerovy osobní knihovny zmiňuje o zanedbaném stavu tohoto neocenitelného zdroje o nacionálněsocialistické ideologii. Sovětský svaz mezitím zabavil to nejlepší z německé literatury včetně téměř všech středověkých rukopisů. Až donedávna nebylo možné s jistotou zjistit rozsah ideologické a kulturní kořisti, kterou si z Říše ponechaly ostatní spojenecké národy. Celkem se při ničení univerzit a vládních budov během spojeneckého bombardování ztratilo 8 milionů univerzitních dokumentů, studií, knih a dalších předmětů, jak uvádí dokument UNESCO *„Lost Memory"* a knihy jako *„After the Reich: The Brutal History of the Allied Occupation"* autora Gilese MacDonogha.

Do rukou spojenců se dostaly také tisíce uměleckých děl vytvořených během Třetí říše. Veškerá hmotná díla, která připomínala nacionálněsocialistickou ideologii, byla zabavena a stažena z očí veřejnosti. Peter Adam, badatel v oblasti takzvaného „umění Třetí říše", vypráví, jak obtížné je porozumět této kulturní produkci v důsledku téměř pověrčivé poválečné spojenecké cenzury. *„Během posledních měsíců války nacionální socialismus ukrýval své umění v protileteckých krytech. Když v roce 1945 dorazili Američané, objevili obrovské množství obrazů, soch, tapiserií a nábytku. Téměř všechno takzvané oficiální umění bylo odesláno do Spojených států, kde je ministerstvo obrany uzamklo. Komise historiků se shodla, že žádná díla zobrazující hákové kříže nebo jiné nacistické symboly by neměla být vrácena. Nicméně v roce 1950*

bylo vráceno 1 650 děl a v roce 1986 dalších 6 255 děl. Tato vrácená díla byla ukryta ve skladech. Někteří se obávají, že mají zhoubnou moc, která by mohla oživit nacionálněsocialistické myšlení.“[262]

Tato obrovská a šokující operace kulturní a ideologické destrukce je největší v dějinách, takže úplná panoramatická studie kulturní a politické revoluce nacionálního socialismu nebude nikdy možná.

Ale i u dochovaných historických pramenů je třeba být velmi opatrný. Pečlivý britský historik David Irving varuje před nepříjemnou historickou prací, která čeká badatele o nacionálněsocialistické éře: *„Byl jsem zaskočen množstvím takových ‚deníků‘, u nichž se při podrobném zkoumání ukázalo, že byly zfalšovány nebo zmanipulovány - vždy v Hitlerův neprospěch. Dva různí muži tvrdili, že vlastní celé deníky viceadmirála Wilhelma Canarise..... Deníky Evy Braunové, které zveřejnil filmový herec Luis Trenker, byly z velké části zfalšovány z pamětí, které o desítky let dříve sepsala hraběnka Irma Larisch-Wallersee..... Často citované deníky Himmlerova a Ribbentropova berlínského maséra Felixe Kerstena jsou stejně smyšlené..... Podobně jsou falešné i „deníky“ vydané Rudolfem Semlerem..... Ciano strávil měsíce po svém odvolání v únoru 1943 tím, že deníky sám přepisoval a „vylepšoval“, takže jsou sice čtivé, ale pro účely historie nepoužitelné. Ribbentrop na podvrh upozornil ve svých vězeňských pamětech - tvrdil, že v září 1943 viděl Cianovy skutečné deníky..... Skutečný těsnopisný deník náčelníka štábu Luftwaffe Karla Kollera se často nepodobá verzi, kterou zveřejnil... 'Deníky' zesnulého*

---

262 Peter Adam. *Art of the Third Reich*

generála Gerharda Engela, který sloužil jako [Hitlerův] armádní adjutant... ať už jsou jakékoliv, nejsou to dobové deníky.

Himmlerovy deníky z velké části zmizely - částečně byly odvezeny jako trofej do Moskvy... Deníky Hanse Lammerse, Wilhelma Briicknera a Karla Bodenschatze zmizely v amerických nebo francouzských rukou; zmizely i deníky profesora Thea Morella.

Deníky Nicolause von Below jsou pravděpodobně v Moskvě. Zbývající nepublikované deníky Alfreda Rosenberga byly nelegálně v držení Dr. Roberta M. W. Kempnera, amerického právníka působícího ve Frankfurtu..... Zbytek Milchových deníků... zmizel, stejně jako deníky generála Alfreda Jodla....Z deníku Benita Mussoliniho se zachoval jen krátký fragment: SS si originály okopírovaly a vrátily mu je v lednu 1945, ale jak originály, tak kopie uložená v Ribbentropově spisu jsou nyní nezvěstné. Důležité deníky Rudolfa Schmundta byly bohužel spáleny."[263]

Irvingovo líčení dále podrobně popisuje proces vydavatelského falšování. Při porovnávání původních rukopisů s publikovanými paměťmi Hitlerova asistenta *SS-Hauptsturmführera* Karla Krauseho a *SS-Brigadeführera* Waltera Schellenberga, šéfa Himmlerovy kontrarozvědky, Irving zaznamenal důležité změny, které provedlo nakladatelství.

V bezprostředně poválečném období se vědecké šíření zákonů života také potýkalo s významnou cenzurou, která je vyřadila z kulturní sféry. UNESCO vydalo „Deklarace o rase",

---

263 David Irving. *Hitler's War*

které „vyvracely“ nacionálněsocialistický světonázor, a vědecký svět vstoupil do fáze, kdy se ideologie, které odvádějí pozornost od přirozených zákonů člověka, staly základem velké části vědecké a politické filozofie. Dnes biologická věda tento trend částečně zvrátila. Evolucionismus a moderní molekulární biologie zaujaly názor, který zohledňuje neúprosné přírodní zákony v dynamice člověka. Toto vědecké poznání však nemělo žádný výraz v politice ani v kultuře. Naopak, kulturně-politický kánon postmodernismu je vysoce abstraktní. Postmoderní západní člověk a společnost jsou založeny na hodnotách, které nemají oporu v řádu biologické rovnováhy. Je pravděpodobné, že nikdy dříve neměly abstraktní ideologie takovou kulturní moc a vliv jako dnes. Rozchod mezi kulturou a přírodními zákony je stejně velkou výzvou při vytváření základů pro vývoj a rozvoj úspěšných společenství. Tento problém, před nímž varoval Nietzsche již před více než 150 lety, zůstane zřejmě na chvíli bez odpovědi: *„Morálka se ptá: Jak má člověk jednat? Tato otázka je v ústech druhu, který koná po tisíciletí, skutečně absurdní.“*

Pravdou je, že evoluce se nikdy nezastaví, a otázka, kterou si již kladou moderní biologové, zní, jaké by byly biologické důsledky evoluce bez přírodního výběru nebo veřejných politik směřujících k evolučnímu zlepšení. Zdá se, že postmoderní odpovědí je cesta, která sází na odvrácení se od přírody a zmírnění protiselekčních důsledků pomocí paliativních léků, chirurgických zákroků nebo biogenetických manipulací, což je základní průmysl pro kulturu zbavenou selekční bariéry.

Sociální, hospodářská, a dokonce i rasová politika nacionálního socialismu byla produktem svého historického okamžiku. Podstatu nacionálního socialismu nelze pochopit z politiky, protože ta byla pouze neustále se měnícím prostředkem k dosažení cíle. Zaměřit se při definování nacionálního socialismu na politiku znamená posuzovat ideologii vůči dílčím a druhotným jevům.

Nacionální socialisté tušili, že v poválečném období budou muset čelit novým a hlubokým výzvám, a proto vypracovali nové politiky a horizonty, které jistě změní mnohé z jejich předchozích úspěchů, dokonce i ty nejcharakterističtější. Během dvanácti let vlády vytvořil nacionální socialismus politiku úspěšnou i neúspěšnou, politiku, která podporovala obecné dobro, i tu, která přinášela bolest a utrpení, politiku geniální i hrubou. Kromě této hry pokusů a omylů však byl cíl vždy stejný: vytvořit společnost, která si plně osvojí zákony života, aby zajistila zdraví, zachování a biologické zlepšení společnosti. Nacionální socialismus byl politickým plánem zlepšení a společenského pokroku prostřednictvím zvýšení biologické hodnoty obyvatelstva. To je celý rozsah nacionálně socialistického světonázoru a jeho zákonů života. To byl jeho ideologický kompas a jediné skutečné cíle nacionálněsocialistické revoluce.

„Evropa je stále bez hlavy. Musíme vyčkat.“ – Arno Breker

Bibliografie

Největší sbírka nacionálněsocialistických ideologických textů v originálním jazyce je k dispozici v internetovém archivu (www.archive.org), nadaci zaměřené na „univerzální přístup ke znalostem“, kde je online k dispozici 400 miliard různých titulů. V anglickém jazyce má Third Reich Books (www.third-reich-books.com) bohatou a rozmanitou nabídku přeložených publikací. [Kromě toho je na internetu k dispozici česká digitální čítárna, v níž jsou některá díla obsažená v této knize volně dostupná ke stažení: https://t.me/DigitalniKnihovnaOSA ; https://archive.org/details/@ewigesreich – pozn. překl.]

Adam Tooze. The Wages of Destruction

Adolf Hitler. Mein Kampf

Adolf Hitler. Mein Politisches Testament

Adolf Hitler. Monology ve Vůdcově hlavním stanu

Adolf Hitler. Projevy 1922 – 1923

Adolf Hitler. Zweites Buch

Ahnenpaß

Albert Hartl. Zwinge das Leben

Albert Speer. Infiltration

Alfed Bäumler. Nietzsche und der Nationalsozialismus

Alfred Bäumler. Hellas und Germania

Alfred Bäumler. Nietzsche, der Philosoph und Politiker

Alfred Rosenberg. Der Kampf um die Weltanschauung

Alfred Rosenberg. Mýtus 20. století (Der Mythus Des 20 Jahrhunderts)

Arthur Kemp. March of the Titans

Arthur Reinhold Hermann, Arthur Ritsch. Die Wirtschaft im Nationalsozialistischen Weltbild

Ashley Woodward. Understanding Nietzscheanism

Bernard Mees. The Science of Swastika

Christian Ingrao. Believe and Destroy

Christian Joerges. Europe a Großraum?

Christopher M. Hutton. Race and the Third Reich

Daniel Gasman. The Scientific Origins of National Socialism

David Irving. Hitler's War

Dieter Schwarz. Die Freimaurerei

Dieter Schwarz. Útoky proti nacionálněsocialistickému světonázoru (Angriff Auf Die Nationalsozialistische Weltanschauung)

Edwige Thibaut. The SS Order

Erich Jaensch. Zur Eidetik und Integrationstypologie

Ernst Krieck. Völkisch-Politische Anthropologie

Friedrich Nietzsche. Daybreak

Friedrich Nietzsche. Ecce homo

Friedrich Nietzsche. Filosofie v tragickém období Řeků

Friedrich Nietzsche. Pozdní pozůstalost II (The Will to Power)

Friedrich Nietzsche. Radostná věda

Friedrich Nietzsche. Schopenhauer jako vychovatel

Friedrich Nietzsche. Soumrak model

Friedrich Nietzsche. Tak pravil Zarathustra

Franz Neumann. Behemoth: the Structure and Practice of National Socialism

Geoffrey Cocks. Psychotherapy in the Third Reich

Gottfried Feder. Program NSDAP

Hans F. K. Günther. The Religious Attitudes Of The Indo-Europeans

Hans F. K. Günther. Volk und Staat in ihrer Stellung zu Vererbung und Auslese

Hans Kerhl. Krisenmanager im Dritten Reich

Harald Spehr. Waren die Germanen 'Ekstatiker'?

Harry Griesdorf. Unsere Weltanschauung

Heinrich Härtle. Nietzsche und der Nationalsozialismus

Heinz Oskar Schaefer. Grundzüge der nationalsozialistischen Weltanschauung

Helmut Heiber. Hitlers Lagebesprechungen

Hermann Beck. The Fateful Alliance, German Conservatives and Nazi in 1933

Hermann Paull. Deutsche Rassenhygiene

Hérakleitos. Fragment 53

Hugo Dingler. Methodik statt Erkenntnistheorie und Wissenschaftslehre

Ingo Hueck. ‘Spheres of Influence' and 'Völkisch' Legal Thought

James Watson. The Double Helix

Jay Hatheway. In Perfect Formation

Johann Chapoutot. Zákon krve

Joseph Goebbels. The Goebbels Diaries 1942-1943

Karl Zimmermann. Duchovní základy nacionálního socialismu (Die geistigen Grundlagen des Nationalsozialismus)

Kurt Eggers. Vater aller Dinge

Kurt Eggers. Von der Feindschaft Deutsche Gedanken

Léon Degrelle. Hitler for a Thousand Years

Mark Weber. How Hitler Tackled Unemployment And Revived Germany’s Economy

Martin Heidegger. Basic Questions of Philosophy

Martin Heidegger. Heraclitus seminar

Martin Heidegger. Introduction to Metaphysics

Martin Heidegger. The essence of truth

Max Domarus. Hilter: Speeches and Proclamations

Oberkommando der Wehrmacht. Der Kampf als Lebensgesetz

Reichorganizationleiter der NSDAP. Der Schulungsbrief

Reichorganizationleiter der NSDAP. Organisationsbuch der NSDAP

Otto Gohdes. Schulungsbriefe

Otto Nathan. Nazi War Finance and Banking

Personal-Amt des Heeres. Wofür Kämpfen Wir? (Za co bojujeme?)

Peter Adam. Art of the Third Reich

Peter Staudenmaier. Between Occultism and Fascism

Povl Riis-Knudsen. Nacionální socialismus: biologický světonázor

R.H.S. Stolfi. Hitler, Beyond Evil and Tyranny

Reinhard Heydrich. Wandlungen unseres Kampfes

Richard Tedor. Hitlerova revoluce

Richard Weikart. Hitler's Ethic

Richard Weikart. The Role of Darwinism in Nazi Racial Thought

Rudolf Frercks. Das rassische Erwachen des deutschen Volkes

Rudolf Frercks. Deutsche Rassenpolitik

Sheila Faith Weiss. The Nazi Symbiosis

SS-Hauptamt. Das Schwarze Korps, Gunther d'Alquen

SS-Hauptamt. Der Weg der NSDAP

SS-Hauptamt. Die Ordensgesetze der SS

SS-Hauptamt. Glauben und Kämpfen

SS-Hauptamt. Lehrplan für die weltanschauliche Erziehung in der SS und Polizei

SS-Hauptamt. Magazine for the Houses of the Troop SS

SS-Hauptamt. NS-Wörterbuch

SS-Hauptamt. Rassenpolitik

SS-Hauptamt. Sicherung Europas

SS-Hauptamt. SS Leitheft

SS-Hauptamt. SS Leitheft, Friedrich Oesterle

SS-Hauptamt. SS-Handblätter für den weltanschaulichen Unterricht

SS-Hauptamt. SS-Mann und Blutsfrage

Third Reich Books. SS Guidelines for Adolf Hitler's Birthday

Ute Deichmann. Biologists under Hitler

Walther Darré. Neuadel aus Blut und Boden

Walther Groß. Nacionálněsocialistická rasová politika

William Combs. The Voice of the SS: A History of the SS Journal Das Schwarze Korps

Wolfgang Schultz. Die Sittenlehre des Zarathustra in Rahmen der Geschichte der Sittlichkeit